

Stanislaw Lem

Visszatérés

1961

A FORDÍTÁS AZ ALÁBBI KIADÁS ALAPJÁN KÉSZÜLT:

STANISLAW LEM POWRÓT Z GWIAZD,

CZYTELNIK, WARSZAWA, 1961

HUNGARIAN TRANSLATION

© MACH P. EDWARD, 1964

EURÓPA KÖNYVKIADÓ BUDAPEST 1979

*

EGY

Semmit nem vittem magammal, még kabátot sem. Azt mondták, nem lesz rá szükség. Meghagyták a fekete pulóveremet: az még elmegy. Az ingemet meg kiharcoltam. Mondtam, majd csak lassacskán szokom le róla. A feljáróhoz érve, a hajó hasa alatt, ahol megálltunk a lökdösődő utasok között, Abs cinkos mosollyal nyújtotta a kezét:

– Csak óvatosan ám...

Észben tartottam ezt is. Ügyeltem, hogy az ujjait össze ne morzsoljam. Teljesen nyugodt voltam. Mondani akart még valamit. Ettől megkíméltem – sarkon fordultam, mintha nem venném észre, hogy szónoklatra készül, és fölmentem a lépcsőn. Bent a stewardess előrevezetett a fotelsorok között. Nem akartam külön fülkét. eltűnődtem, szóltak-e neki rólam. A fotel nesztelenül szétnyílt. A lány megigazgatta a támlát, rám mosolygott, és elment. Leültem. Süppedősen puha párnák, mint mindenütt. Olyan magas támlák, hogy a többi utast alig látni. A tarkabarka női ruhákon már nem akadok fenn, de a férfiak láttán, balga módon, még mindig arra gyanakszom, hogy jelmezbálba mennek, és titkon él bennem a remény, hogy majd csak meglátok

valahol egy pár normálisan öltözött embert – szájalmas, ósdi reflex. Gyorsan leültek az utasok, poggyászt senki sem hozott. Még táskát vagy holmi vásárfiát sem. A nők sem. Úgy rémlett, ők vannak többen. Elöttem két mulatt lány ült borzas tollú papagájbundában, biztosan a madárvisélet a divat. Távolabb egy házaspár, gyerekek. A peronok és alagutak vakító szelenoforjai után, az utcák rikítóan fénylő növényzete után kellemesen hatott az alig derengő, homorú mennyezet. Kezemet a térdemre fektettem, mert zavart a tétlensége. Már mindenki leült. Nyolc sor szürke fotel, fenyőillatú fuvallat, elcsituló beszélgetések csendje. Vártam, hogy bejelentik az indulást, jelzőfények gyulladnak ki, felszólítanak, hogy csatoljuk be az öveket, de semmi sem történt. A mennyezetten homályos árnyak futottak hátrafelé, mintha papírból kivágott madarak sziluettjei suhannának fölöttünk. Mi a fenét akarhatnak ezekkel a madarakkal? – töprengtem, persze hiába. – Talán jelentenek valamit? Már belefásultam, hogy állandóan figyelnem kell, nehogy valamit rosszul csináljak. És így megy ez négy napja. Első perctől fogva. Folyton az események mögött kullogok, állandóan erőlködöm, hogy megértsem, amit mondanak, vagy ami történik. Ez az örökös feszültség már igencsak hasonlít a kétségbeeséshez. Biztos, hogy a többiek ugyanezt érzik, de sohasem beszéltünk róla, még magunk között sem. Inkább mókáztunk, hogy micsoda vasgyúrók vagyunk, mennyi fölös energia buzog bennünk. Persze, ami azt illeti, csakugyan vigyáznunk kellett – eleinte valahányszor fel akartam állni, a mennyezetig szökkentem, és bármit vettem a kezembe, olyan könnyűnek éreztem, mintha üres papírzacskó volna. De a testemen uralkodni gyorsan megtanultam. Már senkinek sem morzsolom össze az ujjait, amikor kezet fogunk. Ez egyszerű. És sajnos, a legkevésbé fontos.

Bal oldali szomszédom – zömök, barnára sült, túlságosan csillogó szemű férfi (talán kontaktlencsét visel) – egyszerre csak eltűnt: foteljának oldalfalai megnöttek és összezárultak, tojásdad gubót alkotva. Más utasok is ilyen fülkébe, virágkehelykoporsókba bújtak. Vajon mit csinálnak odabent? De hát folyton hajmeresztő furcsaságokba ütközöm, és igyekszem minél kevesebbet báméskodni, legalábbis amíg engem nem érint a dolog. Érdekes, hogy amikor viszont minket bámultak, megtudva, kik vagyunk, az nemigen zavart. Az elképedt pillantásokkal nem törődtem, pedig rögtön rájöttem, hogy csodálatnak nyoma sincs bennük. Inkább azokat utáltam, akik gondoskodtak rólunk – az Adapt munkatársait. Elsősorban persze Abs doktort, mert úgy bánt velem, mint orvos az abnormális betegével: megjátszva, hogy teljesen normálisnak tartja. Őszintén szólva, egész ügyesen színészkedett, de ha végképp kiesett a szerepéből, akkor áttért a tréfálkozásra. Torkig vagyok a közvetlen, joviális modorával. Ha megkérdezik azokat a bámész járóelőket (legalábbis én így gondoltam), mind azt mondta volna, hogy én vagy Olaf ugyanolyan emberek vagyunk, mint ők – nem annyira minket láttak különösnek, inkább a múltunkat: az a rendkívüli. Abs doktor ellenben, mint az Adapt minden munkatársa, jól tudta, hogy mi valóban mások vagyunk. És ez a másság nem kiemel, hanem csak gátol bennünket, gátol a mindennapi életben, a legegyszerűbb csevegésben – mit csevegés! –, még egy ajtó kinyitásában is, mert kilincsek már nem léteznek, mit tudom én, ötven vagy hatvan éve.

Váratlanul indultunk. A gravitáció hajszálnyit sem változott, a szigetelt utastérbe

semmilyen hang nem hatolt be, a mennyezeten ugyanúgy suhantak az árnyak – talán a sokéves gyakorlat, a régi ösztön súgta meg egyszerre csak, hogy az űrben vagyunk, mert bizonyosság volt, nem feltételezés.

De máson járt az eszem, míg hátradőlve, kinyújtott lábbal, mozdulatlanul pihentem. Túl könnyen megengedték, hogy a saját fejem után menjek. Még Oswamm se tiltakozott túlságosan a döntésem ellen. Elsoroltak Abszszal egypár bágyadt ellenérvet – én magam jobbakat tudnék kitalálni. Csak ahhoz ragaszkodtak, hogy ki-ki külön repüljön. Még azt sem vették zokon, hogy Olafot felláztítottam, pedig ha én nem erősködöm, ő még maradt volna. Szöveget ütött a fejembe, hogy ilyen simán megy minden. Én bonyodalmakra számítottam, attól féltem, az utolsó pillanatban közbejön valami, és megghiúsul a tervem, de semmi sem történt, és lám, repülök. Még tizenöt perc, és véget ér ez az utolsó utazásom.

Amit kieszeltem, meg ahogyan előálltam, hogy korai távozásomat kiharcoljam, az szemléltetést nem lepte meg őket. Katalógusukban nyilván szerepel az ilyen reakció, a magamfajta nehéz fiúk szokásos viselkedési mintája, még sorszámja is van a pszichotechnikai táblázataikon. Megengedték, hogy elrepüljek – de miért? Mert tapasztalatból tudják, hogy úgysem boldogulok? De mibe bukhatnék bele, mikor egész „önálló” kalandom abból áll, hogy átrepülök az egyik pályaudvarról a másikra, ahol vár valaki a földi Adapttól, és az én dolgom mindössze annyi, hogy megtaláljam ezt az embert a megbeszélt helyen?

Valami történt. Emelt hangok ütötték meg a fülemet. Kihajoltam a fotelból. Néhány sorral előttem egy nő ellökte a stewardesszt, aki most lassan, gépiesen hátrált a fotelok között, látszólag a lökéstől – pedig az nem volt ilyen erős –, a nő meg tovább kiabált: „Nem engedem! Nem tűröm, hogy ez hozzám érjen!” A kiabáló nő arcát nem láttam. A mellette ülő férfi megfogta a karját, csitítgatta. Mi volt ez a jelenet? A többi utas ügyet sem vetett rá. Megint belém sajdult, mint már oly sokszor, hogy milyen hihetetlenül idegen vagyok itt. Felnéztem a stewardesszre, aki megállt mellettem, és ugyanúgy mosolygott, mint addig. Nem idegességét leplezte a kötelező udvariasság látszatmosolyával. Nem színlelte a nyugalmat, igazán nyugodt volt.

– Iszik valamit, uram? Prumot, extránt, morrt, cidrét?

Dallamos hang. Nemet intettem. Mondani akartam neki valami kedveset, de csak a szokványos kérdésre futotta:

– Mikor szállunk le?

– Hat perc múlva. Enne valamit? Nem kell sietnie. Maradhat a leszállás után is.

– Köszönöm, nem kérek.

Elment. Közvetlenül előttem, mintha cigaretta parazsával rajzolnák a levegőbe a másik fotel támlája elé, kigyulladt a STRATO felirat. Előredőltem, hogy megnézzem, hogyan csinálják ezt, és összerendeztem: fotelom támlája utánam hajolt, és rugalmasan a hátamhoz simult. Tudtam már, hogy a bútorok követik az ember minden mozdulatát, de folyton megfeledkeztem róla. Kellemetlen érzés – mintha minden moccanásomat lesne valaki. Vissza akartam dőlni, de úgy látszik, túl

erélyesen. A fotel félreértett, és ágygá terült szét. Felugrottam. De buta vagyok! Igazán uralkodhatnék magamon. Végre leültem. A STRATO parázsbetűi megremegtek, és átalakultak: TERMINÁL. Semmi rázkódás, jelzés, sivitás. Egyáltalán semmi. Aztán távoli fanfár, mintha postakocsis trombitálna, az ülések közötti folyosók végénél kinyílt négy ovális ajtó, és tenger zúgásához hasonló, tompa zsongás áradt be az utastérbe, teljesen elnyelve a helyükről felkászálódó utasok hangját. Ülve maradtam, míg kiszálltak, sötét sziluettjük sorra eltűnt a kinti zöld, lila, bíborvörös fényben – valóságos álarcosbál. Már kiszállt mindenki. Felálltam. Gépiesen lehúzkodtam a pulóveremet. Félszegen éreztem magam így, üres kézzel. Hűvösebb levegő áradt be a nyitott ajtón. Hátranéztem. A stewardess a válaszfalnál állt, de nem támaszkodott a falnak. Arcán ugyanaz a kedves mosoly, előtte csak az üres fotelok, amelyek most lassan összetekeredtek, becsukódtak, mint húsos szirmú virágok, egyik gyorsabban, másik kicsit lassabban – ez volt az egyetlen mozgás az ovális ajtókon beáramló, mindent betöltő, tompa morajban, amely a nyílt tengert juttatta eszembe. „Nem tűröm, hogy ez hozzám érjen!” Hirtelen valami rosszat fedeztem fel a mosolyában.

– Vizionlátásra – köszöntem el tőle.

– Szolgálatára.

Nem gondoltam végig, mit jelent, hogy egy fiatal, csinos nő ilyen furcsán búcsúzik, mert akkorra már kihajoltam az ajtón. Lépcsőfokot keresett a lábam, de lépcső nem volt. Méteres rés tátongott a hajó fémtörzse és a peron széle között. Váratlanul ért ez a csapda, egyensúlyomat veszítve sután előreugrottam, de már a levegőben megfogott egy letről áramló, láthatatlan erő, átrepített a rés fölött, és puhán talpra állított a peron rugalmas, fehér burkolatán. Ostoba képet vághattam közben – vidám pillantások fogadtak, legalábbis én úgy éreztem, hát gyorsan megfordultam, és elindultam a peronon. A mély medencében pihenő hajótest és a peron között egyre szélesedett a rés, az utasokat nem védte korlát a lezuhanástól. Akaratlanul is a mélységhez óvakodtam, és megint éreztem a láthatatlan, rugalmas erőt: nem enged lelépni a fehér partról. Meg akartam keresni, honnan jöhet a különös erő, de akkor hirtelen ráébredtem: a Földön vagyok.

Utasok özönlöttek végig a peronon, elsodortak, meglöktek, mentem a tömeggel együtt. Beletelt néhány percbe, míg felmérhettem, milyen óriási ez a csarnok. Vagy nem is csarnok? Falak sehol: fent a magasban csillogva szétrobbanó, hihetetlen, fehér szárnyak, köztük az oszlopok nem anyagból vannak, hanem valami szédítő, örvénylő mozgásból. Talán víznél sűrűbb folyadék óriási szökőkútjai, belülről megvilágítva színes reflektorokkal? Nem. Akkor talán függőleges üvegalagutak, amelyekben járművek elmosódó sorai suhannak? Már semmit sem tudtam. Folyton lökdösött, taszigált a csörtető emberáradat, próbáltam kikeveredni valami néptelen helyre, de olyan itt nem volt. Fejjel magasabb lévén a többieknél, láttam, hogyan távolodik kiürült rakétánk – de nem, mi úsztunk előre, az egész peronnal együtt. Reflektorok lezúduló fényében szikrázott, villódzott a nyüzsgő tömeg. Most a sík járda, amelyen összezsúfolódtunk, emelkedni kezdett, és már messze alattunk láttam a kettős fehér sávokat, tele utasokkal, meg a feketén ásító réseket a mozdulatlan hajótestek mellett –

mert tucatjával álltak ott olyan űrhajók, mint a miénk –, a mozgó peron elkanyarodott, felgyorsult, besiklott a felső szintek alá. A sebességtől remegő, tojásdad árnyak süvítettek el fölöttünk, szelük felborzolta hajunkat, jelzőfényük tűzcsóvája végigsöpört rajtunk – mintha viadukt volna az a felső szint, de mégse lehet viadukt, mert pillérje nincsen. Aztán a mi járdánk osztódni kezdett, elágazott láthatatlan varratai mentén; az én sávom termeken haladt át, amelyekben utasok álltak, üldögéltek fel-felvillanó fények gyűrűjében, mintha színes tűzijátékkal szórakoznának.

Azt se tudtam, merre nézzek. Az előttem álló férfi pelyhes bundája fémesen, opálosan csillogott a fényben. Karon fogta skarlátvörösbe öltözött hölgyét. A hölgy ruháján hatalmas pávaszemek hunyorogtak. Nem csak a fény játszott rajtuk, valóban hol kinyíltak, hol becsukódtak azok a szemek. Tovább gyorsult a járdánk, amelyen mögöttük álltam tucatnyi más utassal együtt. Tejüveg falak közé siklottunk, itt-ott színes, kivilágított üzletsorok nyíltak, átlátszó tetejüket sok száz láb taposta a fölöttük lévő emeleten. A mindent betöltő zsidongás hol szétfolyt, hol összeszűkül, amikor az emberi hangok és a nekem érthetetlen, nekik világos hangjelzések ezrei kívül rekedtek nem tudni, hová vezető utazásunk újabb alagútján. Távolság nem tudom, milyen járművek fénycsíkjai cikáztak, talán repülőgépek, mert néha ferdén fölfelé száguldottak, vagy csavarmenetben zúdultak lefelé, úgyhogy ösztönösen a zuhanás szörnyű robajára vártam; nem láttam ugyanis semmiféle vezeték, sít, amin függővasutak járhatnának. Amikor a száguldozás féktelen vihara legalább egy pillanatra szünetelt, fenségesen lassú, óriási tányérok tűntek fel mögöttem: az utasokkal megrakott, lebegő kompok más-más irányba úsztak, kikerülték egymást, emelkedtek, és a csalóka távlat néha úgy mutatta, mintha egymásba hatolnának. Tekintetem sehol sem talált nyugvópontra, mert az egész környezet csupa mozgásból, változásból épült, sőt még az is, amit először szárnyas mennyezetnek hittem, csak függő emeletek sora volt, amely most újabb, magasabb szinteknek adta át a helyét. Egyszerre csak erős, bíbor fény öntötte el a tér minden zugát, az alattunk tátongó mélységeket, az emberek arcát. Áthatolt az üvegtetőkön, a rejtélyes oszlopokon, visszaverődött az ezüstös síkokról – mintha atomtűz gyúlt volna ki messze, valahol a sok mérföldes épület szívében. A szüntelenül villogó neonok zöldje piszkosszürkére fakult, a parabolaívek tejfehérje rózsaszínű lett. Katasztrófát jósolt ez a vörhenyes levegő, legalábbis én így éreztem, de senki ügyet sem vetett rá, és még azt sem tudnám megmondani, mikor szűnt meg a rőt fény.

Járdánk mentén örvénylő, zöld körök tűntek fel, mintha neonkarikák lebegnének a levegőben. Ekkor sokan átszálltak a mellénk simuló átjárókon más mozgójárdákra vagy mozgólépcsőkre; láttam, hogy az anyagtalán, zöld karikákon könnyedén át lehet sétálni.

Tovább utaztam a fehér mozgójárdán, jó darabig tanácstalanul álldogáltam rajta, de aztán eszembe jutott, hogy hátha már elhagytuk a pályaudvart, és ez a hajlított üvegből formált, már-már felrepülő, hihetetlen táj maga a város. Az a másik, ahonnan én elindultam, már nem létezik, csak az emlékeimben.

– Bocsánat – érintettem meg a bundás férfi vállát –, hol vagyunk...?

Mind a ketten felpillantottak rám. Arcukra kiült a meghökkenés. Halványan reméltem, hogy csak a magas termetem miatt.

– A polidukton – mondta a férfi. – Mi az átja?

Nem értettem.

– Szóval... még a pályaudvaron vagyunk?

– Hát persze... – válaszolta némi szünet után.

– És... hol a Belső Kör?

– Azt már elhagyta. Dupláznia kell.

– Jobb lesz a meridi raszt – javasolta a nő. Úgy rémlett, ruhájának minden szemé gyanakodva bámul.

– Raszt...? – szajkóztam tanácstalanul.

– Ott, látja? – mutatta.

A felénk úszó zöld karikán túl fekete-ezüst csíkos dombocska látszott, mint valami furára mázolt, oldalán fekvő úrhajó. Megköszöntem, és leléptem a mozgójárdáról, nyilván rossz helyen, mert a lábam kiszaladt alólam. Sikerült talpon maradnom, de közben megpördültem, és most nem tudtam, merre menjek. Törtem a fejem, mit csináljak. Az átszállósáv már jócskán elhagyta azt a fekete-ezüst dombocskát, nem is tudtam megtalálni. Legtöbb útitársam átlépett egy emelkedő járdára, hát követtem őket. Óriási lángbetűk tűntek fel a levegőben: DUKT CENTR – kétoldalt a többi betűt nem tudtam kivenni, túlságosan nagyok voltak. Nesztelenül felsiklottunk egy jó kilométeres peronra, ahonnan éppen most indult egy orsóforma úrhajó, s emelkedőben megmutatta fénypettyes hasát. Vagy talán az a bálnaszerű valami a peron, és én most egy „raszton” vagyok? Megkérdezni nem volt kitől, mert senki sem maradt ott. Eltévedtem, az egyszer már biztos. „Peronom” egy részén lapos tetejű, elöl nyitott építmények voltak. Közelebb lépve gyengén megvilágított, alacsony rekeszeket láttam, bennük fekete gépek sorai. Autóknak néztem őket. De amikor a két legközelebbi elősiklott, és mielőtt még hátraugorhattam volna, villámgyorsan elsuhant és tovatűnt a távoli parabolaívек között, láttam, hogy nincs se kerekük, se ablakuk vagy ajtajuk – csak áramvonalas, óriási fekete cseppek. Autók, vagy sem, gondoltam, ez mindenesetre nyilván parkolóhely. Talán éppen a rasztoké? Legjobb lesz, ha megvárom, míg jön valaki, és vele tartok, vagy legalább megtudok tőle valamit. Peronom enyhén emelkedett, mint valami képtelen repülőgép szárnya, de jönni nem jött senki, csak a fekete gépek suhantak ki egyenként vagy csoportosan fémodújukból, és elszáguldottak, mindig ugyanabba az irányba. Kimentem a peron szélére, míg meg nem éreztem újból azt a láthatatlan, rugalmas biztonsági erőt. Csakugyan a levegőben lebegett a peron, semmi alá nem támasztotta. Felnézve láttam, hogy sok hasonló peron lebeg a semmiben mozdulatlanul, kikapcsolt, nagy reflektorokkal; másutt égtek a fények, hajók érkeztek. De nem úrhajók, még csak nem is olyan rakéták, mint amilyennel a Lunáról jöttem.

Sokáig álldogáltam, aztán észrevettem, hogy a következő csarnokfélék fala előtt – vagy csak az itteniek tükörképei? – izzó betűk vonulnak lassan a levegőben: SOAMO

SOAMO SOAMO, szünet, kék villanás, aztán NEONAX NEONAX NEONAX, talán állomások neve, talán árureklám. Fogalmam sem volt róla.

Legfőbb ideje, hogy megtaláljam azt a pasast – gondoltam, hát sarkon fordultam, megkerestem a visszafelé ereszkedő járdát, és lementem vele. Kiderült, hogy ez nem az a szint, sőt nem is az a csarnok, ahonnan feljöttem: óriási oszlop itt egy szál se. Persze, lehet, hogy elköltöztek valahová – itt bármi lehetséges.

Szökőkútból viszont volt egész erdőre való. Távolabb megláttam egy fehérrózsaszín termet, tele nőekkel. Mentemben önkéntelenül belenyúltam az egyik világító szökőkút vízsugarába, talán azért, mert jólesett olyasmire találni, ami legalább egy kicsit ismerős. De nem éreztem semmit, a szökőkútban nem víz spriccelt. Hamarosan úgy rémlett, virágillatot érzek. Megszagoltam a kezem. Úgy illatozott, mint ezer pipereszappan. Ösztönösen megtörölgettem a nadrágomban. Már ott álltam a terem előtt, bent az a sok nő, csupa nő. Nem toalettek előterének látszott, de hát ki tudja. Megkérdezni nem akartam, inkább visszafordultam. Egy fiatalember – ruhája, mint a ráfolyt és megdermedt higany, vállban tömött (vagy inkább habos), derékban szűk –, a szökőkút medencéjéhez támaszkodó szőke lánnyal beszélgetett. A lány egészen egyszerű, világos ruhát viselt, ettől máris bizakodni kezdtem. Halványrózsaszín virágcsokrot tartott a kezében, arcát a virágokba temette, szeme a fiúra mosolygott. Az utolsó pillanatban, mikor már ott álltam előttük, és éppen meg akartam szólalni, észrevettem, hogy a lány eszi a virágot – és torkomon akadt a szó. Vidáman rágcsálta a finom szirmokat. Felpillantott rám. Elkerekedett a szeme. De ehhez már hozzászóltam. Megkérdeztem, hol van a Belső Kör.

A fiú mintha elképedt, sőt haragudott volna, hogy édes kettősüket valaki megzavarja. Úgy látszik, bakot lőttem. Előbb felnézett rám, aztán végigmért, mintha azt remélné, gólyalábon járok, attól vagyok ilyen magas. Szólni nem szólt semmit.

– Ott, ni! – kiáltotta a lány. – A véká raszt, azzal kell mennie, még eléri, csak siessen!

Elügettem arrafelé, amerre mutatta, bár hogy hová, azt nem tudtam – hiszen még mindig fogalmam sem volt, milyen az a nyavalyás raszt –, tíz lépés után megláttam egy magasból leereszkedő ezüst tölcsért, ami nem más volt, mint a korábban úgy megcsodált, óriás oszlopok egyikének talpa – szóval repülő oszlopok? Az emberek mindenfelől odasiettek, egyszer csak összeütköztem valakivel. Én meg se tántorodtam, csak álltam földbe gyökerezett lábbal, mert a másik, egy narancssárga bundás, zömök férfi, elvágódott, és hihetetlen dolog történt vele: bundája a szemem láttára elhervadt, összetöppedt, mint a kilyukasztott léggömb! Döbbenet álltam fölötte, még bocsánatkérést sem tudtam kinyögni. Feltápáskodott, lapos pillantást vetett rám, de nem szólt semmit. Háta fordított, és peckesen továbbment, valamit matatva a mellén – s a bundája megint dúsan, fényesen ragyogott, régi pompájában...

Felszállóhelyemen már egy lélek sem volt. E kalandom után úgy döntöttem, nem keresek én már semmiféle rasztot, Belső Kör, duktot, átót, inkább megpróbálok valahogy kivergődni a pályaudvarról. Eddigi tapasztalataim elvették a kedvemet a kérdezősködéstől, hát elindultam taláalomra felfelé a mozgójárdán egy ferde kék nyíl irányába. Testem könnyedén átszelte a levegőben izzó két feliratot: VÁROSI GYŰRŰK. Elég zsúfolt mozgólépcsőnél lyukadtam ki. A következő emelet alapszíne

tompán erezett barna volt, arany felkiáltójelekkel. A boltozatok és a homorú falak egybefolytak. Mennyezet nélküli folyosók, fent valamiféle világító pelyhek. Úgy rémlett, lakott területhez közeledem, gigászi szállodahallok rendszeréhez hasonlított a környezet – kis ablakok, a falak mentén nikkelcsövek, fülkékben ülő tisztviselők; talán pénzváltóhelyek, vagy postahivatalok? Továbbmentem. Már szinte biztosra vettem, hogy errefelé nem találok kijáratot (ahhoz túl sokáig jöttem felfelé a mozgólépcsőn), valahol a pályaudvar légterében lehetek, de mégsem változtattam az irányon. Hirtelen egy üres csarnokba kerültem – málnaszínű burkolat szikrázó csillagokkal, ajtósorok. A legközelebbi ajtó félig nyitva. Bekukkantottam. Szemben egy magas, vállas férfi éppen ugyanezt tette. Én magam a tükörfalban. Kinyitottam az ajtót. Porcelán, ezüstös csövek, nikkel. Toalettek.

Kis híján fölnevettem, de végső soron inkább ostobán éreztem magam. Gyorsan visszafordultam, másik folyosó, lefelé haladó tejfehér sávok. A mozgólépcső korlátja puha, meleg, nem számoltam az emeleteket, egyre több ember, meg-megállnak a falból kinövő, zománcozott dobozoknál, ujjukkal megérintik, valami a kezükbe pottyán, zsebre teszik, továbbmennek. Nem is tudom, miért utánoztam az előttem haladó, laza ibolyaszín ruhás férfit; billentyű ujjhegynyi mélyedéssel, megnyomom, áttetsző, tarka, melegnek tűnő csövecske hullik a markomba. Megrázom, nézem, tabletták? Nem. Dugó? Nincs rajta se dugó, se más, ami lezárná. Mire való? Mit csináltak vele a többiek? Zsebre vágják. Az automata felirata: LARGAN. Csak álltam ott, aztán meglöktek. És hirtelen úgy éreztem, majom vagyok, amelynek töltőtollat vagy öngyújtót adtak a kezébe; egy pillanatra vak düh fogott el. Fogamat összeszorítva, hunyorogva, kissé meggörnyedve besoroltam a járókelők áradatába. A folyosó kiszélesedett, teremmé vált. Lángbetűk: REAL AMMO REAL AMMO.

A siető tömeg feje fölött, messziről, megláttam egy ablakot. Az elsőt, amióta ideértem. Óriási panorámaablak volt.

Mintha élém tárulna minden éjszakai égbolt, egymásra vetítve. A láthatár izzó ködéig terek színes galaktikái, spirális fények csokrai, reszkető fények a felhőkarcolók fölött, utcák: fénylő rózsafüzérek kúsznak, akár a bogarak, fölöttük, a falakon neonkavargás, tollcsokkréták és villámok, tűzkarikák, villogó repülőgépek és palackok, toronycsúcsok jelzőfényének vörös virágai, reklámok gépiesen erőszakos, felizzó napjai és vérpatakjai. Csak álltam ott és bámultam, bár hallottam magam mögött a sok száz láb egyenletes dobogását. Egyszer csak eltűnt a város, és megjelent egy hatalmas, háromméteres arc.

– Összeállítást láttak a hetvenes évek híradóiból Régi fővárosok című sorozatunkban. A transztel most a kozmolita stúdióba kapcsol...

Szinte menekültem. Nem ablak volt. Valami televízió. Gyorsabban lépkedtem. Kicsit megizzadtam.

Lefelé. Gyorsabban. Fények arany négyzetei. Bent egész tömeg, habzó poharak, majdnem fekete ital, nem sör, mert méregzölden csillog, és fiatalok, fiúk-lányok, összeölelkezve, hatan, nyolcan, elállják az egész folyosót, szembejönnek, el kell engedniük egymás kezét, hogy átjussak. Elránt valami. Nem is tudom, mikor léptem a mozgójárdára. Csodálkozó szempár suhan el mellettem, egészen közletről – szép,

sötét hajú lány, foszforos fémként csillogó valamiben. A kelme rásimul: mintha meztelen volna. Fehér, sárga arcok, néhány magas fekete férfi, de nálam senki sem magasabb. Félreállnak előlem. Fent, domború üvegek mögött, elmosódott árnyak suhannak, láthatatlan zenekarok muzsikálnak, itt meg ez a furcsa promenád, sötét sikátorokban – fej nélküli nők, a vállukon világító pehelyhab, csak hajlékony nyakuk fehérlik ki belőle, mint virág különös szára, hajukon fény porzik – világító púder? A szűk sikátor groteszk, mozgó, hullámzó szobrok közé vezet; a kétoldalt emelkedő, széles utcaféle zeng a nevetéstől, jól mulatnak, mi lehet ilyen mulatságos – a szobrok?

Óriási figurák a reflektorok fénykévéjében; rubinvörös és aranyló, méznél sűrűbb fény ömlik róluk, színe szokatlanul élénk. Kábán, hunyorogva gyalogoltam tovább, meg-meglöktek. Meredek, zöld sétaút, groteszk pavilonok, a pagodákhoz kis hidak vezetnek, sok kis vendéglő, sült húсок erős, tolakodó szaga, gázlángocskák sorai az ablakok mögött, üvegcsörömpölés, ismétlődő, fémes, érthetetlen hangok. A tömeg, amely idesodort, összeütközött a szembejövővel, aztán megritkult, mindenki beszállt egy teljesen nyitott, nagy kocsi, nem is nyitott, hanem átlátszó, mintha üvegből öntötték volna, még az üléseket is, de azért puhák. Valahogy én is besodródtam – és elindultunk. Robogott a kocs, az emberek igyekeztek túlkiabálni a hangszórót, amely egyre hajtogatta: „Meridionál színt, Meridionál színt, át Spiro, Blekk, Frosom felé”, az egész kocsi szinte felolvadt, úgy átjárták a fénykévék, falain áttörtek a lángoló színek, parabolaívek, fehér peronok, „Forteran, Forteran, át a Galeára, át a külső rasztokra, Makra” – mormolta a hangszóró, a kocsi megállt, aztán továbbszáguldott, és izgalmas dolgot fedeztem föl: nem érzem a fékezést, se a gyorsulást, mintha a tehetetlenség megszűnt volna. Hogy lehet az? Ellenőriztem, kissé behajtott térddel, három további állomáson. A kanyarokban sem éreztem semmit. Az utasok kiszálltak, beszálltak, az elülső peronon egy nő állt a kutyájával, még sohasem láttam ilyen kutyát, óriási, gömbfejű, nagyon csúnya állat. Nyugodt, dióbarna szemében visszatükröződtek a hátrafelé suhanó fényfüzerek, kicsinyítve. RAMBRENT RAMBRENT. Fehér és kékes fénycsövek sűrű villogása, kristályos fényű lépcsők, fekete oromzatok, a villogás lassan elcsitult, a kocsi megállt. Kiszálltam, és földbe gyökerezett a lábam. A megálló amfiteátrum formájú, mélyített korongja fölött a már jól ismert, sokszintes szerkezet magaslott: még mindig a pályaudvaron vagyok, ugyanabban a gigászi csarnokban, a lendületes, fehér síkok között, csak egy másik helyen. A tökéletes mértani formájú amfiteátrum széle felé indultam – a kocsi már továbbshuhant –, és újabb meglepetés ért: nem lent vagyok, ahogyan hittem, hanem éppen, hogy fent. Jó negyven méterrel alattam siklanak a mozgójárdák, vitorláznak a peronok ezüsttányérjai. Közöttük hosszú testek úsznak nesztelenül, emberek bújnak ki belőlük csapóajtók sorain át, mintha ezek a szörnyek, ezek a krómozott halak rendszeres távolságokban fekete és tarka ikracsomókat raknának le. Fent pedig, valahol messze, a távolságtól homályosan, arany szöveg siklik lassan, mintha láthatatlan kötél húzná:

GLENA ROON MA MIMORF REÁLFELVÉTELÉRŐL TISZTELEG KERX POLITER RAPPER EMLÉKÉNEK AZ ORATÓRIUMBAN. A TERMINÁL HÍRLAP JELENTI: MA AMMONLEEBEN PETIFARGUE SIKERREL

SZISZTOLIZÁLTA AZ ELSŐ ENZOMOT. A JELES GRAVISTA HANGJÁT HUSZONHÉT ÓRAKOR KÖZVETÍTJÜK. ARRAKER FÖLÉNYE. ARRAKER MEGISMÉTELTE SIKERÉT MINT AZ IDÉNY ELSŐ OBLIVÁTJA A TRANVAAL STADIONBAN.

Továbbmentem. Szóval, még az időszámítás is megváltozott. A hatalmas betűk úgy siklottak a fejek tengere fölött, mintha lángoló kötéláncosok futkosnának, fényükben fel-felszikrázott a ruhák fémes kelméje. Gépiesen lépkedtem, és valami tovább mondogatta bennem: hát még az időt sem hagyták békén. Ez szíven ütött. Nem is láttam, merre járok. Csak egyet akartam: kijutni innen, kikeveredni ebből a pokoli pályaudvarból, szabad ég alá kerülni, ki a szabadba, hogy lássam a csillagokat, érezzem a szelet.

Megnyúlt fények sugárútja vonzott magához; a kőboltozatra itt alabástromba zárt, éles lángocska rajzolta a TELETRANS TELEPORT TELETHON feliratot, a csúcsíves ajtón át (de valahogy lehetetlen, kiforgatott ív volt, mint egy rakétaorr negatívja) dermedt aranyparázs falú terembe jutottam. A falmélyedésekben sok száz fülke. Az emberek beszaladtak, kirohantak, letépett szalagokat dobáltak a földre, de nem távírőszalagot, hanem valami más papírt, belepréselt pontocskákkal, a többiek pedig nyugodtan letaposták a foszlányokat. Ki akartam menni innen, egy sötét fülkébe tévedtem, és mire kihátráltam volna, zümmögés, villanás, talán vaku, s a fémkeretes résből, akár egy postaládából, kettéhajtott, fényes papírlap csusszant ki. Fölvettem, szétnyitottam. Emberi fej bukkant elő, nyitva felejtett, kissé legörbülő szájjal, s hunyorítva nézett rám: én vagyok az! Összehajtottam a papírt, és a plasztikus látomás eltűnt. Lassan felhajtottam az ív szélét, semmi, szétnyitottam, megint előbukkant, mintha kiugrana valahonnét az a bamba képű, lebegő, levágott fej. Nézegettem egy darabig az arcomat – mi ez, háromdimenziós fénykép? Zsebre tettem a papírt, és kimentem. Arany pokol záporozott az emberek fejére, tüzes magmából volt a mennyezet, nem valódiból, bár igazi lángokat okádott, de föl se pillantott senki, csak rohangáltak az ügyeik után egyik fülkéből a másikba. Zöld betűk ugráltak a háttérben, számoszlopok siklottak lefelé keskeny képernyőkön, más fülkéken ajtó helyett redőny, amely villámgyorsan felgördül, ha odalép valaki. És végre megtaláltam a kijáratot.

Görbe folyosó, lejtős padlóval, mint a színházakban, stilizált kagylók a falon, fent INFOR INFOR INFOR felirat fut körbe vég nélkül.

A Lunán láttam először infort, és művirágnak néztem.

Odaléptem a halványzöld kehelyhez. Még meg sem szólaltam, máris várakozóan hajolt felém.

– Merre juthatok ki? – kérdeztem kissé zavarodottan.

– Hová? – szólt azonnal egy meleg alt.

– A városba.

– Melyik kerületbe?

– Mindegy.

– Melyik szintre?

– Mindegy, ki akarok jutni a pályaudvarról!

– Meridionál, rasztok: százhatos, száztizenhetes, nulla nyolcas, nulla kettes. Tridukt, AF, AG, AC szint, mitoszszinti körjárat tizenkettes és tizenhatos, nadirszint minden déli irányban. Központi szinten suhanok, piros helyi, fehér helyközi A, B és V. Röpök szintje, közvetlen járatok, minden molép hármastól felfelé... – sorolta dallamosan a női hang.

Kedvem lett volna kitépni a falból a mikrofont, amely oly előzékenyen hajlik az arcom elé. Faképnél hagytam. Hülye! Hülye! – zakatolt bennem minden lépésnél. EX EX EX EX – hajtogatta a magasban sikló, citromsárga köddel keretezett felirat. Talán exit? Kijárat?

Óriási felirat. EXOTAL. Hirtelen megcsapott a szél – erős, meleg szél, csak úgy lobogott tőle a nadrágszáram. Végre kijutottam a szabadba. De az éjszaka feketeségét messzire űzte a tengernyi fény. Hatalmas étterem – a más-más színben derengő asztallapok kicsit kísértetiesen, alulról világítják meg az árnyékfoltos arcokat. Alacsony fotelok, zölden habzó fekete ital a poharakban, a lampionok apró szikrákat szórnak, nem is szikrák, inkább szentjánosbogarak vagy izzó lepkerajok. A fények káosza kioltotta a csillagokat. Ha felnéztem, csak a fekete űrt láttam. Mégis, akármilyen furcsa, ez a vak jelenléte most megvigasztalt. Álltam, nézelődtem. Valaki elment mellettem, s hozzám ért egy pillanatra. Átható, mégis könnyű parfümillet csapott meg, a fiatalok bementek, a lány a fiúhoz fordult, vállát és mellét pehelyfelhő takarta, átölelték egymást, táncoltak. Legalább még táncolnak – gondoltam. – Ez is valami. Néhány lépés után a sápadt higanyfényű táncparkett fölemelkedett a táncoló párokkal, csak bíborvörös árnyékuk úszkált lent a lassan forgó korong alatt; a korongot nem tartotta semmi, tengelye sem volt, csak forgott a levegőben a zene ütemére. Besétáltam az asztalok közé. A puha műanyagpadló egyszer csak véget ért. Érdes kőlapot éreztem a talpam alatt, átléptem egy fényfüggönyön, és sziklabarlangba kerültem. Cseppkövekből épült gótikus templomhajók, tíz vagy ötven, gyöngyfényű ásványok erezik a barlangok falát, bent emberek ülnek, lábukat a mélység fölé lógatva, térdük között gyertyaláng lobog, odalent föld alatti tó néma, fekete vizében tükröződik a sziklafal. Más vendégek lent a tavon a primitív tutajokon heverésznek, mind egy irányba nézve. Leereszkedtem a tóhoz, most már én is láttam a homokos túlsó parton a táncosnőt. Meztelennek tűnt, de testének fehérsége nem volt természetes. Apró, imbolygó léptekkel leszaladt a vízhez, s amikor meglátta a tükörképét, hirtelen széttárta karját, s lehajtotta fejét – ezzel végződött a tánca, de senki sem tapsolt. A táncosnő néhány másodpercig mozdulatlan maradt, aztán lassan elindult, körbesétált a szabálytalan partvonal mentén. Harminclépésnyire lehetett tőlem, amikor történt vele valami. Az imént még láttam mosolygó, kimerült arcát, aztán hirtelen, mintha valami eltakarná, egész alakja megremegett, és eltűnt.

– Plávét parancsol? – szólalt meg mögöttem egy udvarias hang. Hátranéztem, senki, csak egy áramvonalas asztalka ügetett oda nevetséges, görbe lábacskaín; ahogy mozgott, oldaltálcáin remegtek a pohársorok, tele habzó itallal. Egyik karja udvariasan felém nyújtotta az italt, a másik már a tányérért nyúlt, amely homorú kis

paletta, kerek nyílással az ujjnak – a középső üveglap mögött megvillant az automata tranzistoros szíve.

Kikerültem a hódolattal nyúlkozó rovarlábakat, csemegéire nem tartottam igényt. Összeszorított szájjal rohantam ki a műbarlangból, mintha valami érthetetlen sérelem ért volna. Átvágtam a széles teraszon, az asztalkák kígyózó sorai között, a lampionok alatt. Hullott rám a széteső, kihunyó fekete, arany szentjánosbogarak súlytalan pora. A terasz szélénél, amelyet régi, talán zuzmótól sárgás kövekkel raktak ki, végre igazi szél fújt, tiszta, hűvös. Szabad asztal állt mellettem. Félszegen leültem, háttal a vendégeknek, és kibámultam az éjszakába. Alattam teljes sötétség, formátlan és meglepő, csak a peremén, messze, nagyon messze pislákolnak imbolygó fénypontok, furán bizonytalanul, mintha nem villany lenne. Még távolabb fények hideg, vékony törei döftek az éjszakába, nem tudtam, házak vagy oszlopok, azt hittem volna, reflektorok fénykévei, csakhogy finom hálózat kötötte össze őket – mintha a földön álló, felhőkig érő üveghengert látnék, benne váltakozó homorú és domború lencsékkel. Hihetetlenül magas oszlopok lehettek, fénypára lebegett körülöttük, hol narancssárga, hol majdnem fehér, lüktető derengés. Ennyi volt az egész, így festett a város. Keresgéltem az utcákat, találgattam, hol lehetnek, de alattam csak a holtnak látszó sötétség terpeszkedett mindenfelé, még egy árva szikra sem villant fel sehol.

– Hav...? – mondta valaki, biztosan nem is először, de eddig nem vettem magamra. Mire odafordultam volna, a fotel megtette helyettem. Húsz év körüli lány állt ott, valami rátapadó kékségben, a vállát és mellét fedő sötétkék pehelyhab lefelé egyre átlátszóbb. Keskeny, szép hasa mint egy lélegző fémszobor. Füle ki sem látszik a nagy, fényes ékszer mögül, bizonytalanul mosolygó kis szája kifestve, s orrlukait is kirúzsozta belül – már láttam, hogy a legtöbb nő így festi magát. Két kézzel a szemközti fotel támlájára támaszkodott.

– Mi bajod, hav? – mondta. Leült.

Úgy láttam, kicsit becsípett.

– Unalmas itt – közölte némi szünet után. – Nem igaz? Elzúgunk, hav?

– Én nem vagyok hav... – kezdtem. Az asztalra könyökölt, félig telt pohara fölött lengette a kezét, ujjaira tekert aranyláncocskája beleért az italába. Egyre közelebb hajolt. Éreztem a leheletét. Ha részeg, nem alkoholtól.

– Ne már! – mondta. – Hav vagy. Muszáj. Mindenki hav. No, akard? Zúgunk?

Ha legalább tudnám, mit jelent ez.

– Jó – hagytam rá.

Felállt. Én is feltápászkodtam a rémesen alacsony fotelből.

– Hogy csinálod ezt? – kérdezte.

– Mit?

A lábamra nézett.

– Azt hittem, lábujjhegyen állsz...

Szótlanul elmosolyodtam. Odajött, karon fogott, és megint elámult.

– Mit viselsz ott?

– Hol, itt? Semmit.

– Dalolsz – mondta, és könnyedén maga után húzott. Átvágtunk az asztalok között, én meg tanakodtam, mit jelent a „dalolsz” – talán „hazudsz”?

Sötétzöld falhoz vezetett, egy violinkulcshoz hasonló fényjel felé. Mikor odaértünk, a fal szétnyílt. Forró légáramlat csapott meg.

Keskeny, ezüstös mozgólépcső vitt lefelé. Egymás mellett álltunk. A lány a vállamig sem ért. Cicafeje volt, kékesen csillogó fekete haja, profilja talán túlságosan éles, de szép. Csak azok a skarlátvörös orrlyukak... Keskeny keze jól megmarkolt, zöld körmei belemélyedtek vastag pulóverembe. Akaratlanul elmosolyodtam egy picit, amikor eszembe jutott, hol járt mostanáig ez a pulóver, és milyen kevés köze volt női ujjakhoz. A lüktető fényű – hol rózsás, hol kárminvörös –, kerek boltozat alól kiléptünk az utcára. Illetve, csak hittem, hogy utca, de fölöttünk a sötétség percenként kivilágosodott, mintha éppen hajnalodna. Távolabb hosszúkás, alacsony árnyak suhantak, autószerűek, de már tudtam, hogy nincsenek autók. Nyilván valami más. Ha egyedül vagyok, azt a széles utat választottam volna, mert távolabb a CENTRUM felirat világított, de biztosan úgysem a város centrumát jelenti. Inkább hagytam, hogy a lány vezessen. Akárhogyan is végződik ez a kaland, végre van valakim, aki útba igazíthat. Eszembe jutott a szerencsétlen fickó, aki most, három órával az érkezésem után nyilván engem keres a pályaudvar-város minden inforával – és ezúttal már nem is haragudtam rá.

Elmentünk néhány üres vendéglő vagy üzlet előtt, a kirakatokban a bábuk újra meg újra eljátszották ugyanazt a jelenetet. Szívesen megálltam volna, hogy megnézzem, de a lány szaporán lépkedett kopogós kis szandáljában, aztán meglátott egy kikapiruló, viccesen száját nyalogató neonarcot, és felkiáltott:

– Nézd, bonzi! Nem akarsz egy bonzit?

– Te akarsz? – kérdeztem.

– Hát, én szúrnám!

Bementünk a csillogó kis terembe. Mennyezet helyett lángocskák hosszú sorai, mintha gázlángok lennének. Meleg áradt felülről, talán csakugyan gázlángok. A falakban kis fülkék, asztalkával. Mikor odaléptünk az egyikhez, kétoldalt ülések bújnak ki a falból; előbb csak fejletlen rügyecskék, aztán szétlapultak, homorúvá merevedtek. Leültünk egymással szemben, a lány két ujjal megkoccintotta az asztal fémlapját. A falból nikkelmancs ugrott elő, egy-egy tányérkát tett elénk, és két villámgyors mozdulattal fehérés masszát adagolt rájuk, amely felhabzott, megbarnult és megszilárdult, közben maga a tányér is sötétebb lett. A lány ekkor összetekerte, mint a palacsintát – szóval, nem is tányér –, és beleharapott.

– Nahát – mondta teli szájjal –, nem is tudtam, milyen éhes vagyok!

Követtem a példáját. Ízben a bonzi semmire sem hasonlított, amit valaha ettem.

Ropogott a fogam alatt, mint a frissen sült zsemle, de rögtön omlósán szétolvadt a nyelvemen; barna töltelékét jó csípősre fűszerezték. Szeretni fogom a bonzit, gondoltam magamban.

– Még egyet? – kérdeztem, mikor a lány megette. Mosolyogva rázta a fejét. Kimenet egy pillanatra megállt, két kezét a csempézett falmélyedésbe dugta – felzúmmögött valami. Utánoztam. Csiklandó szélvész áramlott az ujjaimra; mikor kihúztam a kezem, száraz és tiszta volt. Aztán felfelé vitt bennünket egy széles mozgólépcső. Nem tudtam, még mindig a pályaudvaron vagyunk-e, de inkább nem kérdezősködtem. Kis fülkébe léptünk – bent félhomály volt, úgy rémlett, felettünk vonatok robognak, mert remegett a padló. Egy pillanatra sötét lett, mélyen alattunk nehéz sóhaj, mintha valami fémszörnyeteg fűjná ki tüdejéből a levegőt, világos lett, a lány meglökte az ajtót. Ez talán már igazán az utca. Sehol senki. Alacsony, nyírott bokrok szegélyezték a járdát; kicsit messzebb a lapos, fekete gépek sűrű sora, a sötétségből előbukkant egy ember, az egyik gép mögé hajolt – nem láttam, hogy kinyitná, egyszerűen eltűnt, a gép pedig olyan lendülettel vágódott ki a helyéről, hogy utasának össze kellett volna lapulnia. Házakat nem láttam, csak a matt fémcsíkokkal burkolt, tükörsima úttestet. A kereszteződéseknél a burkolat fölött narancssárga és vörös fénykévék mozogtak, kicsit olyanok, mint a katonai fényszórók sugara.

– Hova zúgjunk? – kérdezte a lány. Most is belém karolt. Lassabban lépkedett. Vörös fénykéve suhant át az arcán.

– Ahová akarod.

– Akkor menjünk hozzám. Nem érdemes suhanózni. Közel van.

Elindultunk. Házak sehol, és a bokrok sötétje mögül süvítő szél mintha mezőkről jönne. Itt, a pályaudvarnál, a város kellős közepén? Furcsa. Enyhe virágillatot hozott, mohón szívtam be. Madármeggy? Nem, valami más.

Aztán mozgójárdára léptünk; álltunk rajta, különös pár, fények pásztáztak, néha jármű suhant el, fekete fémtömb, se ablaka, se kereke, se lámpája, csak száguld vakon, hihetetlen sebességgel. Azok a mozgó fénykévék a föld fölött lebegő, keskeny, vízszintes résekből csaptak ki. Nem tudtam rájönni, van-e közülük a forgalomhoz, a járművek irányításához.

A láthatatlan égen, fent a magasban néha gyászos süvítés csapott át. A lány egyszer csak lelépett a mozgójárdáról, de rögtön átszállt egy meredeken fölfelé tartó másikra. Hirtelen valahova magasra kerültem. Fél percig tarthatott a légi utazás, és illatos virágokkal benőtt kis balkonfélében végződött, mintha egy sötét ház teraszára vagy erkélyére hozott volna fel a falhoz állított emelőszalag. A lány bement a loggiába, és most, hogy szemem hozzászokott a sötétséghez, már kivehettem a környékbeli házak nagy, fekete, ablaktalan tömegeit. Kihaltnak tűntek, mert nemcsak sötétek, hanem némák voltak – semmi hang sem hallatszott az utcán átsuhanó gépek surrogásán kívül. Furcsállottam ezt a nyilván szándékos elsötétítést, a fényreklámok teljes hiányát a pályaudvar neonorgiája után, de tanakodásra nem sok időm maradt. – Gyere már, hol vagy? – suttogta a lány. Csak arca halvány foltját láttam. Megérintette az ajtót, kifelé nyílt, és lágyan elindult velünk a padló – itt egy lépést se lehet tenni,

gondoltam, csoda, hogy még van lábuk; gyatra kis irónia volt, csak nem bírtam már, hogy órák óta egymást követik a meglepetések, és valószerűtlennek érzek mindent, ami történik velem.

Nagy előtér vagy folyosó következett, széles, majdnem sötét – csak a sarkokat jelezte halványan derengő festékcsíkok. A legsötétebb helyen a lány megint az ajtó fémlapjára tette a kezét, aztán bement. Hunyorogva nézelődtem; a fényárban úszó hall majdnem üres volt, a lány a következő ajtóhoz lépett – mikor véletlenül megérintettem a falat, hirtelen szétnyílt, mögötte fémpalackok sorakoztak. Hátrahököltem meglepetésemben.

– Ne ijesztgesd a szekrényeimet – szólt vissza a lány a másik szobából.

Utánamentem.

A bútorok üvegöntvénynek látszottak, kis fotelok, alacsony kanapé, apró székek – az áttetsző anyagban szentjánosbogarak rajai keringtek lassan, hol szétszóródtak, hol patakokba sűrűsödtek, mintha rózsásan villogó, halványzöld vér keringene a bútorokban.

– Miért nem ülsz le?

A lány a szoba másik végében állt. A fotel szétnyílt, hogy befogadjon. Ezt utáltam. Az üveg persze nem üveg – olyan érzés, mintha légpárnákon ülnék, és ha lenézek, a hajlott, vastag bútorlapon át homályosan látszik a padló.

Bejövet először azt hittem, szemben üvegfal van, mögötte másik szobában emberek nyüzsögnek, talán vendégsereg, csak az emberek valahogy túlságosan nagyok – hirtelen rájöttem, hogy televíziós képernyő az egész fal. A hangot levették; most ültömből hatalmas női arcot láttam, mintha egy sötét bőrű óriásnő lesne be az ablakon át a szobába. A szája mozgott, beszélt, fülét takaró, pajzs nagyságú ékszerei csillogtak-villogtak.

Kényelmesebben elhelyezkedtem a fotelban. A lány végigsimította a csípőjén – karcsú teste azúrkék fémszobor –, és figyelmesen méregetett. Nem tűnt már részegnek. Talán akkor is csak képzeltem.

– Hogy hívnak? – kérdezte.

– Bregg. Hal Bregg. És téged?

– Nais. Hány éves vagy?

Érdekesen kezdi, gondoltam. De nyilván ez most a szokás.

– Negyven. Miért?

– Csak úgy. Azt hittem, száz.

Elvigyorodtam.

– Lehetek száz is, ha óhajtod.

Csak az a vicc, hogy pontosan így van, gondoltam.

– Mit adhatok? – kérdezte.

– Italt? Köszönöm, nem kérek.

– Ahogy akarsz.

A falhoz lépett, kis bárszekrény nyílt ki, de nem láttam, mi van benne. Tálcat hozott poharakkal és két palackkal. Kissé megnyomva a palackot, tejnek látszó italt töltött a poharamba.

– Köszönöm, de én nem kérek... – tiltakoztam.

– Hiszen semmit sem adok – csodálkozott Nais.

Látván, hogy megint bakot lőttem, bár nem tudtam, miért, csak dűnnyögtem valamit, és a pohárért nyúltam. Magának a másik palackból töltött. Színtelen, olajos itala felül enyhén pezsgett, közben sötétebb lett, talán a levegő hatására. Nais leült, és poharát ajkához emelve, lazán megkérdezte:

– Ki vagy te?

– Hav – feleltem. Kézbe vettem poharamat, mintha nézegetni akarnám, a tejnek semmi szaga nem volt. Nem kóstoltam meg.

– Nem, komolyan – mondta. – Azt hitted, vakozok? Ne már! Csak havuli volt. A hatosommal voltam, vágod, de plére ment. Tök pára, meg minden... Éppen el akartam húzni, mikor odaültél.

Valamennyit azért felfogtam belőle: biztos véletlenül az ő asztalához ültem, amíg ő nem volt ott, talán táncolt? Diplomatikusan hallgattam.

– Tudod, messziről olyan voltál, olyan... – nem találta a szót.

– Szolid? – segítettem. Megrebbent a szeme. Fémhártya van a szemhéján is? Nem, biztosan csak festék. Fölemelte a fejét.

– Az mit jelent?

– Hát... hogy is mondjam... bizalomgerjesztő...

– Fura szöveged van. Honnan jöttél?

– Messziről.

– Mars?

– Messzebb.

– Repülsz?

– Repültem.

– És most?

– Semmi. Visszajöttem.

– De fogsz még repülni?

– Nem tudom. Nem hinném.

Akadozott a beszélgetés – úgy rémlett, kicsit bánja már, hogy egyből idehívott, hát gondoltam, megkönnyíteni a dolgát.

– No, akkor én megyek – mondtam, kezemben az érintetlen itallal.

– Miért? – csodálkozott.

– Azt gondoltam, hogy... nem bánnád.

– Ne már – mondta –, hát azt hiszed... nem, dehogy! Miért nem iszol?

– Iszom.

Mégiscsak tej. Késő este, ilyen körülmények között! Annyira csodálkoztam, hogy ő is észrevette.

– Mi baj, nem ízlik?

– Ez a... tej... – makogtam. Szörnyen bárgyú képet vághattam.

– Micsoda? Miféle tej? Ez berit...

Felsóhajtottam.

– Figyelj, Nais... én most elmegyek. Igazán. Jobb lesz.

– Akkor minek ittál? – kérdezte.

Némán meredtem rá. Nem is a nyelv változott meg olyan nagyon – csak én nem értek semmit. Egyáltalán semmit. Ők változtak meg.

– Ahogy akarod – mondta végül. – Én nem tartóztatlak. De hát ez így...

Zavarba jött. Kiitta limonádéját – így neveztem magamban a habzó italt –, én meg újra megkukultam. Hú, de nehéz ügy!

– Mesélj magadról – javasoltam végül. – Van kedved?

– Jó. De aztán te is elmondod...?

– El.

– Rufira járok, másodév. Az utóbbi időben kicsit lazítottam, dobtam a difót, és... hát, így. A hatosom ciki. Úgy igazából, hát... nincs is senkim. Fura...

– Mi?

– Hogy nincs...

Újabb homály. Kiről beszél? Kije nincs? Szülei? Szeretője? Ismerősei? Mégiscsak igaza volt Absnak, hogy nyolc hónapi Adapt nélkül nem boldogulok. De most még kevésbé akartam visszakullogni az óvodájukba, mint eddig.

– És most mi legyen? – kérdeztem, és ha már kezemben a pohár, megint kortyoltam egyet a tejből. Nais elkerekedett szemmel bámult. Ajka megrezzent, mintha gúnyos kis mosolyt fojtana el. Kiitta poharát, aztán a vállát fedő pehelyhabhoz nyúlt, és széttépte – nem kigombolta, nem levetette, hanem széttépte, és foszlányait eldobta, mint a szemetet.

– Végül is, alig ismerjük egymást – mondta. Valahogy fesztelenebb lett. Mosolygott. Néha nagyon szép volt, főleg, amikor összehúzta a szemét, és alsó ajkát lebiggyesztve, kivillantotta fogait. Volt az arcában valami egyiptomias. Egyiptomi

macska. Haja éjfekete, s amikor letépte a válláról meg a dekoltázsáról azt a pehelyhabot, láttam, hogy egyáltalán nem is olyan sovány, mint gondoltam. De miért tépte...? Jelent ez valamit?

– Azt ígérted, te is mesélsz magadról – pillantott rám a pohara fölött.

– Igen – feleltem, és lámpaláz fogott el, mintha ki tudja, mi függne a szavaimtól. – Én pilóta vagyok... voltam. Legutóbb... de ne ijedj meg!

– Nem. Csak folytasd!

Csillogó szeme figyelmesen függött rajtam.

– Legutóbb százhuszónhét évvel ezelőtt jártam itt. Akkor harmincéves voltam. Az expedíció... szóval, űrhajós pilóta voltam, és a Fomalhautra repültünk. Az huszónhárom fényévyire van. Földi idő szerint, oda-vissza, százhuszónhét évig tartott az út, fedélzeti idő szerint tíz évig. Négy napja érkeztünk vissza... A Prométheusz, a hajóm, a Lunán maradt. Én ma jöttem onnan. Ennyi az egész.

Csak nézett. Nem szólt semmit. Ajka megrezzent, szétnyílt, összezárult. Mi csillog a szemében? Elképedés? Csodálat? Riadalom?

– Miért nem szólsz semmit? – kérdeztem. Megköszörültem a torkom.

– Akkor... akkor te igazából hány éves vagy?

Kényszeredetten vigyorogtam.

– Mit jelent az, hogy igazából? A biológiai korom negyven év, a földi órák szerint százötvenhét éves vagyok...

Hosszú csend, és hirtelen:

– Voltak ott nők?

– Várj egy kicsit – mondtam. – Van valami innivalód?

– Hogy érted?

– Valami mérgező, tudod. Erős. Alkohol... azt már nem isznak?

– Nagyon ritkán... – susogta, mint aki közben másra gondol. Kezeit lassan leengedte, megérintve kék fémruháját.

– Igyál... talán angehent, jó lesz? Persze, te nem tudod, mi az..

– Nem. Nem tudom – feleltem hirtelen támadt daccal.

Nais a bárhoz lépett, és hasas kis üveggel tért vissza. Töltött nekem. Volt az italban alkohol – nem sok –, s volt valami más is, furcsa, kesernyés ízű.

– Ne haragudj – mondtam, felhajtottam az italt, és újra töltöttem magamnak.

– Nem haragszom. Nem válaszoltál, talán nem akarsz?

– Miért ne? Megmondhatom. Összesen huszónhárman voltunk, két űrhajón. A másik az Ulysses. Mindegyiken öt pilóta, a többi tudós. Nő nem volt köztünk.

– Miért?

– A gyerekek miatt – magyaráztam. – Ilyen úrhajókon nem lehet gyereket nevelni, de még ha lehetne is, senki sem akarna. Harmincévesnél fiatalabb személy nem repülhet. El kell végezni két szakot, aztán négy év gyakorlat, az tizenkét év. Szóval... a harmincéves nőknek rendszerint már gyerekük van. Meg aztán... akadtak más szempontok is.

– És te? – kérdezte.

– Én egyedül voltam. Nőtleneket választottak. Persze, önkénteseket.

– Szóval, te menni akartál...

– Igen. Természetesen.

– És nem...

Elharapta. Tudtam, mit akart mondani. Hallgattam.

– Furcsa lehet... így visszatérni... – tűnődött halkán, szinte suttogva. Összerezzenet. Hirtelen rám nézett, elpirult.

– Figyelj, amit az előbb mondtam, az csak vicc volt, nehogy azt hidd...

– A száz év?

– Csak úgy hülyéskedtem, érted, nem azért, mintha...

– Hagyd abba – dűnnyögtem. – Még egypárszor bocsánatot kérsz, és tényleg százévesnek érzem magam.

Elhallgatott. Erővel elfordítottam róla a tekintetemet. Szemben, az üvegen túli, nem létező szobában óriási férfifej énekelt némán. Láttam az erőfeszítéstől remegő, vörös torkát, a hallhatatlan ritmusra mozgó, fénylő arcát.

– Most mihez kezdesz? – kérdezte halkán Nais.

– Nem tudom. Még nem tudom.

– Nincs semmi terved?

– Nincs. Van egy kis... amolyan prémiumom, érted. Az egész időért. Induláskor bankba tették a nevemre... azt se tudom, mennyi. Semmit se tudok. Mondd, mi az a Ruf?

– A Rufi? – javított ki. – Hát... főiskola, difózni tanulunk, persze, nem nagy szám, de ha sikerülne bejutni a reálhoz...

– Na várj... tulajdonképpen mit csinálsz?

– Hát difózok, nem tudod, mi az?

– Nem.

– Hogy is mondjam... hát egyszerűen ruhákat csinálunk, egyáltalán mindenféle divatholmit...

– Szabás-varrás?

– Az mi?

– Varrsz valamit?

– Nem értem.

– Magasságos fekete és kék ég! Ruhákat tervezel?

– Hát... bizonyos értelemben igen. Nem tervezem, hanem csinálom...

Feladtam.

– És mi az a reál?

Most aztán végképp ledöbbsent. Először nézett rám úgy, mint valami földön kívüli lényre.

– A reál, az... a reál... – dadogta tehetetlenül. – Olyan... olyan történetek, amit néznek...

– Ez? – mutattam az üvegfalra.

– Á, dehogy, az vízió...

– Akkor micsoda? Mozi? Színház?

– Nem. Színház, azt tudom, mi... az régebben volt. Tudom: ott igazi színészek játszottak. A reál nem igazi, de ugyanolyan, nem is lehet megkülönböztetni. Talán csak ha belemenne az ember, közéjük...

– Belemenne?

Az óriási fej a szemét forgatta, jobbra-balra dőlve méregetett, fintorokat vágott, mintha remekül mulatna kis jelenetünkön.

– Figyelj, Nais – mordultam fel –, én most vagy elmegyek, mert nagyon késő van, vagy pedig...

– Jobb szeretném az utóbbit.

– Hiszen nem is tudod, mit akarok mondani.

– Akkor mondd.

– Jó. Mindenfélét szeretnék kérdezni tőled. A legfontosabb dolgokról már tudok egyet-mást; négy napig okítottak az Adaptban, a Lunán. De az csak a nagyja. Mit szoktatok csinálni, amikor nem dolgoztok?

– Rengeteg mindent lehet csinálni – mondta Nais. – Lehet például utazgatni, igazán vagy muttal. Lehet szórakozni, reálba járni, táncolni, tereózni, sportolni, úszni, repülni... mindent, amit csak akarsz.

– Mi az a mut?

– Kicsit olyan, mint a reál, de mindent meg is tudsz fogni. Járhatsz például a hegyekben, vagy akárhol... majd meglátod, ezt nem lehet elmesélni. De ha jól sejtem, nem erre vagy kíváncsi...

– Jól sejtet. Mi a helyzet... a nők és férfiak között?

Megrebbent a szeme.

– Hát, gondolom, ugyanaz, mint mindig. Mi változhatott volna?

– Minden. Amikor én elrepültem, már ne haragudj, egy magadfajta lány nem hívott volna meg éjnek idején a lakására.

– Nem? De miért?

– Hát, mert az bizonyos dolgot jelentett.

Nais hallgatott egy kicsit.

– És honnan tudod, hogy nem jelent?

Mulatott rajta, milyen arcot vágtam. Ránéztem, akkor elkomolyodott.

– De Nais... hát hogy van ez... – dadogtam. – Jön egy vadidegen pasi, és...

Hallgatott.

– Miért nem válaszolsz?

– Mert te nem érted az egészet. Nem tudom, hogyan mondjam el. Nézd, ebben igazán nincs semmi...

– Aha. Nincs benne semmi – morogtam. Nem bírtam ülve maradni. Felálltam. Majdnem felrepített a lendület, mert nem figyeltem oda. Nais összerezett.

– Bocsánat – dűnnyögtem, aztán csak járkáltam fel-alá. Az üveg mögött park zöldellt reggeli napsütésben. A sétaúton, rózsaszín levelű fák között, három fiú ballagott páncélként ragyogó ingben.

– Házasság létezik?

– Hát persze.

– Semmit sem értek! Magyarázd el! Mondd el! Meglátsz egy férfit, aki tetszik, és csak úgy ismeretlenül, rögtön...

– Mit kell ezen elmondani? – kérdezte bosszúsan. – Miért, akkor, a te időben a lány be sem engedhetett a szobájába egy férfit?

– Dehogynem, persze, akár... olyan szándékkal is, de nem öt perccel az után, hogy meglátta...

– Hanem hány perccel?

Ránéztem. Komolyan kérdezte. No persze, honnan tudhatná. Vállat vontam.

– Nem az időről van szó, hanem... hanem hogy először valamit észrevesz benne, megismeri, megkedveli, együtt járnak...

– Várj csak – szakított félbe. – Úgy látom, te félreérted az egészet. Hiszen beritet kaptál!

– Micsodát? Ja, azt a tejet? Na és?

– Mi az, hogy na és? Hát... hát a te időben... nem volt berit?

Felkacagott, s az oldalát fogta nevéttében. Hirtelen abbahagyta, rám nézett, és fülig pirult.

– Szóval, te azt hitted... azt hitted, hogy én... na, ne már!!!

Leültem. Remegtek az ujjaim, ösztönösen cigarettát vettem elő a zsebemből, rágyújtottam. Nais tágra nyitott szemmel bámult.

– Ez mi?

– Cigaretta. Miért... ti nem dohányoztok?

– Még sose láttam... szóval ilyen a cigaretta? Hogy bírod így beszívni a füstöt? Na mindegy, inkább arról beszéljünk, ami fontosabb. A berit, az nem tej. Én nem tudom, miből van, de idegennek mindig beritet ad az ember.

– Idegen férfinak?

– Igen.

– És az mire jó?

– Arra, hogy akkor rendesen viselkedik. Nem tud másképp. Nézd... talán egy biológus majd elmagyarázza neked.

– Ördög vigye a biológust. Szóval az a férfi, akinek beritet adtál, semmire se képes?

– Hát persze.

– És ha nem akarja meginni?

– Olyan nincs. Az lehetetlen. Megáll az ész.

– Hiszen nem kényszerítheted – próbálkoztam türelmesen.

– Mondjuk, egy örült talán nem inná meg... – latolgatta Nais. – De én ilyen esetről még nem hallottam, soha.

– Mert így szokás?

– Most mit mondjak? Azért nem jársz meztelenül, mert felöltözve szokás járni, nem igaz?

– Értelek. Hát, ha jól meggondoljuk... igaz. De a strandon le lehet vetkőzni.

– Meztelenre? – csillant fel a szeme.

– Nem. Fürdőruhára. Ámbár voltak olyanok, az én időmben, nudistáknak hívták őket...

– Tudom. Nem, az más. Már azt hittem, ti mind...

– Nem. Szóval ez, hogy beritet isznak... olyan, mint felöltözve járni? Olyan magától értetődő?

– Igen. Ha... kettesben van az ember.

– No és azután?

– Mit azután?

– És másodszorra?

Égnek állt a hajam ettől az idióta párbeszédőtől, de valahogy csak meg kellett tudnom.

– Szóval később? Hát, az attól függ. Van, akinek mindig beritet adnak...

– Miért nem mindjárt nadragulyát? – tört ki belőlem.

– Az micsoda?

– Semmi, semmi. Na és ha a lány megy fel a fiúhoz, akkor mi van?

– Akkor otthon issza meg a pasi.

Már szinte szánakozva nézett rám. De nem adtam fel.

– És ha nincs neki?

– Beritje? Hogyne lenne?

– Mondjuk, elfogyott. Vagy... azt hazudja, hogy nincs.

Felkacagott.

– De hát... te azt hitted, itt tartom az összes palackot, a lakásban?

– Nem? Hát hol?

– Én nem is tudom, honnan jönnek. Volt a te idődben vízvezeték?

– Volt – dörmögtem komoran. Naná, a patakból szürcsöltük a vizet! Egyenesen a fáról ugrottam be az úrhajóba. Kicsit füstölögtem magamban, aztán lehiggadtam, végtére mit tehet az egészről Nais.

– Na látod! És tudtad, honnan folyik oda a víz, mielőtt...

– Értem, ne is folytasd. Jól van. Szóval, ez amolyan biztonsági szer? Nagyon furcsa.

– Szerintem egyáltalán nem furcsa – közölte. – Mi az a fehér izé rajtad, a pulóver alatt?

– Ing.

– Az mi?

– Nem láttál még inget?! Hát, hát... ruhadarab. Nejlonból van. Feltúrtem a pulóver ujját, megmutattam.

– Érdekes – mondta.

– Szokás dolga... – motyogtam tanácstalanul. Persze, mondták az Adaptnál, hogy ne öltözzek úgy, mint száz évvel ezelőtt; nem hallgattam rájuk. De igaza van a lánynak – nekem a berit a furcsa, neki az ing. Végül is, inget hordani nem volt kötelező, mégis mindenki hordta. Nyilván ugyanígy van a berittel.

– Meddig hat a berit? – kérdeztem.

Kicsit elpirult.

– De sietős vagy. Még semmi se olyan biztos.

– Nem gondoltam semmi rosszra – védekeztem. – Csak tudni szeretném... Miért nézel így? Mi bajod? Nais!

Lassan felállt, a fotelja mögé húzódott.

- Mit is mondtál, mikor mentél el? Százhusz éve?
- Százhuszonhét. Miért?
- De ugye, előtte téged... betrizáltak?
- Mit csináltak?!
- Nem betrizáltak?!
- Hiszen azt se tudom, mi az. Nais... de hát mi ütött beléd?
- Nem... szóval, nem – suttogta. – Különben tudnál róla...

Oda akartam menni hozzá. Fölemelte a kezét.

- Ne gyere közelebb! Ne! Ne! Könyörgök! Egészen a falig hátrált.
- Hiszen te mondtad, hogy a berit... jó, jó, leülök. No, ülök már, nem látod? Nyugodj meg! Mi van azzal a betri... micsodával? Egyáltalán mi az?
- Nem tudom pontosan. De mindenkit betrizálnak. A születése után.
- És az mit jelent?
- Azt hiszem, a vérébe juttatnak valamit.
- Mindenkinek?
- Igen. Éppen ez az, hogy anélkül... a berit sem hat. Ne mozdulj!
- Jaj, ne légy már nevetséges!

Elnyomtam a cigarettámat.

- Nem vagyok én vadállat... Ne is haragudj, de... meg vagytok ti húzatva, én úgy látom! Ez a berit... hát! ez tisztára olyan, mintha minden embert bilincsbe vernének, mert hátha valaki tolvaj. Gondold meg... egy kis bizalom azért nem ártana.
- Na, ne mondd! – vágott vissza kicsit megnyugodva, de azért nem ült le. – Akkor miért háborodtál fel annyira, hogy idegeneket hívok meg a lakásomra?!
- Az más.
- Nem tudom, miért volna más. Biztos, hogy nem betrizáltak?
- Biztos.
- De talán most? Amikor visszajöttél?
- Nem tudom. Adtak mindenféle injekciót. Mit számít az?
- Számít. Szóval, adtak? Akkor nincs semmi baj.

Leült.

- Volna egy kérésem – mondtam olyan nyugodtan, amennyire csak bírtam. – Szeretném, ha elmagyaráznád...
- Mit?
- Hogy mitől rémültél meg ennyire. Attól féltél, megerőszakollak? Nem gondolhattad

komolyan!

– Nem. Józanul nézve, nem is, de... tudod, egyszerűen beparáztam. Pánikoltam. Még sohasem láttam senkit, aki ne lett volna...

– De hát az nem látszhat!

– Látszik. De még mennyire, hogy látszik!

– Miből?

Nem válaszolt.

– Nais...

– Én...

– Mi van?

– Nem merem...

– Megmondani?

– Igen.

– De miért?

– Ha elmondanám, mindjárt értenéd. Mert nézd, az a helyzet, hogy a betrizálás nem a berit miatt van. A berit, az csak... mellékes. Másról van szó...

Nais falfehér volt. Remegett az ajka. Micsoda világ, gondoltam, micsoda világ!

– Nem bírom – hüppögte. – Borzasztóan félek.

– Tőlem?!

– Tőled.

– Esküszöm, hogy...

– Ne, hagyd... hiszek én neked, csak... á, nem! Úgyse érted.

– Nem mondd el nekem?

Megindíthatta a hangom, mert erőt vett magán. Szigorú lett az arca. Láttam a szemén, mekkora erőfeszítésébe kerül, hogy kimondja:

– Azért van... hogy ne tudjunk... ölni.

– Miket beszélsz?! Embert ölni?

– Nemcsak embert...

– Állatot se?

– Azt se.

Kezét tördelve meredt rám, mintha vallomása eloldozna láthatatlan láncaimról, mintha kést nyújtana felém, amellyel ledöfhetem.

– Nais – suttogtam. – Nais, ne félj! Igazán nincs mitől félned.

Mosolyogni próbált.

- Figyelj... – kezdte.
- No?
- Amikor kimondtam...
- Igen?
- Nem éreztél semmit?
- Mit éreztem volna?
- Gondolj arra, hogy... azt teszed, amit mondtam...
- Hogy megölök valakit? Azt képzeljem el?

Megremegett.

- Azt...
- No és?
- És semmit sem érzel?
- Semmit. De hiszen ez csak gondolat, én egyáltalán nem akarok...
- De képes lennél rá? Ugye? Ha akarnád? Nem – suttogta hangtalanul, szinte csak magában –, akkor téged nem betrizáltak...

Csak most fogtam fel, mit jelent ez az egész, és megértettem, mi volt ilyen sokkoló hatású.

- Ez nagy eredmény – mormoltam. Kis idő múlva hozzátettem: – De azért talán jobb volna, ha az emberek maguktól szoknának le róla... mesterséges beavatkozás nélkül...
- Nem tudom. Lehet – mondta. Nagyot sóhajtott. – Most már érted, miért rémültem meg?
- Őszintén szólva, nem egészen. Mondjuk, részben. De hát csak nem gondoltad, hogy én téged...
- De furcsa vagy! Tisztára, mintha nem is volnál... – elharapta a szót.

– Ember?

– Megrebbent a szempillája.

– Nem akartalak megbántani, csak nézd, ha tudjuk, hogy még gondolni se képes rá soha senki... aztán egyszer csak felbukkan egy olyan... felbukkansz te, akkor maga az, hogy egyáltalán lehetséges... hogy létezik...

– De Nais, hiszen az lehetetlen, hogy mindenkit... hogy is mondod...? Betrizálnak!

– Miért volna lehetetlen? Mondom, hogy mindenkit!

– Lehetetlen – makacskodtam. – Hiszen vannak veszélyes foglalkozások. Ahol muszáj...

– Nincsenek veszélyes foglalkozások.

– Ugyan már, Nais! És a pilóták? A mentőszolgálatok? A tűzoltók, a vízi mentők?

– Nincsenek ilyenek – mondta.

Azt hittem, rosszul hallok.

– Mi?!

– Nincsenek – ismételte. – Azt robotok csinálják.

Elhallgattunk. Azon tűnődtem, hogy nem lesz könnyű megemésztennem ezt az új világot. És hirtelen eszembe villant egy furcsa gondolat, azért furcsa, mert nem vártam volna magamtól, ha csak elméleti lehetőség formájában merül fel a téma: úgy éreztem, ez az eljárás, amely elpusztítja a bennük rejlő gyilkost... nyomorékká teszi őket.

– Nais – mondtam –, nagyon késő van. Legjobb lesz, ha megyek.

– Hová?

– Nem tudom. Igaz is! A pályaudvaron várt rám egy ürge az Adapttól. Egészen megfélemeztem róla! Képtelen voltam megtalálni, tudod. Na mindegy, majd keresek egy szállodát. Vannak, ugye?

– Vannak. Te hová való vagy?

– Ide. Itt születtem.

Megint rám tört az érzés, hogy minden valószerűtlen, talán pusztán képzelődés az a régi város, amely csak bennem létezik, meg ez a kísértetváros, ahol óriásfejek néznek be a szobákba – egy pillanatig úgy rémlett, a fedélzeten vagyok, és ez is csak álom, a szokottnál élesebb rémálom a visszatérésről.

– Bregg – hallottam valahonnan messziről Nais hangját. Összereztem. Egészen megfélemeztem róla.

– Igen... itt vagyok.

– Maradj.

– Tessék? Hallgatott.

– Azt akard, hogy maradjak itt?

Nem válaszolt. Odamentem, fölé hajolva megfogtam hűvös vállát. Magamhoz vontam, akarattalanul fölkelte a fotelból. Feje hátrahajlott, fogai megcsillantak, nem az ölelésére vágyódtam, csak hogy azt mondjam neki: „hiszen félsz tőlem” – és ő azt felelje: „nem félek”. Semmi többet. Lehunyt pillái alól hirtelen kivillant a szeme fehérje, arca fölé hajoltam, s közlőrl belenéztem üveges szemébe, mintha félelmét akarnám megismerni, megosztani vele. Ki akarta tépni magát a karomból, lihegve kapálózott, de nem is éreztem, csak amikor már sikoltott: „Ne! Ne!” – akkor engedtem el. Majdnem elesett. A falhoz hátrált, a mennyezetig érő, nagy, pufók arc elé, amely folyton beszélt ott az üveg mögött, lendületesen mozgatva óriási száját, húsos nyelvét.

– Nais... – suttogtam. Lehanyatlott a karom.

- Ne gyere közelebb!
- Hiszen te magad mondtad...

Kábán meredt rám.

Átmentem a szobán. Úgy követett a tekintetével, mintha ketrec rácsa mögül nézne.

– Megyek – mormoltam. Nem válaszolt. Szerettem volna hozzátenni még valamit, csak néhány szót, hogy bocsánatot kérjek, köszönetet mondjak, ne így menjek el, de képtelen voltam rá. Ha csak úgy félne tőlem, mint nő a férfitől, aki idegen, ismeretlen, akár ijesztő, annyi baj legyen – csakhogy ez egészen más. Ránéztem, és éreztem, hogy előnt a düh. Elkapom azt a csupasz, fehér vállát, megrázom...

Sarkon fordultam, és elrohantam. A külső ajtó egy lökésre kinyílt, a nagy folyosó majdnem sötét volt. Nem találtam meg az erkélyre vezető kijáratot, de halvány, kékes fényű hengerekre bukkantam – liftek. Amelyikhez odaléptem, már jött is föl; talán csak rá kell lépni a küszöbére. A lift hosszan vitt lefelé. Hol sötét rétegeket láttam, hol a födémek belül vöröses, fehér csikjait, akár a zsírréteggel borított izmok; egyre suhantak fölfelé, nem győztem számolni őket. A lift csak süllyedt, ereszkedett, le az akna feneketlen mélységébe, mintha ez a biztonságos álomba merült, óriási épület szabadulni akarna tőlem; végül kinyílt az átlátszó henger, és én elindultam vaktában előre.

Zsebre tett kézzel, hosszú, kemény léptekkel róttam a sötét utcát. Mohón szívtam be a hűvös levegőt, éreztem orrcimpám remegését, szívem lassú, egyenletes lüktetését. Az úttest mély réseinek fényét el-eltakarták az átsuhanó, nesztelen gépek, járókelőt sehol sem láttam. Sötét sziluettek között erős fény ragyogott, gondoltam, talán szálloda. De csak kivilágított mozgójárda volt. Ráléptem. Valamiféle szerkezet fehér ívei úsztak el fölöttem, messze, sötét épületek homlokzatán fényűjság apró betűi vonultak. A mozgójárda hirtelen befutott velem egy világos helyiségbe, és véget ért.

Széles lépcső folydogált lefelé, ezüstösen, mint néma vízésés. Csodálkoztam, hogy sehol senki; mióta Naistól eljöttem, egyetlen járókelővel sem találkoztam. A mozgólépcső nagyon hosszú volt. Lent széles utca ragyogott, két oldalán a házakból üzletsorok nyíltak, egy kék levelű fa alatt – talán nem is igazi fa – két ember állt, odasétáltam, aztán gyorsan továbbmentem. Csókolóztak. A halk zeneszó felé tartottam, az éjszakai vendéglő vagy bár egyenesen az utcára nyílt. Néhány vendég ült odabent. Be akartam menni, hogy szálloda felől érdeklődjek. Hirtelen egész testemmel beleütköztem valami láthatatlan akadályba. Üvegfal volt, de tökéletesen átlátszó. A bejárat mellette nyílt. Bent valaki fölnevetett, rám mutogatott. Bementem. A fekete trikós férfi – trikója még hasonlított is kicsit a pulóveremre, csak a nyakán volt habos gallér – a poharát dédelgette asztalánál, és engem bámult. Megálltam előtte. Nyitva felejtett szájára ráfagyott a mosoly. Csak álltam. Síri csend lett. Csak a zene szólt, talán a fal mögül. Egy nő furcsán, halkán felsikoltott. Végignéztem a kővé dermedt arcokon, és kifordultam. Csak az utcán jutott eszembe, hogy a szálloda felől akartam kérdezősködni.

Bementem egy üzletsorba. Tele volt kirakatokkal. Utazási irodák, sportszerboltok, kirakati bábuk mindenféle pózban. Igazság szerint nem is kirakatok voltak, mert

minden az utcán állt és hevert, a közepén végigfutó, emelt járda két oldalán. A távolabb mozgó figurákat néha embernek néztem. Reklámbabák voltak, mindig ugyanazt a mozdulatsort ismételték. Hosszan elnéztem egy nálam alig kisebb, mókásan felfújtt arcú, fuvolázó bábút. Olyan jól csinálta, hogy kedvem lett volna megszólítani. Messzebb, a játéktermekben hatalmas, szivárványszínű kerekek forogtak, a mennyezetről csüngő ezüstcsövecskék összeütődve csilingeltek, mint a száncsengő; prizmatükrök villódtak, de vendég nem volt sehol. Az üzletsor végén, a sötétben ITT HAHAHA felirat villant fel. Eltűnt. Arrafelé ballagtam. Megint felizzott az ITT HAHAHA, és nyomtalanul eltűnt. A következő villanásnál megláttam a bejáratot. Hangokat is hallottam. Beléptem a meleg fuvallat függönyén át.

Odabent két, kerék nélküli autó állt, néhány lámpa világított, alattuk pedig három férfi élénken hadonászott, mintha veszekedne. Hozzájuk léptem.

– Halló, uraim!

Rám se néztek. Tovább hadartak, a felét se értettem: szusz mán, szusz mán – sipogta a legkisebbik, pocakos. Magas sapka volt rajta.

– Uraim, én szállodát keresek. Merre van itt...

Rám se hederítettek, mintha ott sem volnék. Feldühödtem. Szó nélkül közém léptem. A legközelebbi – láttam, ahogy szeme fehérje bambán csillan, ajka remeg – selypegősen vágott vissza:

– Méj pont én szusz? Szusz te magad!

Éppen mintha nekem mondaná.

– Süketek vagytok? – förmedtem rájuk, és egyszer csak onnan, ahol álltam, mintha belőlem, az én mellemből jönne, vad sipítás tört fel:

– Na megállj! Majd adok én neked!

Hátraugrottam, ekkor eltűnt a hang tulajdonosa, a sapkás, kövér fickó – meg akartam ragadni a karját, de ujjaim átsiklottak rajta, és a levegőbe markoltak. Döbenten álltam, ők meg tovább fecsegték; egyszer csak úgy éreztem, az autók fölötti sötétségből, fentről, valaki rám néz. Közelebb mentem a fénykörhöz, és arcok halvány foltjai tűntek elő – valami erkélyféle volt odafent. Vakított a lámpa, nem sokat láttam, de ahhoz eleget, hogy rájőjjek, mekkora bolondot csináltam magamból. Menekültem onnan, mintha kergetnének. A következő, meredek utca mozgólépcsőben végződött. Gondoltam, elvisz egy inforhoz, hát ráléptem sápadt arany lépcsőfokaira. Kerek kis térre jutottam. Közepén üvegesen átlátszó, magas oszlop állt, és valami táncolt benne, bíbor, barna és ibolyaszínű, semmihez sem hasonlító figurák, életre kelt, absztrakt szobrok, de nagyon mulatságosak. Hol az egyik, hol a másik szín erősödött fel, sűrűsödött, változott át roppant komikusan; bár se arcuk, se fejük, kezük, lábuk, a kusza formák kavargása mégis nagyon emberi tulajdonságok összegzése, sőt karikatúrája volt. Egy idő múlva rájöttem, hogy az ibolyaszín holmi bohócféle, öntelt, dicsekvő és ugyanakkor gyáva – amikor milliányi táncoló buborékká esett szét, a kék látott dologhoz. A kék angyali volt, szerény, áhítatos, de valahogy kicsit szenteskedő, mintha önmagához imádkozna. Nem tudom,

meddig báméskodtam. Még sohasem láttam ehhez hasonlót. Rajtam kívül nem volt ott senki, csak egyre több fekete autó suhant el mögöttem. Azt se tudtam, utassal-e vagy üresen, mert ablakuk nincs. A kerek térről hat utca vezetett tovább, le vagy fel, színes fényeik finom mozaikja mérföldekig is elnyúlhatott. Infor sehol. Már alaposan elfáradtam, nemcsak fizikailag – úgy éreztem, több benyomást nem tudok elraktározni. Menet közben ki-kihagyott a figyelmem, épp hogy el nem szunyókáltam; nem is emlékszem, hogyan és mikor jutottam ki egy széles sugárútra; a kereszteződésnél lassítottam, felnéztem, és megláttam a város visszfényét a felhőkön. Csodálkoztam, mert azt hittem, a föld alatt vagyok. Továbbmentem, most villódzó fények tengerében, üveg nélküli kirakatok között, pörgettyűként forgó, gesztikuláló, buzgón tornázó bábuk között; csillogó tárgyakat adogattak egymásnak, fújdogáltak valamit – oda se néztem. Távolabb néhány ember ballagott, de nem tudtam, igaziak-e, vagy bábuk. A házak között rés nyílt, megláttam egy világító zöld nyilat és a hatalmas feliratot: TERMINÁL PARK.

A mozgólépcső a házak közötti átjáróból indult, s hirtelen befutott egy ezüstös alagútba. Az ezüstoffalokban arany lüktetett, mintha a higanyos álarc mögött igazán nemesfém folydogálna. Forró légáramlat csapott meg, minden fény kialudt – üvegpavilonban álltam. Kagyló alakú volt, recés mennyezetét alig észrevehető, finom zöld erecskék hálózta be, mintha egyetlen felnagyított, remegő falevél derengene ott a magasban – minden irányba ajtók nyíltak, mögöttük sötétség és a padlón átfutó, apró betűk: Terminál park... Terminál park.

Kiléptem. Csakugyan park volt. A fákat nem láttam a sötétben, de zúgásukat hallottam; a szelet sem éreztem, biztosan csak a lombkoronák magasságában fúj, de körülfogott a fenséges lombsusogás láthatatlan burka. Először éreztem magam igazán egyedül, de nem úgy, mint a tömegben, mert itt nagyon jó volt. Pedig sokan lehettek a parkban, sutogást hallottam, néha földerengett egy arc homályos foltja, egyszer kis híján neki is mentem valakinek. A sűrű lombokon át csak itt-ott láthattam a csillagokat. Eszembe jutott, hogy a mozgólépcső fölfelé hozott ide a parkba, pedig már a táncoló színek oszlopánál és az üzletsoroknál is az ég volt fölöttem – bár akkor felhők borították –, hogy lehet akkor, hogy most is, egy szinttel följebb, az eget látom, ezúttal csillagosan? Nem értettem a dolgot.

A fák fala szétnyílt, és – még mielőtt a tavat megláttam – víz illata csapott meg, iszap, korhadás, nedves falevelek szaga. Földbe gyökerezett a lábam.

Bokrok fekete gyűrűje övezte a tavat. Hallottam a nád, a sás susogását – és messze, túl a tavon, hatalmas, üvegesen csillogó sziklatömb tornyosult, áttetsző hegy az éjszaka síksága fölött, kísérteties, sápadt kék fényben derengtek a meredek sziklafalak, bástyák sora, lőrésekké dermedt kristály, szakadékok – és e képtelen, hihetetlen, fénylő kolosszus halványabb, megnyúlt tükörképe előttem ringatózott a tó fekete vizén. Megkövülve, elragadtatva bámultam, zene halk foszlányait sodorta felém a szellő. Fürkésző pillantásom fölfedezte az óriási hegy emeleteit, teraszait, s egyszer csak rádöbentem, hogy megint a pályaudvart látom, a gigászi Terminált, amelyben tegnap bolyongtam, sőt talán éppen annak a sötét foltnak a mélyéről nézem, amelyen úgy csodálkoztam ott az asztalnál, ahol Naisszal találkoztam.

Építészet ez még, vagy már hegyek építése? Nyilván rájöttek, hogy bizonyos határokon túl le kell mondani a szimmetriáról, a szabályos formákról, és attól tanulni, ami a legnagyobb – lám, a bolygó fogékony tanítványai!

Körüljártam a tavat. A kolosszus szinte vezetett mozdulatlan, fényes lendületével. Igen, ez aztán merészség, ilyen formát kialakítani, beleadni a szakadékok kegyetlenségét, a meredélyek és sziklatűk könyörtelen érdességét, de gépies másolás nélkül, semmit el nem veszítve, meg nem hamisítva. Visszatértem a fák közé. A Terminál égbe szökő, sápadt kéksége még áttűnt az ágak között, aztán kihunytt, a sötét lombátorba veszett. Kézzelel hajlítottam szét a rugalmas ágakat, tövises akadtak a pulóverembe, karmolták a nadrágomat, arcomra harmat esője hullott. Megrágcsáltam egypár fiatal, kesernyés falevelet. Visszatérésem óta először éreztem így magam: nem akarok, nem keresek, nem kívánok már semmit, csak megyek, megyek a sötét, susogó erdőben, amerre a szemem lát. Így képzeltem tíz hosszú évig?

Kijutottam a bozótból. Kanyargós kis sétaút. Kavicsburkolata sustorgott a talpam alatt, gyengén világított, jobban ízlett a sötétség, de azért továbbmentem, egyenesen előre, oda, ahol emberi árny tűnt fel egy kerek kőemléken. Nem tudtam, honnan jön a rávetődő fény, néptelen hely volt, köröskörül padok, kis karosszékek, felfordított asztalkák; a süppedős, mély homok, ahogy lábam belemerült, meglepően meleg volt a hűvös éjszakában.

Az emlévény boltozata alatt, a repedezett, korhadott oszlopok között egy nő állt, mintha csak rám várna. Már az arcát is láttam, szikrázó, gyémántos ékszer takarta a fülét, fehér ruhája ezüstösen derengett a sötétségben. De hát ez lehetetlen. Álmodom? Húszlépésnyire lehettem, amikor énekelni kezdett. A sötétbe vesző fák között gyöngye, szinte gyerekes volt a hangja, a szöveget nem értettem, talán nem is volt – szája elnyílt, mintha inna, arcán semmilyen erőfeszítés, csak révület, mintha látna valami láthatatlant, s éppen arról énekelne. Félttem, hogy meglát, lassítottam. Már a kőlapra eső fénybe értem. Hangja erőre kapott, a sötétséget szólította esengve, mozdulatlanul. Karjai élettelenül csüngtek, mintha megfélemezett volna róluk, mintha semmije sem lenne már, csak szárnyaló hangja, amelybe belevész; mint aki mindenéről lemondott, mindenét odaadta, és most búcsúzik, tudván, hogy az utolsó, elhaló hanggal nemcsak a dala ér véget. Soha el sem tudtam képzelni ilyesmit. Elnémult, de még fülemben csengett a hangja. Hirtelen könnyű léptek koppantak mögöttem, egy lány futott az énekesnő felé, nyomában egy férfi. A lány kurta, torokhangú nevetéssel felszaladt a lépcsőn, és átrohant az énekesnőn – már továbbfutott, üldözője követte, sötét árnya szinte sűrült; eltűntek, újra hallottam a lány csábos kacagását, és csak álltam kővé dermedve, nem tudtam, sírjak vagy nevessek. A nem létező énekesnő halkán dúdolt. Nem akartam meghallgatni. Visszacörtettem a sötétségbe, bánatos képpel, mint a gyerek, akinek bebizonyították, hogy a mese csak hazugság. Olyan volt ez, mint a szentségtörés. Amerre mentem, követett az énekesnő hangja. Elkanyarodtam, a sétaút folytatódott, kétoldalt sövény derengett, nedves lombfüzerek tapadtak egy fémkapura. Benyitottam. Itt kissé világosabb volt. A sövények között széles kifutó, a fűben sziklák meredeztek, az egyik megmozdult, megnőtt, halványan izzó szempárba meredtem. Meghült bennem a vér. Egy oroszlán volt. Nehézkésen feltápáskodott, előbb a mellső lábaira; most

végigmérhettem, ott állt ötlépésnyire tőlem, sörénye gyér és bozontos volt, nyújtózott egyet-kettőt, aztán lassan, hullámzó léptekkel, nesztelenül felém indult. Már összeszedtem magam. – Jól van, no, csak ne ijesztgess – mondtam neki. Hiszen nem lehet igazi, csak fantom, mint az énekesnő, mint a veszekedők lent a fekete autóknál. Egészen közel van már, nagyot ásít, szája fekete barlangjában roppant fogak villannak, állkapcsa összecsatlan, érzem bűdös leheletét, de hiszen ez...

Felmordult. Nyála rám fröccsent, de mire megrémültem volna, oldalba bökött busa fejével, morogva hozzám dörgölözött, örület, most a kezemet nyalogatja...

Odatartotta laza, súlyos bőrű torkát. Félájultan vakargattam, fésülgettem a bundáját. Egyre hangosabban morgott, majd mögötte újabb szempár villant fel, még egy oroszlán – a nőstény, amely a helyébe akar furakodni. A hím mélyen felhördült, csak morgott, nem üvöltött. A nőstény tovább bökdöste, a hím odacsapott a mancsával, a nőstény dühösen prüszkölt.

Ennek rossz vége lesz – gondoltam. Fegyverem nincs, ezek meg igazi, élő oroszlánok, igazibbak már nem is lehetnének. Elárasztott testük erős szaga. A nőstény folyvást acsargott, a hím egyszer csak kitépte kezemből durva bundáját, párja felé fordult óriási fejével, és felüvöltött; a nőstény a földhöz lapult.

No, én megyek – súgtam nekik hangtalanul. Lassan hátráltam a kapu felé, kellemetlen perc volt, de az oroszlánt, úgy látszik, már nem érdekeltem. Nehézkesen lehuppant, megint olyan lett, mint egy hosszúkás szikla, a nőstény megállt fölötte, és az orrával böködte.

Amikor becsuktam magam mögött az ajtót, minden erőmet össze kellett szednem, hogy el ne fussak. Remegett a térdem, s kiszáradt torkomat köszörülve vadul felkacagtam, mikor eszembe jutott, hogy azt mondtam neki: „Jól van, no, csak ne ijesztgess” – mert azt hittem, csak látomás...

A fák koronája már élesebben elvált az égtől. Hajnalodott. Ennek megörültem, mert nem tudtam, hogyan jutok ki a parkból, hiszen sehol egy lélek. Elhagytam a köemelvényt, ahol az imént az énekesnő állt, és a következő sétányon egy füvet nyíró robotra bukkantam. Szállodáról nem tudott, de elmagyarázta, hogyan jutok a legközelebbi mozgólépcsőhöz. Leutaztam néhány emeletnyit, és az alsó szint utcájára kilépve csodálkoztam, hogy megint a szabad ég alatt vagyok. De olyan nagyon már semmin se tudtam csodálkozni. Elegem volt. Ballagtam egy darabig, emlékszem, aztán leültem egy szökőkútnál, persze, talán nem is szökőkút volt, felálltam, továbbmentem az erősödő reggeli fényben, mígnem szinte félálomból felriadva észrevettem, hogy éppen szemben óriási fénybetűk hirdetik: ALCARON HOTEL.

A fehér portásfülkében, amely úgy festett, mint egy óriás felfordított fürdőkádja, szép formájú, áttetsző robot üldögélt. Hosszú, finom karjaival szó nélkül elém rakott egy könyvet, beírtam a nevem, és az apró, háromszögletű jelvényvel fellifteztem. Valaki – fogalmam sincs, ki – segített kinyitni az ajtót, pontosabban kinyitotta helyettem. Jégfalak, mögöttük lángocskák keringtek; az ablak előtt, mikor odamentem, a semmiből előbújt egy fotel, alám siklott, fentről sima lap érkezett, íróasztal lett belőle, de én ágyat akartam. Azt nem találtam, nem is kutattam utána. Lefeküdtem a

habszönyegre, és nyomban el is aludtam az ablaktalan szoba mesterséges világításában, mert amit én ablaknak néztem, természetesen televízió volt, így utoljára még azt láttam, hogy onnan, az üveglap mögül, egy óriási arc fintorog rám, elmélkedik rólam, kacag, fecseg, locsog... De megszabadított tőle a mélységes mély álom, amelyben még az idő is megállt.

KETTŐ

Mellemhez értem, még lehunyt szemmel, pulóver volt rajtam; ha felöltözve alszom, akkor őrségben vagyok. Olaf! – akartam kiáltani, és hirtelen felültem. Ez szálloda, nem a Prométheusz. Eszembe jutott minden: a pályaudvar labirintusa, a lány, a feltárult titkok, a réműlete, a Terminál kék sziklaorma a fekete tó fölött, az énekesnő, az oroszlánok...

Fürdőszobát keresve, véletlenül ráleltem az ágyra: gyöngyfényű, duzzadt négyszöge a falból ereszkedett le, gombnyomásra. A fürdőszobában nem volt kád, se csapok, semmi, csak csillogó lemezek a mennyezetben, a padlón pedig szivacsos műanyaggal bélelt, kis mélyedés. Biztosan oda kell beállni, de nem zuhanynak látszott. Úgy éreztem magam, akár egy neandervölgyi ősember. Gyorsan levetkőztem, ott álltam a holmimmal a kezemben, mert fogas nem volt, láttam viszont egy kis faliszekrényt, abba behajítottam a motyómat. Oldalt három gomb: kék, piros, fehér. Megnyomtam a fehéret. Kialudt a fény. A pirosat. Felzúgott valami, de nem víz, hanem erős, ózonnal és még valamivel dúsított légáramlat; körülölelt, sűrű, csillogó cseppek telepedtek a bőrömrre, pezsegtek és elpárologtak. Nedvességet nem is éreztem, csak mintha puha villanytűk tömege gyúrná az izmaimat. Kipróbáltam a kék gombot is, a légáramlat megváltozott – most valahogy teljesen átjárt, nagyon furcsa érzés volt. Rákaphat az ember, ha megszokja, gondoltam. A Lunán, az Adaptban nem volt ilyesmi, csak egyszerű fürdőszobák. Nem tudom, miért. Felpezsdült a vérem, remekül éreztem magam, csak azt nem tudtam, mivel és hogyan mossak fogat. Végül is letettem róla. A falban volt még egy ajtócska „Fürdőköpenyek” felirattal. Benéztem. Fürdőköpeny egy szál se, három fémpalack állt ott, olyan szifonféle. De úgylis teljesen száraz voltam, nem kellett törölközni.

Kinyitottam a szekrénykét, ahová a holmimat raktam, és döbenten bámultam: üres. Még jó, hogy az alsónadrágot a szekrény tetejére dobtam. Abban mentem vissza a szobába telefont keresni, hogy megtudjam, mi lett a ruhámmal. Nem könnyű itt az élet. A telefonra végül is rábukkantam az ablaknál – magamban még mindig így neveztem a televízió képernyőjét –, a falból szökkent elő, amikor dühömben elkáromkodtam magam. Nyilván a hangra reagál. Hülye szokás, hogy mindent a falba rejtenek. A porta jelentkezett. Megkérdeztem, mi van a ruhámmal.

– Ön a tisztítandóba helyezte – szólta a meleg bariton. – Öt perc múlva kész.

No, akkor jó, gondoltam. Leültem az íróasztalhoz, az asztallap buzgón a könyököm

alá nyomakodott, mihelyt fölé hajoltam. Hogyan csinálják ezt? Végére is, mindegy. A legtöbb ember csak használja a civilizációja vívmányait, érteni nem érti.

Ültem az asztalnál félig pucéron, és tanakodtam, mik a lehetőségeim. Elmehetnék az Adapthoz. Ha csak annyi lenne, hogy elmagyarázzák az új technikát meg a szokásokat, nem is bánám. De már a Lunán észrevettem, hogy közben a megfelelő hozzáállást próbálják belénk sulykolni, kész megítéléseket, értékrendet, és ha nem fogadjuk el, azt azzal magyarázzák, mint általában mindent: maradiság, tudat alatti ellenállás, megrögzött, régi szokások, meg effélék. Márpedig én egyáltalán nem óhajtok lemondani az ellenállásról és a régi szokásaimról, míg meg nem győződöm róla, hogy ők jobbakat kínálnak, és az elmúlt éjszaka tanulságai bizonyítják, mennyire igazam van. Nem kell nekem iskola, rehabilitáció, főleg nem ilyen egykettőre, szép illedelmesen. Kíváncsi lennék, miért nem próbálták ki rajtam azt a betrizálást. No, majd kiderítem.

Megkereshetnék valakit a társaim közül, Olafot például. Persze, azzal már súlyosan megszegném az Adapt ajánlásait. Mert parancsolni ők nem parancsolnak semmit, folyton azt hajtogatják, hogy működésük csakis az én érdekemet szolgálja, egyébként ők azt se bánják, ha a fejem tetejére állok; akár le is ugorhatok a Holdról a Földre – élcelődött Abs doktor –, ha olyan sürgős. Az Adaptra füttyülök, de hátha Olaf nem örülne. Mindenesetre írok neki, a címe megvan.

Munka. Próbáljak munkát keresni? De melyet? Álljak be pilótának? És aztán, röpködjek a Mars-Föld-Mars járaton? Ahhoz értek, de...

Hirtelen eszembe villant, hogy van ám egy kis pénzem. Illetve, nem pénz, másképp hívják, de mindegy, ha bármit megvehetek érte. Városi vonalat kértem. Távoli ének zümmögött a hallgatóban. Számbillentyűk nincsenek a telefonon, se tárcsa, talán elég lesz, ha a bank nevét bemondom? Felírtam egy cédulára, de az a zsebemben maradt. Bekukkantottam a fürdőszobába; már ott feküdt a szekrényben frissen tisztított holmim, zsebeimben megtaláltam minden kacatot, a cédulát is.

A bank nem is bank. Omniloxnak hívják. Bemondtam ezt a nevet, és azon nyomban, mintha éppen az én hívásomat várná, jelentkezett egy mély hang:

– Itt az Omnilox, tessék.

– Bregg vagyok – mondtam. – Hal Bregg. Úgy tudom, folyószámlám van önöknél... Érdeklődnék, mekkora az összeg.

Kattanás, másik, magasabb hang:

– Hal Bregg?

– Én vagyok.

– Ki nyitotta a folyószámlát?

– A Kozha... Kozmikus Hajózás, a Bolygó kutatási Intézet és az ENSZ Űrbizottsága megbízásából, de százhuszonhét évvel ezelőtt...

– Van önnek valamilyen igazolása?

– Nincsen, csak egy kártyám a lunai Adapttól, Oswamm igazgatótól...

- Rendben. A folyószámláján huszonhatezer-négyszázhet it van.
- It?
- Igen. Óhajt még valamit, uram?
- Szeretnék felvenni egy kis pén... úgy értem, néhány itet.
- Milyen formában? Óhajt talán kaltert?
- Az mi? Csekkfüzet?
- Nem. Ön rögtön azzal fizet.
- Igazán? Az jó lesz.
- Milyen összegre nyissuk meg a kaltert?
- Mit tudom én... Mondjuk, ötezerre...
- Ötezer. Rendben. Átküldhetem a szállodába?
- Igen. Egy pillanat... nem jut eszembe, hogy is hívják ezt a szállodát.
- Azt, ahonnan telefonál?
- Azt.
- Alcaron. Rögtön elküldjük. Csak még egy kérdés: az ön jobb keze nem változott?
- Nem... miért?
- Akkor változtatnunk kellene a kaltert. Máris küldöm, uram.
- Köszönöm – mondtam, és letettem a kagylót. Huszonhatezer, mennyi lehet az? Fogalmam sem volt. Valami dúdolni kezdett. Rádió? A telefon volt. Fölvettem a kagylót.
- Bregg?
- Igen – mondtam. Nagyot dobbant a szívem. Megismertem a hangját. – Honnan tudtad, hogy itt vagyok? – kérdeztem, mert ő nem szólalt meg.
- Az infortól. Bregg... Hal... figyelj, csak meg akartam magyarázni...
- Nincs mit magyarázni, Nais.
- Haragszol. De értsd meg...
- Nem haragszom.
- Hal, igazán! Gyere el ma hozzám! Eljössz?
- Nem. Nais, megmondanál valamit? Huszonhatezer it, az mennyi?
- Hogyhogy mennyi? Hal, ne csináld már... el kell jönnöd.
- Úgy értem... meddig lehet abból megélni?
- Ameddig akarsz. Megélni semmibe se kerül. De ne beszélj másról! Hal, ha eljönnél...
- Várj egy kicsit! Te hány itet költesz el havonta?

- Az attól függ. Van, hogy húszat, máskor ötöt, vagy semennyit.
- Aha. Köszönöm.
- Hal! Figyelj már!
- Figyelek.
- Ne fejezzük így be...
- Semmit se fejezünk be – mondtam –, mert el se kezdődött semmi. Köszönök mindent, Nais.

Letettem a kagylót. Szóval, megélni semmibe se kerül? Pillanatnyilag ez érdekelt a legjobban. Akkor az áruk, szolgáltatások ingyen vannak, legalábbis részben? Újabb telefon.

- Bregg vagyok.
- Itt a porta. Bregg úr, az Omnilox megküldte a kalterét. Felküldöm.
- Köszönöm... halló!
- Tessék?
- A szobáért fizetni kell?
- Nem, uram.
- Semennyit?
- Semennyit, uram.
- És... étterem van a hotelban?
- Van, uram, négy. Felküldessem a reggelijét?
- Igen. És... az ételért kell fizetni?
- Nem, uram. A kalterét már felküldtem. A reggelije rögtön ott lesz.

A robot bontotta a vonalat, mielőtt megkérdezhettem volna, hol az a kalter. Halvány fogalmam sem volt, milyen. Felálltam, mire az íróasztal tüstént összezsugorodott, és eltűnt. Az ajtónál viszont polcocska bújt ki a falból, rajta átlátszó műanyag burkolatban lapos tárgy, olyan, mint egy kis cigarettatárca. Egyik oldalán ablakocskák, számjegyekkel: 1100 1000. Alattuk két gomb, rajtuk egyes és nulla. Meglepődve néztem, aztán hirtelen rájöttem, hogy az ötezret tüntették fel kettes számrendszerben. Megnyomtam az egyest, mire kezembe pottyant egy apró műanyag háromszög, belesajtott egyes számmal. Tehát afféle kis pénzverdém van, az ablakocskák mutatják, mennyit nyomtathat még – a felső szám most egy egységgel csökkent.

Már felöltöztem, és indulni készültem, amikor eszembe jutott az Adapt. Felhívtam őket, és elmagyaráztam, hogy nem sikerült megtalálnom az emberüket a Terminálon.

- Már aggódtunk magáért – mondta egy női hang –, de reggel megtudtuk, hogy az Alcaronban szállt meg...

Tudják, hol vagyok. Akkor miért nem találtak meg a pályaudvaron? Nyilván

szándékosan: csak bolyongjak, hadd jöjjenek rá, mennyire korai volt „lázasom” a Lunán.

– Kitűnő a hírszolgálatuk – feleltem udvariasan. – Egyelőre megnézem a várost. Később majd jelentkezem.

Kiléptem a szobámból. Az ezüstös folyosók mindenestül mozogtak, a falakkal együtt – ez újdonság volt. Lementem a mozgólépcsőn, az emeleteken bárokat láttam, az egyik zöld volt, mintha vízbe merülne. Minden szintnek megvolt az uralkodó színe, ezüst, arany, kicsit már bántotta a szememet. Egyetlen nap után! Érdekes, mennyire tetszik nekik. Fura ízlésük van. De eszembe jutott a Terminál éjszakai látványa.

Be kell egy kicsit rendezkednem, határoztam el, kilépve az utcára. Felhős volt az ég, de néha azért átsütött a nap a magas, fehér felhők között. Most láttam először a város panorámáját, innen a körútról, amelynek közepén kettős fasor vonult végig: hatalmas pálmafák rózsaszínű levelekkel, mintha a nyelvüket nyújtogatnák. Az épületek különálló szigeteket alkottak, csak itt-ott meredtek az égnek hihetetlenül magas felhőkarcolók tői, mintha a folyékony építőanyag így dermedt volna meg. Több kilométer magasak lehettek. Tudtam – mondták nekem még a Lunán –, hogy ilyenek már nem épülnek, a felhőkarcolók divatja éppen a megépítésük után múlt ki természetes halállal. Műemlékek immár, egy építészeti korszak emlékei, amúgy nem valami szépek, csak a méretük megdöbbentő, és mivel olyan karcsúak, nem is ormótlanok. Barna-arany, fehér-fekete keresztcsíkos vagy ezüstszerű oszlopok, mintha a felhők megtámasztása vagy elfogása lenne a céljuk, oldalt kinyúló, csővázak leszállóhelyeik meg akár a könyvespolcok.

Sokkal, de sokkal szebbek az új házak. Ablaktalan falaikat véges-végig kidíszíthették. Olyan az egész város, mint egy gigászi képzőművészeti kiállítás, a színek és formák mestereinek remeklése. Nem mondanám, hogy minden tetszett, ami ezeket a húsz-harminc emeletes tömböket díszítette, de százötven éves létemre túlságosan maradtam se voltam. Legjobban tetszettek a kertekkel – vagy talán pálmaházakkal – átszelt épületek: felső részük mintha légpárnán nyugodna (mert a magaslati kertek fala üvegből van), ettől valahogy könnyed az egész, és a kócos, zöld növényzet szabálytalan csíkjai kellemesen tagolják a falat.

A körúton, a húsos levelű pálmák mentén – ezeket nagyon utáltam – a fekete autók két folyama hömpölygött. Már tudtam, hogy suhanó a nevük. A házak fölött másféle gépek röpködtek, nem helikopterek, nem is repülőgépek – úgy festettek, mint két végükön kihegyezett ceruzák.

A járdákon sétált néhány járókelő, de nem annyi, mint a száz évvel ezelőtti városban. A forgalmat erősen szétterelték, főleg a gyalogosokét, talán azzal, hogy ilyen sok szintre oszlik, hiszen a szemem elé táruló város alatt további, föld alatti szintek terülnek el, utcákkal, terekkel, üzletekkel – a sarki infor éppen közölte velem, hogy vásárolni a Serean szinten lehet a legjobban. Remek infor volt, vagy talán én beszéltem már világosabban, mindenesetre a kezembe nyomott egy műanyag könyvecskét, négy kihajtható oldalán a városi közlekedés térképével. Ha el akarok jutni valahová, csak megérintem az utca, szint vagy tér ezüstbetűs nevét, és a térképen kigyullad a megfelelő útvonal, a szükséges átszállásokkal együtt. De

utazhatok suhanóval is. Vagy raszttal. Vagy mehetek gyalog – ezért a négy térkép. De már rájöttem, hogy a gyaloglás – akár mozgójárdákkal és mozgólépcsőkkel együtt is – hosszú órákat vehet igénybe.

A Serean talán a harmadik szint volt. És a város látványa újból megdöbbenett: amint kiléptem az alagútból, föld alatti világ helyett a szabad ég alá, verőfényes utcára kerültem. A tér közepén olasz fenyők zöldelltek, távolabb csíkos felhőkarcolók meredtek az égnek, a tér túloldalán, a tavacska mögött, amelyben gyerekek fröcskölték egymást tarka vízi biciklikről, pálmaház sávjával átszelt, fehér toronyház állt különös formájú, csillogó üvegkupolával. Sajnáltam, hogy nincs kitől megtudakolnom a rejtély nyitját, de hirtelen eszembe jutott – pontosabban a gyomrom figyelmeztetett rá –, hogy ma még nem ettem, teljesen kiment ugyanis a fejemből, hogy a reggelit a szobámba hozzák, és eljöttem, anélkül hogy megvártam volna. De az is lehet, hogy a portásrobot eltévesztett valamit.

Sebaj, itt egy infor; most már semmit sem csinállok előzetes érdeklődés nélkül. Egyébként az infor suhanót is tud rendelni, de attól egyelőre óvakodtam, mert nem tudtam, hogyan kell beszállni, és mit kell azután tenni. No de ezzel még ráérek.

A vendéglőben csak rá kellett pillantanom az étlapra, hogy megállapítsam: egy kukkot sem értek belőle. Határozottan közöltem hát, hogy reggelizni kívánok. Semmi különöset, csak egy normális reggelit.

– Ozot, kresz vagy herma?

Ha a pincér ember volna, megmondanám neki, hogy azt hozza, amit ő szeret, de hát persze robot. Neki mindegy.

– Kávé nincs...? – kezdtem aggódni.

– Van. Kresz, ozot vagy herma?

– Kávé és... hát, ami a legjobban megy a kávéhoz, az izé...

– Ozot – mondta, és elment.

Sikerült.

Készen lehetett minden, mert azonnal vissza is jött, olyan dúsan megrakott tálcával, hogy már valami rossz tréfára kezdtem gyanakodni. De az étel látványától mindjárt eszembe jutott, hogy a tegnapi esti bonzin meg a nevezetes beriten kívül érkezésem óta még egy falatot sem ettem.

Az egyetlen dolog, ami valamihez is hasonlít, a kávé: éppen olyan, mint a jó sűrűre főzött szurok. A tejszín apró, kék cseppekből áll, tehénhez biztosan semmi köze. Szívesen meglestem volna valakit, aki tudja, hogyan kell mindezt megenni, de a reggelizés ideje nyilván elmúlt, egymagam ültem a vendéglőben. A sarló alakú tányérok füstölgő pépből mintha gyufafejek állnának ki, közepébe talán sült almát raktak; természetesen nem volt az se alma, se gyufa, amit meg zabpehelynek néztem, kanalam érintésére növekedni kezdett. De azért derekasan bekebeleztem mindent, nyilván farkaséhes voltam, így csak később kezdtem péksüteményről nosztalgizni (annak semmi nyoma). Közben feltűnt a robot, és kissé távolabb várakozott.

– Mennyit fizetek? – kérdeztem.

– Köszönöm, semmit – mondta. Inkább gépezethez, mint bábuhoz hasonlított. Egyetlen kerek kristályszeme volt. Belsejében mozgott valami, de nem tudtam rászánni magam, hogy a hasába nézzek. Még borraivalót sem volt kinek adnom. Nem tudtam, megérti-e, ha újságot kérek. Talán már nincs is újság. Elindultam hát bevásárolni. De elsőnek egy utazási irodára bukkantam – ez kell nekem! Rögtön bementem.

A smaragdzöld oszlopos, tágas ezüst terem (kezdtem már torkig lenni ezekkel a színekkel) majdnem üres volt. Matt üvegfalak, óriási színes fényképek: a Colorado kanyonja, az Archimedes-kráter, a Deimos szakadéka, Palm Beach, Florida – mind térhatású, még a tenger is hullámzott, mintha nem is fényképet látnék, hanem valódi tájra nyíló ablakokat. Odamentem a FÖLD feliratú ablakhoz.

Természetesen robot ült mögötte. Ezúttal aranszínű. Vagy aranyporral beszórt.

– Mivel szolgálhatunk? – kérdezte. Mély hangja volt. Behunyt szemmel megesküdtem volna, hogy sötét hajú, zömök férfi beszél hozzám.

– Valami primitívet szeretnék – mondtam. – Most jöttem meg egy hosszú, nagyon hosszú utazásról. Nem akarok túl nagy kényelmet. Csak nyugalom legyen, víz, fák, esetleg hegyek. Egyszerű és régimódi hely legyen. Olyan, mint száz évvel ezelőtt. Akad ilyesmi?

– Ha kívánja, egész biztosan. A Sziklás-hegység, Fort Plum. Mallorca. Az Antillák.

– Közelebb – mondtam. – Úgy... ezer kilométeren belül. Mi volna?

– Klavestra.

– Az hol van?

Rájöttem már, hogy a robotokkal remekül tudok beszélgetni, mert egyáltalán semmin sem csodálkoznak. Arra képtelenek. Nagyon okos dolog.

– Régi hegyvidéki település a Csendes-óceán közelében. Csaknem négyszáz éve felhagyott bányák. Érdekes kirándulások a föld alatti vágatokban. Jó összeköttetés röppel vagy suhanóval. Üdülők orvosi ellátással, bérelhető kertes villák úszómedencével, légkondicionálással, irodánk helyi kirendeltsége különféle szórakozásokat szervez, kirándulások, játékok, társas összejövetelek. A helyszínen reál, mut és sztereon.

– Igen, ez jónak látszik – mondtam. – Egy kertes villa. És legyen hol úszni. Tehát úszómedencével, rendben?

– Természetesen, uram. Úszómedence ugródeszkákkal, vannak ott mesterséges tavak is, víz alatti barlangokkal, kitűnően felszerelt könnyűbúvár központ, víz alatti műsorok...

– A műsorokat mellőzhetjük. És mennyibe kerül?

– Százhusz it egy hónapra. De ha közösen veszik ki a villát, másik bérlővel, akkor csak negyven.

– Közösen?

– A villák nagyon tágasak, uram. Legalább tizenkét szoba, de akár tizennyolc is. Automatikus kiszolgálás, étkezés helyben, helyi vagy egzotikus konyha, tetszés szerint...

– Értem. Hát, talán csakugyan... jó lesz. A nevem Bregg. Kibérelem a villát. Hogy is hívják a helyet? Klavestra? Most fizetek?

– Ahogy kívánja. Odaadtam neki a kaltert.

Kiderült, hogy csak én kezelhetem – ezt nem tudtam, de a robot természetesen most sem lepődött meg. Kezdtem mindinkább megkedvelni a robotokat. Megmutatta, hogyan csináljam, hogy csak egyetlen zseton hulljon ki a belenyomott számmal. Ugyanennyivel csökken az egyenleget mutató szám a felső ablakokban.

– Mikor utazhatok oda?

– Amikor óhajt. Bármikor.

– Jól van. De... kik lesznek még abban a villában?

– Marger úr és a felesége.

– Mondhatna róluk valamit?

– Csak annyit, hogy fiatal házaspár.

– Hm. És nem fogom zavarni őket?

– Nem, hiszen ők a földszintet vették ki. Az emelet kizárólag az öné lesz.

– Jó. És hogyan jutok oda?

– Röppel a legjobb.

– Akkor mi a teendőm?

– Elküldöm önért a röpöt, ha közli, melyik napon és hány órára küldjem.

– Telefonálok majd a szállodámból, jó lesz?

– Természetesen. A bérleti díj a beköltözéstől számít.

Mihelyt kiléptem, máris terveket kovácsoltam. Vásárolok könyveket és egy-két sportszert. Legfontosabbak azonban a könyvek. Néhány szakfolyóíratra is elő kell fizetnem. Szociológia, fizika. Rengeteget haladhattak több mint száz év alatt. Ja, igaz, ruhákat is kell vennem.

Csakhogy megint másképp alakult. A sarkon túl, alig hittem a szememnek, megláttam egy autót. Igazi autót. Talán nem egészen olyat, amilyenekre emlékeztem – szögletesebb volt a karosszériája. De mégiscsak igazi autó, kerekekkel, ajtókkal, volánnal – és mögötte még egypár hasonló. Kirakatban álltak, rajta nagybetűs felirat: RÉGISÉGEK. Bementem. A tulajdonos – vagy eladó – ember volt. Kár, gondoltam.

– Lehet itt autót vásárolni?

– Természetesen. Milyet óhajt?

– Sokba kerülnek?

– Négyszáz és nyolcszáz it között vannak az áraink.

Jó drágák, gondoltam. De hát a régiségek sohasem olcsók.

– És használhatom is az autót? – kérdeztem.

– Hogyne. Igaz, nem mindenütt, vannak helyi tilalmak, de általában igen.

– És az üzemanyag? – firtattam óvatosan, mert fogalmam sem volt, mi lehet a motorházban.

– Azzal semmi gond. Egyetlen töltés elég a kocsit egész élettartamára. Beleértve természetesen a parasztátokat.

– Rendben van – mondtam. – Erős, teherbíró kocsit szeretnék. Nem kell nagynak lennie, csak gyors legyen.

Beljebb tessékelt a hatalmas terembe, az autók közé. Mind úgy csillogott, mintha vadonatúj volna.

– Persze a suhanókkal nem versenyezhet – magyarázta az eladó –, de hát az autó ma már nem közlekedési eszköz...

Hanem, mi? – tűnődtem, de inkább lenyeltem a kérdést.

– Jól van... – mondtam. – Ez itt mennyibe kerül? Halványkék limuzin volt, süllyesztett, ezüstös reflektorokkal.

– Négyszáznyolcvan it.

– De Klavestrába kellene szállítani – mondtam. – Ott béreltem villát. A pontos címet megadhatják itt a szomszéd utazási irodában.

– Semmi akadály, uram. Majd elküldöm röppel. A szállítás semmibe sem kerül.

– Tényleg? Én is röppel utazom oda...

– Akkor csak közölje az időpontot, odaszállítjuk a röpjéhez, így a legegyszerűbb. Persze, ha másképp kívánja...

– Nem, dehogy is. Úgy éppen jó lesz.

Kifizettem a kocsit – már egész ügyesen bántam a kalterral –, és élvezettel szívva be a lakk és az autóabroncsok szagát, kísértáram a régiségboltból.

A ruhavásárlás ellenben pocsékul ment. Szinte egyetlen ismerős ruhadarabot sem találtam. Rájöttem viszont, mi a titkuk a rejtélyes palackoknak a „Fürdőköpenyek” feliratú szállodai szekrénykében. Nemcsak a fürdőköpeny, hanem minden ruhadarab, a harisnya, pulóver, fehérnemű is úgy készül most, hogy palackból fröcsköl ki az anyagát. Értettem én, hogy a nőknek tetszik a dolog, hiszen így minden alkalomra új öltözetet remekelhetnek maguknak néhány vagy akár tucatnyi palackkal: a permet azonnám különféle sima vagy bolyhos kelmékké dermed, lehet belőle selyem, bársony, szőrme vagy rugalmas fém is. Persze, nem minden nő alkotja maga a ruhakölteményeit, erre valók a divatformázó művészek és a difószalonok (tehát ezzel foglalkozik Nais!), de az így készülő, testhez simuló holmikhoz nem sok kedvet

éreztem. Fölösleges fáradságnak találtam, hogy minden felöltözésnél palackokkal bíbelődjek.

Akadtt néhány kész ruhadarab, de azok meg nem fértek rám, még a legnagyobb is jó négy számmal kisebb az én méretemnél. Végül rászántam magam a palackos holmira, mert láttam, hogy az ingem már nagyon a végét járja. Elhozhatnám persze a motyómat a Prométheuszról, de hát ott nem volt öltönyöm, se fehér ingem, nem ilyesmit viseltünk a Fomalhaut csillagrendszerben. Vásároltam néhány kertész nadrágot, csak azoknak van elég bő, lehajtható száruk. Mindezért összesen egy itet fizettem, ennyibe kerültek a nadrágok. A palackokat ingyen adták. A szállodába küldtettem a holmit, és engedve a rábeszélésnek, merő kíváncsiságból elmentem egy difószalonba. Festőművész képű fickó fogadott, előbb alaposan végigmért, majd megállapodtunk, hogy inkább laza holmikot kell viselnem; láthatólag nem volt elragadtatva tőlem. Én se tőle. Néhány pulóvert végül is ott helyben elkészített. Fölemelt karral kellett állnom, míg ő egyszerre négy palackkal sürgölődött körülöttem. A habfehér permet rögtön megdermedt a levegőben. Különböző színű pulóverek lettek belőle, az egyik fekete, elől piros csíkkal. Úgy láttam, legnehezebb a gallér és az ujjak eldolgozása. Nyilván jókora gyakorlat kell hozzá.

Ezzel az élménnyel gazdagabban – fizetni egyébként nem kellett – kiléptem a déli napsütésbe. Most kevesebb suhanót láttam, de több szivarforma gép röpködött a háztetők fölött. Nagy tömeg hömpölygött a mozgólépcsőkön az alsóbb szintek felé, mindenki sietett, csak én sétálgattam ráérősen. Napoztam egy órácskát egy pikkelyes törzsű rododendron alatt, aztán visszaballagtam a szállodámba. Lent a hallban kaptam borotvakészüléket; amikor a fürdőszobában borotválkozáshoz láttam, észrevettem, hogy kissé le kell hajolnom a tükörhöz, pedig emlékeztem: reggel még éppen jó helyen volt. Nem nagy különbség, de az imént, vetkőzéskor is furcsa dolgot tapasztaltam: rövidebb lett az ingem. Mintha összement volna. Most jobban szemügyre vettem. Nem változott sem a gallérja, sem az ujjja. Kiterítettem az asztalon. Ugyanolyan, mint volt, és mégis, amikor most fölvettem, alig ért a derekamnál lejjebb. Én változtam, nem ő. Megnőttem.

Képtelen ötlet, de azért aggasztott a dolog. Felhívtam a szállodai infort, és egy úrhajósokkal foglalkozó orvos címét kértem. Az Adapthoz csak akkor megyek, ha nagyon muszáj. Rövid szünet után – mintha a válaszoló automata tétovázna – megkaptam a címet. Ugyanebben az utcában lakik az orvos, néhány háztömbnyire. Odamentem. Félhomályos, nagy szobába vezetett egy robot. Rajtam kívül nem volt ott senki.

Csakhamar belépett az orvos. Úgy festett, mintha egy családi fényképről lépett volna le apám dolgozószobájában. Alacsony, mokány öregúr, ősz haj, rövid fehér szakáll, aranykeretes szemüveg – amióta visszatértem, most láttam először szemüveges arcot. Doktor Juffonnak hívták.

– Hal Bregg? – mondta. – Ön az?

– Én vagyok.

Szótlanul méregetett, elég sokáig.

– Mi a panasza?

– Tulajdonképpen semmi, doktor úr, csak...

Beszámoltam neki furcsa megfigyelésemről.

– Vetkőzzön le!

– Egészen? – kérdeztem, derékig levetkőzve.

– Egészen.

Szemügyre vett meztelenül.

– Már nincsenek ilyen férfiak – dünnyögte magában. Meghallgatta szívverésemet a hideg sztetoszkóppal. Ezer év múlva is ugyanígy lesz, gondoltam, és ennek kicsit megörültem. Megmért, aztán le kellett feküdnöm. Alaposan megnézte a sebhelyet a jobb kulcscsontom alatt, de nem szólt rá semmit. Majdnem egy óra hosszat vizsgálgatott.

Reflexek, tüdőtérfogat, elektrokardiogram, minden. Amikor felöltöztem, leült kis fekete íróasztalához. Csikorgott a fiók, amint kihúzta, hogy valamit megkeressen benne. Az újmódi bútorok után, amelyek az ember alá tolakodnak, nagyon tetszett nekem ez a régi íróasztal.

– Hány éves?

Elmagyaráztam, mi a helyzet.

– A szervezete egy harmincöt körüli férfi állapotát mutatja – mondta. – Hibernálva volt?

– Igen.

– Sokáig?

– Egy évig.

– Miért?

– Megnövelt sebességgel tértünk vissza. Vízbe kellett feküdnünk. Rázkódásvédelem, hiszen tudja. No, és mivel bajos volna ébren feküdni ott egy évig...

– Hát persze. Azt hittem, tovább tartott. Azt az évet nyugodtan leszámíthatja. Nem negyvenéves, hanem harminckilenc.

– És az, hogy... nővök?

– Amiatt egy percig se aggódjon, Bregg. Mennyijük volt?

– Gyorsulásunk? Két g.

– No, ugye. Azt hitte, nőni kezdett? Szó sincs róla. Csak a porckorongok. Tudja, mi az?

– Hogyne, a gerincben, a csigolyák között...

– Úgy van. Most tágulnak, mert kikerültek a prés alól. Milyen magas?

– Induláskor százkilencvenhét voltam.

- És aztán?
  - Nem tudom. Nem mértem magam; tudja, más gondjaink voltak.
  - Most két méter kettő.
  - Csak ez hiányzott – dörmögtem. – És ez még soká tart?
  - Nem. Valószínűleg ennyi volt az egész... Hogy érzi magát?
  - Jól.
  - Minden tárgyat túlságosan könnyűnek érez, ugye?
  - Most már nem annyira. Az Adaptban, a Lunán adtak izomlazító tablettákat.
  - Degravitálást is kaptak?
  - Igen. Három napig. Mondták, hogy ennyi év után kevés, de másfelől nem akartak bennünket mindazok után még tovább bezárva tartani...
  - No és milyen a közérzete?
  - Hát... – haboztam –, néha úgy érzem magam, mint egy neandervölgyi, akit becipeltek a városba...
  - És mik a tervei?
- Elmondtam, hogy villát béreltem.
- Talán az se rossz – hümmögött –, ámbár...
  - Jobb lenne az Adapt...?
  - Azt nem mondom. Bregg... tudja-e, hogy én emlékszem magára?
  - Hogy lehet az? Hiszen ön akkor még...
  - Nem, hát persze. De hallottam magáról az édesapámtól. Tizenkét éves koromban.
  - Ó, eszerint sok évvel az indulásunk után? – mondtam. – És még emlékeztek ránk? Furcsa.
  - Dehogy. Inkább az a furcsa, hogy mennyire elfelejtették magukat. De hát maga tudta, ugye, milyen lesz ez a visszatérés, bár elképzelni persze lehetetlen...
  - Tudtam.
  - Ki küldte hozzám?
  - Senki. Azazhogy... a szállodai infor. Miért?
  - Mulatságos – mondta. – Én tulajdonképpen nem vagyok orvos, tudja?
  - Hogy érti ezt?
  - Negyven éve nem praktizálok. Az űrorvostan történetével foglalkozom, mert az már történelem, Bregg. Az űrorvosoknak sehol nincs munkájuk, kivéve az Adaptot.
  - Bocsánat, én nem tudtam...
  - Ugyan! Inkább hálás lehetek magának. Maga rá az élő bizonyíték, hogy téved

Millman iskolája, nem igaz, hogy a fokozott nyomás megárt a szervezetnek. Még a bal kamrája sem nagyobbodott meg, tüdőátagulásnak semmi nyoma, remek a szív működése. De hát ezt úgyis tudja, nem igaz?

– Tudom.

– Mint orvos, ennél többet nem is mondhatok magának, de máskülönben...

Tétovázott.

– Máskülönben?

– Mennyire érti a mi... mai életünket?

– Elég homályosan.

– Magának ősz a haja, Bregg.

– No és? Mit számít az?

– Számít. Az ősz haj öregséget jelent. Nyolcvanon alul már senki sem őszül, még akkor is csak ritkán.

Rádöbbsentem, hogy igaza van: öregeket szinte nem is láttam.

– Miért? – kérdeztem.

– Vannak megfelelő szerek, az őszülést gátló orvosságok. A haj eredeti színét is vissza lehet adni, bár az kicsit bonyolultabb.

– Értem... – válaszoltam –, de miért mondja ezt el nekem?

Láttam, hogy habozik.

– A nők miatt, Bregg – bökte ki végül.

Összereztemem.

– Úgy gondolja, vénembernek látszom?

– Ugyan, inkább atlétának... De hát nem járhat meztelenül. Így ülve meg, őszintén szólva, olyannak látszik... Szóval, aki nem ismeri, azt gondolná magáról, hogy megfiatalított öregember. Fialalító műtétek, hormonkúrák meg ilyesmi után.

– Hát, hiába – mondtam. Nem is tudom, miért éreztem magam olyan pocsékul nyugodt tekintete előtt. Levette szemüvegét, s az íróasztalra tette. Kék szeme kissé könnyezett.

– Maga sok mindent nem ért, Bregg. Ha élete végéig remete akarna maradni, akkor talán mondhatná, hogy „hát, hiába”. De tudja, ez a társadalom, ahová visszatért, nem lelkesedik azért, amiért maga az életénél is többet adott.

– Ne beszéljen így, doktor úr.

– Ami a szívemen, az a számon. Feláldozni az életét, mi az? Sokan megtették, mióta a világ világ. De odaadni mindenét, a szüleit, rokonait, barátait, a nőket... hiszen maga mindenkijét feláldozta, Bregg!

– Doktor úr...

Elcsuklott a hangom. Az ódon íróasztalra könyököltem.

– Néhány szakemberen kívül ez senkit sem érdekel, Bregg. Tudja, ugye?

– Tudom. Megmondták a Lunán, az Adaptnál... csak... finomabban fogalmaztak.

Hallgattunk egy nagyot.

– Ez a társadalom, ahová maga visszatért, stabil. Nyugodtan él. Érti? Az úrhajózás korai szakaszának romantikája elszállt. Olyan ez, mint Kolumbusz históriája. Az ő felfedezőútja rendkívüli esemény volt, de kit érdekelték kétszáz évvel később a vitorlás hajókon járó kapitányok? A maga visszatéréséről kétsoros hír volt a reálban.

– De doktor úr, mit számít ez? – mondtam. Részvéte kezdett bosszantani, még az általános közönyt is jobban. Ezt azonban nem árulhattam el.

– Számít bizony, Bregg, akkor is, ha maga nem akarja tudomásul venni. Ha nem magáról volna szó, hallgatnék, de magát megilleti az igazság. Maga egyedül van. Nem élhet az ember egyedül. A maga érdeklődési köre, az, amivel ide visszatért, kis sziget a tudatlanság tengerében. Nem hiszem, hogy sokan akadnának, akik kíváncsiak a mondanivalójára. Én közéjük tartozom, de én nyolcvankilenc éves vagyok...

– Nincs nekem semmilyen mondanivalóm – vágtam közbe bosszúsan. – Legalábbis semmi szenzációs. Nem fedeztünk föl semmiféle galaktikus civilizációt, és különben is csak pilóta voltam. Vezettem az úrhajót. Valakinek azt is meg kellett csinálnia.

– Igazán? – suttogta, felvonva fehér szemöldökét.

Uralkodtam magamon, de kezdett elhagyni a béketűrés.

– Igazán! De még mennyire! És ez az itteni közöny... ha már tudni akarja... csak azok miatt bánt, akik ott maradtak...

– Ki maradt ott? – kérdezte nyugodtan.

– Sokan. Arder, Venturi, Ennesson. Doktor úr, miért...

– Nem pusztán kíváncsiságból kérdezem. Tudja, ez... higgye el, én sem szeretem a nagy szavakat... ez volt az én fiatalságom. Maguk miatt választottam ezt a szakmát. Most egyformán haszontalanok vagyunk. Természetesen joga van hozzá, hogy másképp lássa. Én nem erőltetem. Csak tudni szeretném. Mi történt Arderral?

– Pontosán nem tudjuk – feleltem. Hirtelen elfásultam. Végül is, miért ne mondanám el? Az íróasztal karcos, fekete lapjára meredtem. Sohasem hittem volna, hogy ez a perc ilyen lesz.

– Két szondát vezettünk az Arcturus fölött. Elvesztettem vele a kapcsolatot. Nem tudtam rátalálni. Az ő rádiója némult el, nem az enyém. Amikor elfogyott az oxigénem, visszafordultam.

– Várt rá?

– Vártam. Vagyis... keringtem az Arcturus körül. Hat napig. Pontosabban százötvenhat óráig.

– Egyedül?

– Egyedül. Pechem volt, mert az Arcturuson új napfoltok keletkeztek, és teljesen megszakadt a kapcsolatom a Prométheusszal. Az űrhajómmal. Mindenféle zavarok voltak. Egyedül nem térhetett vissza, rádió nélkül. Mármint Arder. Mert a szondákon a telerános vezérléshez rádió kell. Nélkülem nem juthatott vissza, és nem is jutott. Gimma visszarendelt. Igaza volt, mert később, csak úgy időtöltésből, kiszámoltam, mennyi volt rá az esélyem, hogy megtaláljam Ardert a keresőn, radarral. Már nem emlékszem pontosan, de nagyjából egy a trillióhoz. Remélem, azt csinálta, amit Arne Ennesson.

– Arne Ennesson mit csinált?

– Elvesztette a nyaláb fókuszálását. Gyengülni kezdett a hajtóműve. Pályán maradhatott volna még, tudom is én, egy napig, spirálisan keringve, míg le nem zuhan az Arcturusra, hát inkább rögtön egy napfáklyába rohant. A szemem előtt égett el.

– Hányan voltak pilóták?

– A Prométheuszon öten.

– És hányan tértek vissza?

– Olaf Staave meg én. Tudom, mit gondol, doktor úr... hősiesség. Én is azt hittem valaha, mikor könyveket olvastam ilyen emberekről. De nem igaz. Érti? Ha lehetett volna, otthagytam Ardert, és rögtön visszafordulok, de nem lehetett. Ő se fordult volna vissza. Egyikük sem. Gimma sem...

– Miért hangsúlyozza úgy ezt? – kérdezte halkán.

– Mert más a hősiesség, és más a muszáj. Én csak azt tettem, amit mindegyikünk tett volna. Doktor úr, ezt csak az érti, aki ott volt. Cseppfolyós kis buborék az ember. Ha kihagy a fókuszálás vagy a mágnesség, a vibrációtól egy pillanat alatt megalvad a vére. Nem a külső okokról beszélek, érti, nem meteorokról, hanem műszaki hibákról. Elég a legapróbb zavar, egy kiégett drótcoska a rádióban... és kész. Ha ilyen körülmények között még az emberek is csődöt mondanának, az űrutazás öngyilkosság lenne, hát nem? – Egy pillanatra lehunytam a szemem. – Doktor úr... most nem is repülnek? Hogy lehet az?

– Maga repülne?

– Én nem.

– Miért?

– Megmondom. Egyikünk sem repülne, ha tudná, mi van ott. Azt nem tudja senki. Csak aki ott járt. Olyanok voltunk, mint a kétségbeesett, halálra rémült állatok.

– Hogyan illik ez össze azzal, amit az előbb mondott?

– Sehogyan. Így volt. Féltünk. Tudja, mialatt én ott Arderra vártam, egy idegen nap körül keringve, mindenféle személyeket találtam ki, és azokkal beszélgettem, mondtam nekik ezt-azt, válaszoltam rá, és a végén már elhittem, hogy ott vannak velem. Mindenki úgy segített magán, ahogy tudott. Gondoljon bele, doktor úr: itt üldögélek magánál, kibéreltem egy villát, vettem egy régi autót, elhatároztam, hogy

majd tanulok, olvasok, úszom, de közben mindaz itt van bennem. Az a tér, az a csend, és ahogyan Venturi segítségért kiáltott, és én mentés helyett teljesbe kapcsoltam, visszafelé!

– Miért?

– A Prométheuszt vezettem. Neki meg tönkrement az atommáglyája. Mindnyájunkat felrobbanthatott volna. Egyben maradt; nem robbantunk volna fel miatta. Talán még őt is kimenthették volna, de nem volt jogom kockáztatni. Arderral, akkor, fordítva volt. Én menteni akartam, de Gimma visszahívott, mert attól félt, odaveszünk mind a ketten.

– Mondja, Bregg... és mit vártak mitőlünk? A Földtől?

– Fogalmam sincs. Ezen sohasem gondolkodtam. Olyan volt, mint ahogyan a túlvilági életről vagy a paradicsomról beszéltek: lesz majd egyszer, de senki sem tudja elképzelni. De hát elég ebből, doktor úr! Beszéljünk másról! Volna egy kérdésem. Mi a helyzet azzal a... betrizálással?

– Mit tud róla?

Elmondtam. Kihagyva persze, hogy mindezt kitől hallottam, és milyen körülmények között.

– Hát igen – mondta. – Nagyjából... Általában így képzelik.

– És én...?

– Magukkal kivételt tesz a törvény, mert a felnőttek betrizálása egészségi okokból nem biztonságos, sőt talán veszélyes. Azonkívül úgy vélik, szerintem joggal, hogy maguk már kiállták... az erkölcsi próbát. Meg hát úgylis... kevesen vannak.

– Még valamit, doktor úr. A nőket említette. Miért? De nem rabolom az idejét?

– Nem, nem. Hogy miért említettem a nőket? Ki állhat közel az emberhez, Bregg? Szülők. Gyermek. Barátok. Nők. Magának nincsenek szülei, se gyermekei. Barátai nem lehetnek.

– Miért?

– Nem a társaira gondolok, bár nem tudom, kívánna-e folyton velük lenni, emlékezni...

– Isten őrizz!

– Hát akkor? Maga két korszakot ismer. Az egyikben az ifjúságát töltötte, a másikat hamarosan megismeri. Ha hozzáadjuk azt a tíz évet, a maga élettapasztalata egészen más, mint akármelyik kortársáé. Tehát nem lehetnek a maga egyenrangú barátai. Akkor mi legyen, öregek között töltsse az életét? Maradnak a nők, Bregg. Csakis a nők.

– Talán inkább csak egy – dörmögtem.

– Egyet ma nehéz találni.

– Hogy érti ezt?

– Tudja, ez a jólét kora. De ami a szerelmi életet illeti, kíméletlen korszak. Szerelmet, nőt nem lehet már pénzért vásárolni. Anyagi gondok már nem léteznek...

– Akkor miért mondja rá, hogy kíméletlen korszak?

– Mert az. Ami a pénzért vásárolt szerelmet illeti, maga biztosan a nyílt vagy titkos prostitúcióra gondol. Ó, nem! Ilyesmi rég nem létezik. Hajdanában a nőket vonzotta a siker. Imponált nekik a férfi magas keresete, képzettsége, társadalmi rangja. Mindez ma már lehetetlen, mivel teljes a társadalmi egyenlőség. Néhány kivétellel. Teszem azt, ha maga realista volna...

– De hát én realista vagyok!

Az orvos elmosolyodott.

– Ez a szó ma egészen mást jelent. A reálban játszó színészt nevezik így. Volt már reálban?

– Még nem.

– Nézzen meg néhány melodramát, akkor majd megérti, mik a párválasztás szempontjai mostanában. Legfontosabb a fiatalság. Ezért mindenki foggal-körömmel harcol érte. A ráncos bőr, az ősz haj, különösen, ha még nem is öreg az illető, majdnem olyan irtózatot kelt, mint hajdan a lepra...

– Miért?!

– Bajosan tudnám megmagyarázni. De az észérvek mit sem érnek, ha egyszer ez a szokás. Maga még mindig nem látja világosan, hogy a szerelmi élet milyen sok régi tényezője eltűnt. A természet nem tűri az űrt, így a régiek helyébe új tényezők léptek. Itt vari például az a jelenség, amely magának annyira megszokott, hogy már nem is látja, milyen rendkívüli: a kockázat. Ilyen többé nincs, Bregg. A férfi már nem imponálhat a nőnek azzal, ha bátor, vakmerő, pedig hát évszázadokig ebből élt az irodalom, a művészet, az egész kultúra: szerelem a halál árnyékában. Orfeusz leszállt az alvilágba Eurüdikéért. Otellót gyilkossá tette a szerelem. Rómeó és Júlia tragikus története... Ma már nincsen tragédia. Még lehetőség sincs rá. Felszámoltuk a szenvedélyek poklát, aztán azon vettük észre magunkat, hogy a mennyország is megszűnt. Most minden langyos.

– Langyos...?

– Az ám! Tudja, milyenek még a legboldogabb szerelmesek is? Józanok. Semmi lángolás, vetélkedés...

– Szóval... úgy érti, mindez... nincs többé?! – fakadtam ki. Először éreztem babonás félelmet ettől a világtól. Az öreg orvos hallgatott. – Doktor úr, az nem lehet. Hát igazán...

– Ez az igazság. És el kell fogadnia, Bregg, mint a levegőt, mint a vizet. Mondom, egyetlen asszonyt találni nehéz. Egész életre szóló társat szinte lehetetlen. A kapcsolatok átlagos időtartama hét év körül ingadozik. Már ez is haladás. Fél évszázaddal ezelőtt alig négy volt...

– Most már igazán nem rabolom tovább az idejét. Mit tanácsol?

– Azt, amit már említettem: festesse be a haját... Tudom, bután hangzik. De fontos. Restellem is, hogy ilyen tanácsot adok. Nekem se tetszik. De hát én...

– Köszönöm. Igazán. Még egy utolsó kérdés. Árulja el... milyennek látnak engem... az utcán? A járókelők? Mi olyan furcsa rajtam?

– Maga más, Bregg. Először is, a termete. Mintha az Iliászból lépett volna ki. Letűnt idők arányai... Ez néha előnyös is lehet, ámbár tudja, ugye, mi vár azokra, akik túlságosan kimagaslóak...

– Tudom.

– Maga kicsit túlságosan nagy darab... Még fiatal koromból sem emlékszem ilyenekre. Pillanatnyilag magát úgy látják, hogy ijesztően magas, drabális fickó, aki pocsekul öltözik. De nem a ruhája rossz szabású, hanem sokkal izmosabb, mint mások. Az utazása előtt is így volt?

– Nem, doktor úr. A két g miatt van, tudja.

– Lehetséges...

– Hét év. Hét évi dupla terhelés. Az izmaimnak gyarapodniuk kellett. A mellkasom, a hasizmaim, a nyakam. Máskülönben megfulladtam volna, mint egy patkány. Az izmaim akkor is dolgoztak, amikor aludtam. A hibernálás alatt is. Mindennek kétszeres volt a súlya. Ettől van.

– És a többiek is...? Elnézést a kérdésért, csak az orvosi kíváncsiságom... Tudja, ilyen hosszú úrutazás csak egy volt.

– Tudom. A többiek? Olaf körülbelül ugyanolyan, mint én. Biztos a csontozaton is múlik, én mindig vállas voltam. Arder magasabb volt nálam. Két méternél magasabb. Volt. Arder, igen... De miről is beszéltünk? A többiek... nos, én voltam a legfiatalabb, ezért jobban alkalmazkodott a szervezetem. Legalább is Venturi ezt állította... Janssen munkáját ismeri?

– Hogy ismerem-e? A szakma klasszikusa.

– Tényleg? Mókás. Olyan inci-finci doktorka volt... Nála egyszer hetvenkilenc g-t bírtam ki másfél másodpercig.

– Mennyit?

Elnevettem magam.

– Papírom van róla. De annak százharminc éve... Most a negyven is sok nekem.

– De Bregg, ma húszat sem bír ki senki!

– Miért? Talán a betrizálás miatt?

Nem válaszolt. Úgy éreztem, tud valamit, amit nem akar elmondani. Felálltam.

– Bregg – mondta –, ha már erről beszélünk: vigyázzon!

– Mire?

– Önmagára és másokra. A haladást nem adják ingyen. Megszabadultunk ezer

veszélytől, konfliktustól, de ennek megvan az ára. A társadalom elpuhult, maga meg... kemény fickó. Ért engem?

– Értem – mondtam, és eszembe jutott az a férfi a vendéglőben, akinek torkára forrt a nevetés, mikor odaléptem.

– Igaz is, doktor úr – böktem ki váratlanul –, az éjszaka találkoztam egy oroszlánal. Illetve kettővel. Miért nem bántottak?

– Ragadozók már nincsenek, Bregg... Tudja, a betrizálás... Éjszaka találkozott velük? És mit csinált?

– Vakargattam a torkukat – vallottam be, és mutattam is, hogyan. – De hogy Iliász, az túlzás. Megijedtem tőlük, mint annak a rendje. Mennyivel tartozom?

– Szó se lehet róla. És ha bármikor kedve volna...

– Köszönöm.

– De ne halogassa túl sokáig – dűnnyögte szinte magában, míg kifelé mentem. Csak a lépcsőn értettem meg, mire gondolt: majdnem kilencvenéves.

Visszamentem a szállodába. A hallban fodrász is volt. Természetesen robot. Megnyiratkoztam. Alaposan megnőtt a hajam, főleg kétoldalt. És ott is őszült a leginkább. Amikor a robot végzett, úgy találtam, már kevésbé látszom vadembernek. Dallamos hangján megkérdezte, óhajtok-e hajfestést.

– Nem – mondtam.

– Aprexet?

– Az mi?

– A ráncok ellen.

Haboztam. Kínosan éreztem magam, de talán igaza van az orvosnak.

– Nem bánom – hagytam rá

Erős illatú zselét kent az arcomra. Az anyag álarccá dermedt, akkor lehúzta rólam. Aztán borogatások alatt feküdtem, örülve, hogy legalább nem látszik az arcom.

Fellifteztam a szobámba. Ott vártak már a csomagok a cseppfolyós fehéreneművel. Levetkőztem, és bementem a fürdőszobába. Egyenesen a tükör elé.

Hát igen. Nem is csoda, hogy megrémülnek tőlem. Nem tudtam, hogy úgy festek, mint egy vásári erőművész. Mellkasomon, törzsemen csak úgy dagadoznak az izmok. Amikor fölemeltem a karom, a mellizom fölött látszott a tenyérszerű sebhely. Forgolódtam, hogy a másikat is lássam, ott a lapockámnál – amiatt neveztek szerencsésnek, mert ha a szilánk három centivel balra talál el, összezúzza a gerincemet. Ökölrel rácsaptam kemény hasamra.

Te barom! – közöltem a tükörképemmel. Szerettem volna megfürödni, rendes vízben, nem ózonviharban, és örültem, hogy a villában úszómedencém is lesz. Nézegettem új holmimat, de a nadrágomtól végül nem tudtam megválni. Fölvettem hát hozzá az új fehér pulóvert, bár a könyökénél foszladozó, régi fekete sokkal jobban tetszett, és

leballagtam az étterembe.

Az asztalok felénél vendégek ültek. Három termen át kísértél a teraszra, innen a nagykörútra láttam, a suhanok végtelen áradatával; a felhők alatt távoli hegységként kéklött a Terminál pályaudvar.

Ebédet rendeltem.

– Mit hozhatok? – kérdezte a robot. Étlapot akart adni.

– Mindegy – mondtam. – Csak ebéd legyen.

Már evéshez láttam, mikor észrevettem, hogy csupa üres asztal van körülöttem. Ösztönösen kerestem a magányt, nem is tudtam róla. Azt sem tudtam, egyáltalán mit eszem. Már nem voltam olyan biztos benne, hogy jó lesz, amit elterveztem. Az üdülés, amivel saját magamat jutalmazom meg, ha már senki másnak nem jutott eszébe. Nesztelenül megjelent a pincér.

– Bregg úr, ugye?

– Igen.

– Vendége van. A szobájában.

– Vendégem?

Rögtön Naisra gondoltam. Megittam sötét színű, pezsgő italomat, és felálltam. Éreztem, hogy a vendégek utánam néznek. Jó lenne legalább tíz centit lefűrészelni magamból. A szobámban egy fiatal nő ült, akit még sohasem láttam. Bolyhos szürke ruha, válla körül piros fantáziatermék.

– Az Adapttól jöttem – mondta –, reggel már beszélünk.

– Á, ön az?

Bosszankodtam egy kicsit. Mit akarnak tőlem?

Visszaült. Vonakodva leültem én is.

– Hogy érzi magát?

– Remekül. Ma orvosnál voltam, megvizsgált. Minden rendben. Kibéreltem magamnak egy villát, olvasgatni akarok.

– Nagyon okosan tette. Klavestra kitűnő választás. Hegyek, csend, nyugalom...

Tudta, hogy Klavestra. Követtek, vagy mi az ördög? Mozdulatlanul vártam, mit akar még.

– Hoztam valamit... tőlünk.

Az asztalon fekvő kis csomagra mutatott.

– Ez a legújabb készülékünk, tudja – magyarázta élénk, bár kissé mesterkélten hangon.

– Amikor lefekszik aludni, beállítja... és úgy két hét alatt éjszakánként könnyen, minden fáradozás nélkül megtud egy csomó hasznos dolgot.

– Igazán? Remek – mondtam. Rám mosolygott. Visszamosolyogtam, mint jó tanulóhoz illik.

– Ön pszichológus?

– Igen. Eltalálta...

Tétovázott. Láttam, hogy valamit mondani akar.

– Hallgatom...

– De nem haragszik meg?

– Miért haragudnék?

– Tudja... ahogyan öltözik, az egy kicsit...

– Tudom. De annyira kedvelem ezt a nadrágot. Majd idővel...

– Á, nem a nadrág. A pulóver...

– A pulóver? – hüledeztem. – De hiszen az vadonatúj, ma csinálták. A legújabb divat állítólag, vagy nem?

– De igen. Csak tudja, nem szabad ennyire felfújni... Megengedi?

– Tessék – mondtam egészen halkán. Felém hajolt a fotelból, kinyújtott ujjaival megbökte a mellemet, és ijedten felkiáltott.

– Mi az ott?

– Semmi, csak én – feleltem kaján vigyorral.

Összekulcsolta a kezét, és felállt. Kárörömöm jeges nyugalomnak adta át a helyét.

– Üljön csak le nyugodtan.

– Én... jaj, ne haragudjon, de én...

– Semmi baj. Régóta dolgozik az Adaptnál?

– Második éve.

– Úgy. És az első páciense? – magamra mutattam. Kicsit elpirult. – No jó, akkor kérdezhetek valamit?

Megrebbent a szeme. Talán azt hitte, randevúra hívom?

– Természetesen...

– Hogyan csinálják azt, hogy a város minden szintje fölött az eget látni?

Felélénkült.

– Az nagyon egyszerű. Televízióval, ahogy régebben hívták. A mennyezeteken képernyők vannak, azok közvetítik, ami a föld felett van, az eget, a felhőket...

– De a szintek, ugye, nem is olyan magasak – mondtam. – A házak között meg negyvenemeletes is akad...

– Az csak látszat – mosolygott. – A házaknak csak egy része valódi. A többi csak kép. Érti?

– Értem, hogyan, de azt még nem értem, minek!

- Hát azért, hogy egyik szint lakói se érezzék magukat hátrányos helyzetben. Semmilyen szempontból...
- Vagy úgy – mondtam. – Mulatságos... Akkor még egy kérdés. Könyveket szeretnék vásárolni. Javasolna valamit a maga területéről? Amolyan... áttekintésre gondolok.
- Pszichológiát akar tanulni? – csodálkozott.
- Nem, csak tudni szeretném, mit értek el az elmúlt évek alatt...
- Maysseent ajánlanám – mondta.
- Az mi?
- Iskolai tankönyv.
- Valami komolyabbra gondoltam. Összegezések, monográfiák... Jobb az eredeti szerzőt olvasni...
- Attól tartok, az kicsit... nehéz lesz...

Udvariasan mosolyogtam.

- Hátha mégse. Miért volna nehéz?
- A pszichológia annyira összeforrott a matematikával...
- Én is. Bár az a száz évvel ezelőtti volt. Több kell annál?
- De hiszen maga nem matematikus!
- Nem, de sokat foglalkoztam vele. A Prométheuszon. Mert ott, tudja... rengeteg szabad időnk volt.

A lány annyira csodálkozott, úgy összezavarodott, hogy már nem is szólt semmit, csak felírt néhány címet egy cédulára. Mikor elment, visszacsörtettem az íróasztalhoz, és leroskadtam a székre. Hát még ő is, aki az Adaptnál dolgozik... Matematikát? Ugyan már! Egy vadembernek? Gyűlölöm őket – gondoltam. – Gyűlölöm. Gyűlölöm. Nem is igen tudtam, kire gondolok. Mindenkit. Igen, mindenkit. Becsaptak. Elküldtek oda, fogalmuk sem volt, mit csinálnak. Jobb lett volna nekik, ha ott maradok, mint Venturi, Arder, Thomas, de én visszatértem, csak azért, hogy most aztán féljenek tőlem, úgy járkáljak itt közöttük, mint senkinek sem kellő, eleven lelkiismeret-furdalás. Nem vagyok én jó semmire – gondoltam. Legalább sírni tudnék. Arder tudott. Azt mondta, nem kell szégyellni a könnyeket. Lehet, hogy hazudtam a doktornak. Nem mondtam meg soha senkinek, de nem biztos, hogy bárki másért is megtettem volna ugyanazt. Talán igen. Olafért, később. De nem egészen biztos. Arder! Ó, hogy tönkretettek bennünket, és mi mennyire hittünk nekik, egész idő alatt azt éreztük, ott áll mögöttünk a Föld, ott van, bízunk bennünk, gondol ránk. Nem beszélt erről senki, mert minek? Nem beszélünk arról, ami természetes.

Felálltam. Nem bírtam veszteg maradni. Fel-alá jártam a szobában.

Elég. Benyitottam a fürdőszobába, de hát víz sincs, hogy a fejemet alátartsam!

Különben is, micsoda ötlet! Kész hisztéria!

Visszamentem a szobába, és csomagolni kezdtem.

HÁROM

Egész délutánomat a könyvesboltban töltöttem. Könyvek nem voltak. Csaknem fél évszázada nem nyomtatnak könyvet. Pedig már előre örültem nekik, hiszen a Prométheusz könyvtára csak mikrofilmekből állt. Hiú remény! Nem lehet már a polcokon böngészni, kötetek súlyát méricskélgni a kezemben, találgatva, mennyi bennük az olvasnivaló. A könyvesbolt inkább elektronikus laboratórium. A könyvek tartalmát kristályokban rögzítik. Olvasni optonnal lehet. Az opton hasonlít is kicsit egy könyvre, de a borítóban csak egyetlen lap van. Azon jelennek meg sorra a szöveg oldalai, érintésre. De az optonokat ritkán használják, mondta az eladórobot. A közönség jobban kedveli a lektonokat: azok felolvassák a kívánt művet, tetszés szerint beállított hangfekvésben, sebességgel és modulációval. Csak a nagyon kis példányszámú tudományos munkákat nyomtatják még ki papírt utánzó műanyagra. Így mindaz, amit megvettem, elfért az egyik zsebemben – pedig majdnem háromszáz mű. Maréknyi kristályszemese, így festenek a könyvek. Választottam jó néhány történelmi, szociológiai művet, némi statisztikát, demográfiát, meg azt, amit az adaptos lány pszichológiából ajánlott. Egpár nagyobb matematikai kézikönyvet is beszereztem, persze, csak tartalomra, nem méretre nagyobbak. A kiszolgáló robot maga is lexikon – mint elmondta, közvetlen elektronikus kapcsolat fűzi az egész Föld minden létező könyvének katalógusához. A boltokban a könyvekből csak egyetlen „példány” van, a kívánt művet helyben rögzítik kristályba a vásárlónak.

Az eredeti példányok, a kristálmaticák nem láthatók, azokat világoskékre zománcozott acéllemezek mögött tárolják. A könyvből tehát annyi példány készül, ahányra szükség van. A példányszámok, új kiadások, kifogyott művek minden gondja megszűnt. Ez valóban nagy eredmény, mégis fáj a szívem a könyvekért. Amikor megtudtam, hogy az antikváriumokban papírkönyvek is kaphatók, tüstént odalátogattam. Csalódnom kellett – tudományos műveket alig tartanak. Csak szórakoztató irodalom, néhány gyermekkönyv, régi képeslapok egpár évfolyama.

Vettem néhány negyven évvel ezelőtti mesekönyvet (fizetni csak a régi könyvekért kell), hogy megtudjam, mit tartanak most mesének, majd elmentem egy sportüzletbe. Itt még nagyobb csalódás ért. Atlétika létezik még, bár elkorcsosult formában. Van futás, dobás, ugrás, úszás, de a küzdősportok csaknem teljesen kihaltak. Az ökölvívás megszűnt, és amit birkózásnak neveznek, az kész nevetség: becsületes küzdelem helyett csak taszigálják egymást. Megnéztem egy világbajnoki mérkőzést az üzlet vetítőtermében, és hol dúltam-fúltam a méregtől, hol harsányan kacagtam. Érdeklődtem, van-e még szabadfogású birkózás, dzsúdó, karate, de azt se tudták, mi az. Persze, érthető, ha egyszer még a foci is nyomtalanul eltűnt, mint minden olyan sportág, amelyben heves összecsapások, sérülések fordulhatnak elő. Jégkorong, az

van még, de milyen formában! A játékosok szinte gömbölyűre felfújtt kezeslábasban ugrándoznak, akár a labdák. Mulatságos látvány, amint a két csapat tagjai rugalmasan visszapattannak egymásról, de hát ez bohóctréfa, nem mérkőzés! Toronyugrás is van, de csak négy méterről. Rögtön eszembe jutott az én (az én!) úszómedencém, és vettem egy összerakható ugródeszkát, hogy a klavestrait majd megtoldjam. Ezt az egész hanyatlást a betrizálás okozta. Nem bántam, hogy nincs már bikaviadal, kakasviadal meg más efféle véres látványosság, a profi ökölvívásért sem rajongtam annak idején. De ez a langyos tejbekása, ami maradt, ettől felfordult a gyomrom. Csak az nem zavart, hogy a túrázás, de főleg a vízi sport számos technikai eszközzel gazdagodott.

Sokáig nézegettem a különféle bűvárkészülékeket, a kis villanytorpedókat, amelyekkel a tavak fenekén lehet haladni, a siklóhajókat, hidrotokat, légpárnás vízi mikrosuhanókat; mindegyiket felszerelték balesetelhárító berendezéssel.

Gyorsasági versenyek most is vannak, sőt igen népszerűek, de sportnak nem nevezném őket. Persze nem lovak vagy autók versenyeznek, hanem automata vezérlésű gépek, azokra lehet fogadásokat kötni. A hagyományos teljesítménysport teljesen háttérbe szorult. Azt magyarázták nekem, hogy az emberi teljesítőképesség határát már úgyis elérték, rekordot javítani csak abnormális személy lehetne képes, holmi szörnyeteg izomkolosszus vagy száguldó csodalény. Józan eszem azt súgta, hogy ebben van némi Igazság, no és javukra kell írnom, hogy azt a néhány megmaradt sportágat most tömegesen üzik – de azért leverten jöttem ki a boltból a háromórás szemlélődés után.

A kiválasztott tornaszereket elküldtettem Klavestrába. A siklócsónakról némi habozás után lemondtam, vitorlást akartam venni, de rendes, karcsú hajót nem árultak, csak olyan túlbiztosított, otromba bárkákat, hogy nem értettem, mi örömet lelhet bennük bárki.

Esteledett, mikor visszasétáltam a szállodába. Nyugaton vöröses felhők gomolyogtak az ég alján. A nap már lement, feljött az újhold, a zeniten pedig másik hold ragyogott – egy jókora múhold. A házak fölött csak úgy rajzoltak a repülő gépezetek. A gyalogosforgalom csökkent, megnőtt viszont a suhanóké, s megint láttam azokat a résnyi fénycsíkokat az úttesten, de még most sem tudtam, mit jelentenek. Visszafelé más útvonalat választottam, így jutottam egy nagy parkba. Először azt hittem, a Terminál park, de a pályaudvar üveghegye valahol messze derengett, a város északi, magasabb részében. Nem mindennapi látvány volt egyébként, mert míg ezen a környéken már csak az utcai fények csíkozták a sötétséget, a Terminál felső szintjei még havas alpesi csúcsokként ragyogtak.

Sokan sétáltak a parkban. Volt itt számos újfajta fa, különösen pálmák, tövis nélküli, virágzó kaktuszok, és egy távoli zugban, messze a fő sétányoktól, rábukkantam egy legalább kétszáz éves gesztenyefára. Három magamfajta ember sem érné körül a törzsét. Leültem egy kis padra, és jó ideig bámultam az eget. Milyen ártalmatlannak, milyen jámbornak látszanak a csillagok, milyen békésen hunyorognak, remegnek a Földet védelmező légkör láthatatlan áramlataiban. „Csillagocskák”, gondoltam róluk – sok éve most először. Ott senki sem merte volna így mondani, örültnek is néztük

volna. Csillagocskák, az ám, falánk csillagocskák! Messze, a sötét fák fölött tűzijáték szikrázott fel, és egyszerre csak magam előtt láttam döbbenetes élességgel az Arcturust, a tűzhegyeket, amelyek fölött a hidegtől vacogva repültem, míg a hűtőkészülék olvadó zúzmarája rozsdától vörösen végigfolyt a kezeslábasomon. Mintákat vettem a koronaszívóval, a kompresszorok sivítását figyelve, nem csökken-e a fordulatszám, mert ha egy másodpercre lefulladnak, röpke párafelhő marad a páncélból, a gépekből meg belőlem. Izzó vaslemezről nem tűnik el olyan gyorsan a vízcsepp, mint ahogyan akkor elpárolog az ember.

A gesztenyefa már majdnem elvirágzott. Nem rajongtam a gesztenyevirág illatáért, de most eszembe juttatta a régi időket. A sövények fölött görögtűz fénye hullámozott, zsvaj támadt, zenekarok muzsikája keveredett; kétpercenként idáig hozta a szél a vidám sikítózást, amint valami multság részvevői, talán a hullámvasút utasai kórusban fel-felujjongtak. Csak az én kis zugomba nem tévedt senki.

Egyszer csak magas, fekete alak tűnt fel az ösvényen. A lombok már sötétbe borultak, a furcsamód lassan csoszogó jövevény arcát csak akkor láttam meg, amikor néhány lépésnyire tőlem megállt. Két keze tölcsérforma fogantyúba mélyedt, így támaszkodott tompa fekete végű, vékony botjaira. De nem bénának látszott, hanem végtelenül gyengének. Nem nézett rám, sehova sem nézett – mintha nem is hallaná a nevetést, a sikongató kórust, a zenét, a petárdák robbanását. Zihálva álldogált egy percig, s a tűzijáték fel-felvillanó fényében vénséges vénnek láttam, arcáról minden kifejezést lemostak az évek, csak csont és bőr volt. Indulni akart, előrelendítette furcsa mankóit; az egyik megcsúszott, felugrottam a padról, hogy segítek, de már visszanyerte egyensúlyát. Egy fejjel alacsonyabb volt nálam, de a mostani férfiakhöz képest így is magas; csillogó szemével rám pillantott.

– Bocsánat – mormoltam. El akartam menni, de parancsoló tekintete ott marasztalt.

– Én már láttam magát valahol. De hol? – mondta váratlanul erőteljes hangon.

– Nem hinném – ráztam meg a fejem. – Csak tegnap érkeztem vissza... nagyon messziről.

– Honnan?

– A Fomalhautról. Felragyogott a szeme.

– Arder! Tom Arder!!

– Nem – mondtam. – De vele voltam.

– És ő?

– Meghalt.

Levegő után kapkodott.

– Segítsen... leülni.

Karon fogtam. Csontot tapintottam a fekete, síkos kelme alatt. Lassan lesegítettem a padra. Állva maradtam.

– Üljön le... kérem.

Leültem. Még mindig zihált, lehunyt szemmel.

– Semmi baj... csak váratlanul ért... – suttogta. Kisvártatva kinyitotta a szemét. – Roemer vagyok – mondta egyszerűen.

Elakadt a lélegzetem.

– Hogyhogy... ön... ön? De hát... hány...

– Százharmincnégy – mondta szárazon. – Akkor... hét voltam. Emlékeztem rá. Az apja hozta el egyszer, aki tanársegéd volt a nagyszerű matematikus, Geonides mellett. Geonides dolgozta ki a mi úrutazásunk elméleti alapjait. Arder akkor megmutatta a kisfiúnak a tágas próbacsarnokot, a centrifugákat – jól emlékeztem rá: eleven, virgonc kiskölyök, bogárszemű, mint az apja. Arder fölemelte, hadd lássa a gyerek belülről is a gravitációs kamrát, amelyben ültem.

Hallgattunk mind a ketten. Hátborzongató volt ez a találkozás. Valami sóvár, fájdalmas mohósággal lestem a sötétségen keresztül a rettenetesen öreg arcot, és elszorult a torkom. Cigarettaért kotorásztam a zsebemben, de nem találtam, annyira remegett a kezem.

– Mi történt Arderral? – kérdezte.

Elmondtam.

– Nem találtak belőle... semmit?

– Nem. Tudja, ott... nemigen lehet.

– Azt hittem, ő az...

– Nem csoda. A magasságunk, meg egyáltalán – mormoltam.

– Igen. Maga most hány éves? Biológiai értelemben...

– Negyven.

– Ha én is... – suttogta.

Megértettem.

– Ne bánja – mondtam keményen. – Ezt ne bánja! Semmit se bánjon, érti?

Először nézett az arcomba.

– Miért?

– Mert nem tudok mihez kezdeni magammal – mondtam. – Senkinek sincs rám szüksége. És nekem sincs szükségem... senkire.

Mintha meg sem hallotta volna.

– Magának mi a neve?

– Bregg. Hal Bregg.

– Bregg – ismételte. – Bregg... nem. Nem emlékszem. Maga is ott volt?

– Ott. Apprenousban, amikor az ön édesapja elhozta a helyesbítéseket. Geonides az indulásunk előtti hónapban jött rá... kiderült, hogy a refrakciós együtthatók a sötét

porködökben túlságosan alacsonyak... Nem tudom, mond ez önnek valamit? – hagytam abba elbizonytalanodva.

– Mond. De mennyire mond! – válaszolta különös hangsúllyal. – Az apám. Hát hogye! Apprenousban? És maga mit csinált ott? Hol volt?

– A gravitációs kamrában, Janssennél. Ön is éppen ott volt, Arder vezette körül. Fent álltak a hídon, és ön is nézte, amint negyven g-vel kipróbálnak. Mikor előbújtam, vérzett az orrom... és ön odaadta a zsebkendőjét...

– Ó! Hát maga volt az?

– Én.

– Úgy emlékeztem, az a férfi, a kamrában... sötét hajú.

– Igen. Az voltam. Csak megöszültem. Itt nem jól lehet látni.

Még nagyobbat hallgattunk, mint az előbb.

– Ön professzor, ugye? – mondtam, csak hogy megtörjem a csendet.

– Az voltam. Most már... semmi sem vagyok. Huszonhárom éve. Semmi. – És még egyszer, nagyon halkán megismételte: – Semmi.

– Vettem ma könyveket... köztük Roemer topológiáját. Ez ön, vagy az édesapja?

– Én. Maga matematikus?

Mintha új érdeklődéssel pillantott volna rám.

– Nem – mondtam. – Csak... sok időm volt... ott. Mindenki azt csinált, amit akart. Nekem... a matematika segített.

– Hogy érti ezt?

– Rengeteg mikrofilmünk volt: regények, novellák, mindenféle. Tudja-e, hogy háromszázezer művet vittünk magunkkal? A matematikai anyag összeállításában az ön édesapja segített Ardernak...

– Igen, azt tudom.

– Eleinte úgy vettük, hogy... szórakozás. Azzal is telik az idő. De már néhány hónap múlva, mikor minden kapcsolatunk megszakadt a Földdel, és csak úgy lebegtünk, látszólag mozdulatlanul a csillagokhoz képest, akkor, tudja, arról olvasni, hogy valami Péter izgatottan szívja a cigarettáját, mert gyötri a kétség, hogy Lukrécia eljön-e vagy nem jön, aztán a hölgy belép, és idegesen gyűrögeti a kesztyűjét... Hát, ettől az ember előbb röhögni kezd, mint a bolond, aztán dühbe jön. Egyszer, ilyesmit többé már kézbe se vettünk.

– Inkább a matematikát?

– Nem. Nem mindjárt. Én előbb nekifeküdtem a nyelvtanulásnak, és gondolja el, végig abba se hagytam, pedig tudtam, hogy nemigen veszem hasznát, mert mire visszatérek, azokból a nyelvekből régies dialektusok lesznek. Aztán Gimma, és főleg Thurber, rákapatott a fizikára. Jól jöhet az, mondták. Nekiláttunk, Arderral és Olaf Staavéval, mert csak mi hárman nem voltunk tudósok...

- Magának is volt tudományos fokozata.
- Igen, informatikából és úrhajózásbanból magiszteri, meg az atommérnöki diploma, de hát az inkább szakmai tudás volt, nem elméleti. Hiszen tudja, mennyit ért egy mérnök a matematikához. Szóval, előbb a fizika. De akartam még valamit, külön, a magam kedvére. És akkor jött a tiszta matematika. Tehetségem sohasem volt hozzá. Semennyi. Csak a konok fejem.
- Igen – mondta halkán. – Az kell ahhoz, hogy valaki... elinduljon.
- Inkább ahhoz, hogy bekerüljön a legénységbe – állapítottam meg. – És tudja, miért voltam így a matematikával? Csak ott jöttem rá, hogy mit jelent. Miért a legfontosabb. Amit Abel és Kronecker bebizonyított, ma éppen úgy érvényes, mint négyszáz évvel ezelőtt, és mindig is érvényes marad. Lesznek új utak, de a régié is továbbvezetnek. Nem lepi be őket a gyom. Ami ott van, az... örök. Egyedül a matematika nem fél az örökkévalóságtól. Ott értettem meg, milyen végérvényes. Milyen erős. Nincs más, ami hozzá fogható. És az is jó volt, hogy úgy megszenvedtem érte. Kínlódtam vele, és amikor nem tudtam aludni, átismételtem magamban az aznapi tételeket...
- Érdekes – dünnyögte. De hangjában semmi érdeklődés nem volt. Azt sem tudtam, figye-e rám. A park túlsó végében vörös és zöld tűzkarikák, lángoszlopok szökkentek az égre, harsány ujjongás kíséretében. Itt, ahol ültünk, a fák alatt, sötét volt. Elnémultam. De a csöndet nem tudtam elviselni.
- Nekem a matematika segített, hogy életben maradjak – mondtam. – A halmazelmélet... az, ahogyan Mirea és Averin továbbvitte Cantor örökségét, hiszen tudja. Az ő műveleteik a végtelennél nagyobb, végtelenen túli mennyiségekkel, azok a pontosan tagolható, erős kontinuumok... az nagyszerű volt. Úgy emlékszem arra az időre, mikor ezzel viaskodtam, mintha tegnap lett volna.
- Ne higgye ám, hogy ez csak elmélet – mormogta. Szóval, mégiscsak figyel rám. – Igalli munkájáról még nem hallott, ugye?
- Nem. Miről szól?
- A nem folyamatos antipólus elmélete.
- Az antipólusról semmit sem tudok. Mi az?
- Retronihiláció. Ebből keletkezett a parastatika.
- Nem is hallottam még ezeket a terminusokat.
- Hát persze, mert hatvan éve jöttek létre. Egyébként ez csak a belépő volt a gravitológiához.
- Látom, lesz mit bebifláznom – mondtam. – A gravitológia, az a gravitáció elmélete, nem?
- Több annál. Ezt csak matematikával lehet kifejezni. Appianót és Proomot átvette?
- Át.
- No, akkor nem lesz semmi nehézsége. A metagének továbbfejlesztéséről van szó n

dimenziós elfajult konfigurációs halmazban.

– Hogy lehet az? Hiszen Szkrjabin bebizonyította, hogy nincsenek más metagének, mint a variációsak!

– Persze. Nagyon szép bizonyítás. De tudja, ezek a kontinuumon túl vannak.

– Lehetetlen! Hiszen ez... egy új világot nyit meg!

– Így van – felelte szárazon.

– Emlékszem Mianikowski egy munkájára... – kezdtem.

– Ó, az egészen más! Legfeljebb... hasonló irányú.

– Mennyi időbe kerülhet, míg átveszem mindazt, amit azóta elvégeztek? – kérdeztem.

Hallgatott egy percig.

– Minek az magának?

Nem tudtam, mit válaszoljak.

– Repülni már nem fog?

– Nem – mondtam. – Öreg vagyok hozzá. Nem bírnék már ki olyan gyorsulásokat, mint... és különben is... már nem indulnék el.

Hosszú hallgatásba merültünk. Váratlan lelkesedésem, amellyel a matematikáról áradoztam, egy csapásra elszállt, és csak ültem ott az öregember mellett, érezve testem súlyát, fölösleges nagyságát. A matematikán túl nem volt mit mondanunk egymásnak, és ezt tudtuk mind a ketten. Hirtelen úgy éreztem, szélhámoskodás volt az ájtatos szöveg, amit összehordtam a matematika áldásos szerepéről úrutazás közben. Magamat is becsaptam a hősies, de szerény, szorgalmas pilóta képével, aki a végtelenek elméletén kotlik a csillagködök szakadécai között. Hazudtam. Mert őszintén szólva, mi volt az egész? Ha végül is partot ér a hajótörött, aki hónapokig sodródott a tengeren, és hogy meg ne örüljön, ezerszer megszámolta tutaján a deszkák rostjait, van mivel dicsekednie? Azzal, hogy elég kitartó volt, és életben maradt? No és akkor mi van? Kit érdekel? Miért érdekelne bárkit, mivel tömtem boldogtalan agyamat abban a tíz évben, miért volna ez fontosabb annál, amivel a hasamat tömtem? Állítsd le magad, ne játszd itt a tartózkodó hőst! – gondoltam. – Ráérsz a múlton merengeni majd akkor, amikor úgy nézel ki, mint ő. Gondolj inkább a jövőre!

– Segítsen fel – suttopta.

Elkísértem az utcáig, a suhanóhoz. Borzasztó lassan csoszogtunk. A lámpafényes sétányon utánunk néztek az emberek. Mielőtt beszállt a suhanóba, visszafordult, hogy elbúcsúzzunk. Egyikünk sem tudta, mit mondjon. Bizonytalan mozdulatot tett a kezével, amelyből törként meredt elő a botja, biccentett, beült, és a fekete jármű nesztelenül elsuhant mellőlem. Karom lehanyatlott, csak néztem utána, míg el nem tűnt a sűrű forgalomban. Akkor zsebre vágtam a kezem, és elindultam, hiába töprengve, melyikünk választott jobban.

Szerencsém, hogy a régi városból kő kövön nem maradt. Mintha akkor egy másik

Földön éltem volna, más emberek között; ami akkor volt, elkezdődött és bevégződött, egyszer s mindenkorra. Most új életet kezdtem. Sehol egy maradvány, sehol egy rom, amely biológiai koromat kétségessé tenné, így megfeledkezhettem a földi órák szerint mért, oly nagyon természetellenes koromról – míg a rendkívüli véletlen össze nem hozott valakivel, akit hajdan gyerekkorában láttam; s egész idő alatt, míg mellette ülve száraz múmiakezét, aszott arcát néztem, bűnösnek éreztem magam, és tudtam, hogy ezt ő is tudja. Micsoda valószínűtlen eset, mekkora véletlen – hajtogattam szórakozottan, míg rá nem döbentem, hogy talán ugyanaz vonzotta oda, ami engem: az a mindkettőnknél vénebb gesztenyefa. Nem tudtam még, mennyire sikerült megnövelniük az emberek élettartamát, de azt tudtam, hogy Roemer életkora bizonyára kivételes; nemzedékének egyetlen vagy egyik utolsó képviselője lehet. Ha el nem repülök, már rég nem élnék – gondoltam, és utazásunk először mutatta meg nekem másik, váratlan oldalát: az egerutat, a kegyetlen csalást, amellyel másokénál előnyösebb helyzetbe jutottam. Mentem, alig tudva, merre, körülöttem zibongott a tömeg, a járókelők áradata magával sodort, előre taszigált – aztán hirtelen felocsúdva megálltam.

Leírhatatlan volt a zshivaj, kiabálás vegyült zeneszóval, tűzijáték színes csokrai szökkenek magasra az égen, a kilőtt petárdák izzó gömböcskéi visszahullottak a fák koronájára, szabályos időközökben az egész lármát túlharsogta a felcsapó kacagás és sikongatás, mintha hullámvasút lenne a közelben, de állványzatot sehol sem láttam. Bent a park mélyén egy bástyákkal és tornyocskákkal díszített, középkori várhoz hasonló épületen a tetőt nyaldosó, hideg neonlángok percenként felirattá álltak össze: MERLIN PALOTÁJA. A tömeg, amely idesodort, oldalra tartott, a pavilon emberi arcot formázó, bíborvörös falához: az ablakok égő szemek, az óriási, sokfogú, görbe száj ki-kinyílt, hogy elnyelje a tolongók újabb adagját, vidám sikongás közepette; mindig ugyanannyi személyt nyelt el – hatot. Előbb ki akartam csörtetni a sokaságból, hogy továbbmehessek, csak hogy nem engedtek utat, és mivel úgysem volt hová mennem, beláttam, hogy a ma rám váró lehetőségek közül ez az ismeretlen multság talán nem is a legrosszabb. A tömegben egyedül én árválkodtam magányosan – a legtöbben párosával jöttek, fiú és lány, férfi és nő, kettesével igyekeztek a bejárathoz, és amikor rám került a sor, amit a hatalmas fogak fehér felvillanása és a rejtélyes torok kitáruló, bíbor sötétsége jelzett, zavarba jöttem, mert nem tudtam, követhetem-e a hatos csoportot. Végül az utolsó párban álló lány döntött helyettem: kézen fogott, és egyszerűen maga után húzott. Kísérője fekete hajú fiatalember volt, még a többiekénél is extravagánsabb öltözékben.

Odabent majdnem teljes sötétség borult ránk; éreztem az ismeretlen lány erős, meleg kezét. A mozgójárdával tágas, világos barlangba jutottunk. Aztán felfelé kellett gyalogolnunk tíz-húsz lépést, enyhén emelkedő, törmelékes talajon, töredezett kőoszlopok között. A lány elengedte a kezemet, és egyesével, meggörnyedve kibújtunk a barlang szűk torkolatán.

Számítottam rá, hogy meglepetés fogad, mégis leesett az állam. Óriási folyam hömpölygött előttünk, tűző trópusi napsütésben álltunk a homokos parton. Messze, a túlsó parton őserdő sötétlett. A homokzátonyok védte öböl mozdulatlan vízében fatörzsből kivájt, primitív csónakok várakoztak, mögöttük lustán hullámozott a

barnászöld folyó. A csónakoknál hatalmas termetű négerek álltak ünnepélyes, ősi pózba merevedve, olajtól csillogó meztelen testüket mézsfehér tetoválás díszítette, evezőlapátjukat a csónakoknak támasztották.

Éppen most indult egy teli csónak. A fekete bőrű legénység evezőcsapásokkal és éles kiáltásokkal riasztotta szét az iszapban félig elmerülve sütkérező, pikkelyes krokodilokat, a fatörzsekhez hasonló szörnyek vissza-visszafordulva dühösen csattogtatták fűrészfogas állkapcsukat, aztán elkotródtak a mélyebb vízbe. Mi heten most leereszkedtünk a meredek parton, négyen mindjárt be is szálltak a következő csónakba. A négerek láthatóan erőlködve nekifeszítették evezőiket a zátonynak, és eltaszították a parttól az imbolygó ladikot, míg meg nem fordult. Én kicsit hátramaradtam, előttem már csak a fiatal pár állt, amelynek a hirtelen döntést és az előttem álló utazást köszönhettem – már jött is következő, vagy tíz méter hosszú csónak. Az ébenfekete evezősök ránk kiáltottak, és ár ellen manőverezve, ügyesen kikötöttek. Beugrottunk a ladikba, csak úgy porzottak a korhadt deszkák, olyan volt a szaguk, mint a félig elszenesedett fáé. A különc divatfi, akinek tigrisbőrt ábrázoló öltözékén hátul még tigrisfej is csüngött kapucni módra, segített leülni a lánynak. Mire én is leültem, velük szemben, már indult a csónak. Alig tudtam elhinni, hogy néhány perce még a parkban jártam, és sötét éjszaka volt. A csónak hegyes orrában álló tagbaszakadt néger ütemes, vad rikkantásainak ritmusára kétoldalt csillogó háta hajladoztak, evezőlapátok csapódtak gyorsan, erősen a vízbe, ladikunk a homokot súrolta, befelé araszolt, aztán máris a fősodorban voltunk.

Éreztem a víz, az iszap, a körülöttünk sodródó, rothadó növények nehéz, fülledt szagát. A csónak pereme alig tenyérynire emelkedett a víz fölé. A partok távolodtak, bozótjuk jellegzetesen szürkészöld, szinte hamuszínű volt. A hőségben izzó homokzátonyokról időnként krokodilok csobbantak a vízbe, az egyik elég sokáig követett bennünket. Előbb a felszínen tartotta hosszú fejét, aztán dülledt szeme is a víz alá merült, csak fekete orra szántotta sebesen a barnás vizet, mint valami úszó kavics. Itt-ott, ahol zugokhoz közeledtünk, hullámtarajok tűntek fel a fekete evezősök ütemesen ringó háta mögött – a csónak orrában álló néger ilyenkor másféle, rekedt kiáltásokat hallatott, az evezőlapátok az egyik oldalon erősebben csapódtak a vízbe, és a ladik elkanyarodott. Nem is tudom, mikor ment át a lapátnak feszülő evezősök tompa nyögése valami elmondhatatlanul komor, folyton ismétlődő énekbe, dühös és panaszos sirámba, amely a felkavart víz heves csobbanásaival ért véget. Így hajóztunk, mintha igazán Afrika szívében volnánk, a szürkészöld bozótot átszelő, hatalmas folyón. A dzsungel fala egyre távolodott, eltűnt a reszketeg forró levegőben. A fekete kormányos ütemesen kiáltozott, messze a síkságon antilopok legelészték, zsiráfcsorda verte fel a port nehézkes, lassú ügetéssel; egyszer csak megéreztem a szemben ülő lány pillantását, és ránéztem.

Meghökkenett a varázsa. Már előbb is észrevettem, hogy szép, de az csak futó benyomás volt. Most, ilyen közélről, meg kellett állapítanom: nem csak szép, hanem gyönyörű. Rézvörösbe játszó, barna haja volt, végtelenül nyugodt arca, fehér bőre, rezzenetlen, sötét szája. Megbabonázott. Nem is mint nő – inkább úgy, mint ez a verőfényes, néma, végtelen táj. Az ilyen tökéletes szépségtől mindig kicsit félttem. Talán azért, mert túlságosan kevés élményem volt itt a Földön, és túl sokat

elmélkedtem róluk. Mindig úgy érzem, az ilyen nőket más anyagból gyúrták, mint a közönséges halandókat, pedig hát ez a pompás szemfényvesztés csak az arcvonások bizonyos rendjén múlik, merőben felszínes jelenség, de ki gondol erre, amikor nézi? Elmosolyodott, de csak a szemével, ajka ugyanolyan megvetően közönyös maradt. Nem nekem szólt ez a kifejezés, talán inkább a saját gondolatainak. Kísérője a fatörzs-csónakba ékelt padon ülve, bal kezét szórakozottan a vízbe lógatta, de nem nézett sem a vízre, sem az előttünk elvonuló, vad afrikai tájra; úgy ült ott, mint a fogorvosi várószobában, végtelenül unottan és közönyösen.

Szürke sziklák tűntek föl előttünk, szerte az egész folyómederben. A kormányos furcsa, éles hangon ordította, mintha szitkozódna, a négerek vadul eveztek, és míg a sziklák lemerült vízilovaknak bizonyultak, a csónak nekilódult. A vastagbőrűek csordája hátramaradt, és a lapátok ütemes csobbanásába, az evezősök rekedt, súlyos énekébe nem tudni, honnét származó, tompa zúgás vegyült. Messze, ahol a folyó eltűnik az egyre meredekebb partok között, két egymás felé hajló, óriási szivárvány remegett a levegőben.

– Age! Annái! Annái! Agee!! – bömbölte a kormányos, mint az őrült. A négerek megkettőzték csapásaikat, csak úgy repült a csónak. A lány a társa felé nyújtotta kezét; nem nézett oda, csak a fiú kezét kereste.

A kormányos felüvöltött. Elképesztő sebességgel száguldott a csónak. Orra égnek emelkedett, lecsúsztunk egy látszólag mozdulatlan, óriási hullám hátáról, és a tébolyult ütemben hajladozó fekete háta között megláttam a folyó félelmetes szűkületét: a hirtelen sötétté vált víz két sziklakapuba zúdult. Sodra kettévált, mi jobbra tartottunk, ahol egyre fehérebben tajtékzott a víz, a bal oldali ág egyszerűen eltűnt, csak a pokoli dübörgés meg a felcsapó páraoszlop árulta el, hogy vízesést rejtenek a sziklák. Elmaradt mögöttünk, de a folyó másik ága sem volt nyugalmasabb. Fekete sziklák között ugrándozott a csónak, fel-felágaskodva, mint a megbokrosodott ló, bömbölő vízfalakat szelve át. A partok közeledtek, a jobb oldali négerek abbaagyták az evezést, s a rúd tompa vége mellüknek csapódott. A dőlésből sejthettük, micsoda erővel lódult csónakunk a sziklafaltól a fősodorba. Orra égnek állt, kész csoda, hogy a kormányos megőrizte egyensúlyát. Megborzongtam a kőfalról ránk fröccsenő hideg víztől, és máris lefelé zuhant a remegő csónak. Félelmetes lesiklás volt, kétoldalt víztarajos fekete sziklák meredeztek. A négerek evezői tompa dobbanással el–ellökték a csónakot a szirtektől, aztán visszapattanó fatörzsünk, akár a nyíl, belevágódott a leghevesebb, tajtékosan rohanó áradatba. Felnéztem, magasan fölöttünk kis majmok ugráltak szikomorfák terebélyes koronájában. A csónak peremébe kellett kapaszkodnom, annyira dobálta a víz, aztán magasba repítette. A kétfelől becsapó áradatban pillanat alatt bőrig áztunk – és már zuhanunk lefelé, a parti sziklák kísérteties madárszobrok, örvények kavarnak éles szárnyuk alatt, dübörög, dübörög a víz. Az evezősök fölegyenesednek, sötét alakjuk az égre rajzolódik, mint a végítélet hírnöke – robogunk egyenesen a szoros közepén meredező sziklatorony felé, előtte fekete örvény, mindjárt belerohanunk, a lány felsikolt.

A négerek kétségbeesetten, makacsul küzdöttek, a kormányos fölemelte mindkét

karját, láttam, hogy kiált, de a hangja nem hallatszott; táncolt a csónak orrában. Ferdén haladtunk, megtorpanzott a visszacsapódó hullám, egy pillanatig egy helyben álltunk, aztán, hiába dolgoztak vadul az evezősök, a csónak megfordult, elindult tatjával előre, és egyre gyorsult.

A négerek egy pillanat alatt eltűntek: evezőjüket eldobva, habozás nélkül beugrottak kétoldalt a vízbe. Végül a kormányos is rászánta magát a halálugrásra.

A lány megint felsikoltott, a fiú a csónak oldalának feszítette a lábát, s a lány a nyakába borult. Elragadtatva bámultam a dübörgő áradatot, a szivárványt, csónakunk nekivágódott valaminek, kiáltás, rémült sikoly...

A vadul rohanó víz fölött keresztbe feküdt egy lezuhant, óriási fatörzs. Útitársaim a csónak fenekére vetették magukat. Tizedmásodpercem maradt, hogy eldöntsem, utánozzam-e őket. Tudtam, hogy mindez – a négerek, a hajózás, az afrikai vízesés – csak bámulatos illúzió, mégsem bírtam egyszerűen ülve maradni, hogy fejjel rohanjak a hatalmas, szurkos, hullámok verte fatörzsnek. Hasra vágódtam, de a kezemet fölemeltem, és átsiklott a fatörzsön, akár a levegőn. Számítottam rá, hogy így lesz, mégis úgy éreztem, mintha csodamód úsztuk volna meg a katasztrófát.

De még nem volt vége. A következő hullám hátán a csónak felágaskodott, a feltornyosuló víz ránk zúdult, és megpördített. Pokoli körben forogtunk néhány szívdobbanásnyit, egyenesen az örvény közepe felé. Ha sikoltott is a lány, én nem hallottam, nem hallhattam semmit – csak a testemmel éreztem, hogy repedezik, törik a csónak, fületem eldugaszolta a vízesés bömbölése; hajónkat magasba hajította az emberfeletti erő, beékelődött valahol a sziklák közé. Társaim kiugrottak a tajték borította sziklára, felfelé kapaszkodtak, én utánuk.

Kis sziklaszirten kötöttünk ki a fehéren habzó folyam két ága között. A jobb part elég messze volt, a bal partra a sziklarésekbe erősített függőhíd vezetett, mélyen lent a pokoli katlanba rohanó hullámok fölött. A levegő jéghideg volt a ködtől és a peremtől, a keskeny, síkos hidacska csak a kötélfonadékba lazán beillesztett, korhadt falécekből állt; kapaszkodó nélkül kellett megtenni rajtuk a néhány lépést a partig. Ők ketten előttem kuporogtak, úgy rémlett, azon vitatkoznak, ki menjen elsőnek. Hallani persze semmit sem hallottam. A szakadatlan dübörgéstől mintha még a levegő is megszilárdult volna. Végül a fiú felállt, és mondott nekem valamit, lefelé mutatva. Megláttam lent a csónakot – letört tatja a hullámokon táncolt, aztán egyre gyorsabban pörgött, míg el nem nyelte az örvény. A tigrisbőrös fiatalember most nem volt olyan közönyös vagy álmos, mint utazásunk elején, inkább dühös, mint akit akarata ellenére cipeltek ide. Karon ragadta a lányt, és azt hittem, megőrült, mert láthatólag egyenesen az üvöltő mélység felé tolt. A lány mondott neki valamit, láttam, hogy a szemében harag csillan. Vállukra tettem a kezem, jelezve, hogy engedjenek át, és leereszkedtem a függőhídra. Ingott-ringott, lassan lépegettem rajta, karommal egyensúlyozva, közepénél egyszer-kétszer nagyot hintáztam, aztán hirtelen úgy kilengett, hogy kis híján lezuhantam. A lány ugyanis nem várta meg, míg átérek, hanem ő is rálépett a hídra – ijedtemben egy jókora szökkenéssel partra ugrottam, sikerült is megállnom a sziklapárkány szélén, és rögtön megfordultam.

A lány nem jött át – visszahátrált. Most a fiú indult elsőnek, kézen fogva vezette a

lányt. Ingadozó lépteik mögött a vízesés formálta bizarr alakzatok, fehér és fekete fantomok kavarogtak. A fiú már majdnem átért. Odanyújtottam neki a kezem, ekkor a lány megbotlott, és a függőhíd kilendült. Hatalmasat rántottam a fiú karján, ő már nem zuhanhatott le, ha a karja ki nem szakad; két métert repült a lendülettől, és mögöttem ért földet, térden állva – de közben elengedte a lány kezét.

A lány még zuhant, amikor utána ugrottam, lábbal előre, úgy célozva, hogy ferdén érjek a vízbe, a part és a legközelebbi szikla között. Később, amikor volt rá időm, eltöprengtem, miért is viselkedtem így. Hiszen tudtam, hogy a vízesés meg a függőhíd csak illúzió, ha másból nem, hát abból, ahogyan a fatörzsön átsiklott a kezem. Mégis leugrottam, mintha a lány igazán életveszélyben lenne, sőt emlékszem: az arcunkra, ruhánkra permetező vizet érzékelve, ösztönösen felkészültem a kemény ütésre, amellyel majd a jéghideg folyóba vágódom.

De semmi mást nem éreztem, mint erős léghuzatot, és szépen talpra estem egy tágas teremben, kissé hajlott térddel, mint aki egy méter magasról ugrott le. Ráadásul harsány kacagás kórusa fogadott.

Puha műanyagpadlón álltam, körülöttem rengeteg ember, némelyik még vizes ruhában; fölfelé néztek, és dülöngéltek a nevetéstől.

Felnéztem én is – csakugyan kacagtató volt a látvány.

Vízesésnek, szikláknak, afrikai égnek semmi nyoma – fényes mennyezetet láttam, alatta pedig az éppen beérkező csónakot, pontosabban valamiféle kelléket, amely csak felülről és oldalról látszik csónaknak, alsó része fémszerkezet. Négy utas hasalt benne, körülöttük sehol semmi – se néger evezősök, se sziklák, se folyó, csak a víz látszott igazinak, amit rejtett fűvókákból időnként rájuk fröcsköltek. Kicsit messzebb, akár egy kikötött léggömb, a levegőben lebegett a sziklaszirt, amelyen hajótörötként álldogáltunk. Függőhíd vezetett róla a fémfalból kimeredő sziklapárkányra. Kissé feljebb lépcső korláttal, és egy ajtó. Ennyi volt az egész. A csónak hánykolódott, felágaskodott, visszazuhan, teljesen zajtalanul, csak a vidám kacagást hallottam, amely a nem létező vízesés újabb meg újabb szakaszait kísérte. Kis idő múltán a csónak a sziklának csapódott, az utasok kiugrottak, át kellett jönniük a függőhídon...

Talán húsz másodperc telt el, amióta leugrottam. Körülnéztem, hol a lány. Éppen rám pillantott. Kicsit ostobán éreztem magam. Nem tudtam, odamenjek-e hozzá. De a közönség éppen kifelé indult, és egymás mellé sodródtunk.

– Mindig így járok – mondta vidáman –, mindig lepottyanak!

Álomszerűnek tűnt most az éjszakai park, a tűzijáték, a zene. Ahogy kifelé tartottunk az idegborzoló élménytől felhevült tömegben, megláttam a fiatalembert: éppen most sikerült idetörtetnie a lányhoz. Megint álmos képet vágott. Rólam nem vett tudomást.

– Gyere, menjünk a Merlinbe! – hívta a lány olyan hangosan, hogy én is hallottam. Pedig nem akartam hallgatózni. De a kiözönlő sokaság újabb hulláma megint összepréselt bennünket. Azért álltam még mindig mellettük.

– Úgy látom, el akarsz lógni... – kacarászott a lány. – Csak nem félsz a varázslattól?

A fiúhoz beszélt, de énrám nézett. Persze kifurakodhattam volna a tömegből, de az

ilyen helyzetekben mindig attól félek a legjobban, hogy nevetségessé válok. Elindultak, csökkent a tolongás, s körülöttem mások is úgy döntöttek, hogy megnézik Merlin palotáját. Arra kanyarodtam én is, bár amikor kicsit távolabb keveredtem a lánytól, elfogott a kétség: hátha csak képzelődtem az imént.

Lépésről lépésre közeledtünk a bejárathoz. Szurkos hordók lángja lobogott a gyepen, meredek bástyák téglafala vöröslött a fáklyafényben. Átmentünk a várárok hídján, a vicsorgó vasrács alatt; a félhomályos, hűvös előtér kőfalából csigalépcső nyílt – kongó léptektől visszhangzott. De a csúcsíves emeleti folyosón már kevesebb vendég sétált. A kerengőről leláttam a belső udvarra, ahol tolldíszes paripákon nyargalászó, lármás csapat hajkurászott egy fekete maskarát; céltalanul kószáltam a tucatnyi látogatóval, lassan már meg is tudtam különböztetni őket. A lány és a fiú alakja is felvillant az oszlopok között, a falmélyedésekben üres lovagi páncélok álltak. Beljebb egy óriásokra méretezett, rézveretes ajtón át vörös damaszttal kárpitozott terembe jutottunk. Az orrfacsaróan gyantaillatú, füstölgő fáklyák fényében kalózok vagy kóbor lovagok lármás csapata tivornyázott, hatalmas húsdarabokat forgattak nyárson a lángok fölött. A veritékes arcokon vörös fény táncolt, a páncélos daliák állkapcsában meg-megroppantak a csontok, de a lakomázók néha felálltak az asztaltól, és közöttünk jöttek-mentek. A következő teremben tucatnyi óriás tekézett, golyók helyett koponyákkal; olcsó vásári mutatványnak találtam ezt az egészet, megálltam a tekézők mellett, éppen akkorák voltak, mint én. Egyszer csak valaki hátulról belém rohant, és akaratlanul ijedten felkiáltott. Megfordultam, és egy ismeretlen kölyökkel találtam szemben magam. Bocsánatkérést dadogott, és elképedve, gyorsan elillant; de csak amikor rám pillantott a sötét hajú lány, aki miatt idejöttem a talmi csodák palotájába, akkor értettem meg, mi történt: a kölyök át akart szaladni rajtam, mert azt hitte, Merlin dárídózó fantomjainak egyike vagyok én is.

Maga Merlin a palota távoli szárnyában fogadott bennünket álarcos kíséretével, amely mozdulatlanul szemlélte varázslatait. De nekem már elegendő volt, bűvészkedését közönyösen néztem. Gyorsan véget ért a műsor, a nézők kifelé szállingóztak, amikor a tekintélyes, ősz varázsló elénk állt, és szótlánul a szemben lévő, feketével kárpitozott ajtóra mutatott.

Csak hármunkat tessékelt be. Ő kint maradt. Nem túl nagy, de igen magas szobába kerültünk, egyik fala, a mennyezettől a fekete-fehér kockás kőpadlóig, tükörfal volt. Olyan hatást keltett, mintha a valóságosnál kétszer nagyobb szobában hat ember állna kő sakktáblán.

Bútor nem volt semmi, csak egy magas alabástromváza, orchideához hasonló, de szokatlanul nagy kelyhű virágokkal. Mindegyik más színű volt. Megálltunk a tükörrel szemben.

Egyszer csak a tükörképem rám nézett. Nem az én mozdulatomat tükrözte. Dermedten álltam, az a másik, jól megtermett férfi pedig előbb lassan a sötét hajú lányra nézett, aztán a fiúra – egyikünk sem moccant, csak az érthetetlen módon önállósult tükörképek keltek életre, és játszották el a maguk néma jelenetét.

A tükörbeli fiú a lányhoz lépett, szemébe nézett, a lány nemet intett. Kivette a virágokat a fehér vázából, válogatott köztük, végül kiválasztott hármat: a fehéret, a

sárgát és a feketét. A fehéret a fiúnak adta, a két másikkal hozzám lépett – tükörbeli másomhoz. Felém nyújtotta a két virágot. A feketét választottam. Akkor visszament előbbi helyére, és mind a hárman – ott a tükörbeli szobában – pontosan úgy helyezkedtünk el, ahogyan a valóságban is álltunk. Ebben a pillanatban a virágok eltűntek képmásaink kezéből, s ők maguk visszaváltak közönséges, minden mozdulatot híven mutató tükörképpé.

Szemben kinyílt egy ajtó, lementünk a csigalépcsőn. Az oszlopok, fülkék, boltívek észrevétlenül alakultak át ezüst és fehér műanyag folyosóvá. Továbbmentünk, még mindig szó nélkül – se külön, se együtt; egyre kínosabb volt ez a helyzet, de mit tehettem? Álljak oda szertartásosan bemutatkozni, ahogyan a múlt századi illem előírta?

Zenekar halk muzsikája szűrődött be, mintha a kulisszák mögé kerültünk volna, egy láthatatlan színpad mögé. Távolság néhány üres asztal, félretolt székekkel. A lány megállt, és a fiúhoz fordult:

– Nem táncolsz?

– Nincs kedvem – válaszolt a fiú. Először hallottam a hangját.

Jóképű gyerek, de csupa érthetetlen, ernyedett passzivitás, mintha a világon semmi sem érdekelné. Szép szája szinte nőies. Rám nézett. Aztán a lányra. Szótlanul álldogált.

– Hát akkor menj, ha akarsz... – biztatta a lány. A fiú félrehajtott egy függönyfalat, és kiment. Utána indultam.

– Mondja, uram... – hallottam a hátam mögül.

Megálltam. A függöny mögött tapsoltak.

– Nincs kedve leülni?

Szó nélkül leültem. Gyönyörű volt a profilja. Fülét gyöngypajzsok takarták.

– Aen Aenis vagyok.

– Hal Bregg.

Mintha csodálkozna. De nem a nevemen. Sohasem hallotta. Inkább azon, hogy az ő neve nem hatott rám. Most megnézhettem közelről. Szépsége tökéletes és könyörtelen. Nyugodt, laza, magabiztos a mozgása is. Ruhája szürkés rózsaszín, inkább szürke, mint rózsaszín – kiemeli arca, keze fehérségét.

– Nem kedvel, ugye? – kérdezte nyugodtan.

Most én csodálkoztam.

– De hát nem ismerem.

– Én vagyok Ammai. Tudja, az Igazakban.

– Mi az, hogy Igazak?

Érdeklődve pillantott rám.

– Maga nem látta az Igazakat?

- Azt se tudom, mi az.
  - Honnan került maga ide?
  - A szállodámból jöttem.
  - Vagy úgy! A szállodájából... – gúnyolódott leplezetlenül. – És szabad tudnom, hol volt, mielőtt a szállodába költözött?
  - Szabad. A Fomalhautban.
  - Az mi?
  - Konstelláció.
  - Micsoda?
  - Csillagrendszer, huszonhárom fényévyire innen.
- Megrebbent a szempillája. Ajka szétnyílt. Nagyon szép volt.
- Maga úrhajós?
  - Igen.
  - Értem. Én realista vagyok. Elég sokan ismernek.
- Nem válaszoltam. Hallgattunk. Szólt a zene.
- Táncol?
- Majdnem fölnevettem.
- Azt, amit most táncolnak... nem.
  - Kár. De még bepótolhatja. Miért csinálta?
  - Mit?
  - Hát ott, a függőhídon.
- Kis szünet után válaszoltam.
- Ez csak... reflex.
  - Ismerte már?
  - Azt a fantomutazást? Nem.
  - Nem?
  - Nem.
- Megint hallgattunk. Zöld szeme majdnem feketévé sötétült.
- Ilyen csak a nagyon régi filmkópiákon van... – tűnődött. – Senki sem tudja eljátszani. Nem is lehet. Amikor megláttam, arra gondoltam, hogy maga...
- Vártam.
- Maga el tudná játszani. Mert komolyan vette. Igaz?
  - Nem tudom. Talán.

– Nem baj. Én tudom. Volna kedve? Frenet jó barátom. Maga talán nem is tudja, ki az. Szólnék neki... Főrendező a reálnál. Ha maga eljön...

Kitört belőlem a nevetés. Aen összerezzen.

– Ne haragudjon – mondtam. – De hát... magasságos fekete és kék ég! Maga úgy gondolja, hogy én... a reálban...

– Úgy hát!

Nem látszott sértődöttnek. Ellenkezőleg.

– Nem, köszönöm. Szó se lehet róla.

– De azért elmondaná, hogyan csinálta? Vagy titok?

– Hogyan csináltam? Hiszen látta...

Leesett a tantusz.

– Úgy érti, hogyan lehetek ilyesmire képes?

– No lám, vág az esze!

Úgy tudott mosolyogni fekete szemével, mint senki más. Várj csak, gondoltam, elveszem én a kedvedet a kacérkodástól!

– Nagyon egyszerű. És nem titok. Nem vagyok betrizálva.

– Ó...

Egy pillanatig azt hittem, faképnél hagy, de összeszedte magát. Megint rám nézett, mohó pillantás izzott fel tágra nyílt szemében. Kéjes borzongással meredt rám, mintha vérszomjas fenevad lapulna előtte. Sértőbb volt ez a pusztá réműletnél.

– Maga képes...

– Ölni? – mosolyogtam udvariasan. – Igen. Képes vagyok.

Hallgattunk. Szólt a zene. A lány fel-felpillantott rám. Nem szólalt meg. Én sem. Taps. Zene. Taps. Így üldögéltünk vagy negyedóra hosszat. Hirtelen felállt.

– Velem jön?

– Hova?

– Hozzám.

– Beritre?

– Nem.

Sarkon fordult, és elment. Ülve maradtam. Gyűlöltem. Ment, vissza se pillantva, másképpen, mint mindazok a nők, akiket valaha láttam. Nem járt: suhant. Mint egy királynő.

A sövények között értem utol, a félhomályban. A pavilonokból kiszűrődő, gyenge fény összevegyült a város kékes derengésével. Hallania kellett a lépteimet, de továbbment, mintha egyedül volna, még akkor is, amikor karon fogtam. Egyszerűen tudomást sem vett rólam; ettől a pofontól fejembe szállt a vér. Vállon ragadtam, és

magam felé fordítottam. Arca fehérlett a sötétben, a szemembe nézett. Nem próbált szabadulni. Úgysem tudott volna. Vadul csókoltam, gyűlölettel, éreztem, hogy remeg.

– Te... – mondta mély hangon, amikor lélegzethez jutott.

– Hallgass!

Megpróbált kibontakozni.

– Még ne – mondtam, és tovább csókoltam. Dühöm egyszer csak önutálatba csapott át, elengedtem a lányt. Azt hittem, elfut. Maradt. Igyekezett az arcomba nézni. Elfordítottam a fejem.

– Mi bajod? – kérdezte halkán.

– Semmi.

Belém karolt.

– Menjünk.

Szerelmespár andalgott el mellettünk, és beleveszett a homályba. Követtem őket. Ott a sötétben minden lehetségesnek tűnt, de a világosságba érve előbbi kitörésem – a sértés megtorlása, ugyebár – egyszerűen nevetségessé vált. Éreztem, hogy amibe itt belemászom, velejéig hamis, ahogyan hamis volt a veszély, a varázslat, minden – de azért csak mentem tovább. Se harag, se gyűlölet, semmi – lesz, ami lesz. A magasan függő lámpák alatt érzékeltem súlyos, behemót jelenlétemet: minden lépésem ormótlanul hat a lány mellett. De ő mintha észre se venné. Továbbment a sánc mentén, a suhanókhoz. Maradni akartam, de keze lesiklott a karomon, és ujjaimra kulcsolódott. Ha most elrántom a kezem, még nevetségesebbé válok – az úrhajós erények szobra, amint éppen ellenáll Putifárné csábításának. Beszálltam hát én is, a gép megremegett, és kilőtt. Először utaztam suhanóval, és megértettem, miért nincs ablaka: belülről teljesen átlátszó, mintha üvegből volna.

Sokáig, némán suhantunk. A városközpont házait felváltották az elővárosi építészet bizarr formái – kis mesterséges napok alatt, a növényzet sűrűjében különös, áramvonalas, párnás, ágas-bogas épületek bújtak meg, elmosva a határt a házak belseje és környezete között; anyagba öntött fantazmagóriák, a mindenáron újra törekvő formateremtés gyümölcsei. A suhanó letért a széles úttestről, átsiklott egy sötét parkon, és üvegvezetéshez hasonló lépcsőnél állt meg; fölmenve láttam, hogy alatta pálmaház van.

A súlyos kapu nesztelenül kitarult. Óriási hall, magasan körbefutó galéria, lebegő halványrózsaszín lámpakorongok; a ferde falak ablakaiban vagy fülkéiben, mintha másik térbe nyílnának, nem fénykép, nem bábu, hanem csupa eleven, óriási Aen – szemben fekete férfival csókolózik, a lépcső fölött sziporkázó fehér ruhát visel, az oldalfalon virágok fölé hajlik, a nagy, fehér liliomok olyanok, mint az arca. Mentem utána, még egy ablak – szelíd mosolyú, ábrándos Aen, szikrák táncolnak rézvörös hajában.

Zöld lépcső. Fehér oszlopsorok. Ezüstlépcső. Nyílegyenes folyosók, bennük szüntelen, lassú mozgás, mintha lélegzene a tér, a falak hangtalanul szétnyíltak a lány

léptei előtt. Úgy rémlett, titokzatos szél kerekíti, formálja a galéria kanyarulatait, és mindaz, amit eddig láttam, csak tornác, előszoba, bevezető volt. Vakítóan fehér szobán mentünk át, a mindenfelől áradó jégvirág-világításban még az árnyékok is tejfehérnek tündek – szeplőtlen ragyogása után a szomszédos, kisebb szoba bronzos barnasága olyan, mint egy kiáltás. Semmi sem volt a szobában, csak a nem tudni, honnan áradó fény – lentről jöhetett, mert alulról világította meg az arcunkat is; egy intésre félhomálya sötétült. Aen a falhoz lépett, egy-két mozdulattal domborulatot bővölt elő, amely rögtön szétterült, és széles dupla fotellá nőtt – eléggé ismertem a topológiát, hogy sejtsem, mennyi kutatómunka rejlik csupán a támla vonala mögött is.

– Vendégünk van – szólalt meg Aen. A szétnyíló faburkolatból alacsony, terített asztalka bújt elő, és odaszaladt hozzá, mint egy kutya. A nagy fények kialudtak, mikor Aen egy intéssel hangulatlámpát parancsolt a fotelfülke fölé – micsoda fotelok, arra szavakat sem találok! –, és a fal szót fogadott. Aen végre megelégedte a bimbózó, szemünk láttára kivirágzó lakberendezési tárgyakat, s az asztal fölé hajolva, rám se nézve megkérdezte:

– Blart?

– Jöhet – mondtam. Nem kérdeztem semmit, ha már úgyis vadember vagyok, legyen legalább hallgatag vadember.

Felém nyújtott egy csövecskében végződő, rubinfényű, magas kúpot, puha tapintásút, mint az őszibarack. Fölemelte a másikat. Leültünk. Kényelmetlenül puha volt a fotel, mintha felhőn ülnénk. Az ital ízét kellemesnek találtam, ismeretlen, friss gyümölcsökből készülhetett, benne pici rögcsekkék, amelyek váratlanul, mókásan szétfröccsentek a nyelvemen.

– Jó? – kérdezte.

– Jó.

Talán valami rituális ital. Például kiválasztottaknak, vagy ellenkezőleg, különösen veszélyes egyének megfékezésére. De megfogadtam, hogy nem kérdezek semmit.

– Jobb így, hogy ülsz.

– Miért?

– Borzasztóan nagy vagy.

– Tudom.

– Elhatároztad, hogy ilyen morcos leszel?

– Nem. Megy az nekem magától.

Halkan felkacagott.

– És milyen mulatságos vagyok – tettem hozzá. – Csupa erény, mi?

– Te olyan más vagy – duruzsolta. – Senki sem beszél így. Mondd el, hogy van ez? Mit érzel?

– Nem értelek.

– Jaj, ne tessed magad! Vagy hazudtál? Nem, az nem lehet. Nem tudtál volna úgy...

– Leugrani?

– Nem arra gondoltam.

– Hát mire?

Összeszűkül a szeme.

– Nem tudod?

– Mit nem hallok! – dörmögtem. – Hát már azt se szokás?

– Szokás, de nem így.

– No tessék! Olyan jól csinálom?

– Nem. Egyáltalán nem... csak úgy, mint aki mindjárt...

Abbahagyta.

– Mindjárt mit?

– Hiszen tudod. Éreztem.

– Dühös voltam... – ismertem be.

– Dühös? – szisszent fel megvetően. – Én azt hittem... nem is tudom, mit. Senki nem merne így viselkedni, érted?

Akaratlanul elvigyorodtam.

– És ez annyira tetszett neked?

– Jaj, ne légy már olyan értetlen! Nincs a világon semmi félnivaló, téled meg félni lehet.

– Akkor folytassuk? – kérdeztem. Ajka szétnyílt, megint úgy lesett rám, mint arra a képzeletbeli fenevadra.

– Folytassuk.

Hozzám simult. Megfogtam a kezét, a tenyeremre tettem – feleakkora kéz, mint az enyém.

– Miért ilyen kemény a kezed? – dorombolta.

– A csillagoktól. Szögletesek. Na, most kérdezd: miért ilyen hegyesek a fogaid?

Elnevette magát.

– A fogaidon nincs semmi különös.

Közben a kezemet vizsgálta, olyan figyelmesen, hogy eszembe jutott találkozásom az oroszlánal, és sértődés helyett elvigyorodtam – kész bolondok háza ez az egész.

Aen felállt, a vállamon áthajolva töltött magának egy kis fekete palackból, és ivott.

– Tudod, mi ez? – kérdezte lehunyt szemmel, fintorogva, mintha az ital égetné a

torkát. Óriási szempillái voltak, nyilván műszempillák. A színésznők mindig műszempillát viselnek.

– Nem tudom.

– De nem mondod el senkinek?

– Nem.

– Pertó...

– Ejha – mondtam mindenesetre.

Kinyitotta a szemét.

– Láttalak ám már előbb is. Valami rémes vénemberrel csoszogtál, aztán egyedül jöttél vissza.

– Egy fiatalabb kollégám fia – közöltem. Ha sejtené, hogy ez mennyire nem tréfa...

– Feltűnő vagy, tudod?

– Mit csináljak?

– Nemcsak azért, mert olyan behemót vagy. Másképpen jársz... és úgy nézel, mint aki...

– No?

– Mint aki állandóan figyel.

– Mire?

Nem válaszolt. Elváltozott az arca. Hangosabban lélegzett, a kezét nézte. Ujjai remegtek.

– Érzem már... – suttogta, és réveteg mosoly ömlött el az ajkán. Nem énrám mosolygott. Pupillája óriásira tágult. Lassan hátradőlt a szürke támlán, rézvörös haja szétterült, valamiféle diadalmas kábulatból pillantott rám.

– Csókolj meg!

Átöleltem, és borzasztó volt, mert akartam is, meg nem is – úgy éreztem, ez már nem ő, bármelyik pillanatban átváltozhat valami mássá. Hajamba túrt, lihegése sikollyá erősödött, amint el–elszakadt tőlem. Kettőnk közül valamelyik hamis, aljas – gondoltam –, de ki, ő vagy én? Csókoltam, arca fájdalmasan szép, rettentően idegen volt, aztán már csak az elviselhetetlen gyönyör maradt, de akkor is örködött bennem a hideg, néma megfigyelő; öntudatomat nem nyelte el az örvény. A támla készségesen alánc simult, mintha egy megalázóan éber harmadik figyelne bennünket, és mintha csak tudnánk róla, egyetlen szót sem váltottunk egész idő alatt. Félálomban, karommal a vállán, még mindig úgy éreztem, valaki ott áll, és néz, néz...

Amikor felébredtem, Aen aludt. Másik szobában voltunk. Nem, ugyanabban. De valahogy megváltozott – a fal egy része félrehúzódott, beengedte a virradat fényét. Fölöttünk keskeny lámpácska égett, mintha elfelejtett volna kikapcsolódni. Szemben, a még majdnem fekete fák koronája fölött, hajnalodott. Óvatosan az ágy szélére húzódtam; Aen olyasmit dünnyögött: „Alán”, aztán tovább aludt.

Nagy termeken mentem át. Ablakaik keletre néztek. A hajnalpír átragyogott az üvegbútorokon, szikráztak, mint a vörösbor. A teremsor túlsó végén éppen áthaladt valaki – arc nélküli, gyöngyszürke robot, törzse halványan világított, rubinvörös lángocska lobogott benne, mint méces a szentkép előtt.

– El akarok menni – mondtam.

– Igenis, uram.

Ezüst, zöld, égszínkék lépcsők. Egyszerre búcsúztam Aen minden arcától a templomhajó magasságú hallban. Már egészen világos volt. A robot kinyitotta előttem a kaput. Szóltam neki, hogy hívjon suhanót.

– Igenis, uram. Nem parancsol házit?

– Lehet házi. Az Alcaron hotelba megyek.

– Igenis. Szolgálatára.

Valaki már mondta ezt nekem. De ki? Nem jutott eszembe.

Lementünk a meredek lépcsőn, amely mindvégig emlékezteti a vendéget, hogy ez palota, nem ház. A felkelő nap fényében beszálltam a gépbe. Amikor elindult, körülnéztem. A robot még ott állt alázatos pózban, ájtatos manóra hasonlított összeérintett, vékony karjaival.

Az utcák majdnem üresek voltak. A kertekben elhagyott, furcsa hajókként pihentek a villák – igen, pihentek, mintha éppen csak egy percre szálltak volna le a sövények és fák közé, összecusukva éles szögű, tarka szárnyaikat. A városközpontban már nagyobb volt a forgalom. Felhőkarcolók napfényben szikrázó, hegyes csúcsa, pálmaház derekú épületek, az utca fölött átívelő, óriási házak, kéklő távlatok – már oda se néztem. A szállodában megfürödtem, aztán felhívtam az utazási irodát. Megrendeltem tizenkettőre a röpöt. Kicsit mulattatott, hogy ilyen vígan dobálózom az új szavakkal, pedig fogalmam sincs, milyen az a röp.

Volt még négy óráam. A szállodai infornál Bregg nevű személyek iránt érdeklődtem. Testvéreim nem voltak, csak unokatestvéreim, a nagybátyám fia és lánya. Ha ők nem is élnek már, a gyerekeik...

Tizenegy Bregget sorolt fel az infor. Végigkérdeztem a szüléikről. Csak egyetlen egy bizonyult a rokonomnak, Atal Bregg: nagybátyám unokája, nem fiatal már, majdnem hatvanéves. Megtudtam hát, amit akartam. Már fel is emeltem a kagylót, de visszatettem. Végül is, mit mondhatnék neki? Vagy ő nekem? Hogyan halt meg az apám? Az anyám? Én sokkal előbb meghaltam a számukra, nincs jogom, a síron túlról, faggatózni. Alattomos fortély volna – így éreztem most: hiszen becsaptam őket, gyáván elszöktem a sorsom elől, megbújtam egy olyan időben, amely nekem kevésbé halálos, mint nekik. Ők temettek el engem a csillagokban, nem én őket a Földön.

Mégis fölemeltem a kagylót. Hosszan kijelzett. Végül egy házi robot jelentkezett, és közölte, hogy Atal Bregg Földön kívül van.

– Hol? – kérdeztem gyorsan.

– A Lunán. Négy napra utazott el. Mit mondjak neki?

– Mit csinál? Mi a foglalkozása? – kérdeztem. – Mert... nem tudom, ő-e az, akit keresek, talán tévedtem...

Robotnak valahogy könnyebb hazudozni.

– Pszichopéda.

– Köszönöm. Néhány nap múlva majd felhívom.

Letettem a kagylót. Mindenesetre nem úrhajós, ennek örültem. Megint az infort hívtam, és megkérdeztem, ajánlhatna-e valami szórakozást két-három órára.

– Fáradjon le a realonunkba – mondta.

– Mit játszanak?

– Szép kedvesem. Aen Aenis legújabb réalja.

Lelifteztem az alagsorba. Már elkezdődött az előadás, de az ajtónálló robot megnyugtatóan, hogy szinte semmit sem mulasztottam – alig néhány percet. Bevezetett a sötétbe, előbúvölt egy ovális fotelt, leültetett, és eltűnt.

Első benyomásom az volt, mintha színház első sorában, vagy még inkább magán a színpadon ülnék, annyira közel voltak a színészek. Mintha hozzájuk érhetnék, ha kinyújtom a kezem. Szerencsém volt, mert éppen az én időmről szóló történelmi drámát adták. Pontosan nem derült ki, mikor játszódik, de bizonyos részletek arra mutattak, hogy tíz-tizenöt évvel az indulásom után.

A jelmezeken rögtön jókat mulattam – korhűnek szánták az előadást, de tele volt baklövessel, anakronizmussal. Az igen jóképű, karcsú, barna hajú főhős kora reggel frakkban indult el otthonról, és autóba szállt, mert találkája volt a kedvesével; még cilindert is viselt, de szürkét, mintha angol volna, és a derbire igyekezne. Aztán romantikus kocsma következett, olyan fogadóssal, amelyet életemben nem láttam, inkább úgy festett, mint egy kalóz; a hős ráült frakkja szárnyaira, szalmaszállal itta a sört, és így tovább.

Kaján vigyorgom egyszer csak lehervadt: Aen lépett be az ajtón. Képtelen jelmezt adtak rá, de ez most egyszerre csak lényegtelenné vált. A néző tudta, hogy mást szeret, megcsalja ezt a fiút: tipikus melodramai szerep, a csalfa, álnok asszony, émeletítő, ócska giccs. Aen azonban egészen más volt. Ösztöneit követő, érzékeny, végtelenül naiv, kegyetlen és mégis ártatlan lány, aki mindenkit boldogtalanná tesz, mert senkit sem akar boldogtalanná tenni. Amikor egyik férfi karjából a másikéba szédül, az elsőt elfelejti, és olyan meggyőző, hogy hinni kell – pillanatnyi – őszinteségében.

Bármilyen silány volt a bárgyú, zavaros történet, annyi kiderült, hogy Aen nagy színésznő.

A réal több, mint színház, mert amikor a színpad valamelyik részletére nézek, az megnő, kiterjed, így a néző mindig maga döntheti el, közelképet vagy totált akar-e látni. A közelképen kívül eső részek arányai sem torzulnak el. Ördögien ügyes optikai trükk – különlegesen éles, felfokozott álomkép hatását kelti.

Aztán visszamentem a szobámba összecsomagolni, mert közeledett az indulás. Kiderült, hogy több holmim van, mint képzeltem. Még el sem készültem, amikor megszólalt a telefon: a röpöm előállt.

– Mindjárt lemegyek – mondtam. A hordárrobot elvitte bőröndjeimét, és már éppen kifelé indultam, amikor a telefon újból megszólalt. Tétováztam. Egyre csak szólt a halk, dallamos jelzés. Még azt hinné, szökni akarok – gondoltam, és fölvettem a kagylót, bár nem nagyon tudtam, valójában miért.

– Te vagy?

– Én vagyok. Felébredtél?

– Már régen. Mit csinálsz?

– Megnéztelek. A reálban.

– Igen? – Csak ennyit mondott, de hangjából elégtétel csendült ki. Azt jelentette: az enyém vagy.

– Nem – közöltem.

– Mit nem?

– Angyalom, te nagy színésznő vagy. De én egyáltalán nem az vagyok, akinek te képzelsz.

– Képzelődtem az éjjel? – vágott közbe vidáman, mintha mulatna rajtam. Megint belém nyilallott, hogy tehetek én bármit, nevetséges fickó maradok: csillagokból szalajtott erénycsősz, aki ráadásul el is bukott, mogorva, kétségbeesett, szerencsétlen flótás.

– Nem – mondtam, fékezve magam –, nem képzelődtél. De én most elutazom.

– Örökre?

Jól szórakozott a beszélgetésünkön.

– Nézd, angyalom... – kezdtem, és nem tudtam, mit mondjak. Egy darabig csak a lélegzetét hallottam.

– És mi lesz azután? – kérdezte.

– Nem tudom. – Gyorsan kijavítottam magam: – Semmi se lesz. Elutazom. Ennek nincs értelme.

– Hát persze, hogy nincs – helyeselt. – Éppen azért lehet pompás. Mit láttál? Az Igazakat?

– Nem. A Szép kedvesemet. Ide hallgass...

– Ó, azt a szemetet? Látni se bírom. A legrosszabb szerepem. Nézd meg az Igazakat, vagy tudod, mit? Gyere el este! Megnézheted nálam. Nem, ma nem érek rá. Holnap.

– Aen, én nem megyek el hozzád. Tényleg mindjárt elutazom...

– Ne mondd, hogy Aen. Mondd inkább, hogy „angyalom” – kuncogott.

– Angyalom, vigyen el az ördög!! – vágtam le a kagylót. Szörnyen elszégyelltem

magam, fölvettem, újra letettem, és ész nélkül kirohantam a szobából. Lelifteztem, de kiderült, hogy a röp a tetőn vár. Visszafordultam.

A tetőn kertvendéglő és repülőtér volt. Igazából vendéglő-repülőtér, összekeveredő szintek, lebegő peronok, láthatatlan aknák – soha meg nem találom a röpömet, ha szinte kézen fogva oda nem vezetnek. Kisebb volt, mint vártam. Megkérdeztem, meddig tart a repülőút, mert olvasni akartam.

– Körülbelül tizenkét percig.

Így hát nem volt érdemes olvasásba fogni. A röp belső tere kicsit hasonlított a Termofax kísérleti rakétára, amit valaha vezettem, csak kényelmesebb volt. De miután a robot udvariasan szerencsés utat kívánt, és az ajtó becsukódott, a röp falai hirtelen átlátszóak lettek, és mivel a négy fotel közül az elsőn ültem (egyetlen utasként), úgy éreztem, mintha egy nagy pohárba állított széken repülnék.

Nagyon mókás élmény, de semmi köze rakétához vagy repülőgéphez, inkább repülő szőnyeghez. A különös jármű előbb függőlegesen felröppent, minden rezgés nélkül, aztán hosszú füttyöt hallatva vízszintesen kilőtt. Megint úgy, ahogyan már tapasztaltam: a gyorsulás nem jár együtt a tehetetlenség növekedésével. Akkor, a pályaudvaron, azt hittem, ez csak érzékcsalódás, de most biztos voltam a dolgomban. Nehéz megfogalmazni, mit éreztem – hiszen ha csakugyan függetleníteni tudták a gyorsulást a tehetetlenségtől, akkor minden hibernálás, edzés, válogatás, utazásunk minden kínja és viszontagsága teljesen fölösleges volt. A Himalája megmászója érezhetné így magát, ha hosszú, gyötrelmes kapaszkodás után a csúcsra érve, odafent víg kirándulók seregét találja, mert amíg ő magányosan viaskodott a hegygel, a túloldalon szálloda, libegő és vidámpark épült. Csöppet sem vigasztalt, hogy ha a Földön maradok, nyilván úgysem érem meg ezt a titokzatos felfedezést – inkább abban reménykedtem, hogy az űrhajózásban talán nem alkalmazható. Jól tudtam persze, milyen kicsinyes, önző észjárás ez, de annyira megrázott az újdonság, hogy képtelen voltam lelkesedni érte.

Közben a röp már hangtalanul repült; lepillantottam. Éppen elhagytuk a Terminált – lassan távolodó, jégből épült erődítmény. A városból nem látható felső szintjein a rakétakilövők nagy tölcseire sötétlettek. Aztán elrepültünk az ezüst-fekete csíkos toronyház mellett, elég közel hozzá – jócskán fölénk magasodott. A Földről nem is lehetett érzékelni, milyen magas – a várost az éggel összekötő csőhíd, kiálló „polcain” nyüzsögtek a röpök és más, nagyobb gépek, az emberek meg úgy festettek, mint mákszemek ezüstitálon. Fehér és kék házcsoportok, kertek fölött repültünk, az utcák szélesedtek, színes burkolatuk többnyire halvány rózsaszín vagy okkersárga. Az épületek tengere elnyúlt a láthatárig, aggódni kezdtem, hogy egészen Klavestráig így lesz. De most felgyorsult a gép, ritkultak a házak, nőttek a kertek, feltűntek viszont a távolsági utak óriási egyenesei és hurokformái; több szinten nyúltak a távolba, keresztezték egymást, föld alá bújtak, csillagalakban összefutottak, suhanóktól feketéllő, széles sávokat hasítottak a napsütötte, szürkészöld, sík tájba. Aztán fásított négyszögek közepén álló, hatalmas épületeket láttam, tetejük mint a homorú tükör, közepén valami vöröses izzással. Még távolabb az utak szétváltak, az erdős vidék zöldjét helyenként másfajta – piros, kék – növényzet négyszögei

tarkították, de azok a növények nem lehetnek virágok: túlságosan élénk a színük.

Juffon doktor örülne, ha látna – jutott eszembe. – A harmadik napom, és máris. Kezdetnek egész tűrhető. Nem akar ki. Nagy színésznő, híresség. Alig félt tőlem egy kicsit, de ha félt, azt is élvezte. Csak így tovább. De a doktor arról beszélt, hogy ki állhatna közel hozzám. Így fest náluk a közelség? Milyen hősiezen beugrottam abba a vízésésbe. Nemes lelkű gorilla. Aztán a szépség, a tömegek bálványa, busásan megjutalmazta; milyen magasztos cselekedet!

Égett az arcom. Te hülye – dorgáltam magam gyöngéden –, elárulnád, mégis mit akarsz? Nőt? Azt megkaptad. Megkaptál mindent, amit itt kapni lehet, még a reálban is felléphettél volna. Most lesz házad, sétálgatsz a kertben, könyveket olvasol, nézed a csillagokat, és mondogatod magadnak, persze csak halkán, amilyen szerény vagy: ott voltam. Ott voltam, és visszatértem. Még a fizikai törvények is a kezetre játszottak, te szerencse fia, előtted a fél élet, és láthattad, hogy néz ki Roemer, aki közben száz évvel öregebb lett nálad!

A röp ereszkedni kezdett, felsivített, a zománcosan csillogó fehér és kék utakkal teli táj szemlátomást növekedett. A nagy tavak és négyszögletes kis úszómedencék szikráztak a napsütésben. A lankákon szétszórt házak egyre nagyobbak és valóságosabbak lettek. A láthatáron heglánc kékllett havas fehér csúcsokkal. Kavicsos sétányok, pázsit, virágágyak, betonkeretes víztükör hideg zöldje, ösvények, bokrok, fehér háztető; mindez lassan megfordult, körülvelt, és mozdulatlaná vált, mintha birtokába venne.

NÉGY

Kinyílt az ajtó. Fehér-narancssárga robot várt a gyepen. Kiszálltam.

– Üdvözöljük Klavestrában – mondta, és fehér pocakja váratlanul dalra fakadt: üveghangok csilingeltek, mintha zenélődoboz rejlene a robotban.

Még akkor is nevettem, amikor segitettem neki a holmimat kirakni. Aztán a fűben ezüstös kis léghajóként álló röp hátsó ajtaja is kinyílt, és két narancssárga robot előtolta az autómat. Súlyos, kék karosszériája csillogott a napsütésben. Teljesen meg is feledkeztem róla. A robotok most, összes bőröndömmel, dobozommal, csomagommal megpakolva, libasorban megindultak a ház felé.

Ablakos falú, nagy kockaház volt. A bejárat panorámaüveges szolárium, aztán előtér, ebédlő, majd a lépcső – igazi falépcső; a zenélődobozos robot fel is hívta a figyelmemet erre a ritkaságra.

Az emelet öt szobája közül egy keletre nézőt választottam, mert a többi szoba, főleg a hegyekre nyíló, csupa arany és ezüst volt, az enyém meg csak falevélmintás: gyűrött zöld levélkék krémszínű alapon.

A robotok összes szerzeményeimet berakták a faliszekrényekbe, ügyesen, halkán

dolgoztak, én meg az ablakhoz léptem. Kikötő, gondoltam. Rév. Csak kihajolva láthattam a kékes párafelhőbe burkolózó hegyeket. Alattam virágoskert, mögötte tucatnyi öreg gyümölcsfa; girbegurba, kivénhedt ágaikon már aligha terem bármi.

Arrébb, amerre az út van (láttam előbb a röpből, most eltakarták a sövények), kis ugrótorony magaslott ki a bokrok közül. Ott az úszómedence. Mire megfordultam, a robotok már el is mentek. Az ablakhoz toltam a pehelykönnyű kis íróasztalt, kiraktam rá a tudományos folyóiratok kötegeit, a kristálykönyvek tartóját meg az olvasókészüléket, külön helyet kaptak a még érintetlen jegyzetfüzetek és a tollam. A régi tollam a nagyobb gravitációtól folyni kezdett, és mindent összetintázott, de Olaf remekül megjavította. Dossziékat készítettem a jegyzeteimnek, felírtam rájuk: „Történelem”, „Matematika”, „Fizika”, de csak sebtében, mert nagyon csábított már a víz. Nem tudtam, kimehetek-e csak úgy fürdőnadrágban, fürdőköpenyt ugyanis elfelejtettem vásárolni. Bementem hát a folyosóról nyíló fürdőszobába, és a habpalackkal szerencsétlenkedve valami rémes maskarát állítottam elő. Letépkedtem magamról, és újrakezdtém. A második köpeny kicsit jobban sikerült, bár ez is inkább madárijesztőre illett. Késsel levagdostam az ujjáról és az aljáról lógó cafrangokat, és úgy döntöttem, most már tűrhető.

Lementem. Nem tudtam még, egyedül vagyok-e a házban. A hall üres volt, a kert is, csak egy narancssárga robot nyírta a fűvet az elvirágzott rózsabokroknál.

Majdnem futottam az úszómedencéig. Csillogott és fodrozódott benne a víz. Láthatatlan hűvösség áradt belőle. Ledobtam a köpenyt a forró, aranysárga homokba, és a fémlépcsőn felcsattogtam az ugrótorony tetejére. Alacsony, de kezdetnek éppen jó lesz. Elrugaskodtam, szimpla szaltó – duplát nem mertem, ekkora szünet után! –, és simán értem a vízbe, mint kés a vajba.

Boldogan merültem fel. Erős karcsapásokkal átúsztam a medencét, aztán forduló, és vissza – ötvenméteres lehetett. Nyolcszor úsztam át változatlan ütemben, aztán csöpögve, fókamód partra másztam, és elterültem a homokban, kalapáló szívvel. De jó volt! Hiába, a Földnek megvan a maga varázsa! Pár perc alatt megszáradtam. Felálltam, körülnéztem: senki. Pompás. Szaladtam az ugródeszkára. Előbb hátra szaltó, sikerült, bár túl nagy lendületet vettem: a deszka ruganyos műanyaglapban végződött. Aztán dupla szaltó; az nem nagyon sikerült, combommal vágódtam a vízbe. Kivörösödött a bőröm, mintha leforráztam volna. Sebjaj, próbáljuk újra. Kicsit jobb, de nem az igazi. A második fordultnál nem tudtam kiegyenesedni, elhibáztam a láb munkát. De makacs voltam, és ráértem, hihetetlenül ráértem! Ugrottam harmadszor, negyedszer, ötödször. Kicsit már zúgott a fülem, amikor – miután még egyszer körülnéztem, a biztonság kedvéért – megpróbálkoztam a csavarorsóval. Teljes lebögés, fiaskó, az ütéstől elakadt a lélegzetem; jó sok vizet nyeltem, és prüszkölve, köhögve másztam ki a homokba. Leroskadtam az ugródeszka csipkézett létrája elé, olyan szégyenkezve és dühösen, hogy hirtelen kitört belőlem a nevetés. Aztán megint leúsztam négyszázat, szünet, és újra négyszázat.

Visszafelé ballagva más színben láttam a világot. Talán ez hiányzott a legjobban, gondoltam. Fehér robot várt az ajtónál.

– A szobájában óhajt étkezni, vagy az ebédlőben?

– Egyedül leszek?

– Igen, uram. A földszinti vendégek holnap érkeznek.

– Lemegyek az ebédlőbe.

Fölmentem, és átöltöztem. Még nem tudtam, mivel kezdem a tanulmányaimat. Talán a történelemmel, az lesz a legokosabb; szívem szerint mindenbe rögtön belekapnék, de leginkább egyből rávetném magam a gravitáció legyőzésének titkára. Finom csendülést hallottam. Nem a telefon szólt. Nem tudtam, mi az, felhívtam hát a házi infort.

– Fáradjon le az ebédhez – világosított fel a dallamos hang.

Lombokon átszűrődő napfény ragyogta be az ebédlőt, a mennyezet ferde üveglakái csillogtak, mint a kristály. Az asztalon egyetlen teríték volt. A robot hozta az étlapot.

– Nem kérem – mondtam –, mindegy, mit hoz.

Az első fogás hideg gyümölcsleveshez hasonlított. A második már semmihez. Úgy látszik, a hústól, krumplitól, zöldségtől végleg búcsút kell vennem.

Még jó, hogy egyedül ettem, mert a desszert felrobbant a kiskanál alatt. Na jó, nem robbant, de a krém mindenesetre az ölembe és a pulóveremre ömlött. Bonyolult édesség volt, csak a teteje szilárd, én meg óvatlanul böktem bele a kanállal.

Jött a robot, megkérdeztem, felhoznák-e a szobámba a kávé.

– Természetesen – válaszolta. – Most rögtön?

– Ha volna szíves. És sokat kérek.

Elálmosodtam ugyanis, biztosan a fürdéstől, de most egyszerre csak úgy éreztem, kár alvásra vesztegetni az időt. Lám, mennyire más itt a helyzet, mint az úrhajón. Kora délutáni napsütés perzselte az öreg fákat, rövid árnyékuk éppen csak a tövüket ölelte át, de a szobám hűvös volt. A robot meghozta a kávé. Három liter is lehetett az átlátszó termoszban. Nem szóltam semmit. Úgy látszik, túlságosan is figyelembe vette a méreteimet.

Mégsem a történelemmel kezdtem, hanem a szociológiával, mert mielőbb minél többet akartam megtudni. De hamar rá kellett jönnöm, hogy nem boldogulok. Csupa nehéz, speciális matematika, ráadásul a szerzők olyan tényekre hivatkoztak, amelyeket nem ismertem. Sok szót meg sem értettem, így az értelmező szótárban kellett keresgélnem. Kiraktam hát egy második optont is – hármát hoztam –, de hamarosan elment a kedvem az egésztől, mert sehogy sem jutottam előbbre. Leszálltam hát a magas lóról, és elővettem egy közönséges iskolai történelemkönyvet.

Csakhogy ehhez se volt türelmem – pedig Olaf azt mondta rám, olyan türelmes vagyok, mint maga Buddha. Képtelen voltam szép sorjában haladni, rögtön a betrizálásról szóló fejezetre ugrottam.

Az elméletet hárman dolgozták ki: Bennet, Trimaldi és Zaharov. Róluk kapta a nevét. Csodálkozva tudtam meg, hogy kortársaim voltak – munkájukat indulásunk után egy

évvel tették közzé. Természetesen óriási ellenállásba ütköztek. Sőt, eleinte senki sem akarta a tervet komolyan venni. Aztán az ENSZ elé került. Egy ideig albizottságtól albizottságig vándorolt – úgy látszott, el is merül a véget nem érő tanácskozások tengerében. Csakhogy közben gyorsan haladt a kísérleti munka, tökéletesítették a módszert, nagyszabású kísérleteket végeztek állatokon, majd embereken. Elsőként maguk a feltalálók vállalták a kockázatot – Trimaldi meg is bénult egy időre, mert még nem tudták, hogy felnőtteket veszélyes betrizálni, s ez a szerencsétlen eset újabb nyolc évre be is fagyasztotta az ügyet. De a nullától számított tizenhetedik évben (ez az én külön bejáratú időszámításom: a nulla a Prométheusz indulását jelenti) meghozták a döntést a betrizálás általános bevezetéséről. Ám ez csak a kezdete, nem a vége volt a harcnak az emberiség humanizálásáért (ahogyan a tankönyv írja). Sok országban a szülők nem engedték, hogy gyermekeiket betrizálják, és megtámadták, sőt gyakran teljesen lerombolták az első betroközpontokat. Húsz évig tartott a zavargások, a megtorlások, a kényszer és az ellenállás időszaka. Erről a tankönyv, nagyon is érthető okokból, csak általánosságban ejt szót. Elhatároztam, hogy a részleteknek majd utánaézek a forrásmunkákban, ám egyelőre tovább olvastam. A változás csak akkor gyökeresedett meg, amikor már az első betrizált nemzedék gyermekei kerültek sorra. Az eljárás biológiai mibenlétéről a tankönyv semmit sem árult el. Hosszan zengedezte viszont Bennet, Trimaldi és Zaharov dicséretét. Volt egy olyan terv, hogy az Új Korszak időszámítását a betrizálás bevezetésének évével kezdik, erről azonban letettek. Az időszámítás nem változott. Az emberek változtak meg. A fejezet záró része a Humanizmus Új Korszakát magasztalta.

Előkerestem Ullrich monográfiáját a betrizálásról. Szintén csupa matematika, de úgy döntöttem, nekiveselkedem. Fő aggodalmam eloszlott: nem genetikai beavatkozásról van szó. Igaz, akkor nem is kellene minden újabb nemzedéket betrizálni. Fellelegeztem. Így az egész história, legalábbis elméletben, visszafordítható. Az eljárás az élet korai szakaszában a fejlődő nyúltagyra hat proteolit enzimekkel. Az eredmény: az agresszív késztetések 80-88 százalékkal csökkennek a nem betrizáltakhoz viszonyítva; megszűnik az asszociációs kapcsolat az agresszív aktusok és a pozitív érzelmi szféra között; átlagosan 87 százalékkal csökken az életveszélyes kockázat vállalása. A legnagyobb eredmény a beszámoló szerint, hogy a változás nem hat károsan sem az értelmi fejlődésre, sem a személyiség alakulására, és ami talán még fontosabb, a kialakuló gátlások nem a szorongáskeltés elve alapján hatnak. Más szóval, az ember nem azért nem öl, mert fél az öléstől. A félelem neurotikussá, szorongóvá tenné az egész emberiséget. Az ember azért nem öl, mert „ez eszébe sem juthat”.

Ullrich egyik állítása meggyőzően hangzott: a betrizálás nem tilalommal, hanem a késztetés hiányával éri el az agresszivitás megszűnését. Némi töprengés után azonban úgy találtam, ez nem magyarázza meg a legfontosabbat: a betrizált személyek észjárását. Hiszen ők teljesen normális emberek, el tudnak képzelni bármit, tehát a gyilkolást is. Akkor mi teszi lehetetlenné, hogy végrehajtsák?

Addig kutattam a választ, míg rám nem sötétedett. Ahogyan az már a tudományos problémákkal lenni szokott, a rövid összefoglalóban egyszerűnek és világosnak látszó tétel annál bonyolultabb lett, minél alaposabb magyarázatot kerestem. A dallamos

jelzés vacsorázni hívott – szobámba kértem az ételt, de hozzá se nyúltam. A magyarázatok, amelyeket végül is találtam, nemigen fértek össze. Undor, viszolygás; felfokozott ellenérzés, amelyet a nem betrizált személy meg sem érthet; a legérdekesebbek a kísérleti alanyok vallomásai voltak, akiket annak idején – nyolcvan évvel ezelőtt – Trimaldi intézetében, Róma környékén, a kísérletvezető felszólított, hogy törjék át az elméjükbe ültetett gátlást. Ez volt a legkülönösebb mindabból, amit olvastam. Egyikük sem tudta áttörni a gátlást, de különböző kísérő élményekről számoltak be. Sokuknak főleg pszichés tünetei voltak: menekülni akartak, kijutni az adott helyzetből. Ezeken a személyeken, ha újra meg újra megpróbálták leküzdeni a gátlást, heves fejfájás vett erőt, a különösen makacs próbálkozások pedig neurózishoz vezettek, amely azonban gyorsan gyógyíthatónak bizonyult. Más személyeken elsősorban testi tünetek mutatkoztak: légzési zavarok, fulladás, a szorongáshoz hasonló állapot, de ők maguk egyáltalán nem félelemre panaszkodtak, hanem csak a fizikai tünetekre.

Pilgrin vizsgálata szerint látszólagos gyilkosságot, például bábun, a betrizáltak 18 százaléka volt képes végrehajtani, de teljesen bizonyosnak kellett lenniük abban, hogy élettelen bábúról van szó.

A gátlás minden magasabb rendű állatra kiterjed, de hüllőkre, kígyókra vagy rovarokra már nem. Természetesen a betrizáltak nincsenek tisztában a tudományos állattani felosztással. A gátlás egyszerűen ahhoz kapcsolódik, hogy általában mennyire érezzük az illető állatot az emberhez hasonlóan. Akár művelt valaki, akár nem, a kutyát az emberhez közelebb állónak érzi, mint a kígyót – ez eddig világos.

Sok mindent elolvastam még, és igazat adtam azoknak, akik szerint a betrizált személyt igazán, belülről megérteni csak az képes, akit szintén betrizáltak. Vegyes érzelmekkel tettem le olvasmányaimat. Leginkább az aggasztott, hogy egyetlen bíráló vagy éppenséggel gúnyos hangvétellű művet sem találtam, egyetlen olyan elemzést sem, amely az eljárás káros hatásait összegezné, mert hogy voltak ártalmak, abban egy pillanatig sem kételkedtem; nem mintha nem tisztelném a kutatókat, hanem egyszerűen azért, mert így van ez mindennel, amit művel az ember – nincsen rózsza tövis nélkül.

Murwick tömör szociológiai vázlatát sok érdekes adatot közölt a betrizálás kezdeteit kísérő ellenállási mozgalmáról. Legerősebb azokban az országokban volt az ellenállás, ahol a véres viadalmak régi hagyományait őrizték, így Spanyolországban és némelyik latin-amerikai államban. De szinte az egész világon szerveződtek illegális mozgalmak a betrizálás ellen, különösen Dél-Afrikában, Mexikóban és egyes trópusi szigeteken. Felhasználtak mindenféle eszközt, orvosi igazolványok hamisításától a betrizáló orvosok meggyilkolásáig. A tömeges ellenállás és heves összecsapások időszakát látszólagos megnyugvás követte. Látszólagos, mert csak ekkor bontakozott ki a nemzedéki konfliktus. A betrizált fiatal nemzedék elutasította az emberiség kincseinek jelentős részét – gyökeresen átértékelte az erkölcsöket, szokásokat, a művészetet, az egész kulturális örökséget. Számptalan területet ölelt fel az átalakulás, a szerelmi élettől a társasági szokásokon át a háború megítéléséig.

Természetesen felkészültek erre a nagy vízváltásra. A törvénybe belevették, hogy

csak elfogadása után öt évvel lép életbe, ezalatt ugyanis kiképezték a nevelők, pszichológusok, szakemberek hadát, amely majd irányt szab az új nemzedék fejlődésének. Teljes iskolareformra volt szükség, át kellett alakítani a műsorterveket, olvasmányokat, filmeket. A betrizálás – ez mutatja a fordulat méreteit – az első évtizedben a nemzeti jövedelem 40 százalékát emésztette fel az egész Földön, számtalan szerteágazó következményével és követelményével.

Nagy tragédiák korszaka volt ez. A betrizált fiatalok elidegenedtek a szüleiktől. Más lett az érdeklődési körük. Az idősebbek véres izlésétől undorodtak. Negyed évszázadig kétféle folyóiratot, könyvet, színdarabot kellett kínálni: mást az idősebb, mást az új nemzedéknek. Mindez azonban nyolcvan évvel ezelőtt történt. Most a harmadik betrizált nemzedék gyermekei születnek, a nem betrizáltak közül már alig él valaki – százharminc éves aggastyánok. Ami az ő ifjúságuk tartalma volt, ugyanolyan távoli az új nemzedék szemében, mint a pattintott kőkorszak.

A történelemkönyvből végre megtudtam egyet-mást a múlt század második legnagyobb eseményéről: a gravitáció legyőzéséről. El is nevezték a korszakot „a parastatika évszázadának”. Az én nemzedékem azért álmódzott a gravitáció legyőzéséről, mert az űrhajózás forradalmát várta tőle. A valóság másképp alakult. A fordulat elsősorban a Földet érintette.

Az én idóm réme a „békeidőbeli halál”, vagyis a közlekedési baleset volt. Emlékszem, a legjobb koponyák fáradoztak a közutak örökös zsúfoltságának enyhítésén, hogy legalább valamelyest javítsák az egyre riasztóbb baleseti statisztikát; évről évre százezrek estek áldozatul, és a közúti katasztrófák problémája ugyanolyan megoldhatatlannak látszott, mint a kör négyszögesítése. A gyaloglás biztonságához lehetetlen visszatérni, mondták; a legtokéletesebb repülőgép, a legjobb autó vagy vonat is kicsúszhat az emberi ellenőrzés alól. Az automaták megbízhatóbbak ugyan az embernél, de azok is elromlanak; mindenfajta, még a tökéletes technikának is megvan a maga hibaszázaléka.

A parastatika, vagyis a gravitációs technika hozta el a megoldást, váratlanul, de szükségszerűen, hiszen a betrizáltak világának tökéletes biztonságot kell nyújtania, máskülönben talaját veszti az eljárás biológiai tökéletessége.

Roemernek igaza volt. A felfedezés lényegét nem lehet másképpen kifejezni, mint matematikával, hozzáteszem: ördögi matematikával. A „minden lehetséges világegyetemre érvényes”, általános megoldást Emil Mitke tette közzé, egy postatisztviselő fia, a nyomorék lángész, aki a relativitáselmélettel vitte véghez ugyanazt, amit Newton elméletével Einstein. Hosszú, rendkívüli és mint minden igaz történet, valószínűtlen história volt, apró-cseprő és roppant fontos ügyek, emberi nagyság és gyarlóság keveréke, amely végül, negyven év múlva, a „fekete dobozkák” létrehozásában tetőzött.

Ilyen fekete dobozkát építettek aztán minden egyes járműbe, hajóba vagy repülőgépbe. Az evilági veszélyek gondját elvetették, tréfálkozott élete alkonyán Mitke. A veszély pillanatában – repülőgép zuhanása, autók vagy vonatok összeütközése, egyszóval katasztrófa esetén – a dobozkákból felszabaduló töltés „gravitációs antipólust” hoz létre, amely az ütközés (vagy általában: heves

lefékeződés, sebességvesztés) okozta tehetetlenséggel egyesülve, nulla hatást eredményez. Ez a matematikai nulla kézzelfogható valóság: elnyeli az ütközés teljes sokkját, teljes energiáját, így megmenti a jármű utasain kívül azokat is, akikre különben rázuhant volna a tehetetlen tömeg.

Fekete dobozkat szerelnek azóta mindenbe: még az emelődarukba, liftekbe, az ejtőernyősök övébe is, óceánjárókba éppúgy, mint a robogókba. Szerkezetük éppolyan elképesztően egyszerű, mint amennyire bonyolult az elméletük.

Hajnali fénytől piroslott szobám fala, mire abban a tudatban, hogy távollétem évszázadának a betrizálás utáni második legnagyobb forradalmával is sikerült megismerkednem, holtfáradtan ágyba zuhantam.

A reggelivel belépő robot ébresztett fel. Egy óra felé járt az idő. Felültem az ágyban. Első dolgom volt utánanézni, kéznél van-e az éjszaka félretett könyvem, Starck műve: A csillagközi űrutazás problémái.

– Nem ette meg a vacsoráját, Bregg úr – pirongatott a robot. – Legyengül, ha nem étkezik rendszeresen. És hajnalig olvasni sem egészséges. Az orvosok határozottan ellenzik, nem tudja?

– Tudom, de te honnan tudod? – érdeklődtem.

– Ez a kötelességem, Bregg úr. Felém nyújtotta a tálcát.

– Igyekszem megjavulni – ígértem.

– Remélem, nem értett félre, és nem tekinti jó szándékomat tolakodásnak – válaszolta.

– Dehogy, dehogy – nyugtattam meg.

Míg a kávémat kavargattam, s éreztem, hogyan olvad el kanalam alatt a cukor, valami különös, békés ámulat fogott el. Nemcsak azon álmélgodtam, hogy igazán visszatértem, és itt vagyok a Földön, nemcsak az éjszakai olvasmányok emlékein, amelyek erjedve kavarogtak bennem, hanem egyszerűen azon, hogy itt ülök az ágyban, és dobog a szívem – hogy élek. Nagy kedvem támadt, hogy ezt a felfedezést megünnepeljem, de szokás szerint semmi okos ötlet nem jutott eszembe.

– Figyelj csak – fordultam a robothoz –, volna egy kérésem.

– Állok szolgálatára.

– Ráérsz egy kicsit? Eljátszanád nekem azt a nótát, amit tegnap?

– Nagyon szívesen – válaszolta, s én a zenedoboz vidám muzsikája mellett három kortyra felhajtottam a kávémat, aztán mihelyt a robot elment, átöltöztem, és szaladtam az úszómedencéhez. Igazán nem tudom, miért siettem folyton. Valami hajtott, mintha úgy érezném, bármelyik percben véget érhet az én túlságosan hihetetlen, meg nem érdemelt nyugalom. Akárhogyan is, örökös sietésem volt az oka, hogy körül se nézve átvágtam a kerten, felcsattogtam az ugrótorony tetejére, és már el is rugaszkodtam a deszkától, mire észrevettem, hogy két ember lép ki a ház mögül. Így persze nem sokat láttam belőlük. Megcsináltam a szaltót, ha nem is a legszebben, és lebuktam a víz alá. Kinyitottam a szemem. A víz kristályos zöldje alatt

a hullámok árnya játszott a medence alján. Lent maradva úsztam ki a lépcsőhöz, és mire fölmerültem, már senki sem volt a kertben. Gyakorlott szemem azonban rögzítette a fejjel lefelé repülve, pillanatig látott képet – férfi és nő. Úgy látszik, megjöttek a lakótársaim. Haboztam, átússzam-e még egyszer a medencét, de Starck győzött. Az előszó, amelyben a csillagközi repülést az űrhajózás ifjúkori ballépésének nevezte, tegnap annyira felbőszített, hogy kis híján végleg lecsaptam a könyvet. De aztán erőt vettem magamon. Fölmentem, átöltöztem, s lefelé jövet megláttam a hallban egy tál rózsaszínű, körteszerű gyümölcsöt. Beletömtem néhányat kertész nadrágom zsebeibe, megkerestem a kert legtávolabbi zugát, három sövény között, felmásztam egy vénséges almafára, kiválasztottam egy súlyomnak megfelelő, villás ágat, aztán nekiláttam az életem munkáját elparentáló könyvnek.

Egy óra múlva már nem voltam olyan biztos az igazamban. Starck érveit bajos volna megcáfolni. Két csillagközi expedíció indult mielőttünk, mi úgy mondtuk, „próbaújszák”, csak néhány fényévnyi távolságra; Starck az ő gyér adataikra támaszkodik. Statisztikai táblázatokat készített az egész galaktika valószínűségi szórásáról, más szóval „népsűrűségéről”. Úgy becsülte, az értelmes lényekkel való találkozás valószínűsége egy a húszhoz. Más szóval, húsz expedíció közül egynek van rá esélye, hogy – 1000 fényév sugarú térségben – lakott bolygót fedez föl. Ezt az eredményt azonban Starck, furcsa módon, még biztatónak nevezi, és csak további okfejtéséből derül ki, hogy a kozmikus kapcsolatok terve reménytelen.

Bosszúsan olvastam, mit ír a számomra ismeretlen szerző a miénkhez hasonló csillagközi utazásokról: szerinte a Mitke-effektus és a parastatikai jelenségek felfedezése előtt az efféle vállalkozás egyszerűen értelmetlen volt. De őszintén szólva csak tőle tudtam meg, hogy 1000, sőt 2000 g nagyságrendű gyorsulásra képes űrhajót is lehet építeni, legalábbis elvben. Az ilyen űrhajó legénysége egyáltalán nem érezné sem a gyorsulást, sem a fékezést – a fedélzeten a földi gravitáció törtrészének megfelelő, állandó gravitáció lenne. Starck tehát elismerte, hogy igenis lehetséges az űrutazás a galaktika határáig, sőt más galaxisokba – a transzgalaktikus utazás, amelyről Olaf annyit álmodozott –, méghozzá egy emberéleten belül. A fénysebességhez nagyon közeli sebesség esetén a legénység csak néhány hónapot vagy egy évet öregedne, mialatt az űrhajó a metagalaktika mélyéig hatol, majd visszatér a Földre. Igen ám, csakhogy a Földön eközben már nem néhány száz év telik el, hanem sokmillió. Hogyan fogadhatná be az akkori civilizáció a visszatérőket? Könnyebben feltalálná magát egy neandervölgyi a mai világban. És ez még nem minden. Hiszen nem egy maroknyi űrhajós sorsa itt a lényeg. Ők az emberiség küldöttei. Kérdéseket visznek, válaszokat hoznak. Ha a válasz a civilizáció fejlődési fokával függ össze, akkor az emberiségnek előbb kellene megkapnia, mint ahogyan ők visszatérnek. Mert így évmilliók telnek el a kérdés feltevésétől a válasz megérkezéséig. De még ezzel sincs vége. A válasz úgymint elavul, semmit sem ér, hiszen arról tudósít, milyen volt az a másik, galaxisunkon kívüli civilizáció akkor, amikor űrhajósaink kikötöttek a túlsó csillagparton. Míg ők visszafelé utaznak, az a világ sem áll meg, hanem halad tovább két-három millió évvel. A kérdések és válaszok tehát kozmikus sebességgel elkerülik egymást, óriási késésük miatt érvényüket veszítik, így a tapasztalatok, értékek, gondolatok cseréje pusztá

álmodozás. Hiábavaló áldozat. A csillagközi űrhajósok tehát üres, értéktelen információkat visznek-hoznak, munkájuk az emberiség történetéből teljesen és végérvényesen kizárja őket; a csillagközi utazás nem egyéb, mint a létező legköltésesebb fajta dezertálás a történelmi változások harcmezejéről. És ilyen ködképekért, ilyen soha ki nem fizetődő, mindig hiábavaló örültségeikért munkálkodják teljes erejéből, áldozza fel legjobb embereit a Föld?

A záró fejezet arról szólt, végezhetnék-e robotok a transzgalaktikus felderítést. Természetesen azok is elavult információkat közvetítenének, de legalább emberáldozatok nélkül.

Volt még egy háromoldalas függelék is, ez arra kereste a választ, létezhet-e fénysebességnél gyorsabb űrutazás, sőt talán úgynevezett „ kozmikus ugrás”, vagyis a világegyetem azonnali vagy majdnem azonnali átszelése, az idő múlása nélkül, az anyag és a tér még ismeretlen tulajdonságai jóvoltából, a tér valamiféle „rövidre zárása”. Ez az elmélet, vagy inkább hipotézis, tényeken nemigen alapult, de neve már volt: teletaxia. Starck úgy vélte, érvei ezt az utolsó lehetőséget is lesöprik az asztalról. Ha létezne ilyen esély, írta, azt már biztosan fölfedezte volna valamelyik fejlett civilizáció a mi galaxisunkban, vagy egy másikban. Akkor az illető civilizáció képviselői sorra távlátogatnának minden napot és bolygót, köztük a miénket. Távlátogatók azonban mindeddig nem érkeztek a Földre, tehát bizonyos, hogy az ilyen űrigrást csak elképzelni lehet, de megvalósítani nem.

Zúgó fejjel mentem vissza a házba, valami gyerekes sértődöttség fojtogatta a torkomat. Ez a Starck, akit sohasem láttam, úgy megbántott, mint még senki. Okfejtése könyörtelen logikáját nem is érzékelteti híven az én gyatra összefoglalóm. Azt sem tudom, hogyan mentem föl a szobámba, hogyan öltöztem át – egyszer csak cigarettára támadt kedvem, akkor vettem észre, hogy már régen rágyújtottam, és csak ücsörgök az ágyon görnyedten, mintha valamire várnék. Persze: az ebéd. A közös ebéd. Valójában úgy állt a dolog, hogy kicsit féltem az emberektől. De nem vallottam be magamnak, azért egyeztem bele olyan készségesen, hogy idegenekkel osszam meg a villát, sőt talán miattuk hajtott az a fura sietség, hogy mire megjönnek, mindent elvégezzek, készen álljak, megismerjem az új élet titkait a könyveimből. Ezt még ma reggel sem láttam ilyen tisztán, de most, Starck könyve után úgy éreztem: kisebb gondom is nagyobb annál, hogy meg kell ismerkednem a szomszédaimmal. Kivettem az olvasókészülékből a búzaszemnyi, kékes kristályt, és félős ámulattal tettem le az asztalra. Hát ő az, aki kiütött a szorítóból. Visszatérésem óta először jutott eszembe Thurber és Gimma. Találkoznom kell velük. Lehet, hogy igaza van ennek a könyvnek, de hátha egy másik könyv meg mellettünk szól. Senkinek sincs teljesen igaza. Az lehetetlen. Zsibbadt töprengésemből a dallamos jelzés szakított ki. Lehúzkodtam a pulóveremet, és lementem, gondolataimba merülve, de már nyugodtabban. A teraszon a nap átsütött a vadszőlő levelein, zöldes fény szűrődött be a hallba, mint délután mindig. Az ebédlőasztalon három teríték. Amikor beléptem, szemben is éppen nyílt az ajtó, s megjelent a fiatal házaspár! A mostani időkhöz képest elég magasak. Félúton találkoztunk, akár a diplomaták. Bemutatkoztam, kezet fogtunk, és asztalhoz ültünk.

A kiütés után nemrég feltápászkodott ökölvívó sajátos, tompa nyugalma ült rajtam. Levert hangulatom mélyéből, szinte páholyból vettem szemügyre a fiatalokat.

A lány még húszéves sem lehetett. Sokkal később jöttem rá, hogy a külsejét nemigen lehet leírni, biztosan a saját fényképére sem hasonlít – még másnap sem tudtam, egyáltalán milyen az orra, egyenes vagy kissé hajlott. Mozdulata, ahogyan a tányérért nyúlt, olyan örömmel töltött el, mint valami ritka, értékes meglepetés. Különös, nyugodt mosolya csak néha suhant át az arcán, mintha picit folyton ügyelne magára, mintha attól tartana, nem elég fegyelmezett, túlságosan vidám vagy talán dacos természetű, igyekszik hát uralkodni magán, de önuralma el-ellazul, és ő tudja ezt, sőt mulat is rajta.

Természetes, hogy vonzotta a tekintetemet, és erőlködnöm kellett, hogy ne bámuljam egyfolytában. Mégis percenként rácsodálkoztam a szellőt ingerlő hajára, gyorsan tányérom fölé hajoltam, a tálért nyúlva lopva rásandítottam, kétszer kis híján feldöntöttem a virágvázat, egyszóval bohócot csináltam magamból. De ők szinte meg sem láttak. Tekintetük csak egymásba kapcsolódott, mintha külön kis horgok forrasztanak össze, láthatatlan, cinkos üzenetek futkostak közöttük. Egész idő alatt húsz szót ha váltottunk a szép időről meg a kellemes vidékről, ahol jól lehet pihenni.

Marger alig egy fejjel alacsonyabb nálam, de fiúsan karcsú, pedig már jó harmincas lehetett. Sötét ruhás, keskeny arcú, magas homlokú, szőke. Első pillantásra rendkívül jóképű, de csak amíg hallgat. Ritkán szól a feleségéhez, többnyire csak félszavakkal, idegennek érthetetlen célzásokkal, mosolyogva, de ilyenkor szinte megcsúnyul az arca. Illetve nem, csak valahogy elromlanak az arányai, szája kicsit elferdül, kifejezéstelenné válik, még a mosolya is valahogy üres, pedig a fogai szépen, fehéren csillognak. Ha meg felélénkül, a szeme túlságosan kék, állkapcsa túlságosan szép vonalú, tetőtől talpig amolyan szabványos férfiszépség, egyenest a divatlapból.

Egy szó, mint száz, első pillanattól ellenszenvesnek találtam.

A lánynak – mert akaratlanul csak így tudtam gondolni rá – se a szeme nem szép, se a szája, még a haja se különös, egyáltalán semmi rendkívüli nincs rajta. De úgy egészében rendkívüli. Egy ilyen lánnyal megmásznam a Sziklás-hegységet, sátorral a hátamon, oda-vissza – gondoltam. Miért éppen hegységet? Nem tudom. Ilyesmik jutottak róla eszembe: éjszakázás sátorban a törpefenyők között, kemény hegymászás, néptelen tengerpart, hullámverés. Csak azért, mert festetlen a szája? Éreztem a mosolyát az asztal túloldalán, még akkor is, amikor egyáltalán nem mosolygott. Egy vakmerő pillanatomban elhatároztam, hogy a nyakára nézek – tolvajnak éreztem magam. Már az ebéd végénél tartottunk. Marger egyszer csak felém fordult – lehet, hogy elvörösödtem, de nem biztos.

Már javában magyarázott, mire észhez tértem. A házhoz csak egy suhanó tartozik, és neki, sajnos, szüksége volna rá, mert be kell mennie a városba. Tehát ha én is a városba készülök, és nem akarom estére halasztani, mehetnénk talán együtt? Természetesen küldhet másik suhanót is a városból, vagy...

Félbeszakítottam. Azzal kezdtem, hogy én sehová sem készülök, de hirtelen elhallgattam, mint akinek eszébe jutott valami, és meglepődve hallottam a saját

hangomat, amint éppen azt állítom, hogy csakugyan a városba kell mennem, tehát, ha lehetséges...

– Nagyszerű – mondta. Éppen felálltunk az asztaltól. – Hány órákor felelne meg önnek?

Némi kölcsönös udvariaskodás után kiszedtem belőle, hogy eléggé sietős a dolga, és azt mondtam, részemről bármikor indulhatunk. Megállapodtunk, hogy akkor fél óra múlva.

Míg felbaktattam a szobámba, csak ámultam és bámultam magamon. A fiatalember csöppet sem érdekel. A városban meg az égvilágon semmi dolgom. Akkor minek ez a kirándulás? Ráadásul úgy rémlett, túlságosan udvarias a fiú. Végtére is, ha valóban a városba akarnék jutni, a robotok nyilván kiségiténeek, nem mondanák, hogy menjek gyalog. Akar tőlem valamit? De mit? Hiszen nem is ismer. Ezen tanakodtam álló félóráig – megint csak nem tudom, minek –, aztán lebattyogtam.

Az asszony nem volt sehol, az ablakon sem nézett ki, hogy elbúcsúzzon. Eleinte szótlánul ültünk a tágas suhanóban, kibámulva a dombok között kanyargó útra. Lassacskán mégis megindult a beszélgetés. Kiderült, hogy Marger mérnök.

– Éppen ma kell a városi selejtállomást ellenőriznem – magyarázta. – Ön is kibernetikus, ugye?

– Kőkorszaki – válaszoltam. – De, ne haragudjon... honnan tudja?

– Megmondták az utazási irodában, ki lesz a szomszédunk. Természetes, hogy érdekelt, hát nem?

– Persze, persze.

Hallgattunk egy darabig. Az egyre sűrűbben virító színes műanyagok mutatták, hogy közel az előváros.

– Ha meg nem haragszik... szeretnék kérdezni valamit – szólalt meg hirtelen. – Voltak gondjaik az automatákkal?

Nem annyira a kérdésből, inkább a hangsúlyából éreztem, hogy fontos neki a válaszom. Ezért hívott magával? De tulajdonképpen mit akar?

– Úgy érti, meghibásodtak-e időnként? Nagyon sokszor. De hát ez természetes. Őskori modellek voltak, a mostaniakhoz képest...

– Nem, nem arra gondoltam – felelte gyorsan. – Azt szeretném tudni, mennyire ingadozik a hatékonyság ilyen változó körülmények között. Nekünk manapság sajnos nincs rá lehetőségünk, hogy szélsőséges helyzetben is kipróbáljuk az automatákat.

Végül kiderült, hogy pusztán műszaki kérdésekről van szó. Egyszerűen kíváncsi volt, milyen paraméterekkel működtek az elektronikus agyak roppant erős mágneses mezőben, csillagködökben, gravitációs örvényekben, és arra gondolt, hátha ezek az adatok az expedíció egyelőre titkos irattári anyagában vannak. Elmondtam neki, amit tudtam, és azt tanácsoltam, részletesebb adatokért forduljon Thurberhez, az expedíció tudományos vezetőjének helyetteséhez.

– És hivatkozhatom önre...?

– Természetesen.

Hálásan megköszönte. Kissé csalódottan szabadkozott. Hát ennyi az egész? De legalább már volt valami szakmai kapcsolatunk, így most én kérdezgettem a munkájáról. Nem tudtam, mi az a selejtállomás, amit ellenőriz.

– Ó, az nem érdekes, egyszerű ócskavastelep... Tudja, igazából elméleti munkára készülök, ez csak szakmai gyakorlat, ámbár sok hasznom nincs belőle.

– Szakmai gyakorlat? Ócskavastelepen? Hogyhogy? Hiszen ön kibernetikus...

– Ez kibernetikai ócskavas – magyarázta ferde mosolyával. És hozzátette, kicsit megvetően: – Mert tudja, mi nagyon takarékosak vagyunk. Csak semmi kárba ne vesszen... Az intézetemben mutathatnék egypár érdekes dolgot, de itt... itt, sajnos...

Megvonta a vállát. A suhanó lekanyarodott az útról, és befordult a magas fémkapun egy hatalmas gyárudvarra; szállítószalagok, emelődaruk, markológépek sorakoztak valami újfajta olvasztókemence körül. Megálltunk a falnál, egy kis ablak közelében.

– Átadom önnek a suhanót – mondta Marger. Az ablakból kihajolt egy robot, és valamit magyarázott neki. Marger kiszállt, láttam, ahogy bosszúsan gesztikulál, aztán gondterhelt ábrázattal megint felém fordult.

– Jól nézek ki – mondta. – Gloor beteg lett... ő a kollégám, egyedül nem csinálhatok semmit. Most mihez kezdjek?!

– Miről van szó? – érdeklődtem, és én is kiszálltam.

– Két emberre van szükség az ellenőrzéshez, legalább kettőre – magyarázta. Hirtelen felragyogott a képe. – Bregg úr! De hiszen ön is kibernetikus! Ha megtenné...!

– Nono – vigyorodtam el –, kibernetikus? Tegye hozzá, hogy ókori. Hiszen semmihez sem értek.

– De hát ez pusztá formáság! – szakított félbe. – A műszaki részt én elintézem, az világos, csak egy aláírásról van szó! Semmi másról!

– Igazán? – dűnnyögtem vontatottan. Értettem én, hogy sietne vissza a feleségéhez, no de azért bohócot ne csináljon belőlem; ezt meg is mondtam, bár talán szelídebben fogalmazva. Védekezően tartotta fel a kezét.

– Jaj, félre ne értsen! Persze, ha siet... igaz is, hiszen dolga van a városban. Akkor én nem is tartom fel... én csak... elnézést, hogy egyáltalán...

– A dolgom nem olyan sürgős – dörmögtem. – Mondja csak el, mi itt a helyzet. Ha tudok, segítek.

Bementünk egy fehér melléképületbe; Marger végigvezetett a furcsán üres folyosón, csak a fülkékben állt néhány mozdulatlan robot. Az egyszerűen berendezett kis irodában a faliszekrényből iratcsomót vett elő, szétrakta az asztalon, és magyarázni kezdte, mi a feladata – pontosabban, mi lesz most a kettőnk feladata. Előadónak nemigen vált be, rögtön kétségbe vontam, hogy sokra vinné a tudományos pályán: folyton azt hitte mindenről, hogy úgyis tudom, pedig fogalmam sem volt róla.

Minduntalan félbe kellett szakítanom, hogy szégyenletesen elemi kérdéseket tegyek fel, de ő – no persze, hiszen érdeke, hogy meg ne sértsen – tudatlanságom jeleit olyan tisztelettel fogadta, mintha büszke lehetnék rájuk. Végül is megtudtam, hogy már évtizedek óta teljesen különvált a termelés és az élet.

A termelést automatizálták, robotok végzik, más robotok felügyelete alatt; ebben a körben embernek már nincs helye. A társadalom éli a maga életét, a robotok és automaták a magukét; időszakos emberi ellenőrzésre csak azért van szükség, nehogy valami előre nem látható zavar bolygassa meg a munka gépi hadseregének rendjét. Ezt az ellenőrzést végzik az olyan szakemberek, mint Marger.

– Egészen biztos, hogy mindent rendben találunk – magyarázta –, éppen csak egy pillantást vetünk a folyamat szakaszaira, aláírjuk a papírokat, és kész.

– No de még azt sem tudom, mit gyártanak itt... – mutattam ki az ablakon az épületekre.

– De hát semmit sem! – kiáltotta. – Nem folyik itt gyártás. Ide csak az ócskavasat hozzák... hiszen mondtam.

Nem nagyon volt ínyemre a váratlanul rám löcsölt szerep, de tovább már nem vonakodhattam.

– Hát jó... és akkor én voltaképpen mit csináljak?

– Ugyanazt, amit én: most végigjárjuk a részlegeket...

Az iratokat otthagytuk az irodában, és hozzáláttunk az ellenőrzéshez. Először egy nagy osztályozóba mentünk, ahol önműködő markológépek ragadtak fel egész halom fémlemezt, ütött-kopott bádogtörzset, összegyűrték, és a sajtóíéba hajították. A kikerülő tömbök futószalagon vándoroltak a központi szállítószalagra. A bejáratnál Marger légszűrős álarcot tett fel, odanyújtott egyet nekem is; beszélgetni nem lehetett, olyan hangosan dübörögtek a gépek. Rozsdás por vörös felhői törtek fel a prés alól, és kavarogtak a levegőben. Átvágtunk a következő, éppolyan lármás csarnokon, aztán mozgólépcső vitt fel az emeletre, ahol a tölcsérekéből érkező apróbb, formátlan vasdarabokat nyeldekelték a zúzógépek. Fedett hídon mentünk át a szemközti épületbe. Ott Marger leolvasta az ellenőrző órák állását, aztán kiléptünk a gyárudvarra. Elénk állt egy robot, és közölte, hogy Gloor mérnök a telefonhoz kéri Margert.

– Bocsásson meg egy pillanatra, rögtön jövök! – kiáltotta Marger, és felszaladt a kanyargós lépcsőn a távolabb álló, üvegezett pavilonhoz.

Magam maradtam a kőlapokkal kirakott udvaron, a tűző napon. Körülnéztem: szemben már jártunk, ott voltak az osztályozók és a sajtológépek csarnokai; ilyen messziről már semmi zaj sem hallatszott a hangszigetelt falak mögül. Messzebb, az üvegezett pavilon mögött, ahová Marger bement, igen hosszú, alacsony épület állt, afféle bádogbarakk. Odasétáltam, hogy árnyékba húzódjak, de a fémfalak csak úgy ontották a forróságot. Már vissza akartam fordulni, amikor különös hangokat hallottam a barakkból – nem tudtam megállapítani, mi lehet az, de nem gépek dübörgése volt. Harminclépésnyire onnan acélajtóra bukkantam. Robot őrizte.

Amikor meglátott, kitárta az ajtót, és félreállt. Az érthetetlen hangok fölerősödtek. Bekukkantottam. A barakk nem volt olyan vaksötét, mint első pillantásra hittem. A forró bádogfalakból kicsapó hőségben alig bírtam lélegzetet venni, rögtön vissza is húzódtam volna, de a hangoktól földbe gyökerezett a lábam. Mert emberi hangok voltak – rekedt kórusba olvadó, elmosódott, torz dadogás, mintha egész halom elromlott telefon habogna ott a sötétségben. Tettem két bizonytalan lépést, valami zörrent a lábam alatt, és egyszer csak érthetően megszólított a padlóról:

– Kérrem, uraam... kérrem, uraam... legy-gyen szííves...

Dermedten álltam. A füledt levegő vasízű volt. Lábam alatt tovább nyiszorgott az a valami.

– Kérrem, nézzen meg... kérrem, uraam...

Most megszólalt egy másik, egyenletesen recitáló, monoton hang:

– Ó, excentrikus anomália... gömbös aszimptota... végtelen pólus... lineáris ösrendszer... holonimikus rendszer... félmetrikus tér... szférikus tér... felborzolt tér... alámerült tér...

– Kérrem, uraam... szszolgálataára... legy-gyen szííves... kérrem, uraam... Rekedt mormolástól zszibongott már az egész barakk, élesebb kántálás vált ki a zszivajból:

– Bolygó élőanyaga, rothadó sara, létnek hajnala csupán, véres tézsztaagyúakból majdan kiváló irgalmas réz...

– Brék – brék – brabzel – be... bre... veriszkóp...

– Ó, imagináriusok osztálya... erős osztály... üres osztály... osztályok osztálya...

– Kérrem, uraam... kérrem, uraam... ...kérrem, nézzen meg...

– Cs-s-end... –Te...

– Hool...

– Hal... lasz... – Hal.,lak...

– Meg tudsz érinteni?

– Brék – brék – brabzel –

– Nincs... mivel...

– Kkár... lá... látnád... hogyan csillogok... milyen hideg vagyok...

– Adják visszaaa... vértemet, aranykardomat... atyáám... örökéét... rablóók...

– Íme, végső erejéből kúszó mászó felnégyelő kibelező fő-fő mester, de felvirrad, de felvirrad, háromízigen üres birodalmam...

– Én még új vagyok... vadonatúj vagyok... sohasem volt zárlatom a vázzal... én még tudok... kérem...

– Kérrem, uraam...

Azt sem tudtam, merre nézzek, elkábított a szörnyű hőség – és azok a hangok. Mindenfelől áradtak. A padlótól a tető alatti, résnyi ablakokig rozszant robottörzsek

heverték egymás hegyén-hátán, összegabalyodva; girbegurba fémlemezok csillantak meg a beszűródő gyér fényben.

– V-volt egy kis... rövid... kiesésem... de már jó-ó... vagyok... már látok...

– Mit látsz... sötét van...

– Én akkor is látok...

– Csak tessék engem meghallgatni... én drága vagyok, sokba kerültem... én kijelzek minden erőkimaradást, én megtalálom minden kóbor áramot, minden túlterhelést, tessék kipróbálni... ez a... ez a berezgés csak átmeneti... ennek semmi köze... kérem szépen...

– Kérrem, uraam... kérrem... legy-gyen szííves...

– Léleknek hitték savas erjedésüket a tézstafejúek, történelemnek izmaik szakadását, bomláslassító szereiket civilizációnak...

– Kérrem, engem... csak engem... ez tévedés...

– Kérrem, uraam... kérrem... legy-gyen szííves...

– Én megmentelek titeket...

– Ki az...

– Mi...

– Kit mentesz meg?

– Mondjátok utánam: engem tűz mindenestül el nem emészt, víz mindenem el nem rozsdítja, kapum léssen mindkét elem, és belépek én...

– Cs-s-end!!

– Katód kontemplációja...

– Katodoplácia...

– Én itt tévedésből... én gondolkodom... hiszen én gondolkodom...

– Árulás tükre vagyok...

– Kérrem, uraam... szszolgálataára... legy-gyen szííves nézzen meg...

– Ó, végtelenek menekülése... ködök menekülése... csillagok menekülése...

– Itt van!!! – ordított fel valami, és hirtelen csönd lett, leírhatatlan feszültsége majdnem ugyanolyan idegtépő, mint az eddigi, sokhangú kórus.

– Uram!! – mondta valami. Nem tudom, miért, de biztos voltam benne, hogy hozzám beszél. Hallgattam.

– Kérem, uram... hallgasson meg, csak egy pillanat az egész. Uram, én... én más vagyok. Én tévedésből kerültem ide.

Felmorajlott a barakk.

– Csend legyen! Én élő vagyok! – kiabálta túl egy hang a lármát. – Igen, engem

belöktek ide, bádogba öltöztettek, hogy ne lehessen észrevenni, de csak szorítsa ide a fülét, hallhatja, hogy dobog a szívem!

– Nekem is! Én is! – üvöltötte egy másik hang. – Kérem, uram! Én beteg voltam, és a betegségem miatt azt hittem, hogy gép vagyok, ez volt a rögeszmém, de már meggyógyultam! Hallister úr is megmondhatja, kérdezze meg, kérem! Vigyenek ki innen!

– Kérrem, uraam... legy-gyen szííves...

– ...brék... breke...

– Sszolgalatáára...

Zúgott az egész barakk, csikorogtak a rozsdás hangok, mindent betöltött az el-elfúló üvöltés. Hátrálni kezdtem, kiléptem a napsütésbe, s elvakulva hunyorogtam. Ott álltam egy hosszú percig, tenyeremet a szemem fölé tartva; mögöttem elnyújtott csikorgás hallatszott, a robot becsapta és bereteszelte az ajtót.

– Uraam... – hallatszott még ki a fal mögül, a felcsapó, fojtott morajból. – Kérrem... sszolgalatáára... tévedés.

Elmentem az üvegezett pavilon mellett, nem tudtam, merre visz a lábam – csak minél messzebb azoktól a hangoktól, hogy ne halljam őket; összereztem, amikor valaki egyszer csak megérintette a karomat. Marger volt, szőkén, csinosan, mosolygósan.

– Jaj, ne haragudjon, Bregg úr, ezer bocsánat, hogy ilyen sokáig tartott...

– Mi lesz velük...? – vágtam közbe szinte gorombán, a magányos barakk felé mutatva.

– Tessék? – hunyorgott. – Kivel mi lesz? Hirtelen rájött, és elcsodálkozott:

– Ó, ön oda is elment? Az fölösleges...

– Hogyhogy fölösleges?

– Az csak ócskavas.

– Milyen ócskavas?

– Hát, amit beolvasztanak. A selejtt. Megyünk...? Alá kell írunk a jegyzőkönyvet.

– Egy pillanat. A selejtezést... azt ki csinálja?

– Ki? Hát a robotok.

– Micsoda?! Ők maguk? –Természetesen, hiszen...

Ránéztem, akkor elhallgatott.

– Miért nem javítják meg őket?

– Mert az nem gazdaságos... – mondta lassan, csodálkozó arccal.

– És mi történik velük?

– Az ócskavassal? Odamegy – mutatott az olvasztókemence magányosan álló, karcsú oszlopára.

Az irodában már az asztalon feküdtek az aláírandó papírok – ellenőrzési jegyzőkönyv, más iratok –, Marger sorra kitöltötte a rovatokat, aláírta a nevét, és kezembe adta a tollat. Elvettem tőle, de csak forgattam a kezemben.

– És tévedés nem fordulhat elő?

– Tessék?

– Ott, a... az ócskavas között, ahogyan maga nevezi, lehetnek még... egészen jól működő, használható darabok is... nem gondolja?

Értetlenül meredt rám.

– Ez volt a benyomásom – tettem hozzá lassan.

– De hiszen ez nem a mi dolgunk – válaszolta.

– Nem? Hát kié?

– A robotoké.

– Hogyhogy? Hiszen mi ellenőrizni jöttünk.

– Ó, de nem azt – mosolyodott el megkönnyebbülten, hogy végre rájött, mi vezet engem vakvágányra. – Annak ehhez semmi köze. Ellenőrizzük, hogy megfelelő-e a folyamatok összehangolása, üteme, hatékonysága, de olyan részletekkel, mint a selejtezés, mi nem foglalkozunk. Az nem a mi dolgunk. Nemcsak fölösleges volna, de nem is lehetséges, hiszen ma minden emberre tizennyolc automata jut, ebből naponta öt befejezi a ciklusát, és ócskavas lesz belőle. Az nagyjából napi kétmilliárd tonna. Hogyan tarthatnánk mi azt szemmel? Különben is, egész rendszerünk éppen arra épül, hogy a robotok gondoskodnak mirőlünk, nem mi őrölük...

Kénytelen voltam igazat adni neki. Szó nélkül aláírtam az íveket. Már búcsúzni készültünk, amikor a magam számára is váratlanul megkérdeztem tőle, gyártanak-e ember formájú robotokat.

– Általában nem – mondta, és kicsit vonakodva tette hozzá: – Okoztak némi gondot annak idején...

– Mi történt?

– Ó, hát tudja, milyenek a mérnökök! Olyan tökéletes utánzatokat készítettek, hogy egyes modelleket már nem lehetett megkülönböztetni az igazi emberektől. Némelyek ezt rosszul viselték...

Eszembe villant a jelenet az úrhajón, a Lunáról jövet.

– Rosszul viselték? – ismételt meg. – Ez valami... fobia?

– Én nem vagyok pszichológus, de azt hiszem, olyasmi. Különben is, régen volt.

– És már nincsenek ilyen robotok?

– De, akad egypár a rövid távú rakétákon. Talán éppen egy ilyenhez volt szerencséje?

Kitérő választ adtam.

– Remélem, nincs még késő, hogy az ügyeit elintézzé? – kérdezte aggódva.

– Milyen ügyeimet...?

Eszembe jutott, hogy azt meséltem, dolgom van a városban. Elkísért a kijáratig, sűrűn hálálkodva, amiért így kihúztam a csávából.

Lődörögtem az utcákon, beültem egy realonba, de nem bírtam végignézni az ostoba előadást, már a felénél kijöttem, és pocsék hangulatban hajtottam vissza Klavestrába. A villától egy kilométerre leállítottam a suhanót, onnan gyalog mentem. Minden a legnagyobb rendben. Hiszen azok csak gépezetek, fém, drót, üveg, össze lehet rakni és szét lehet szedni, mondtam magamnak, de nem ment ki a fejemből az a barakk, a szaggatott hangok a sötétségben, az a kétségbeesett habogás, amelyben túlságosan sok volt a mondanivaló, túlságosan sok a póre félelem. Elmondhattam magamról, hogy ebben aztán szakértő vagyok, éppen elég részem volt benne, a rettegés, hogy egyik percről a másikra megsemmisülök, nekem nem fikció, mint nekik, a józan mérnököknek, akik olyan szépen megszervezték az egészet: csak robotok foglalkoznak a maguk fajtájával, véges-végig, az emberek semmibe sem szólnak bele. Precíziós szerkezetek zárt köre, maguk hozzák létre, szaporítják és pusztítják el magukat, igazán fölösleges volt odamennem hallgatózni, ahol gépek haldokolnak.

Megálltam a dombon. Az alkonyi napsütésben gyönyörű volt a táj. Az út szalagján csillogó fekete nyílként suhant egy-egy jármű a láthatár felé, a messzeségben szelíden kéklettek a hegyvonulatok. És hirtelen úgy éreztem, nem szabad ezt nézmem – úgy rémlett, nincs hozzá jogom, valami szörnyű, fojtogató csalás van ebben az egészben. Leültem a fák között, arcomat kezembe temettem, és bántam, hogy egyáltalán visszatértem.

A házban aztán elém állt a fehér robot:

– Telefonhoz kérik, uram – jelentette bizalmasan. – Távolsági hívás: Eurázsia.

Utána siettem. A telefon a hallban volt, beszélgetés közben az üvegajtón kiláttam a kertbe.

– Te vagy, Hal? – szólt egy távoli, de jól érthető hang. – Itt Olaf.

– Olaf... Olaf!!! – ujjongtam. – Hol vagy, haver?!

– Narvikban.

– Mit csinálsz? Hogy vagy? Megkaptad a leveletem?

– Persze. Onnan tudom, hol keresselek.

Hallgattunk egy kicsit.

– Mit csinálsz...? – kérdeztem újra, kissé bizonytalanabban.

– Hát, mit csinálhatnék? Semmit se csinállok. És te?

– Voltál az Adaptban?

– Voltam. De csak egy napig. Elhúztam a csíkot. Nem bírtam ki, érted...

– Értem. Figyelj, Olaf... én kibéreltem itt egy villát. Nem is tudom, hogy... de figyelj csak! Utazz ide!

Nem válaszolt azonnal. Amikor megszólalt, tétován csengett a hangja.

– Hát, mehetek éppen... Talán nem volna rossz, de tudod, mit mondtak...

– Tudom. De mit árthatnak nekünk? Különbén is, tehetnek egy szívességet. Gyere!

– Minek? Gondolkodj egy kicsit, Hal! Az is lehet, hogy...

– Hogy mi?

– Hogy még rosszabb lesz.

– Honnan tudod, hogy neked rossz?

Kurtán felkacagott – talán inkább sóhaj volt az a halk nevetés.

– Hát minek akarsz odarángatni?

Hirtelen remek ötletem támadt.

– Olaf, figyelj! Ez egy nyaralóhely, érted. Villa, kert, úszómedence. Csak... hiszen már tudod, mi van most, tudod, hogyan élnek, nem igaz?

– Hát egy-két dolgot már tudok, az biztos. Hangsúlyja többet mondott, mint a szavai.

– Na látod. Szóval, figyelj! Utazz ide! De előbb szerezzél... bokszkesztyűt! Két párat. Öklözünk egy kicsit. Meglátod, milyen prima lesz!

– De öregem! Honnan kerítsek én neked bokszkesztyűt? Hiszen már réges-rég nem kapható.

– Akkor csináltass. Ne mondd neked, hogy nem lehet összehozatni négy vacak kesztyűt! Csinálunk egy kis szorítót, és bunyózunk. Mi még bunyózhatunk, Olaf! Remélem, hallottál már a betrizálásról!

– Persze. Meg is van róla a véleményem. De nem teleföntéma. Még megbotránkozna valaki.

– Olaf, utazz ide! Megteszed, amit kértem?

Sokáig hallgatott.

– Nem tudom, van-e értelme, Hal.

– Jó. Akkor mondd el, mik a terveid! Mert ha vannak, akkor elnézést, akkor nem zaklatlak tovább a hülye ötleteimmal.

– Nincsenek terveim – közölte. – És neked?

– Én azzal jöttem ide, hogy majd pihenek, tanulok, olvasok, de hát ezek nem tervek, csak... csak egyszerűen nem tudtam mihez kezdeni magammal.

– ...

– Olaf?

– Úgy látszik, egyformán rajtoltunk – dűnnyögte. – Hát nézd, Hal, végül is, nem olyan nagy ügy. Hiszen akármikor visszajöhetek, ha kiderül, hogy...

– Jaj, ne huhogj már! – vágtam közbe türelmetlenül. – Kár a szóért. Szedd a holmid,

és gyere! Mikor érkezel?

– Akár holnap reggel. Igazán öklözni akarsz?

– Miért, te nem?

Elnevette magát.

– Dehogynem, öregem! És biztos, hogy ugyanazért, mint te.

– Akkor áll az alku – szögeztem le gyorsan. – Várlak. Vigyázz magadra.

Fölmentem a szobámba. Külön bőröndben lapuló kellékeim közül elővettem a kötelet. Jókora tekercs volt. Szorítóhoz való. Csak négy rugalmas kis oszlop kell, és kész a ring. Bíró nélkül. Arra nincs szükségünk.

Aztán megint nekiültem a könyveimnek. De mintha cement volna a fejemben. Nem az első eset. Ilyenkor ádáz harcot vívok, hogy átrágyjam magam a szövegen. De ilyen nehezen még sohasem ment. Húsz könyvbe is belelapoztam két óra alatt, de öt percnél tovább semmi sem tudott lekötni. Még a meséket is sutba vágtam. Aztán elhatároztam, hogy nem kímélem magam: elővettem a legnehezebbnek ígérkező témát, a metagének analízisét, és nekirontottam az első egyenleteknek, mint a faltörő kos.

Mégiscsak áldásos a matematika, legalább is nekem, mert egy óra múlva hirtelen világosság gyúlt a fejemben, és elöntött a csodálat Ferret iránt – hogyan tudta mindezt kitalálni, mikor én még most is folyton elveszítem a fonalat, pedig járt úton cammogok, lépésről lépésre, ahogyan leírta, ő meg csak úgy, egy csapásra rájött!

Minden csillagot odaadnék érte, ha egy hónapig olyan eszem lenne, mint az övé.

Vacsoráról dalolt a jelzés, s vele szívembe nyilallott, hogy nem egyedül vagyok már a házban. Fontolgattam egy pillanatig, ne kérjem-e a szobámba a vacsorát, de elszégyelltem magam. Az ágy alá dobtam azt a rémes trikót, amiben felfújt majomnak nézek ki, fölvettem a jó öreg, laza pulóvert, és lementem az ebédlőbe. Ők már asztalnál ültek. Néhány udvarias közhelyen kívül egy szó sem esett a vacsoránál. Mert ők se nagyon beszélgettek – nem volt szükségük szavakra. Pillantásokból is megértették egymást; bólintással, szeme rebbenésével, röpke mosolyokkal szólt férjéhez a lány. Bennem meg lassan növekedésnek indult egy jéghideg súly, éreztem kezem sóvár éhségét, markolni akar valamit, megragadni, szétmorzsolni. Miért vagyok ilyen vad? – gondoltam elkeseredetten. – Miért van ez: ahelyett, hogy Ferret könyvén, a Starck-féle problémákon járna az eszem, ahelyett, hogy a magam ügyeivel törődnek, fékezniem kell magam, hogy ne örökké a lányt lessem, akár egy éhes farkas!

De ez még semmi. Akkor ijedtem meg igazán, amikor fent a szobában magamra csuktam az ajtót. Az Adaptban azt mondták a vizsgálatok után, hogy teljesen normális vagyok. Juffon doktor is azt mondta. De érezheti normális ember, amit én most? Mi ütött belém? Nem is szereplő voltam – csak tanú. Szemem láttára bontakozott ki valami lassan, szinte észrevétlenül felmerülő, még alakatlan jelenség, de végérvényes, visszavonhatatlan, akár a bolygók keringése. Az ablakhoz léptem, kibámultam a sötét kertbe, és rájöttem, hogy bizonyára bennem van ez már az ebéd

óta, első pillanattól fogva, csak kellett hozzá egy kis idő. Ezért mentem be a városba, ezért felejtettem el a sötétségből áradó hangokat.

Mindenre készen álltam. Ezért a lányért. Nem értettem, hogyan történt, és miért van így. Nem tudtam, szerelem ez, vagy téboly. Mindegy volt. Csak azt az egyet tudtam, hogy többé már nem számít semmi. És harcoltam ellene – ott a nyitott ablaknál állva –, mint még soha semmi ellen; homlokomat a hideg ablakkerethez szorítottam, és rettenetesen féltem önmagamtól.

Tennem kell valamit – suttogtam némán magam elé. – Tennem kell valamit. Biztosan attól van ez, hogy valami bajom van. Majd elmúlik. Nem érdekelhet engem ez a lány. Nem is ismerem. Nem is különösebben szép. Csak nem fogok itt... Nem, az nem lehet – könyörögtem magamnak –, csak nem követelek el... magasságos kék és fekete ég!

Villanyt gyújtottam. Olaf. Olaf kiment a bajból. Elmondok neki mindent. Elvisz innen. Elutazunk valahová. Megteszek mindent, amit mond. Ő az egyetlen, aki megért. Már holnap itt lesz. De jó!

Fel-alá járkáltam a szobában. Éreztem minden izmomat, mintha csupa vadállat mozgolódna, feszülne, birkózna bennem, egyszer csak térdre roskadtam az ágynál, a takarót harapdáltam, és furcsa hang tört ki belőlem, nem zokogás, hanem száraz, undorító hörgés – nem akarok, nem akarok bántani senkit, de tudtam, hiába áltatom magam, nem segít rajtam se Olaf, se más.

Felálltam. Tíz év alatt megtanultam gyorsan dönteni. Életek forognak kockán, az enyém és másoké, hát döntöttem, ahogyan mindig. Ilyenkor hidegen mérlegelek, agyam szinte géppé válik, amely arra való, hogy összevesse a pro és kontra érveket, számoljon, és végérvényesen döntsön. Még Gimma is elismerte, pedig ő nemigen kedvelte, hogy pártatlan vagyok. Most sem járhatok el másképp, még ha szeretnék is, mint akkor, végszükségben, mert szükséghelyzet ez is. Pillantásom a tükörrre tévedt, gyűlölettel meredtem a sápadt arcra, a beszűkült pupillájú, szinte fehér szemekre, sarkon fordultam, lefekvésre gondolni sem bírtam. Úgy, ahogy voltam, átvetettem a lábam az ablakpárkányon. Négy méter a földig. Leugrottam, szinte nesztelenül értem földet. Elfutottam a medence felé. Megkerültem. Kirohantam az útra. A halványan derengő úttest a dombok felé kanyargott, fényes hátú, keskenyedő kígyó, aztán már csak a sötétbe vesző, világos vonal. Egyre gyorsabban futottam, hogy jól meghajszoljam azt az oly erősen, oly egyenletesen dobogó szívet, vágattam vagy egy óra hosszat, majd hirtelen házak fénye tűnt fel. Rögtön visszafordultam. Elfáradtam már, de éppen ezért tartottam a tempót, hangtalanul ostorozva magam: nesze! Nesze! – és csak futottam, futottam, míg fel nem tűnt az ismerős sövény – visszaértem a villa elé.

Lihegve álltam meg a medencénél, leültem betonperemére, lehorgasztottam a fejem, és a víz tükréről visszanzétek rám a csillagok. Nem akartam őket. Nincs szükségem csillagokra. Kötözni való bolond voltam, amikor törtem magam, hogy a legénységbe bekerüljek, amikor vérző zsákká kínoztattam magam a gravitronokban, minék kellett ez nekem, miért, miért nem tudtam, hogy meg kell maradni közönséges embernek, minél hétköznapibbnak, mert másképp nem lehet, nem érdemes élni.

Neszt hallottam. Ők sétáltak el mögöttem. Egy ütemre léptek, a férfi átfogta a lány vállát. Lehajolt. Árnyékuk összeolvadt.

Felálltam. Csókolóztak. A lány keze a férfi hajára simult. Láttam ujjai halvány csíkját. Akkor késként hasított belém valami soha nem érzett, émelyítő, szörnyű szégyenkezés. Én, a csillagjáró, Arder társa, itt lapulok a kertben, és csak azon jár az eszem, hogyan raboljam el egy vadidegen fickó vadidegen feleségét, micsoda vadbarom vagyok, csillagokból szalajtott vadbarom, annál is rosszabb, rosszabb, rosszabb...

Nem bírtam nézni őket. De néztem. Végre továbbsétáltak, lassan, összeölelkezve. Akkor megkerültem a medencét, s toronyiránt elrohantam. Hirtelen valami nagy, fekete árny került elém, beleütközött a kezem. Az autóm. Kitapogattam az ajtaját. Amikor kinyitottam, az utastérben felgyulladtak a lámpák.

Most céltudatos, de sietős, összpontosított figyelemmel csináltam mindent, mintha el kellene valahová utaznom, mintha fontos teendők várnának...

Felzúgott a motor. Fordítottam a kormánykeréken, és a reflektorok fényében kigördültem az útra. Kicsit remegett a kezem, hát erősebben szorítottam a volánt. Hirtelen eszembe jutott a fekete dobozka, olyan hevesen fékeztem, hogy az út szélére csúszott a kocs. Kiugrottam, kinyitottam a motorházat, és lázas kutatásba fogtam. De nem találtam a dobozkat, mert a motor most egészen másmilyen. Talán legelöl. Kábelek. Vastömb. Tartály. Valami négyszögletes, ismeretlen holmi – ez az. Szerszámok. Heves mozdulatokkal, de figyelmesen szereltem; alig véreztem föl a kezem. Végül két kézre fogtam a tömörnek tűnő, súlyos fekete kockát, és bevágtam az út menti bozótba. Szabad vagyok! Becsaptam az ajtót, indítottam. Már éreztem a sebesség felsüvítő szelét. Erősödött. A motor bőgött, a kerekek sivítottak. Kanyar. Fékezés nélkül belerohantam, levágtam, kijöttem belőle. Másik, élesebb. Éreztem, roppant erő nyom kifelé, a géppel együtt. De még ezzel sem értem be. Újabb kanyar. Apprenousban spéci autók voltak a pilóták számára. Nyaktörő trükköket tanultunk, attól javulnak a reflexek. Igen hasznos edzés. Az egyensúlyérzéket is fejleszti. Például két keréken venni be a kanyart, és úgy is maradni egy kicsit. Meg tudtam csinálni, valamikor. És most megismételtem az üres úton, belerepülve a reflektorfény mögött tátongó sötétségbe. Nem azért, hogy megöljem magam. Egyszerűen nem érdekelt semmi. Ha másokkal lehetek kíméletlen, legyenek magammal is. A következő kanyarban is két keréken robogtam, pokolian üvöltöttek az abroncsok, a kocs átrepült a túloldalra, fara nagy csattanással nekivágódott valami sötétnek, talán egy fának? Már semmi sem létezett, csak a száguldás, a motor dübörgése, a jelzőórák sápadt visszfénye a szélvédőn, a szél dühös sívítása. Egyszer csak egy suhanó tűnt föl szemben, lehúzódt az út szélére; én is mozdítottam a volánon, elsüvítettem mellette, de a légnyomás megdobott. A nehéz kocs megpördült alattam, tompa csattanás, széthasadó acéllemezzel recsenése, sötétség. A reflektorok összetörték, a motor leállt.

Mély lélegzetet vettem. Semmi bajom, még egy zúzódás se. Kipróbáltam a reflektorokat: semmi. Városi lámpák: a bal még jó. Gyenge fényénél beindítottam a motort. A kocs hörögve, imbolyogva visszakapaszkodott az útra. Mégiscsak derék

jószág, hogy továbbvisz azok után, amiket műveltem vele. Hazafelé Indultam, most már lassabban. De lábam csak nyomta a pedált, és újra belém bújt az ördög, amikor megláttam egy kanyart. Teljes gázzal robogtam haza, míg csak sivító abroncsokkal, a heves fékezéstől előrebukva, meg nem álltam éppen a sövénynél. Behajtottam a bokrok közé. A kocsí dülöngélt, ágakat tördelt, végül nekiment egy fatuskónak. Nem akartam, hogy lássák, mit tettem vele, gallyakat téptem, betakartam a csúnyán összetört motorházat – hátul éppen csak behorpadt a sárhányó az első ütközéstől, talán valami oszlop volt ott a sötétségben.

Aztán füleltem. Sötét a ház. Néma minden. A csillagokig ért az éjszaka nagy csendje. Nem akartam bemenni. Otthagytam az összetört kocsit, továbbcsörtettem, s amikor már térdig ért a fű, belefeküdtem abba a magas, harmatos fűbe, és úgy maradtam, míg el nem nyomott az álom.

Nevetés ébresztett. Ráismertem. Tudtam, ki az, még mielőtt – rögtön frissen, józanul – kinyitottam a szemem. Harmat csöpögött mindenről, bőrig áztatott, a nap még alacsonyan állt. Fehér báránnyfelhők az égen. És velem szemben Olaf ült a kis bőröndjén, és nevetett. Talpra ugrottunk, éppen egyszerre. Ugyanolyan volt a keze, mint az enyéem – ugyanolyan nagy és izmos.

– Mikor jöttél meg?

– Éppen egy perce.

– Röppel?

– Azzal. Én is így aludtam... az első két éjszaka, tudod?

– Így...?

Elkomolyodott. Én is. Mintha valami közénk állt volna. Szótlanul fürkésztük egymást.

Ő is olyan magas volt, mint én, ujjnyival még magasabb is, de karcsúbb. Haja szőkén csillan a napfényben, le se tagadhatná, hogy skandináv, serkenő szakálla egészen világos szőke. Ferde orra kifejező, rövid felsőajka alól hamar kivillan a foga, nevetős kék szeme jókedvében sötétebb árnyalatú; keskeny ajka mindig lebiggyed egy kicsit, mintha kételkedve fogadna mindent – talán ez volt az oka, hogy eleinte nemigen melegedtünk össze. Olaf két évvel idősebb nálam, Arder volt a legjobb barátja. Csak Arder halála után barátkoztunk össze igazán. Végérvényesen.

– Olaf... – dadogtam –, biztos éhes vagy, nem? Gyere, együnk valamit!

– Várj egy kicsit – mondta. – Az ott mi?

Követtem a tekintetét.

– Az? Á, semmi! Egy autó. Csak azért vettem, tudod... a régi emlékek...

– Karamboloztál?

– Na igen. Éjszaka vezettem, érted...

– Szóval, te törted össze.

– Hát igen. Ne törődj vele, semmi jelentősége. Nem lett semmi bajom. No, gyere már... csak nem fogsz most itt, a bőröndöd mellől...

Fölvette a bőröndjét. Nem szólt többet. Nem is nézett rám. Állkapcsán meg-megfeszültek az izmok.

Megérzett valamit – gondoltam. – Nem tudja, miért zúztam össze a kocsit, de sejti.

Fölmentünk. Mondtam, hogy válasszon a négy szabad szoba közül. A hegyekre nézőt választotta.

– Te miért nem ezt akartad? Ja, tudom – vigyorodott el. – Az aranyozás, mi?

– Eltaláltad. Megtapogatta a falat.

– Remélem, valódi! Nem kép, nem televízió?

– Nyugi – vigyorogtam vissza. – Rendes, becsületes fal.

Telefonáltam a reggeliért. Nem óhajtottam nagyobb társaságot. A fehér robot hozta a kávé és a jól megrakott tálcát. Kiadós reggeli volt. Szó nélkül ettünk. Örömmel néztem, milyen jókat harap, még a füle fölött ágaskodó hajtincs is meglegbben. Aztán megkérdezte:

– Dohányzol még...?

– Egyelőre. Hoztam kétszáz cigarettát. Nem tudom, mi lesz aztán. Szívom, amíg tart. Kérsz egyet?

– Adjál.

Rágyújtottunk.

– No, mi a műsor? Kiterítjük a kártyáinkat? – kérdezte hosszú szünet után.

– Persze. Én elmondok mindent. Te is nekem?

– Világos. Csak, őszintén szólva, nem tudom, van-e értelme.

– Egyet mondj meg: tudod, mi a legrosszabb?

– A nők.

– Így igaz.

Megint hallgattunk egy nagyot.

– Szóval emiatt? – kérdezte végül.

– Hát igen. Majd meglátod az ebédnél. Lent. Ők bérelik a földszintet.

– Ők?

– Egy fiatal házaspár.

Állkapcsának izmai megint kidudorodtak szeplős bőre alatt.

– Az baj – szögezte le.

– Baj hát! Két napja vagyok itt. És nem tudom, hogyan, de... már amikor te felhívtál. Minden ok nélkül, minden előzmény nélkül... szóval semmi, de semmi értelme.

Semmi a világon.

– Érdekes – mondta.

– Mi érdekes?

– Én is így jártam.

– Akkor miért jöttél el?

– Jó, hogy elhívtál onnan, Hal. Jót tettél, világos?

– Veled?

– Nem. Másvalakivel. Mert rossz vége lett volna.

– Miért?

– Vagy tudod, vagy úgyse érted.

– Tudom én. De mi ez, Olaf? Hát igazán vademberek vagyunk?

– Nem tudom. Tíz évig nők nélkül éltünk, ne feledd!

– Az még nem magyarázat. Egyszerűen bevadultam, senkit se veszek figyelembe, senkivel se törődöm, érted?

– Most még törödsz, fiam – mondta. – Egyelőre.

– Hát igen, de tudod, hogy van ez.

– Tudom.

Újabb hallgatás.

– Lelkizünk még, vagy jöhet a bunyó? – kérdezte.

Elnevettem magam.

– Hol kaptál kesztyűt?

– Sose találod ki!

– Csináltattad?

– A csudát! Loptam.

– Na ne!

– Komolyan. A múzeumból. Külön Stockholmba kellett repülnöm érte, úgyhogy becsüld meg!

– Akkor gyerünk.

Kicsomagolta kevéske holmiját, és átöltözött. Fürdőköpenyt kaptunk magunkra, és lementünk. Korán volt még. A reggelit csak fél óra múlva szolgálják fel.

– Menjünk inkább a ház mögé – mondtam. – Ott nem lát senki.

Magas bokrok között álltunk meg. Először letapostuk a nyírott fűvet.

– Csúszni fog – mondta Olaf, talpával próbálgatva a rögtönzött szorítót.

– Nem baj. Úgy még nehezebb lesz.

Felhúztuk a kesztyűt. Bajlódunk vele egy kicsit, mert nem volt, aki megkösse, és nem akartam robotot hívni.

Megállt velem szemben. Egészen fehér volt a bőre.

– Nem napoztál még – mondtam.

– Majd elmesélem, mi történt. Nem voltam strandolós kedvemben. Gong.

– Gong.

Könnyedén kezdtük. Színlelt ütés. Elhajlás. Elhajlás. Belemelegedtem. Érintésre mentem, nem ütésre. Végül is, nem akartam összeverni. Jó tizenöt kilóval több a súlyom, ezt a fölényt nem egyenlíti ki az ő hosszabb karja, és különben is, jobb bunyós vagyok. Ezért néhányszor készakarva közelebb engedtem. Hirtelen leengedte a kesztyűit. Álla megfeszült. Dühös volt.

– Így ne – mondta.

– Mi baj?

– Ne bohóckodj, Hal! Vagy rendes bunyó, vagy semmi.

– No jó – vigyorodtam el –, mindent bele!

Közelebb táncoltam hozzá. Kesztyű kesztyűn csattogott. Érezte, hogy komolyan támadok, és zárta a védelmét. Felgyorsultunk. Felváltva cseleztem jobbal, ballal, sorozatban, az utolsó ütés majdnem mindig bement, a törzsére – gyorsabb voltam. Váratlan támadást indított, bejött egy szép egyenese, repültem két lépést. Mindjárt vissza. Kerülgettük egymást, ütött, fedezékbe húzódtam, hátraléptem, félközelből bevittem egy jobbegyenest. Beledőlve. Olaf megrogyant, védelme egy pillanatra kihagyott, de máris összeszedte magát, óvatosan mélyebbre hajolt. A következő percben a védelmét bombáztam. Alkarját soroztam, félelmetes kesztyűcsattogással, de ártalmatlanul. Egyszer éppen csak sikerült elhajolnom, kesztyűje csak a fületem súrolta, az a bomba kifektetett volna. Megint körültáncoltuk egymást. Beszedett egy tompa ütést a mellkasára, védtelen maradt. Sorozhattam volna, de csak álltam mozdulatlanul, bénán – a lány ott állt a földszinti ablakban, arca éppolyan fehér, mint a ruhája. Egy pillanatra megállt az idő. A következő pillanatban megrogyantam egy hatalmas ütéstől. Térdre roskadtam.

– Bocs! – hallottam Olaf kiáltását.

– Ugyan... jól bevitted... – motyogtam feltápáskodva.

Az ablak már csukva volt. Öklöztünk még fél percig, aztán Olaf egyszer csak hátralépett.

– Mi bajod?

– Semmi.

– Ne mesélj!

– Na jó. Nincs már kedvem. Nem haragszol?

– Dehogy. Úgysem volt értelme, hogy egyből... No, gyerünk!

A medencéhez mentünk. Olaf jobban ugrott nálam. Gyönyörű dolgokat művelt. Én is megpróbáltam a csavarorsót hátrafelé, de borzasztóan bevertem a combomat a vízbe. A medence szélén locsolgattam tűzpirosán égő bőrömet. Olaf nevetett.

– Kijöttél a gyakorlatból.

– Dehogya. Sose ment nekem az orsó. De te aztán bajnok vagy!

– Ez megmarad, úgy látszik. Ma ugrottam először.

– Igazán?!

– Persze. Nagyon élvezem.

Magasan járt már a nap. Csukott szemmel sütkéztünk a homokban.

– Ők... hol vannak? – törte meg végül a csendet.

– Nem tudom. Biztos a szobájukban. Az ablakuk hátrafelé néz. Ezt nem tudtam.

Éreztem, hogy megmoccan. Perzselt a homok.

– Igen, azért – mondtam.

– Megláttak?

– A lány.

– Megrémült... – dörmögte. – Igaz?

Nem válaszoltam. Megint hallgattunk egy ideig.

– Hal!

– No?

– Tudod, hogy ezek már alig repülnek?

– Tudom.

– Azt is tudod, miért?

– Szerintük semmi értelme...

Röviden elmondtam neki Starck érveit. Mozdulatlanul, szó nélkül hallgatta, de tudtam, hogy figyel.

Amikor befejeztem, nem szólalt meg mindjárt.

– Shapley-t is olvastad?

– Nem. Az ki?

– Nem? Azt hittem, te mindent elolvastál... Huszadik századi csillagász volt. Véletlenül került egyszer a kezembe a könyve, éppen erről szól. Ugyanazt mondja, mint a te Starckod.

– Mit beszélsz? Lehetetlen. Az a Shapley még nem tudhatta... Jobb lesz, ha te is elolvasod Starckot.

– Eszemben sincs. Tudod, mi az? Nagy rakás ürügy.

– Ürügy?

– Bizony. Én azt hiszem, tudom, mi az igazi ok.

– És mi?

– A betrizálás.

Összerezzenem.

– Azt gondolod?!

Kinyitotta a szemét.

– Nyilvánvaló. Nem repülnek, és már soha nem is fognak. Egyre rosszabb lesz. Nyámnyila banda. Csak nyámmogni tudnak. Nem bírnak vért látni. Nem bírnak arra gondolni, mi történhet, ha...

– Várj egy kicsit – mondtam. – Az nem lehet. Hiszen vannak orvosaik. Sebészekre szükségük van...

– Hát te nem tudod?

– Mit?

– Az orvosok csak megtervezik a műtétet. De robotok végzik.

– Az nem lehet!

– Ha mondom! Saját szememmel láttam. Stockholmban.

– És ha az orvosnak hirtelen be kell avatkoznia?

– Nem tudom pontosan. Úgy látszik, van valami szer, amitől nagyon rövid időre, részlegesen megszűnik a betrizálás hatása. De úgy őrzik, hogy az emberek nem is tudnak róla. Akitől hallottam, az se mondott konkrétumokat. Félt.

– Mitől?

– Azt nem tudom, Hal. Szerintem borzasztó, amit véghezvittek. Megölték az emberben... az embert.

– No, ezt azért nem állíthatod – tiltakoztam kevés meggyőződéssel. – Végül is...

– Várj! Hiszen olyan egyszerű: aki öl, az felkészült rá, hogy őt is megölhetik, nem?

Hallgattam.

– Tehát bizonyos értelemben szükségszerű, hogy mindent kockára tegyen. Mi erre képesek vagyunk. Ők nem. Ezért félnek tőlünk annyira.

– A nők?

– Nemcsak a nők. Mindenki. Hal!

Hirtelen felült.

– No?

– Kaptál hipnagógot?

– Hipna... azt a vackot, ami alvás közben tanít? Kaptam.

- Használtad?! – majdnem kiabált.
- Nem, dehogy... Miért?
- Szerencséd... Vágd be a medencébe!
- De miért? Mi van vele? Te használtad?
- Nem én. De kíváncsi voltam, és meghallgattam ébren, pedig tiltja a használati utasítás. Hát öregem, azt a dumát!!
- Én is felültem.
- Miket mond?
- Habos sütemény. Egész cukrászda, hidd el! Hogy légy szelíd, légy illedelmes. Törődj bele minden sérelembe. Ha valaki nem ért meg, vagy nem akar jó lenni hozzád, például egy nő – érted? –, az a te hibád, nem az övé. Hogy a legfőbb érték a társadalmi egyensúly, a stabilitás, és így tovább, mindig ugyanez a nóta. És a végső tanulság: éldegélj szép csöndesen, írd le emlékiratokat, ne kiadásra, csak úgy magadnak, sportolj, tanulgass. Fogadj szót az idősebbeknek.
- Ezzel akarják pótolni a betrizálást – dünnyögtem.
- Világos. Van ott még más is, egész litánia: soha senkivel ne légy erőszakos, ne beszélj gorombán, megütni valakit nemcsak szégyen, hanem bűn, mert rettenetes sokkot vált ki. Semmiféle körülmények között ne harcolj, mert harcolni vadállatias szokás, és...
- Várj csak – szóltam közbe –, és ha a rezervátumból kiszökik egy vadállat... ja, igaz, már vadállatok sincsenek...
- Vadállatok nincsenek – mondta –, de vannak robotok.
- Mire gondolsz? Úgy érted, a robotoknak megparancsolhatják, hogy öljenek?
- Bizony ám!
- Honnan tudod?
- Hát, biztosan nem tudom. De csak fel kell készülniük különleges esetekre, hiszen a betrizált kutya is megveszhet, nem igaz?
- No de... de akkor... várj egy kicsit! Szóval, mégiscsak ölhetnek? Kiadhatják rá a parancsot? Hát nem mindegy, hogy én ölök, vagy parancsot adok rá?
- Nekik nem mindegy. Különben is, szerintük erre csak végső esetben kerül sor. Természeti katasztrófa, életveszély, például a veszett kutya. Általában ilyesmi nem fordul elő. De ha mi...
- Mi ketten?
- Igen, például mi ketten... ha mi elkövetnénk valamit, hiszen érted... Akkor természetesen a robotok vennének kezelésbe, nem ők. Hiszen ők nem is képesek rá. Ők jók.
- Hallgatott egy ideig. Naptól kipirult, széles mellkasa gyorsabban hullámozott.

- Hal. Ha én tudnám... Ha tudnám! Ha... biztos volnék benne...
  - Hagyd abba!
  - Voltál már olyan helyzetben?
  - Voltam.
  - Tudod, mire gondolok.
  - Tudom. Kétszer is. Az első meghívott a lakására, alighogy a pályaudvarról kiértem... illetve, nem is úgy volt. Eltévedtem azon az átkozott pályaudvaron. Ő meg hazavitt.
  - Tudta, ki vagy?
  - Elmondtam neki. Először félt, aztán... mintha fölengedett volna, talán megsajnálta, nem tudom, de aztán meg halálra rémült. Úgyhogy inkább elmentem egy szállodába. Másnap... képzeld, kivel találkoztam! Roemerrel!
  - Ne mesélj! Hány éves, százhetven?
  - Nem, ez a fia. De ő se mai gyerek. Kis híján másfél évszázad! Múmia. Borzalmas. Beszélgettünk. És képzeld, irigyel bennünket...
  - Van is miért.
  - Ő ezt nem érti. Hát így. Aztán egy színésznő. Realista, úgy hívják őket. El volt tőlem ragadtatva: egy valódi majomember! Hazavitt, de másnap elszöktem. Palotában lakik. Minden fényűzés bedobva. Kiviruló bútorok, mozgó falak, gondolatolvasó ágyak... ilyesmik.
  - Aha. És ő nem félt?
  - Várj csak... Előbb félt, de aztán ivott valamit... nem tudom, mi volt, talán valami kábítószer. Pertó, vagy minek hívták.
  - Pertó?
  - Igen. Te tudod, mi az? Kóstoltad?
  - Nem – mondta lassan. – Nem kóstoltam. De éppen azt a szert hívják így, ami megszünteti...
  - A betrizálást? Az nem lehet!
  - Így mondta nekem a pasas.
  - Kicsoda?
  - Nem mondhatom el. Szavamat adtam.
  - Jól van. Hát akkor az a nő... ezért...
- Felugrottam.
- Ül le!
- Visszaültem.

– És te? – kérdeztem. – Mert folyton csak én beszélek magamról...

– Én? Semmi a világon. Úgy értem, semmi sem sikerült. Egyáltalán semmi...

Hallgattam.

– Hogy hívják ezt a helyet? – kérdezte.

– Klavestra. De maga a város néhány mérföldre van innét. Tudod, mit? Befurikázunk. Úgyis rendbe akartam hozatni a kocsit. Aztán hazajövünk toronyiránt, futunk egy jót. Mit szólsz hozzá?

– Hal – kezdte lassan –, te vén ló...

– Mi van?

Mosolygott a szeme.

– Sportolással akarsz kiűzni az ördögöt? Szamár vagy.

– Akkor dönts el, ló vagy szamár! – mérgelődtem. – Mi bajod a sportolással?

– Csak az, hogy nem használ. Bántottál itt már valakit?

– Hogy megsértettem-e valakit? Nem. Miért?

– Tettlelesen, úgy gondolom.

Csak most értettem meg.

– Nem volt rá okom.

– Nem is ajánlom.

– Miért?

– Mert olyan, mintha egy gyereket ütnél meg. Érted?

– Nagyjából. Te verekedtél?

Igyekeztem nem mutatni, mennyire meglepődtem. Olaf az úrhajón az önuralmáról volt híres.

– Hát igen. Csúnyán lebögtém. Mindjárt első nap. Illetve, éjjel. Nem tudtam kijönni a postáról... nincs ajtó, csak olyan pörgő izé, láttál olyat?

– Forgóajtó?

– Dehogy. Ha jól sejtem, azzal a biztonsági gravitációjukkal függ össze, tudod. Lényeg, hogy keringtem benne, mint a kerge birka, és ott volt a muksó egy lánnyal, és ujjal mutogatott rám, és röhögött hozzá...

Éreztem, hogy arcomon megfeszül a bőr.

– Jól tetted, ha behúztál neki – mondtam. – Remélem, máskor nem röhög.

– Hát, nem nagyon. Eltörött a kulcscsontja.

– És nem lett ebből bajod?

– Nem. Mert akkor szálltam le a gépről, és ő volt, aki provokált... Ne hidd, hogy egyből ütöttem. Szó sincs róla, én csak megkérdeztem tőle, miért olyan nevetséges,

ha nem ismerem a járást, hiszen sokáig távol voltam. Csakhogy ezen még nagyobb röhögött, és azt mondta, fölfelé bökődve az ujjával: ja, maga abból a majomcirkuszból jött?

– Majomcirkuszból?

– Igen. És akkor...

– Várjál. Miért majomcirkusz?

– Nem tudom. Talán hallotta, hogy az űrhajósokat centrifugában forgatják. Nem tudom, mert aztán már nem társalogtunk... Hát ennyi. Elengedtek, csak ezentúl az Adaptnak a Lunán jobban meg kell dolgoznia a jövevényeket.

– Jön még vissza valaki?

– Jön. Simonadi csoportja, tizennyolc év múlva.

– Akkor ráérünk.

– Bőven.

– De azért elnézőek, valld be – mondtam. – Csontokat tördelsz, és csak úgy elengednek...

– Azt hiszem, a majomcirkusz miatt – tűnődött. – Tudod, nekik se kellemes... a mi ügyünk. Hiszen van eszük. Nem akarják, hogy kitörjön a botrány. Hal, te nem is tudod, mi van.

– Mi van?

– Tudod, miért nem adtak hírt a visszatérésünkről?

– Állítólag volt valami a reálban. Én nem láttam, de valaki mondta.

– Volt ám! Halálra nevetnéd magad rajta. „Tegnap a hajnali órákban visszatért a Földre a bolygókon túli tér kutatóinak egy csoportja. A csoport tagjai jól vannak. A tudományos eredmények feldolgozását megkezdték.” Kész, vége, pont.

– Ennyi?

– Bizony. És tudod, miért? Mert félnek tőlünk. Ezért szórtak szét bennünket az egész Földön.

– Hát nem. Én ezt nem értem. Hiszen van eszük. Te mondtad az előbb. Csak nem hiszik, hogy igazán vadállatok vagyunk, és átharapjuk a torkukat?!

– Ha azt hinnék, egyáltalán ki sem engedtek volna minket. Nem, Hal. Nem mirőlunk van szó. Többről van itt szó. Még mindig nem érted?

– Úgy látszik, berozsdállott az agyam. Mondd el.

– Az emberek általában nem is tudják...

– Mit?

– Azt, hogy kihal a kutató szellem. Hogy expedíciók nincsenek, azt persze tudják. De nem gondolkodnak róla. Úgy gondolják, azért nincsenek expedíciók, mert nincs rájuk szükség, és kész. De azért akad egypár ember, aki pontosan látja és tudja, mi történik,

és mi következik belőle. A jövőben, sőt már most is.

– Hát mi?

– Általános nyámnyilaság. Nyám-nyám most és mindörökké. Senki se repül már a csillagokba. Senki se kockáztat meg egy veszélyes kísérletet. Senki se próbálja ki saját magán az új gyógyszert. Azt hiszed, nem tudják? Tudják! És ha most nagydobra vernék, hogy mi kik vagyunk, mit csináltunk, miért repültünk, egyáltalán mi volt ez, akkor soha többé nem titkolhatnák el, milyen tragikus a helyzetük!

– Nyám-nyám? – ízlelgettem a szavát; ha valaki hallja, talán nevet rajta, de én csöppet sem találtam mulatságosnak.

– Az bizony. Miért, szerinted nem tragikus?

– Hát, nem tudom. Mert nézd csak, Ol! Persze, hogy mi óriási dolognak tartjuk, amit véghezvittünk. Nekünk mindig is az lesz. Odadobtuk érte tíz évünket, meg egyáltalán mindent, azért gondoljuk, hogy nincs ennél fontosabb a világon. De hátha nem is olyan fontos. Legyünk tárgyilagosságok. Mondd meg őszintén: mit értünk el?

– Hogyhogy mit?

– No, teregesd ki a motyódat! Elő veled, mit hoztál a Fomalhautról!

– Megörültél?

– Nem örültem meg. Halljuk, mi haszna volt a mi űrutazásunknak?

– Mi pilóták voltunk. Kérdezd Gimmát, Thurbert.

– Ne kábíts, Ol! Együtt voltunk, és pontosan tudod, ők mit csináltak, mit csinált Venturi, amíg meg nem halt, mit csinált Thurber... no, miért nézel így rám? Hát mit hoztunk? Négy rakomány mindenféle analízist, színeképek meg ez, meg amaz, közetminták, aztán ott az az élőszövet vagy metaplazma, vagy minek hívják azt a mocskot az Arcturus bétájáról. Normers igazolta a gravimágneses örvényelméletét, na és kiderült, hogy a C Meoli típusú bolygókon nem tri-, hanem tetraploid szilikonok létezhetnek; viszont azon a holdon, ahol Arder majdnem otthagya a fogát, nincs semmi, csak ronda láva meg felhőkarcoló méretű buborékok. És azért, hogy megtudjuk, hogy az a láva ilyen francos nagy buborékokba dermed, mi elbaltáztuk tíz évünket, aztán visszajöttünk, hogy röhögjenek rajtunk, vagy kiállítsanak a panoptikumban. Hát mi a jó nyavalyának koslattunk mi oda? Meg tudod mondani? Hát kellett ez nekünk...?

– Lassan a testtel – morogta.

Dühös voltam. Ő is dühös volt. Szeme összeszűkülte. Még a végén összeverekcsünk, gondoltam, és remegni kezdett a szám széle. Akkor hirtelen ő is elvigyorodott.

– Vén gebe! – mondta. – Marhára fel tudsz bősztíteni, tudod?

– A tárgyra, Olaf! A tárgyra.

– Milyen tárgyra? Te térsz el a tárgytól. És ha hoztunk volna egy algebrában beszélő, nyolclábú elefántot, akkor most elégedett lennél? Hát mit vártál az Arcturuson? Édenkertet? Diadalkaput? Mi ütött beléd? Tíz év alatt nem hallottam tőled annyit

marhaságot, mint amit most egy perc alatt összehordtál.

Mélyet lélegeztem.

– Olaf, úgy beszélsz, mintha idióta volnék. Tudod te, mire gondolok. Arra, hogy az emberek nagyon jól megvannak anélkül...

– Meg ám! De milyen jól!

– Csak várj. Szóval, egész jól élhetnek úrutazás nélkül, és még ha úgy van is, amint mondod, hogy a betrizálás miatt nem repülnek többé, akkor, öregem, talán nem is jártak rosszul ezzel a bolttal.

– Igazán? És tegyük fel, hogy megnősülsz. Most mit bámulsz? Nem nősíhatsz meg? Dehogynem. Ugyan, miért ne? És gyerekeid lesznek. Akkor önként, dalolva elviszed őket betrizálni. Jól mondom?

– Nem dalolva. De mit tehetnék? Nem üzenhetek hadat az egész világnak...

– No, akkor áldjon meg a fekete és kék ég – sóhajtott. – Gyere, menjünk a városba, ha akarsz...

– Jó. Ebéd két és fél óra múlva, addig visszaérünk.

– És ha nem érünk, nem kapunk semmit...?

– De kapunk, csak...

Elvörösödtem a tekintetétől. Úgy tett, mintha nem venné észre, a homokot rázogatta a lábáról. Fölmentünk, átöltöztünk, és beautóztunk Klavestrába. Nagy forgalom volt az úton. Először láttam színes, rózsaszín és citromsárga-fehér suhanókat. Javítóműhelyt is találtunk. Úgy rémlett, csodálkozás villan a robot üvegszemében, amint összetört kocsimat méregette. Otthagytuk a kocsit, gyalog mentünk visszafelé. Kiderült, hogy két Klavestra van, régi és új; a régi ipari városban voltam Margerral tegnap. Az új, divatos üdülőhely utcáin nyüzsgött a nép, szinte kizárólag fiatalok, sok tizenéves. A fiúk mintha római harcosoknak öltöztek volna: élénk színű, fényes, kurta trikójuk úgy csillogott a napfényben, mint a mellvért. A sok lány többsége csinos, némelyikük strandruhája merészebb mindannál, amit eddig láttam. Ahogy ott mentünk Olaffal, éreztem: minket bámul az egész utca. A pálmafák alatt sétáló tarka csoportok megálltak, utánunk fordultak. A járókelők megtorpantak, elképedve méregettek: ilyen égimeszelőből még egyet sem láttak, nemhogy mindjárt kettőt. Kínosan feszengve talpaltunk kifelé a városból.

Amikor kiértünk az országútra, és a mezőkön át hazafelé, délnek kanyarodtunk, Olaf elővette zsebkendőjét, hogy megtörölje a homlokát. Kicsit én is megizzadtam.

– Hogy az a keserves istennyila... – morogta.

– Kár beléjük. Savanyúan vigyorgott.

– Hal!

– Mi van?

– Tudod, milyen volt ez? Mint egy filmgyári forgatáson. Római katonák, örömlányok

és gladiátorok.

– Mi voltunk a gladiátorok?

– Pontosan.

– Fussunk? – vetettem fel.

– Fussunk.

Vágtáztunk a mezőkön, vagy öt mérföldet. De elvettük az irányt, kicsit vissza kellett mennünk. Így is maradt időnk, hogy ebéd előtt még ússzunk egyet.

ÖT

Bekopogtam Olaf szobájába.

– Ha barát vagy, jöhetsz – szólta ki.

Pucéron állt a szoba közepén, és bolyhos kelmévé szilárduló, halványsárga folyadékot permetezett a testére a palackból.

– Folyékony fehérnemű, mi? – mondtam. – Hogy szántad rá magad?

– Nem hoztam másik inget – dörmögte. – Nem szereted?

– Nem. És te?

– Elszakadt az ingem.

Csodálkozó tekintetemre elfintorodott:

– Tudod, a röhögő pasas.

Nem szóltam többet. Fölvette régi nadrágját – emlékeztem rá a Prométheuszról –, és lementünk. Az asztalon csak három teríték, az ebédlő üres.

– Négyen leszünk – fordultam a fehér robothoz.

– Nem, uram. Marger úr elutazott. A hölgy, ön és Staave úr hármásban lesznek. Tálalhatok, vagy megvárják a hölgyet?

– Megvárjuk – sietett a válasszal Olaf.

Rendes gyerek. Éppen jött is a lány. A tegnapi szoknyájában, kissé nedves hajjal, mintha éppen a vízből jönne. Bemutattam neki Olafot, aki nyugodt és tartózkodó volt. Sohasem tudtam olyan higgadt lenni, mint ő.

Beszélgettünk egy keveset. A lány elmondta, hogy a férjének minden héten el kell utaznia három napra a munkája miatt, és hogy a medence vize nem olyan meleg, mint lehetne, pedig süti a nap. De hamar kifogytunk a témákból, és bármennyire törtem a fejem, semmi sem jutott eszembe; hallgatásba merültem, és csak ettem, szemben ülve a két igencsak különböző asztaltárral. Észrevettem, hogy Olaf megnézi magának a lányt, de csak olyankor, amikor én beszélek, és ő rám figyel. Olaf arcáról semmit sem

tudtam leolvasni. Mintha egész idő alatt másfelé járnának a gondolatai.

Az ebéd vége felé jött a fehér robot, és jelentette, hogy a medence vizét estére fölmelegítik, ahogyan Margerné asszony kívánta. Margerné megköszönte, és visszament a szobájába. Ketten maradtunk. Olaf rám nézett, és megint fülig vörösödtem.

– Hogy van az – kezdte Olaf, rágyújtva a felkínált cigarettára –, hogy egy olyan ürge, aki képes lemászni abba a bűdös gödörbe a Kereneián, egy vén ló... nem is ló, inkább egy vén orrszarvú, százötven éves létére belezúg...

– Hagyd abba, kérlek – morogtam. – Ha tudni akarod, akár még egyszer lemásznék... Nem fejeztem be.

– Jó, abbahagyom. Tényleg. De tudod, mit, Hal? Azt kell mondanom, hogy megértelek. És lefogadom, hogy te nem is tudod, miért...

A lány szobája felé intettem a fejemmel.

– Miért...?

– Az ám! Vagy tudod?

– Nem tudom. De te se.

– Én tudom. Megmondjam?

– Légy szíves. De semmi malackodás.

– Neked tényleg elment az eszed! – fortyant fel Olaf. – Pedig olyan egyszerű. Csak mindig az volt a te bajod, hogy nem látod meg, ami az orrod előtt van, inkább a végteleneken jár az eszed, mindenféle Cantorok, Korbazyleuszok...

– De nagy szakértő lettél!

– Jó, tudom, gyerekes stílus, de mi megálltunk a fejlődésben, amikor meghúzták mögöttünk azt a hatszáznyolcvan csavart, nem tudod?

– De tudom. Na, nyögj már ki!

– Szóval azért, mert ez a lány éppen olyan, amilyenek a mi időnkben voltak. Nincs az a ronda vörös festék az orrában, se tányér a fülén, se világító gubanc a fején, nem csöpög róla az arany, egyszóval, éppen ilyen lányok szaladgáltak Cebertóban vagy Apprenousban. Pontosan ilyenekre emlékszem. Hát, ennyi az egész.

– Ördögöd van – mondtam halkán. – Igazad lehet. Hát, igen. Igen, de azért van egy különbség.

– Éspedig?

– Amit már mondtam neked. Hogy így, egy csapásra. Azelőtt én nem így viselkedtem. És őszintén szólva, nem is képzeltem volna magamról... úgy gondoltam, én amolyan lassú víz vagyok.

– Az ám! Kár, hogy nem fényképeztelek le, amikor kimásztál a gödörből a Kereneián. Még hogy lassú víz! Öregem, azt hittem, hogy... Eh!

– Hagyjuk a fenébe a Kereneiát, a barlangjaival meg az összes többivel együtt – javasoltam. – Figyelj, Olaf, mielőtt idejöttem, voltam egy orvosnál. Juffon a neve, nagyon rokonszenves mókus. Több mint nyolcvan, de...

– Hát igen, ez a mi sorsunk – bólogatott Olaf. Kifújta a füstöt, és nézte, hogyan oszlik el a jácintféle, lila virágok csokra fölött. – Legjobb nekünk az ilyen öregekkel. Akiknek ekkora szakálluk van. Kilel a hideg, ha rá gondolok. Tudod, mit? Vegyünk egy ketrecre való csirkét, kitekerjük a nyakukat.

– Ne hülyéskedj, jó? Szóval ez az orvos mondott egypár okos dolgot. Hogy rokonaink nincsenek, egykorú barátaink se lehetnek, tehát nekünk csak a nők maradnak, de egyetlen nőt manapság nehezebb megszerezni, mint sokat. És igaza volt. Már is tapasztaltam.

– Hal, tudom, te okosabb vagy nálam. Mindig szeretted a különféle extra dolgokat. Ami állatira nehéz, és először nem is érted, csak amikor már háromszor megszakadtál, akkor. Másképp nem is ízlik. Mit bámulsz így? Én nem félek tőled, azt tudod!

– Még szép. Más már nem is hiányozna.

– Szóval... mit is akartam mondani? Ja, igen. Nézd, én eleinte azt gondoltam, magadnak való ürge vagy, és azért biflázol annyit, hogy többre vidd a pilótaságnál. Rühelled, hogy neked csak annyi a dolgod, hogy menjen a szekér. Már vártam is, mikor kezded fenn hordani az orrodát. Sőt bevallom, ahogy Normers és Venturi nyakára jártál a mindenféle dolgaiddal, ahogy fene nagy tudós vitákba bonyolódtál, azt hittem, már felültél a magas lóra. De aztán jött az a robbanás, emlékszel?

– Az éjszakai.

– Az. És a Kereneia, meg az Arcturus, meg az a hold. Öregem, az a hold álmomban még most is előjön, egyszer le is estem miatta az ágyról. Az a hold, az aztán! Jó, de mit is... na látod! Meszesedik az agyam. Folyton elfelejtem... Szóval, aztán jött ez az egész, és láttam, hogy nem arra hajtasz. Csak te így szereted, neked nem megy másképp. Emlékszel, mikor elkérted azt a könyvet Venturitól, a saját példányát, olyan piros fedelű, mi volt az?

– A hipertér topológiája.

– Az, az... Ő meg azt mondta, „ez magának túlságosan nehéz, Bregg. Nincs meg hozzá a szükséges képzettsége...”

Elnevettem magam, olyan jól utánozta Venturi hangját.

– Igaza volt, Olaf. Túlságosan nehéz volt.

– Igen, akkor, de később azért megbirkóztál vele, igaz?

– Meg. De... nem örültem neki. Tudod, miért. Szegény Venturi...

– Ne is folytasd. Nem tudom, ki kit sajnáljon... azok után, ami következett...

– Ő már nem sajnálhat senkit. Te a felső fedélzeten voltál, ugye?

– Én?! A felsőn? Ember, hiszen ott álltam melletted!

– Tényleg. Ha nem ad rá egyből mindent a hűtésre, talán megússza égési sebekkel. Mint Arne. Biztos elvesztette a fejét.

– Az ám, jókat mondasz! Hiszen Arne így is meghalt!

– Öt évvel később. Öt év, az mégiscsak öt év.

– Ilyen év?

– Látod, most te is így beszélsz, de reggel a medencénél hogy lebarmoltál érte!

– Mert borzasztó volt az egész, de nagyszerű is. Valld be! Egyébként, kár is a szóért. Amikor kimásztál a gödörből a Kere...

– Hagyd már a fenébe azt a gödröt!

– Nem hagyom. Nem hagyom, mert csak akkor jöttem rá, mi lakik benned. Még nem ismertük egymást olyan jól, mint később. Amikor Gimma szólt nekem, úgy egy hónap múlva, hogy Arder teveled repül, azt gondoltam... hát, nem is tudom! Beugrottam hozzá, de nem szóltam semmit. Persze, rögtön megérezte, mi van. Azt mondta: Olaf, ne haragudj. Te vagy a legjobb barátom, de most vele repülök, nem veled, mert... tudod, mit mondott?

– Nem – válaszoltam. Elszorult a torkom.

– Mert egyedül ő jött le oda. Egyedül ő. Senki sem hitte, hogy oda le lehet menni. Ő maga se hitte. Most őszintén... te bíztál benne, hogy visszakerülsz?

Hallgattam.

– Látod, te csibépsz! Ő vagy visszajut velem együtt, mondta Arder, vagy egyikünk se jön vissza...

– És egyedül jöttem vissza... – mondtam.

– És egyedül jöttél vissza. Rád se lehetett ismerni. Halálra rémültem tőled. Lent voltam a szivattyúknál.

– Te?

– Én. Nézem: hisz ez egy idegen! Egy vadidegen jövevény. Azt hittem, képzelődöm... Még a szkafandered is vérvörös volt.

– A rozsdától. Megrepedt a vezetékem.

– Tudom. Nekem mondd? Én foltoztam ki később. De ahogy te kinéztél... No, és még csak aztán jött a java...

– Amit Gimmával...

– Mi más? Az nem került a jegyzőkönyvbe. Még a szalagot is megnyirbálták, egy hét múlva, talán maga Gimma. Azt hittem, megölöd akkor. Jóságos fekete ég!

– Hagyd ezt – mondtam. Éreztem, hogy mindjárt remegni kezdek. – Ne beszélj erről, Olaf, kérlek!

– Most mit hisztizel? Arder közelebb állt hozzám, mint hozzád.

– Közelebb, távolabb, mit számít az! Ütődött vagy! Ha Gimma adott volna neki

tartalékbetétet, Arder itt ülne velünk! Gimma mindennel spórolt, félt, hogy nem lesz elég tranzisztora, de hogy nem lesznek emberei, attól nem félt! Én...

Elharaptam a mondatot.

– Olaf! Olaf, ez tiszta téboly! Hagyjuk abba!

– De úgy látszik, mi nem tudjuk abbahagyni. Legalábbis amíg együtt vagyunk. Gimma azontúl sohasem...

– Hagyjál engem békében Gimmával, Olaf! Olaf! Kész. Befejeztük. Egy szót se akarok többé hallani!

– És azt azért megengeded, hogy magamról beszéljek?

Vállat vontam. A fehér robot le akarta szedni az asztalt, de csak benézett a hallba, és eloldalgott. Talán emelt hangunk riasztotta vissza.

– Ide figyelj, Hal! Tulajdonképpen miért dühöngsz?

– Csak ne tégy úgy, mintha nem tudnád!

– Komolyan.

– Hogyhogy miért? Hiszen miattam történt az egész...

– Micsoda?

– Hát Arderral...

– Mit beszélsz?

– Világos. Ha én előbb szólok, még mielőtt elindulunk, Gimma adott volna...

– Na várj! Honnan sejthetted volna, hogy éppen a rádiója döglik be? És ha valami más?

– Ha. De nem volt semmiféle ha. A rádiója dögölt be.

– Álljunk csak meg! Te ezen rágódsz hat éve, és nem szólsz róla egy árva szót se?

– Mit szóltam volna? Azt hittem, nyilvánvaló. Miért, talán nem az?

– Nyilvánvaló? Fekete ég! Miket beszélsz itt össze?! Térj már észhez! Ha bárkinek is elmondod, az hülyének néz. És amikor Ennessonnál szóródott a nyaláb, annak is te voltál az oka? Mi?

– Annak nem. Ő... szóródás, az előfordul...

– Tudom. Mindent tudok. Annyit, mint te. Ne félj, addig nem nyugszom, míg ki nem mondod...

– Mit már megint?

– Hogy ez rögeszme. Teljes képtelenség. Arder is ezt mondaná, ha itt lenne.

– Köszönöm szépen.

– Hal, ne dühíts, mert odavágok...

– Vigyázz! Én vagyok a nehezebb.

- De én dühösebb vagyok, érted? Marha!
- Olaf, ne ordíts úgy! Nem vagyunk egyedül.
- Na jó. Jó. Szóval halljuk, rögeszme vagy nem?
- Nem rögeszme.

Olaf mélyet lélegzett, orrcimpái elfehéredtek.

- Miért nem? – kérdezte majdnem szelíden.
- Azért, mert én már korábban észrevettem, hogy Gimma így... így fukarkodik. Kötelességem volt, hogy előre lássam, mi lesz ebből, és előbb kellett volna megszorogatnom Gimmát, nem akkor, amikor visszajöttem, Arder nélkül. Puhány voltam. Hát ezért.
- No jó. Jó. Szóval puhány voltál... Azt mondd? Hát nem! Én... Hal! Én nem bírom tovább. Utazom vissza.

Felugrott az asztaltól. Én is.

- Megőrültél? – kiáltottam. – Szóval itt hagysz! Hát persze! Azért, mert...
- Igen. Azért. Hallgassam a képzelgéseiteket? Eszemben sincs. Arder nem válaszolt. Igaz?
- Hagyj békén!
- Nem válaszolt, igaz?
- Nem válaszolt.
- Nem lehetett szivárgása?

Hallgattam.

- Nem lehetett ezerféle más hiba a gépén? És ha visszhangsávba került? Ha kihagyott a jelzése az örvénylés miatt? Ha lecsökkent a mágnesség az adóiban, a folt fölött, és...
- Elég!
- Nem ismered el, hogy igazam van? Szégyelld magad!
- Hiszen nem szóltam semmit.
- Vagy úgy! Tehát abból, amit elsoroltam, akármelyik megtörténhetett?
- Igen.
- Akkor minek makacskodsz, hogy biztosan a rádió volt, semmi más, csak a rádió?
- Talán igazad van... – mondtam. Ólmos fáradtság fogott el, úgy éreztem, minden mindegy. – Jó, lehet, hogy igazad van. A rádió... egyszerűen az volt a legvalószínűbb, érted...? Ne! Ne folytasd! Így is tízszer annyit beszéltünk róla, mint kellett volna. Legjobb egy szót se szólani.

Olaf odajött hozzám.

- Vén ló... – mondta –, szerencsétlen, öreg rinocérosz! Túl sok jutott neked ki a jóból, igaz?
- Most meg miféle jóból?
- Felelősségérzetből. Nem árt ám, ha mértéket tart az ember, mindenféle téren. Mi a szándékod?
- Mire gondolsz?
- Tudod te jól.
- Nem tudom.
- Bajban vagy, igaz?
- De még mekkora bajban!
- Ne utazzunk el valahová? Vagy elutazhatsz egyedül. Megszervezem, ha akarsz. Elviszem innen a holmidat, vagy itt hagyod, vagy...
- Úgy gondolod, meg kéne szöknöm?
- Nem gondolok én semmit. De ahogy elnézlek, amint kiborulsz, no, nem nagyon, csak egy kicsikét, mint az előbb, akkor...
- Akkor mi van?
- Akkor gondolkodóba esem.
- Nem akarok elutazni. Tudod, mi az ábra? Én innen el nem mozdulok, kivéve, ha...
- Ha micsoda?
- Semmi. Figyelj, mit is mondtak a műhelyben? Mikor készül el a kocsid? Holnap, vagy még ma? Elfelejtettem.
- Holnap reggel.
- Jó. Odanézz, már alkonyodik! Elcsevegtük itt az egész délutánt...
- Szép kis csevegés!
- Tréfáltam. Jössz úszni?
- Nem. Inkább olvasnék valamit. Tudsz adni?
- Vidd, amit csak akarsz. Ismered azokat a kis üvegvackokat, ugye?
- Persze. De remélem, nem olyan... olyan felolvasód van hozzá, az a bájos hangú.
- Nem, optonom van.
- Az jó. Elviszem. Te a medencénél leszel?
- Igen. De előbb feljövök veled, átöltözöm.

Odaadtam neki néhány könyvet, főleg történelmi munkákat, meg egy tanulmányt a népesedési folyamatok stabilizálásáról, mert az érdekelte. Es biológiát is, egy jókora művet a betrizálásról. Aztán átöltöztem, de a fürdőnadrágom valahogy elkallódott. Sehol se találtam. Fölvettem hát Olaf fekete úszónadrágját, rá a fürdőköpenyt, és

kisétáltam a házból.

A nap már lement. Felhőgomolyok közeledtek nyugat felől, elborult az ég. Ledobtam a köpenyt a homokra, az is lehűlt már a nappali hőség után. Leültem, ujjaim hegyét a vízbe mártva. Mélyebben megrázott ez a beszélgetés, mint amennyire beismertem. Arder halála sohasem hagyott nyugodni. Talán igaza van Olafnak. Talán csak az emlékezés törvénye parancsolja, hogy soha meg ne nyugodjak...

Felálltam, és lendület nélkül, laposan fejest ugrottam. A víz meleg volt, én hidegre számítottam, és hápogtam a meglepetéstől. Kiúsztam. Túlságosan meleg volt, mintha levesben úsznék. A másik oldalon másztam ki, kezem sötét, nedves foltot hagyott az ugródeszka állványán. Hirtelen a szívembe nyilallt valami. Arder históriája elrepített egy másik világba, és most, talán mert a víz meleg lett, hirtelen eszembe jutott a lány, de úgy hasított belém a képe, mint valami rémületes veszély, amellyel nem bírok szembenézni – pedig muszáj.

Talán ez is csak rögeszme. Bizonytalanul fontolgattam a gondolatot, görnyedten lapulva a sűrűsödő sötétségben. Már a saját testemet is alig láttam, leburnult bőröm beleveszett a homályba. Teljesen beborult az ég, és váratlanul, túl gyorsan, éjszaka lett. Fehér folt közeledett a ház felől. A lány fürdősapkája. Pánikba estem. Feltápászkodtam, egyszerűen el akartam szökni, de észrevett.

– Bregg úr? – szólított meg halkán.

– Én vagyok. Úszni jött? Én... nem zavarom. Már megyek...

– De miért? Engem nem zavar. Meleg a víz?

– Meleg. Nekem túlságosan is – mondtam.

A medence széléhez lépett, könnyedén elugrott. Csak a körvonalait láttam. Sötét fürdőruha volt rajta. Csobbant a víz. Éppen a lábam előtt merült fel.

– Rémes! – kiáltotta prüszkölve. – Mit művelt ez... Hideget kell hozzáengedni. Nem tudja, hogyan kell?

– Nem. De mindjárt kiderítem.

A feje fölött ugrottam be a vízbe. Leúsztam a medence fenekéig, és ott szeltem át, időnként a betont súrolva. A víz alatt, mint általában, kicsit világosabb volt, mint odakint, így megláttam, honnan jönnek a csövek. Kicsit kifulladásra buktam fel, mert sokáig úsztam a víz alatt.

– Bregg!! – hallottam meg a lány hangját.

– Itt vagyok. Tessék?

– Megijedtem... – mondta halkabban.

– Mitől?

– Olyan sokáig maradt lent...

– Már tudom, hol van, rögtön megcsináljuk! – kiáltottam, és futottam a ház felé. A hősies búvárkodás fölösleges volt, a csapok jól látszottak a veranda előtti

oszlopocskán. Megnyitottam a hideg víz csapját, és visszamentem a medencéhez.

– Megvan. Kicsit várni kell...

– Jó.

Az ugrótorony alatt állt, én meg a medence rövidebb falánál, mintha nem mernék közelebb menni. Lassan, óvatosan felé indultam. Szemem már megszokta a sötétséget. Arcvonásait is láttam. A vizet nézte. Nagyon jól állt neki a fehér sapka. És magasabbnak látszott, mint felöltözve.

Szótlanul ácsorogtam mellette, némaságom már kínossá vált. Akkor lehuppantam a földre. Tuskó vagy! – szidtam magamat. De semmi sem jutott eszembe. Sűrűsödtek a felhők, egyre sötétebb lett, de nem lógott az eső lába. Csak elég hűvös volt.

– Nem fázik?

– Nem. Bregg úr...

– Tessék?

– Nem kéne emelkedni a víznek?

– Nem, mert a lefolyót is kinyitottam... Talán már elég. Megyek, elzárom. A ház felől visszacaplatva megfordult a fejemben, hogy lehívhatnám Olafot.

Majdnem felkacagtam: micsoda szamárság! Félek a szívszerelmentől. Laposan a vízbe ugrottam, s rögtön ki is úsztam.

– Talán most jó. Ha túl hideg, csak szóljon, engedek hozzá meleget...

Jóval sekélyebb lett a víz, mert a lefolyó nyitva maradt. A lány – láttam a felhőkre rajzolódó, karcsú árnyát – mintha tétovázott volna. Talán elment a kedve, talán visszamegy a házba, villant eszembe, és szinte megkönnyebbültem. Ekkor beugrott, és halkán felsikoltott, olyan sekély volt ott a víz – én meg nem figyelmeztettem. Jól beüthette a lábát, tántorgott egy kicsit, de nem esett el. Utána ugrottam.

– Nem esett baja?

– Nem.

– Én vagyok az oka. Szamár vagyok.

Derékig ért a víz. A lány elúszott. Kimásztam a partra, elzártam a lefolyó csapját, visszamentem. Őt sehol sem láttam. Halkan a vízbe ereszkedtem, átszeltem a medencét, aztán hanyatt fordulva, lusta karcsapásokkal leúsztam mélyen a víz alá. Kinyitottam a szemem, láttam az üvegesen sötétlő, fodrozódó felszínt. Lassan fölemelt a víz, helyben tapostam, és megláttam a lányt. A medence falánál állt. Felé úsztam. Az ugrótorony a túloldalon maradt, itt hamar leért a lábam. Csobogva nyílt szét lépteim előtt a sekély víz. Láttam a lány arcát, engem nézett. Talán utolsó lépteim lendületétől – mert vízben lábalni nehéz, de hirtelen megállni se könnyű –, vagy magam sem tudom, hogyan, elég az hozzá, hogy egyszer csak ott álltam, arasznyira tőle. Talán semmi sem történt volna, ha hátralép, de nem mozdult, keze a létra első fokán, és már túlságosan közel voltam ahhoz, hogy bármit is mondjak – hogy beszélgetés mögé bújjak...

Magamhoz öleltem, hideg volt és síkos, mint egy hal, mint egy különös, idegen lény, s ezen a szinte halottian hűvös, mozdulatlan testen hirtelen fölfedeztem a forró foltot, a száját. Csókoltam, csókoltam és csókoltam – tiszta örület volt. Nem védekezett. Egyáltalán nem ellenkezett, mintha nem is élne. Vállon ragadtam, fölemeltem az arcát, hogy lássam, a szemébe nézzek, de már olyan sötét volt, alig tudtam a vonásait kivenni. Nem remegett. Csak lüktetett valami – nem tudom, az én szívem vagy az övé. Így álltunk, aztán lassan kibontakozott. Rögtön elengedtem. Kimászott a létrán a partra. Követtem, újból átöleltem, valahogy oldalról, remegett. Most reszketett. Szólni akartam valamit, de nem bírtam. Csak tartottam a karjaimban, magamhoz öleltem, míg újra ki nem bontakozott – nem tolt el magától, csak arrébb mozdult, mintha ott sem volnék. Lehanyatlott a karom. Elment. Az ablakomból kivetődő fényben láttam, amint fölemeli a köpenyét. Nem terítette magára, fölment a lépcsőn. Az ajtóban, a hallban már világos volt. Láttam a hátán, combján csillogó vízcseppeket. Az ajtó becsukódott mögötte. Eltűnt.

Eszembe villant – egy pillanatra –, hogy beugrom a vízbe, és soha többé ki se úszom. No ne! Ilyesmi még sohasem járt a fejemben. A fejem helyén. De hát ez az egész olyan értelmetlen, lehetetlen volt, és a legrosszabb, hogy nem tudtam, mit jelent, és most mit tegyek. És ő miért volt ilyen... ilyen... talán megbénította a félelem? Mindig, mindig csak a félelem? Nem, ez valami más volt. De mi? Honnan tudhatnám azt én? Vagy Olaf. Különben is, hát kamasz kölyök vagyok én, hogy a barátomhoz rohanjak tanácsért, mert megcsókoltam egy lányt?!

Igen, gondoltam. Pontosan így lesz. Elindultam a ház felé, fölemeltem a köpenyem, levertem róla a homokot. A hall világos volt. A lány ajtajához léptem. Hátha beenged – gondoltam. Ha beengedne, tovább már nem is érdekelne. Talán. És akkor talán vége az egésznek. Vagy megpofoz. Nem. Ők jók, ők betrizáltak, nem pofozkodhatnak. Ad nekem egy kis tejecskét, az majd használ. Álldogáltam ott vagy öt percre, visszagondoltam a Kereneia üregeire, a híres gödörré, amit Olaf emlegetett. Áldott gödör! Régi vulkán krátere volt, ha igaz. Arder beszorult a sziklák közé, nem bírt kimászni, a láva meg emelkedett. Illetve nem láva, Venturi szerint valami gejzírféle – persze, azt később mondta. Arder... hallottuk a hangját. Rádió. Lementem, és kihúztam onnan. Istenem! Százszor inkább a kráter, mint ez az ajtó! Semmi nesz. Egyáltalán semmi.

Ha legalább kilincs volna. De csak egy lemez. Az én szobám nem így csukódik. Nem tudom, beállítják-e, mint egy zárat, meg kell-e nyomni – még mindig a kereneiai vadember vagyok.

Fölemeltem a kezem, tétováztam. És ha nem nyílik ki az ajtó? Belegondolni is rémes, ahogy elkullogok. Lesz min rágódnom, jó sokáig. Éreztem, minél tovább ácsorgók itt, annál kevesebb az erőm, mintha kifolyna belőlem az energia. Hozzáértem a lemezhez. Nem engedett. Erősebben megnyomtam.

– Maga az? – szólta ki a lány. Nyilván itt állt az ajtónál.

– Én vagyok.

Csend. Fél perc. Egy perc.

Kinyílt az ajtó. Ő a küszöbön állt. Bolyhos köntösben. Haja szétterült a gallérján. Hihetetlen, de csak most vettem észre, hogy gesztenyebarna.

Csak félig nyitotta ki az ajtót, keze még rajta. Mikor beléptem, hátrált. Mögöttem nesztelenül, magától becsukódott az ajtó.

Hirtelen ébredtem rá, mintha hályog hullana le a szememről, hogyan festünk. Ő csak néz rám sápadtan, mozdulatlanul, kezével összefogva a köntösét, én meg itt állok vizesen, félig pucéran, Olaf fekete úszónadrágjában, homokos köpenyemet markolászva – és bámulom kiguvadt szemmel...

Felkacagtam, olyan mulatságos volt a helyzet. Lerázogattam a köpenyt. Fölvettem, az övet is megkötöttem, aztán leültem. Két nedves folt mutatta, hol álltam az előbb. Csakhogy egyáltalán semmi mondanivalóm nem akadt. Mit mondhatnék? Hirtelen rájöttem. Olyan volt, mint az ihlet.

– Tudja, ki vagyok?

– Tudom.

– Igen? Akkor jó. Az utazási irodától?

– Nem.

– Mindegy. Én vad vagyok, azt tudja?

– Igazán?

– De mennyire! Borzasztóan vad. Mi a neve?

– Nem tudja?

– A keresztnéve.

– Eri.

– Elviszlek innen.

– Mit beszél?

– Igen. Elviszlek innen. Nem akarod?

– Nem.

– Nem baj. Elviszlek. Tudod, miért?

– Sejttem.

– Nem, nem tudod. Én magam sem tudom.

Hallgatott.

– Nem tehetek róla – folytattam. – Az az igazság, hogy rögtön, amint megláttalak. Tegnap. Az ebédnél. Tudod?

– Tudom.

– Várj! Azt hiszed, tréfálok?

– Nem.

– Honnan tudnád... mindegy. Meg akarsz szökni előlem?

Hallgatott.

– Ne próbálj szökni – kértem. – Úgysem használ, érted? Úgysem hagylak békén. Pedig szeretném, elhiszed?

Hallgatott.

– Nézd, nemcsak arról van szó, hogy engem nem betrizáltak. Tudod, nekem semmi sem számít. Semmi. Csak te. Muszáj, hogy lássalak. Hogy nézzelek. Halljam a hangodat. Muszáj, és semmi más nem érdekel. Sehol. Még nem tudom, mi lesz velünk. Attól tartok, rosszul végződik. De nekem mindegy. Mert máris megéri. Az, hogy beszélek neked, és te hallod. Értesz engem? Nem. Hogyan is érthetnél. Ti megszabadultatok a drámáktól, hogy nyugodtan élhessetek. Én erre képtelen vagyok. Nekem ez nem kell.

Hallgatott. Nagy lélegzetet vettem.

– Eri – mondtam –, figyelj... először is, ülj le!

Nem mozdult.

– Kérlek, ülj le!

Semmi.

– Hiszen attól nem lesz semmi bajod. Ül le!

Hirtelen felfogtam. Összecsikordult a fogam.

– Ha nem akarod, minek engedted be?

Semmi.

Felálltam. Megfogtam a vállát. Nem védekezett. Leültettem a fotelba. Odahúztam a székeimet, térdünk majdnem összeért.

– Azt csinálhatsz, amit akarsz. De figyelj rám: én nem tehetek róla. És biztos, hogy te sem. Senki. Én nem akartam. De így van. Ez a kiinduló helyzet, érted? Tudom, hogy úgy viselkedem, mint egy örült. Tudom. De mindjárt elmondom, miért. Mondd, sohasem fogsz szólni hozzám?

– Attól függ – mondta.

– Ezt is köszönöm. Igen. Tudom. Semmihez sincs jogom, és egyáltalán. Szóval, mit is akartam mondani... sok millió éve voltak olyan sárkánygyíkok, brontosaurusok, atlantosaurusok... Hallottál róluk?

– Igen.

– Akkorák voltak, mint egy ház. Borzasztó hosszú farokkal, iszonyatos súllyal. Ezért aztán nem tudtak úgy mozogni, ahogyan szerettek volna, könnyedén és kecesen. Na mármost, nézd, én is ilyen böhöm állat vagyok. Tíz évig mászkáltam a csillagok között, ki tudja, minek. Talán kár volt. De hiába. Ezen már nem tudok változtatni. És ettől vagyok ilyen ormótlan. Érted? Nem tudok úgy viselkedni, mintha más volnék. Nem hiszem, hogy ezért te lelkesednél. Az egészért, amit elmondtam, és amit ezután

mondok. De nem látok semmiféle kiutat. Muszáj, hogy az enyém légy, ameddig csak lehet, és tulajdonképpen ennyi az egész. Válaszolsz valamit...?

Rám nézett. Most még sápadtabbnak tűnt, de talán csak a megvilágítástól. Úgy ült ott bolyhos köntösébe burkolózva, mintha dideregne. Meg akartam kérdezni, fázik-e, de megint nem jött ki hang a torkomon. Én – ó, én nem fáztam!

– Maga... mit tenne... az én helyemben?

– Jól van! – dicsértem. – Én, azt hiszem, harcolnék.

– Nem bírok.

– Tudom. Gondolod, ettől nekem könnyebb? Esküszöm, hogy nem. Szeretnéd, ha már elmennék, vagy mondhatok még valamit? Miért nézel így? Hiszen biztosan tudod már, hogy mindent megteszek a kedvedért, nem? Kérlek, ne nézz így! Minden, amit én mondok, egészen mást jelent, mint más embereknél. És tudod, mit?

Nehezen lélegeztem, mintha sokáig futottam volna. Szorongattam a két kezét – nem tudom, mióta, talán elejétől fogva? Nem tudom. Milyen apró kezek!

– Eri! Tudod, én még sohasem éreztem azt, amit most. Ebben a percben. Gondolj bele: az a rettenetes úr, ott. Elmondhatatlan. Nem hittem, hogy visszatérek. Egyikünk sem hitte. Beszéltünk róla, de csak úgy. Ők ott maradtak, Tom, Arne, Venturi, és most olyanok, mint a kövek, érted, fagyott kövek, a sötétségben. És nekem is ott kellett volna maradnom, de ha itt vagyok, és fogom a kezéd, és beszélhetek hozzád, és te meghallgatsz, akkor ez talán nem annyira rossz dolog. Nem annyira aljas. Talán nem annyira, Eri! Csak ne nézz így! Könyörgök! Adj egy lehetőséget! Ne hidd, hogy ez... csak szerelem. Ne hidd! Több ez annál. Több. Nem hiszed el... miért nem hiszel nekem? Pedig igazat mondok. Hát igazán nem...?

Hallgatott. Keze jéghideg.

– Képtelen vagy rá, ugye? Lehetetlen. Persze, tudom, hogy lehetetlen. Tudtam az első pillanattól fogva. Nem volna szabad itt lennem. Itt üres helynek kellene lennie. Én oda tartozom. Nem tehetek róla, hogy visszatértem. Látod. Nem tudom, miért mondom el neked mindezt. Úgysem létezik. Nem létezik, igaz? Mindegy, ha téged nem érdekel. Azt gondoltad, megtehetek veled bármit, amit akarok? Nekem nem az számít, nem érted? Nem csillag vagy...

Csend lett. Hallgatott az egész ház. Fejemet a kezére hajtottam, és most a tenyeremen fekvő, jéghideg kezeihez beszéltem:

– Eri, Eri! Most már tudod, hogy nem kell félned, igaz? Tudod, hogy nem vagy veszélyben. De ez... olyan óriási dolog, Eri. Nem tudtam, hogy ilyesmi lehetséges. Nem tudtam. Esküszöm. Minek repülünk a csillagokba? Érthetetlen. Hiszen ez itt van. Vagy előbb ott kell járni, hogy felfoghassuk? Hát igen, az lehet. Most megyek is. Megyek már. Felejtsd el az egészet! Elfelejtetted?

Bólintott.

– Nem mondd el senkinek?

Megcsóválta a fejét.

– Igazán?

– Igazán.

Csak suttogta.

Kimentem. Lépcsők. Krémszínű fal, zöld fal. Szobám ajtaja. Kitártam az ablakot, mélyet lélegeztem. Milyen jólesik a levegő. Attól a perctől fogva, hogy tőle kijöttem, teljes nyugalom szállt rám. Még mosolyogtam is, bár nem a számmal, nem az arcommal. Magamban mosolyogtam, elnézően, a saját butaságomon, hogy nem tudtam, pedig milyen egyszerű. Sportbőröndömben keresgéltem, lehajolva. A kötelek között? Nem. Valami csomagocska, mi ez, nem, várjunk csak...

Megvan. Főlegyenesedtem, és hirtelen elszégyelltem magam. Ég a villany. Így nem lehet. A kapcsolóhoz mentem, hogy eloltsam, és Olaf állt a küszöbön. Felöltözve. Le sem feküdt?

– Mit csinálsz?

– Semmit.

– Semmit? Az mi ott? Ne dugd el!

– Semmi.

– Mutasd!

– Nem.

– Tudtam. Te gazember!

Nem számítottam az ütésre. Kiejtettem a kezemből, koppant a padlón. Egymásnak estünk, legyűrtem; felülkerekedett, az íróasztal felborult, az olvasólámpa nekicsattant a falnak, csak úgy zengett a ház. Elkaptam, nem bírt szabadulni, csak hánykolódott, sikoltást hallottam. Eri sikoltott, elengedtem Olafot, felugrottam.

Eri az ajtóban állt.

Olaf térdre tápászkodott.

– Öngyilkos akart lenni. Miattad! – nyögte rekedten. A torkát fogta. Elfordítottam a fejem. A falnak dőltem, rogyadozott a lábam. Rettenetesen szégyelltem magam. Eri döbbszent pillantása ide–oda vándorolt közöttünk. Olaf még mindig a torkát fogta.

– Menjetek – suttogtam.

– Majd ha kinyírtál.

– Könyörgök.

– Nem.

– Kérem, menjen most el – szólalt meg Eri. Leesett az állam. Olaf döbbszent nézett rá.

– Ide figyeljen, ő...

Eri nemet intett.

Olaf még mindig döbbsenten bámulva, oldalazva kihátrált.

Eri rám nézett.

– Igaz? – kérdezte.

– Eri... – jajdultam fel.

– Muszáj...? – kérdezte.

Bólintottam, hogy igen. Ő pedig megcsóválta a fejét.

– Hogyhogy...? – mondtam. És még egyszer, szinte feljajdulva: – Hogyhogy...?

Nem válaszolt. Felé indultam, s láttam, hogy összerándul, bolyhos köntösét szorongató keze reszket.

– Miért? Miért félsz tőlem ennyire?

Nemet intett.

– Nem félsz?

– Nem.

– De reszketsz?

– Az nem számít.

– És... eljössz velem?

Bólintott, kétszer, mint egy gyerek. Átöleltem, olyan gyöngéden, ahogy csak bírtam. Mintha üvegből volna.

– Ne félj... – mondtam. – Nézd...

Nekem is remegett a kezem. Miért nem remegett akkor, amikor lassacskán megöszültem, Arderra várva? Miféle tartalékokhoz, rejtett zugokhoz jutottam el végre, hogy megtudjam, mennyit érek?

– Ül le – mondtam –, hiszen egyfolytában reszketsz. Vagy nem is, várj!

Lefektettem az ágyamra. Nyakig betakartam.

– Jobb így?

Bólintott. Nem tudtam, csak velem szótlán, vagy ilyen a természete.

Letérdeltem az ágy elé.

– Mondj valamit – súgtam.

– Miről?

– Magadról. Ki vagy. Mit csinálsz. Mit akarsz. Illetve... mit akartál, mielőtt a nyakadba szakadtam.

Kicsit megvonta a vállát, mintha azt mondaná, „nincs miről beszélnem”.

– Nem akarsz beszélni velem? Azért, mert...

– Nem fontos... – mondta. Mintha arcul ütött volna. Visszahőköltem.

– Miért... Eri... miért... – dadogtam. De már értettem. Nagyon is jól.

Felugrottam, és fel-alá járkáltam a szobában.

– Így nem akarom. Így nem bírom. Nem lehet. Így nem lehet, én...

Elámultam. Megint. Mert elmosolyodott. Alig észrevehető kis mosoly futott át az ajkán.

– Eri, mit jelentsen...

– Igaza van neki – mondta.

– Kinek?

– Hát a... maga barátjának.

– Miben?

Nehezőre esett kimondani. Elfordította a tekintetét.

– Hogy maga... nem valami okos.

– Honnan tudod, hogy ezt mondta?

– Hallottam.

– Azt, amit beszélgettünk? Ebéd után?

Bólintott. Elpirult. Még a füle is rózsaszín lett.

– Nem tehetek róla. Szörnyű hangosan beszéltek. Elmentem volna, de...

Leesett a tantusz. A szobája a hallból nyílik. Én marha! – gondoltam. Úgy meredtem rá, mint akit fejbe vertek.

– Te mindent hallottál?

Bólintott.

– És tudtad, hogy rólad beszélek?

– Aha.

– Honnan? Hiszen nem mondtam nevet...

– Már előbb is tudtam.

– Miből?

Fejét csóválta.

– Nem tudom. Csak tudtam. Illetve, előbb azt gondoltam, csak úgy rémlik.

– És mikor lett a később?

– Nem tudom. Úgy a nap folyamán. Éreztem.

– Nagyon féltél? – kérdeztem komoran.

– Nem.

– Nem? Miért nem?

Halvány kis mosoly.

– Maga olyan, tisztára olyan, mint...

– Mint mi?!!

– Mint a mesében. Nem tudtam, hogy ilyenek... lehet... lenni... és ha az nincs, hogy... tudja... akkor azt hittem volna, csak álmodom...

– Biztosítlak, hogy nem.

– Ó, tudom! Csak úgy mondtam. Érti, miről beszélek?

– Nem nagyon. Úgy látszik, nem fog az agyam, Eri. Igen, Olafnak igaza volt. Tökfilkó vagyok. Reménytelen tuskó. Úgyhogy mondd meg világosan, jó?

– Jó. Maga azt hiszi, hogy félelmetes, pedig egyáltalán nem. Maga csak...

Elhallgatott, mintha nem találná a helyes szót. Tátott szájjal figyeltem.

– Eri, kicsikém, én... én egyáltalán nem gondoltam, hogy félelmetes vagyok. Képtelenség. Esküszöm. Csak mióta visszatértem, és mindenfélét hallottam, és megtudtam különböző dolgokat... ó, elég ebből! Már eleget beszéltem. Túlságosan sokat. Soha életemben nem fecsegtem ennyit. Beszélj, Eri! Mondjad!

Leültem az ágy szélére.

– Már nincs mit, igazán. Csak... nem tudom...

– Mit nem tudsz?

– Mi lesz...?

Fölé hajoltam. A szemembe nézett. Pillája meg se rebbent. Lélegzetünk összekeveredett.

– Miért engedted, hogy megcsókoljalak?

– Nem tudom.

Ajkammal megérintettem az arcát. A nyakát. Így feküdtem, fejemet a vállára hajtva, fogamat összeszorítva. Még sohasem éreztem így magam. Nem tudtam, hogy ilyen létezhet. Sírni szerettem volna.

– Eri – súgtam hangtalanul. – Eri, ments meg!

Nem moccan. Hallottam, valahogy messziről, sebes szívverését. Felültem.

– Mondd... – kezdtem, de folytatni nem volt bátorságom. Fölkeltem, lehajoltam a lámpáért, felállítottam az íróasztalt, megbotlottam valamiben – a vadászkés. A padlón hevert. A bőröndbe hajítottam. Visszafordultam a lányhoz.

– Eloltom a villanyt, jó?

Nem válaszolt. Eloltottam. Vaksötét lett, még a nyitott ablakban sem látszott semmi távoli fény. Semmi. Csak a feketeség. Mint odafent. Behunytam a szemem. Zúgott a csend.

– Eri... – suttogtam. Nem szólalt meg. Éreztem, hogy fél. Vaktában lépkedtem az ágy

felé. Lestem a lélegzetét, de csak a mindent betöltő csend zúgott körülöttem, ő beleolvadt a sötétségbe, mintha egyé váltak volna. El kellene mennem, gondoltam. Igen. Mindjárt megyek. De lehajoltam, és felködlött előttem az arca. Visszafojtotta lélegzetét.

– Nem – leheltem. – Ne félj. Semmi baj...

Hajához értem, megsimítottam ujjaim hegyével, ismerkedtem vele, még idegen, még váratlan. Úgy szerettem volna mindezt megérteni. Vagy nincs is mit megérteni? Milyen csend van. Olaf alszik? Biztosan nem. Ül, figyel. Vár. Oda kell mennem. De nem tudok. Túlságosan valószínűtlen, bizonytalan ez. Nem mehetek. Nem bírok. Vállára hajtottam a fejem. Egy mozdulat, és hozzásimultam. Éreztem, megdermed a teste. Elhúzódott.

– Ne félj – súgtam.

– Nem.

– De reszketsz.

– Csak úgy.

Átöleltem. Fejének súlya lesiklott a karomon könyököm hajlatába. Így feküdtünk egymás mellett, és hallgatott a sötétség.

– Késő van – suttogtam. – Nagyon késő. Alhatsz. Kérlek, aludj...

Ringattam, csak karom lassú megfeszítésével. Csöndesen feküdt, de éreztem teste melegét, lélegzését. Gyorsan szedte a levegőt. És hevesen, talán riadtan dobogott a szíve. Lassan, lassan csillapodott. Nagyon fáradt lehet. Hallgattam a szívverését, előbb nyitott szemmel, aztán lehunytam a szemem, mert úgy rémlett, akkor jobban hallom. Elaludt már? Ki ez a lány? Miért jelent nekem ilyen sokat? Feküdtem a sötétségben, a nyitott ablakon beáramló levegőtől halk zizzenéssel meg-meglebbent a függöny. Csupa mozdulatlan álmélkodás voltam. Ennesson. Thomas. Venturi. Arder. Hát ezért volt minden? Ezért? Csipetnyi por. Ott, ahol sohasem fúj a szél. Ahol nincs felhő, se napsütés, sem eső, ahol semmi sincs, annyira semmi, hogy úgy rémlik, az lehetetlen, azt elképzelni sem lehet. És én ott voltam? Igazán ott voltam? Minek? Már semmit sem tudtam, alaktalan sötétséggé folyt össze minden – megdermedtem. Eri összerendezte. Lassan átfordult az oldalára. De feje a karomon maradt. Mormolt valamit, egész halkán. És aludt tovább. Megpróbáltam magam elé képzelni az Arcturus kromoszféráját. Ásító tűzóriás, repülök, repülök fölötte, irtózatos, láthatatlan, égő körhintán keringve, könnyező, bedagadt szemmel, és fásultan hajtogatom: szonda, nulla, hetes – szonda, nulla, hetes – szonda, nulla, hetes – ezerszer, sok ezerszer, úgyhogy később ezeknek a szavaknak a pusztá gondolatától is összerándult valami bennem, mintha belém égtek volna, mintha sebek volnának. És a válasz csak recsegés volt a hallgatóban, vihogó kukorékolás, így szólalt meg rádiómban a napkitörések lángja, és ez volt Arder, az arca, a teste és a rakétája, sugárzó gázzá alakulva. És Thomas? Az eltűnt Thomas, akiről senki se tudta, hogy... És Ennesson? Rossz viszonyban voltunk – ki nem állhattam. De a zsilipkamrában birkóztam Olaffal, aki nem akart kiengedni, mert úgyis késő volt: milyen nemes lélek

voltam, fekete és kék egek... De nem volt ám az nemesség, csak pusztán ár kérdés. Az. Mert mindegyikünk óriási kincs volt, az emberi élet ott volt a legnagyobb érték, ahol fityinget se ért, ahol hajszálnyi, alig létező hártya választotta el a végtől. Az a kis drót vagy zárlat Arder rádiójában. A hajszálrepedés Venturi reaktorában, amit Voss nem vett észre – vagy hirtelen támadt, hiszen előfordul a fém fáradása –, és Venturi semmivé vált, mit tudom én, talán öt másodperc alatt. És Thurber visszatérése? És Olaf csodálatos megmenekülése, pedig ő is eltűnt, amikor átütötte valami az irányjelző antennáját. Mikor? Hogyan? Senki se tudta. Olaf visszajutott – valóságos csoda. Igen, egy a millióhoz. És nekem micsoda szerencsém volt! Micsoda rendkívüli, lehetetlen szerencsém... Elszibbadt a karom, elmondhatatlanul jól éreztem magam. Eri, mondogattam magamban, Eri... Madárhang. Olyan a neve. Madárhang... Hányszor kértük Ennessont, hogy utánozzon madarakat. Értett hozzá. Nagyon értett hozzá, és amikor meghalt, vele együtt – az összes madár...

De gondolataim már összemosódtak, alámerültem, a sötétségben úsztam. Mielőtt elnyomott az álom, úgy rémlett, ott vagyok a helyemen, a hajóágyon, lent a fedélzet mélyén, és Arne fekszik mellettem, a másik ágyon... – Felriadtam. Nem. Arne meghalt, a Földön vagyok. Eri halk lélegzését hallom.

– Légy áldott, Eri – rebegtem, beszívva hajának illatát, és elaludtam.

Amikor kinyitottam a szemem, nem tudtam, hol vagyok, még azt sem, ki vagyok. Elcsodálkoztam a karomra terülő sötét hajon – a karomat sem éreztem, mintha idegen tárgy lenne. Csak egy pillanatig tartott. Aztán már mindent tudtam. Még nem kelt fel a nap. Tiszta, tejfehér virradat átható hűvössége áradt az ablakból, még nem színezte rózsásra a hajnal. Néztam a lány arcát ebben a derengő fényben, mintha először látnám. Mélyen aludt, összeszorított szájjal lélegzett. Nem lehetett túl kényelmes neki a karomon, mert kezét a feje alá tette, és picit fel-felvonta a szemöldökét, mintha újra meg újra elámulna. Parányi rezzenés volt, de feszülten figyeltem, mintha arcára lenne írva a sorsom.

Eszembe jutott Olaf. Lassan, nagyon óvatosan kiszabadítottam a karom. Fölösleges volt annyira vigyázni. Eri mélyen aludt, álmodott valamit – mozdulatlanra dermedve próbáltam kitalálni, nem az álmát, csak azt, nem rosszat álmodik-e. Majdnem gyerekes volt az arca. Nem gyötörte lidércnyomás. Visszahúzódtam, fölkeltem. Fürdőköpenyben voltam, ahogy este lefeküdtem. Mezítláb osontam ki a folyosóra, halkán, nagyon lassan csuktam be az ajtót, és ugyanilyen óvatosan néztem be Olafhoz. Ágya érintetlen volt. Az asztalnál ülve aludt, fejét a karjára hajtva. Jól sejtettem: le sem vetkőzött. Nem tudom, mi ébresztette fel – a pillantásom? Felriadt, rám villantotta halványkék szemét, főlegyenesedve nyújtózkodott.

– Olaf – mondtam –, ha száz évig élek...

– Pofa be – szólt szelíden. – Hal, neked mindig beteges hajlamaid voltak...

– Már kezdted? Én csak azt akartam mondani...

– Tudom, mit akartál mondani. Mindig tudom, mit akarsz mondani, már egy héttel előbb. Ha a Prométheuszon fedélzeti káplánt akarunk, éppen beváltál volna. A fenébe, hogy előbb rá nem jöttem! Adtam volna neked, hogy attól koldulsz. Na jó,

Hal! Semmi szentbeszéd. Semmi ünnepi szónoklat, átok, esküdözés, meg ilyesmi. Halljam, mi van. Minden rendben. Igaz?

– Nem tudom. Úgy néz ki. De nem tudom. Ha arra gondolsz... nem volt közöttünk semmi.

– Ezt miért nem térden állva közlöd? Ha gyónni akarsz! Te ökör, hát ezt kérdezem én? A jövőre gondoltam, meg effélékre.

– Nem tudom. Figyelj, azt hiszem, ő se tudja. A nyakába szakadtam, mint derült égből egy kőszikla.

– Hát igen. Az kellemetlen – mormolta Olaf. Vetkőzött, az úszónadrágját kereste. – Hány kiló vagy? Száztíz?

– Akörül. Ne keresd, rajtam van a fürdőruhád.

– Szentfazék létedre mindig lopós voltál – dörmögte. Gyorsan le akartam vetni, de rám szólt: – Hagyd, te örült! Van másik a bőröndömben...

– Mondd, hogy megy itt a válás? Nem tudod véletlenül? – kérdeztem.

– Nem. Nem tudom. Mégis, honnan a fenéből tudnám? Úgy hallottam, annyi, mint egy tüsszentés. Még azt se kell mondani rá, hogy egészségére. Nincs itt emberi fürdőszoba, vízzel?

– Nem tudom. Nem hinném. Csak olyan, tudod.

– Ja. Szájvíz szagú, frissítő vihar. Borzalom. Gyerünk úszni! Vízzel mosdatlannak érzem magam. Alszik?

– Alszik.

– Akkor hajrá.

A víz hideg volt és remek. Megcsináltam a csavarorsót, hátrafelé: sikerült. Pedig még soha. Prüszkölve, hápogva úsztam kifelé, mert beszívtam közben a vizet.

– Csak vigyázz – kiáltott be Olaf a partról. – Nem árt, ha most óvatos vagy. Emlékszel Markelra?

– Persze. Miért?

– Megjött a Jupiter négy ammóniás holdjáról, aztán kiszállt a rakétából a gyakorlótéren, trófeákkal teleaggatva, mint egy karácsonyfa, megbotlott, és eltört a lába. Hát csak vigyázz! De nagyon!

– Majd igyekszem. Átkozottul hideg a víz. Kijövök.

– Jól teszed. Még benáthásodsz. Én tíz évig nem voltam náthás, aztán mihelyt leszálltam a Lunán, már köhögtem.

– Hát persze, a száraz léghőkörtől – mondtam komoly képpel. Olaf felkacagott, beugrott egy méterre tőlem, arcomba csapott a víz.

– Jól mondod – helyeselt felbukkanva. – Száraz egy hely. Száraz, és nem valami kedélyes.

– Megyek is, Olaf.

– Jó. Reggelinél találkozunk? Vagy inkább ne?

– Dehogynem!

Felszaladtam, útközben törölközve. Az ajtó előtt visszafojtottam a lélegzetemet. Óvatosan bekukkantottam. Eri még aludt. Így aztán gyorsan felöltöztem. Még arra is maradt időm, hogy megborotválkozzam a fürdőszobámban.

Bedugtam a fejem a szobába – úgy rémlett, Eri szólít. Amikor lábujjhegyen az ágyhoz óvakodtam, kinyitotta a szemét.

– Itt... aludtam?

– Igen. Igen, Eri...

– Úgy rémlett, valaki...

– Igen, Eri... én.

Rám meredt, mintha lassanként jutna eszébe minden. Előbb kitágult a szeme – a csodálkozástól? –, aztán lehunyta, megint kinyitotta, s lopva – de én észrevettem – gyors pillantást vetett a takaró alá, és elpirulva nézett fel.

Megköszörültem a torkom.

– Szeretnél lemenni a szobádba, ugye? Talán kimegyek addig, vagy...

– Nem kell, hiszen köntösben vagyok – mondta. Felült, összehúzta magán a pongyoláját.

– Ez most... már... igazán így van...? – kérdezte halkán, mintha búcsúzkodna valamitől.

Hallgattam.

Fölkelt, átment a szobán, visszafordult.

Rám pillantott – kérdés volt a szemében, bizonytalanság, és még valami, amit nem tudtam kitalálni.

– Bregg úr...

– Hal a nevem.

– Bre... Hal, nekem...

– Mondjad!

– Én igazán nem is tudom... de szeretnék... mert Seon...

– Mi van vele?

– Hát... ő...

Nem tudja vagy nem akarja kimondani: „a férjem”?

– Holnapután visszajön.

– És?

– Akkor mi lesz?

Nyeltem egyet.

– Beszéljek vele? – kérdeztem.

– Hogy érti ezt...?

Most én bámultam rá meglepődve, értetlenül.

– De hát... maga tegnap azt mondta...

Vártam.

– Hogy... elvisz.

– Igen.

– És ő?

– Akkor ne beszéljek vele? – kérdeztem bambán.

– Hogy érti azt, hogy beszél vele? Maga akar vele beszélni?

– Hát ki más?

– Akkor annak most már... vége legyen?

Kiszáradt a torkom; köhécselem.

– Hiszen... másképp nem megy.

– Én azt hittem, maga... meszket akar.

– Micsodát...?

– Maga... nem tudja, mi az?

– Nem. Nem tudom. Fogalmam sincs. Mi az? – kérdeztem megborzongva. Már megint verembe estem, félreértések ingoványába süllyedek.

– Hát, az úgy van... Az olyan... szóval... ha valaki találkozik... és úgy akarja, egy időre... maga igazán nem tudja?

– Várj egy kicsit, Eri. Nem tudom, de talán már sejtem... ez valami átmeneti dolog, ideiglenes felfüggesztés, egy rövid kaland?

– Nem – mondta, és elkerekedett a szeme. – Maga nem tudja, mi az... Olyan pontosan én se tudom – vallotta be váratlanul. – Csak hallottam róla. Azt gondoltam, maga azért...

– Eri. Én semmit se tudok. És egy árva szót se értek ebből a zagyvaságból. Azt jelenti... mindenesetre valahogy összefügg a házassággal, nem?

– Hát igen. Elmegy az ember a hivatalba, és ott, nem tudom pontosan, hogyan, mindenesetre utána már... akkor már...

– Akkor mi van vele?

– Akkor független. Tehát akkor már senki se szólhat semmit. Egyáltalán senki. Vagyis ő sem...

– Szóval, ez mégiscsak valami... legalizálás? Így érted, az ördögbe is? A házasságtörés legalizálása?

– Nem. Illetve, igen. Illetve, az akkor nem házasságtörés... különben is, ezt a szót már nem használja senki. Tudom, mit jelent, tanultam az iskolában. És nem is hűtlenség, mert, mert hát én Seonnal csak egy évre...

– Miket beszélsz...? – hüledeztem. – Hogy érted ezt? Mi az, hogy egy évre? Házasság egy évre? Egyetlen évre? Minek?

– Hát próbaházasság.

– Jóságos kék és fekete ég! Próbaházasság. És mi az a meszk? Moratórium a következő évre?

– Nem tudom, mi az, hogy moratórium. Amiről én... az azt jelenti, hogy ha az év eltelt, és a házasság felbomlik, akkor a másik lép érvénybe. Mint házasság.

– A meszk?

– Igen.

– És ha a házasság nem bomlik fel? Akkor mi van?

– Akkor nincs semmi. Akkor nem számít.

– Aha. Most már értem. Hát nem. Semmiféle meszk. Holtomiglan, holtodiglan. Tudod, mi az?

– Tudom. Bregg úr...

– Tessék.

– Én most írom a szakdolgozatomat régészetből...

– Értem. Ne nézzelek hülyének, mikor én vagyok a hülye?

Elmosolyodott.

– Finomabban is lehet fogalmazni.

– Jó. Bocsánat. Szóval, Eri, akkor beszélhetek vele?

– Miről?

Leesett az állam. Már megint – gondoltam.

– Hát mi a nyava... – nyelvembe haraptam. – Mi másról, mint rólunk?

– De hát az nem szokás.

– Nem? Vagy úgy. No jó. Akkor mi a szokás?

– Elintézik a válást. De Bregg úr, igazán... hiszen én... így nem lehet...

– Hanem hogyan lehet?

Tanácsstalanul vont a vállát.

– Szóval, megint ott tartunk, ahonnan tegnap este elindultunk? – kérdeztem. – Ne haragudj, Eri, hogy így beszélek, de nézd, én duplán hátrányos helyzetben vagyok.

Nem ismerem a formákat, a szokásokat, nem tudom, mit illik, mit nem illik, még a hétköznapi dolgokban sem, hát még ilyen...

– Jó, tudom én. Tudom. De én övele... én... Seonnal...

– Értelek – mondtam. – Tudod, mit? Ülünk le.

– Jobban tudok gondolkodni, ha állok.

– Ahogy tetszik. Figyelj, Eri! Én tudom, mit kellene tennem. Azt, hogy foglak, és elviszlek innen valahová, amint tegnap mondtam. Nem tudom, miért vagyok olyan biztos ebben. Talán csak a végtelen butaságom miatt. De úgy érzem, végül is jól járnál velem. Hát így. És mégis, látod, én olyan vagyok... no, egyszerűen: mégse akarom. Azért, állítólag, ugye, hogy ne kényszerítselek. Így aztán az egész döntésemért, valljuk be őszintén, te leszel felelős... Vagyis ha emígy nem vagyok gazember, akkor amúgy mégis. Látom én ezt. Nagyon jól látom. Úgyhogy csak egyet árulj el: te mit akarsz?

– Emezt...

– Mit?

– Az emígy gazembert...

Felkacagtam. Talán kissé hisztériásán.

– Ó, Istenem! Igen. Jól van. Akkor beszélhetek vele? Később. Úgy értem, eljőnnék ide egyedül...

– Nem.

– Nem szokás? Lehet. De úgy érzem, Eri, mégiscsak jobb, ha...

– Ne. Én... nagyon kérem! Igazán. Ne. Ne!

Könnyek öntötték el a szemét. Átöleltem.

– Eri! Ne! No, ne sírj! Úgy lesz, ahogy akarsz, csak ne sírj! Nagyon szépen kérlek. Mert... ne sírj! Hagyd abba, hallod? Vagy különben... sírjál csak... én... nem is tudom...

– Én... nem tudtam, hogy... így... lehet... – zokogta.

Felkaptam, körbevitettem a szobában.

– Ne sírj, Eri... vagy tudod, mit? Elutazunk... egy hónapra. Akarod? Aztán, ha akarsz, visszajöhetsz...

– Kérem... – mondta – kérem...

Letettem a földre.

– Nem lehet így? Hiszen nekem fogalmam sincs. Azt gondoltam...

– Jaj, milyen maga! Lehet, nem lehet. Én nem akarom úgy! Én!

– Az emilyen gazember egyre növekszik – váltottam erélyes hangra. – Jól van, Eri. Nem tanácskozom veled tovább. Öltözz! Megreggelizünk és elutazunk.

Rám nézett, könnyes arcán láttam, hogy erősen gondolkodik. Összevonta szemöldökét. Úgy rémlett, mondani akar valamit, és az nem lesz hízelgő rám nézve. De csak felsóhajtott, és szó nélkül kiment. Leültem az asztalhoz. Hirtelen döntésem – akár egy kalózregényben – a pillanat műve volt. Elszántságom valójában gyöngelábakon állt. Ólomsúllyal nehezedett rám a kérdés: szabad ilyet tennem? Jó lesz így? Micsoda zűrzavar!

Nyílt az ajtó. Olaf állt ott.

– Sajnálom, fiam – mondta. – Tudom, indiszkrét vagyok, de hallottam. Nem lehetett nem hallani. Nyitva hagyod az ajtót, ráadásul bömbölsz. Hal, te aztán kitettél magadért. Mit akarsz még szegény lánytól, ugorjon a nyakadba, mert egyszer lemásztál a gödő...

– Olaf!!! – hördültem fel.

– Na jó, csak nyugi. Pompás leletet ásott ki magának a régész hölgyed. Százhatvan éves vőlegény, az már antik darab, mi?

–A humorod...

– Nem tetszik neked, tudom. Nekem se. De mire jutnék, öregem, ha nem ismerném az észjárásodat? Mehetnék temetésre. Hal, Hal...

– Tudom, mi a nevem.

– Most mi bajod? Káplán úr, gyülekező! Eszünk és lelépünk.

– Még azt se tudom, hová.

– Én véletlenül tudom. A tengerparton még vannak kiadó házacsákák. Beültök az autóba...

– Hogyan beültök?

– Hát mit gondoltál? Szentháromság? Káplánom, te...

– Ha nem hagyod abba, Olaf...

– Jó. Tudom. Te azt szeretnéd, hogy mindenki boldog legyen: én, te, az a Seol vagy Seon, vagy mi... Hát, ez nem megy. Együtt indulunk, aztán kitehetsz Houluban. Ott röpre szállok.

– Szépen megszerveztem a nyaralásodat – dünnyögtem.

– Én nem panaszkodom, te se panaszkodj. Hátha kisül ebből valami. No, eleget járt a szájunk. Gyere!

Furcsa hangulatban reggeliztünk. Olaf a szokottnál többet beszélt, de inkább csak a falnak. Eri és én alig szólaltunk meg. Aztán a fehér robot kihozta a suhanót, és Olaf hajtott be vele Klavestrába az autóért. Valami okból így döntött, az utolsó pillanatban. Egy óra múlva a kocsit már a kertben állt, beraktam egész cókmókomat, Eri is hozta a holmiját – úgy rémlett, nem mindet, de nem kérdezősködtem: igazság szerint nem is szóltunk egymáshoz. Az egyre tikkasztóbb napsütésben előbb Houluba hajtottunk – rövid kitérő volt –, ott Olaf kiszállt; csak útközben árulta el, hogy már

bérelt is nekünk házat.

Tulajdonképpen el sem búcsúztunk.

– Figyelj – mondtam –, ha értesítelek... eljössz?

– Valószínűleg. Majd megírom a címemet.

– Írjál Houluba, poste restante – mondtam. Búcsúra nyújtotta kemény kezét. Hány ilyen lehet még az egész Földön?

Megszorítottam, hogy a csontom is belereccsent, aztán vissza se nézve beültem a volán mögé. Alig egy órát tartott az út. Olaf megmondta, hol keressük a házat. Kicsi ház volt, négyszobás, úszómedence nélkül, de közvetlenül a tengerparton. A következő dombra érve az elszórt, színes házacska között megláttuk az óceánt. Tompa, távoli morajlását már előbb hallottuk.

Időnként Erire pillantottam. Szótlanul ült, egyenes derékkal, csak ritkán nézett ki az elsuhanó tájra. A házacska – a mi házuk – kék, narancssárga tetővel, mondta Olaf. Megnyaltam az ajkam, sós ízt éreztem. Az út elkanyarodott, párhuzamosan a homokos parttal. Az óceán hullámai messziről mozdulatlanok tűntek, zúgásuk belevegyült a hangos motorzúgásba.

A mi házuk majdnem az utolsó volt. A kis kert, a lerakódott sótól szürkés bokraival, nemrég elmúlt vihar nyomait mutatta. A hullámok nyilván felcsaptak az alacsony kerítésig: üres kagylóhéjak heverték előtte. A háztető előrenyúló karimája, mint egy kackiásan szembe húzott, lapos kalap, jókora árnyékot vetett. A szomszéd ház úgy hatszáz lépésre volt tőlünk, egy gyér fűvel benőtt, magas homokbucka mögött. Lent, a félhold alakú strandon, apró emberalakokat láttam.

Kinyitottam a kertajtót.

– Eri...

Szó nélkül kiszállt. Csak tudnám, mi játszódik le kissé összeráncolt homloka mögött! Jött mellettem, a bejárat felé.

– Ne így – mondtam. – Nem lépheted át a küszöböt, tudod?

– Miért?

Ölbe kaptam.

– Nyisd ki... – kértem. Hozzáért a lemezhez, az ajtó kinyílt.

Átemeltem a küszöbön, és talpra állítottam.

– Régi szokás. Szerencsét hoz...

Előrement, hogy megnézzé a szobákat. Hátul volt az önműködő konyha meg egy robot, nem is robot, csak amolyan bamba kis takarítógép. Azért felszolgálni is tud. Végrehajtja a parancsokat, de a szókincse szegényes.

– Eri – mondtam –, akarsz lemenni a strandra?

Megrázta a fejét. A legnagyobb, fehér-arany szobában álltunk.

– Hát mit akarsz, talán...

Be sem fejezhettem, újból nemet intett.

Láttam már, hogy bajok lesznek. De a kockát elvettem, játszanom kell tovább.

– Behozom a holmikat – mondtam. Vártam, válaszol-e, de ő leült a füzöld fotelba, és lerítt róla, hogy úgysem szól semmit.

Szörnyű volt ez az első nap. Eri nem dacoskodott látványosan, nem kerülte feltűnően a társaságomat, ebéd után még tanulni is próbált egy kicsit – megkértem, hadd maradjak a szobájában. Megígértem, hogy nem zavarom, meg se nyikkanok, csak nézem. De már negyed óra múlva (ilyen gyors felfogású vagyok!) rájöttem, hogy a jelenlétem úgy nyomasztja, mint valami láthatatlan szikla – erről árulkodott hátának vonala, óvatos kis mozdulatai, titkolt erőfeszítése, így aztán verítékezve menekültem onnan, és inkább a szobámat róttam. Nem ismertem még Erit. De azt már tudtam, hogy nem buta lány, sőt. A mi helyzetünkben ez jó is, meg rossz is. Jó, mert ha nem is érti, legalább sejti, ki vagyok, és nem barbár szörnyeteget vagy vadembert lát bennem. Rossz, mert ha így áll a dolog, nem sokra megyek Olaf utolsó percben adott tanácsával. Hon könyvéből idézte az ismert aforizmát: „Legyen jég a férfi, akkor lángol a nő”. Esélyre tehát szerinte csak éjszaka számíthatok, nem nappal. Ezt nem akartam, ezért kínlódtam annyira, de tudtam, ilyen rövid idő alatt hiába is próbálnám meggyőzni, bármit mondok, a szavak leperegnek róla. Mert ugyan mivel cáfolhatnám az ő igazát, jogos haragját, amely csak egyetlenegyszer nyilvánult meg, pillanatnyi dühkitörésében, amikor kiabálni kezdett: nem akarom! Nem akarom! És hogy utána olyan gyorsan erőt vett magán, az is rossz jel.

Estére rettegni kezdett. Igyekeztem összehúzni magam, lapítottam a fű alatt, mukkanás nélkül, mint Woow, az a kis pilóta, leghallgatagabb kollégánk, aki képes volt bármit tudtul adni és megtenni anélkül, hogy szóra nyitná a száját.

A vacsora hátborzongató volt, Eri egy falatot sem evett. Aztán csak nőttön-nőtt bennem a harag, már-már gyűlöltem a kínlódásom miatt, és mert tudtam, milyen végtelenül igazságtalan ez az érzésem, még jobban gyűlöltem.

Első igazi éjszakánk: amikor elaludt a karomban, s a teste még parázslott, de zihálása csöndesedő sóhajokba ment át, tulajdonképpen biztos voltam benne, hogy győztem. Egész idő alatt harcolt, de nem ellenem, hanem a saját testével, amelyet lassanként megismertem keskeny körmeitől, apró ujjaitól, tenyerétől a lába hegyéig. Minden porcikáját és hajlatát felnyitottam, mintegy életre keltettem csókjaimmal, leheletemmel, belélopóztam – akarata ellenére, végtelenül türelmesen és lassan, szinte észrevehetetlen átmenettel; és ha éreztem erősödő, halálos ellenállását, visszahúzódtam; értelmetlen, örült, gyerekes szavakat suttoztam, aztán meg csak némán becéztem, érintésekkel ostromoltam órák hosszát, és éreztem, amint megnyílik, amint merevsége a végső ellenállás reszketésébe csap át. Aztán másképpen remegett, már legyőzve, de én egyre csak vártam, és némán, mert ez már a szavakon túl volt, csak néztem a sötétségben karcsú karját, mellét, bal mellét, mert ott dobogott egyre gyorsabban a szíve, és egyre hevesebben lélegzett, kétségbeesetten, és megtörtént. Nem is gyönyör volt, hanem a megsemmisülés és

egybeolvadás kegyelme, a testek határának rohamozása, hogy pillanatokra vadul egygé váljanak, és viaskodó leheletünk, forróságunk öntudatlanságba zuhanjon. Felkiáltott, csak egyszer, gyengén, vékony, gyerekes hangon, és akkor átölelt. Aztán lehullott rólam a keze, lopva, mintha hirtelen rádöbrent volna, mélyen szégyenkezve, szomorúan, hogy milyen rettenetesen félrevezettem és becsaptam. Én meg kezdtem mindent előlről, a néma esdeklést, ujjai tövét csókolgatva, az egész gyöngéd és oly kegyetlen hadjáratot. És minden megisméltődött, mint valami forró, fekete álomban, és egyszer csak éreztem, hogy hajamba mélyedő keze csupasz vállához szorítja arcomat, olyan erővel, amelyet nem is képzeltem róla. Aztán halálosan kimerülve, hevesen zihálva, mintha szabadulni akarna a felgyúlt forróságtól és a hirtelen rémülettől, elaludt. Én pedig csak feküdtem mozdulatlanul, élettelenül, a végsőig felcsigázva, mintha meg akarnám fejteni, hogy ami történt, mindent jelent vagy semmit. Az álom küszöbén úgy rémlett, megmenekültünk, és csak ekkor szállt rám a nyugalom, az a nagy nyugalom, mint a Kereneián, amikor a repedezett, forró lávalapokon feküdtem az eszméletlen Arderral, de láttam lélegző száját a szkafander ablaka mögött, és tudtam, hogy nem jöttem hiába, csak annyi erőm sem volt már, hogy kinyissam tartalékpalackja csapját; bénán hevertem, érezve, hogy életem legnagyobb eseményén már túl vagyok, és ha most meghalok, már nem változik semmi, és tehetetlenségem a diadal kimondatlan némasága volt.

Reggel pedig minden kezdődött előlről. Az első órákban még szégyenkezett, vagy talán megvetés volt, nem tudom, nekem szólt-e, vagy önmagát vetette meg azért, ami történt. Dél felé sikerült rávennem egy kis kirándulásra. Autóztunk az óriási, napsütötte homokpartok mentén. Előttünk a Csendes-óceán, zúgó kolosszus, tajtékos hullámok fehér-arany, ívelt barázdáival, vitorlások színes foltocskáival, egészen a láthatárig. Megállítottam a kocsit, ahol véget ér a homokpart, és váratlanul felbukkan egy meredek sziklafal. Az út éles kanyara után, egyméternyire a meredély szélétől, egyenesen lelátni a hullámverésre. Aztán hazamentünk ebédelni. Megint olyan lett a hangulat, mint tegnap, és dermedt szívvel gondoltam az éjszakára, mert nem akartam. Így nem akartam. Ha másfelé néztem, éreztem a pillantását. Törtem a fejem, miért ráncolja megint a homlokát, miért mered újra meg újra furcsán maga elé. Aztán vacsora előtt, mikor már asztalnál ültünk, nem tudom, hogyan és miért, egyszerre csak világosság gyúlt az agyamban. Kedvem lett volna falba verni a fejem, hogy ilyen önző számár voltam, ilyen önáltató gazember – dermedten ültem, moccanni sem bírtam, csak belül tombolt a vihar, homlokomat kiverte a veríték, rosszullét környékezett.

– Mi bajod...? – kérdezte.

– Eri – nyögtem –, én... csak most. Esküszöm! Csak most jöttem rá, ebben a pillanatban, hogy azért jöttél velem, mert féltél, hogy különben én... igazam van?

Elkerekedett a szeme a csodálkozástól, éberen fürkészett, mintha csalást, komédiázást gyanítana.

Bólintott.

Felugrottam.

– Megyünk.

– Hová?

– Klavestrába. Csomagolj! Ott leszünk... – órára néztem – három óra múlva.

Nem mozdult.

– Igazán...? – mondta.

– Igazán. Eri! Én nem tudtam. Jó, tudom. Nem hangzik valami hihetően. De vannak határok. Igen, vannak határok. Eri, én még nem is értem igazából, hogyan tehettem... áltattam magam, nyilván. Na jó, nem tudom, mindegy, ez most már úgysem számít.

Összecsomagolt – olyan gyorsan... Recsegve-ropogva összeomlott bennem minden, de kifelé teljesen, majdnem teljesen nyugodt voltam. Amikor beült mellém a kocsiba, azt mondta:

– Hal, ne haragudj.

– Hogy én, miért? Ja, úgy! – kaptam észbe. – Te azt gondoltad, tudom?

– Persze.

– Jó. Ne beszéljünk többet róla.

És megint százzal robogtunk; elvillantak mellettem a lila, fehér, zafírkék házacskák, kanyargott az út, még gyorsabban, elég nagy volt a forgalom. Aztán ritkult, a házak elfakultak, az ég sötétkék lett, feltűntek a csillagok, süvített a szél.

Megszürkült az egész környék. A hegyek domborzata ellaposodott, csak szürke púpok körvonalai maradtak, az út széles sávja pedig foszforosan derengett a félhomályban. Felismertem Klavestra első házait, a jellegzetes kanyart, a sövényt. Leálltam a bejáratnál, bevittem Eri holmiját a kertbe, a veranda elé.

– Nem akarok... bemenni a házba – mondtam. – Érted.

– Értem.

Búcsúzkodni sem akartam, egyszerűen sarkon fordultam. Megérintette a kezemet, összerezsentem, mint akit megperzseltek.

– Hal, köszönöm...

– Ne mondj semmit. Az ég szerelmére, csak ne mondj semmit!

Menekültem. Beugrottam a kocsiba, indítottam, a motorbögés egy pillanatra lehűtött. Nevetséges alak vagyok. Hát persze, attól félt, hogy megölöm a férjét. Hiszen látta, amint majdnem megfojtom szerencsétlen Olafot, csak azért, mert nem engedte, hogy – és különben is! Különben is! Ordítottam ott a kocsiban, megtehettem bármit, egyedül voltam, a motorbögés elnyomta őrvongésemet – és megint csak nem tudom, melyik percben jöttem rá, mit kell tennem. És újra, mint először is – nyugalom szállt rám. Már nem ugyanolyan. Mert az, hogy ilyen aljasul visszaéltem a helyzettel, így kényszerítettem őt, hogy velem jöjjön, és minden csak ezért történt – az rosszabb volt mindennél, amit el tudtam képzelni, mert még az emlékeimtől is megfosztott, annak az éjszakának az emlékeitől, és mindentől. Én magam, saját kezemmel pusztítottam el

mindent mérhetetlen önzésemben, vakságomban, nem látva meg, ami ott van az orrom előtt, ami a legnyilvánvalóbb – hiszen nem hazudott Eri, amikor azt mondta, nem fél tőlem. Nem is magát féltette, persze. Hanem a férjét.

Az ablakok mögött fénypontok repültek, szétszóródtak, puhán elmaradtak. Gyönyörű volt a táj, és én gyötrődve, összezúzva, csikorgó kerekekkel robogtam egyik kanyarból a másikba, a Csendes-óceán felé, a meredek sziklafal felé, ott kint. Egyszer a vártnál nagyobbat zökkent a kocsí, kicsúszott jobboldalt az útpadkára. Egy pillanatra megrémültem, aztán felkacagtam – félek itt meghalni, mert máshol akarok, és kacajom hirtelen zokogásba fulladt. Gyorsan kell végeznem, gondoltam, mert már nem vagyok a régi. Ami velem történik, rosszabb, mint szörnyű – undorító. És azt is elmondtam magamnak, hogy szégyellhetem magam. De a szavaknak nem volt súlyuk, értelmük sem. Szuroksötét volt már az éjszaka, az út szinte üres, nincs forgalom ilyenkor – de mögöttem, nem is messze, felbukkant egy fekete suhanó. Könnyen, simán követett, ahol én vad dolgokat műveltem a fékkel és a gázzal. Persze, mert a suhanókat mágneses vagy gravitációs vonzás tartja meg az úton, ördög tudja, melyik. Könnyűszerrel meg is előzhetett volna, de csak követett úgy nyolcvan méterről, hol egy kicsit közelebb jött, hol növelte a távolságot. Ha az alvással a földet súrolva levágtam egy éles kanyart, a suhanó hátramaradt, pedig nyilván lépést tarthatott volna. Talán fél a vezetője. Illetve, talán nincs is vezetője. De mit bántam én azt a suhanót!

Bántam, mert éreztem, nem véletlenül jár a nyomomban. És hirtelen rádöbbsentem, hogy Olaf az, Olaf, aki (joggal!) fikarcnyit sem bízva bennem, itt várta valahol a környéken, hogyan alakulnak a dolgok. És attól a gondolattól, hogy itt az én megmentőm, az én drága, öreg Olafom, aki megint csak nem engedi, hogy megtegyem, amit akarok, megint a bátyám, a vigasztalóm lesz, olyan eszeveszett düh fogott el, hogy egy másodpercig az utat sem láttam.

Miért nem hagynak békében? – gondoltam, és tövig nyomtam a gázpedált. Minden erőt kipréseltem a kocsiból, mintha nem tudnám, hogy a suhanó úgyszólván kétszer olyan gyors, ha akar. Így száguldottunk az éjszakában, a fénypettyes dombok között, és a szél jajongó süvítésébe már belevegyült, mintha feneketlen szakadékból jönne, a láthatatlan óceán roppant zúgása.

Hát csak kövess! – gondoltam. Csak kövess! Nem tudod, amit én tudok. Nyomomban vagy, szimatolsz, nem hagysz békén, sebaj; én kicsúszom a kezedből, egyszerűen eltűnök, mire észbe kapnál. Ha a fejed tetejére állsz, a suhanó akkor se tér le neked az útról. Úgyhogy az utolsó pillanatban legalább tiszta lesz a lelkiismeretem. Nagyon helyes.

Éppen elrobogtam a házacskáink előtt – három világos ablaka szíven ütött, mintha csak azt bizonygatná, hogy nincs olyan kín, amit fokozni ne lehetne, és máris az óceánnal párhuzamos, utolsó útszakaszra értem. Ekkor a suhanó, legnagyobb rémületemre, gyorsított, és előzni kezdett. Durván elébe vágtam, balra. Visszahúzódott, és így manővereztünk: valahányszor előzni akart, elálltam az út bal oldalát, talán ötször is. Aztán hiába vágtam elébe, folytatta az előzést, kocsimat majdnem súrolta az üresnek látszó, ablaktalan jármű fényes, fekete oldala; most már

biztosra vettem, hogy ez Olaf, mert ilyesmit meg nem merne tenni senki emberfia – de hát Olafot nem gyilkolhatom meg. Azt azért mégsem. Átengedtem. Megelőzött, azt hittem, most megpróbál valahogy leállítani, de nem, továbbhajtott, úgy tizenöt méterrel előttem – no, gondoltam, az nem baj. És lassítottam, abban a halvány reményben, hogy eltávolodik, de nem akart, lassított ő is. Mérföldnyire lehattunk attól az utolsó kanyartól, a meredélytől, amikor a suhanó tovább lassult, az út közepén, hogy meg ne előzhessen. Megfordult a fejemben, hogy talán sikerülne itt, most, de itt nincs szikla, csak homokos part, száz méter után bepörögnek a kerekeim, még a vízig se jutnék el – ilyen ostobaságot csak nem csinálok. Nem volt mit tenni, tovább hajtottam, a suhanó pedig tovább lassított. Láttam, mindjárt megáll: fekete karosszériája hátul vörösen felragyogott, mintha lángoló vért ontaná a féklámpák. Megpróbáltam hirtelen megelőzni, de keresztbe fordult. Gyorsabb és mozgékonyabb volt, hiszen gép vezette. A gép reflexe mindig gyorsabb. A fékbe tapostam, de későn; rémes csattanás, a szélvédőm előtt felbukkant a fekete tömb, előrebuktam, s elvesztettem az eszméletemet.

Kábán nyitottam ki a szemem, mintha ájult, mély álomból ébrednék – azt álmodtam, hogy úszom. Hideg folyadék csorgott az arcomról, kezeket éreztem, valaki rázogató, egy hang szólít.

– Olaf – nyögtem –, miért, Olaf... Miért...

– Hal!!

Összerándultam. Felkönyököltem, és Eri arca hajolt fölém. És amikor felültem, annyira elképedve, hogy képtelen voltam bármit is gondolni, lassan az ölembé csúszott, vállát görcsös remegés rázta – és én még mindig nem tudtam elhinni. Olyan volt a fejem, mint egy vattával tömött léggömb.

– Eri – dadogta zsidbadt ajkam, amely furcsán nagy, nehéz és valahogy távoli lett. – Eri... te vagy... nem, ez csak álom...

És hirtelen visszatért az erőm. Karomba kaptam, talpra szöktem, megtántorodtam – és hanyatt estem vele együtt a még meleg, puha homokban. Csókolgattam sós, nedves arcát, és sírtam, először életemben, és ő is sírt. Sokáig nem szóltunk egy szót sem. Lassan valahogy félni kezdtünk, nem tudom, mitől – csak nézett, nézett révült pillantással.

– Eri – mondogattam –, Eri... Eri...

Ennyi telt tőlem. Elterültem a homokban, hirtelen elgyengülve, ő megijedt, emelgetni próbált, de nem futotta az erejéből.

– Ne, Eri – suttogtam –, ne, nincs semmi bajom, csak...

– Hal! Beszélj! Beszélj!

– Mit beszéljek... Eri...

A hangom kicsit megnyugtatta. Elfutott valahová, egy lapos edényben vizet hozott, s megint az arcomat locsolgatta – keserű tengervíz. Többet ittam volna belőle – villant eszembe, értelmetlenül; hunyorogtam. Lassacskán összeszedtem magam. Felültem, a

fejemet tapogattam.

Zúzódás se volt rajta – megvédett a hajam –, csak egy narancs méretű púp és néhány horzsolás. A fülem még jócskán zúgott, de nagyjából rendben voltam. Legalábbis ülve. Igyekeztem felállni, de nem nagyon bírt meg a lábam.

Eri előttem térdelt, kezét már leengedte, aggódva figyelt.

– Te vagy az? Igazán? – kérdeztem. Csak most értettem meg. Hátrafordultam, és megláttam az újhold fényében a két összefonódott, fekete tömböt az út szélén, tízméternyire tőlünk. Torkomon akadt a szó, mikor ismét Erire néztem.

– Hal...

– Igen.

– Próbálj felállni... segítek...

– Álljak fel?

Nyilván még kába voltam. Értettem is, nem is, mi történt. Eri ült a suhanóban? Lehetetlen.

– Hol van Olaf? – kérdeztem.

– Olaf? Nem tudom.

– Hogyhogy... Nem is volt itt?

– Nem.

– Akkor te? Egyedül?

Bólintott.

És egyszer csak iszonyúan, embertelenül megrémültem.

– Hogy tehetted ilyet! Hogy tehetted ilyet?!

Arca megrándult, szája remegett, alig bírt beszélni.

– Muszáj... volt...

Megint elsírta magát. Lassan lecsillapodott, elhallgatott. Megérintette az arcomat. A homlokomat. Finoman megtapogatta koponyámat, én meg egyre csak azt hajtogattam, hangtalanul:

– Eri... te vagy?

Lázálom. Lassan, lassan feltápászkodtam, támogatott, ahogy tudott; kibotorkáltunk az útra. Csak ott láttam, mi lett a kocsimból: a motorház harmonikává gyűrődött. A suhanó majdnem sértetlen – csak most láttam a különbséget! –, kicsit behorpadt az oldala, ahol belerohantam, semmi más. Eri segített beszállni, aztán tolatott, az autóröncs csörömpölve félregurult, s elindultunk hazafelé. Szótlanul ültem, fények úsztak el mellettünk. Fejem imbolygott a vállamon, még mindig nagy és nehéz volt. Kiszálltunk a ház előtt. Az ablakok most is világosak voltak, mintha otthon volnánk. Eri betámogatott. Ledőltem az ágyra. Eri az asztalhoz ment, megkerülte, és kifelé indult. Összerándultam:

– El akarsz menni?!

Odaszaladt hozzám, az ágy elé térdelt, megrázta a fejét.

– Nem?

– Nem.

– És sohasem hagysz el?

– Soha.

Átöleltem. Arca az arcomhoz simult, és minden rossz elszállt belőlem: az elmúlt órák ádáz dühének, őrjöngésének hamvadó salakja, a félelem, a kétségbeesés. Kiüresedve, szinte élettelenül feküdtem ott – és csak öleltem Erit, egyre szorosabban, mintha visszatérne az erőm, és csend volt. Fény csillogott a tapéta aranyán, és valahol messze, talán egy másik világban, a nyitott ablakokon túl, zúgott a Csendes-óceán.

Különösnek tűnhet, de semmit sem beszélünk azon az éjszakán. Egy szót sem. Csak másnap, jó későn tudtam meg, mi történt: amikor búcsú nélkül elrobogtam, Eri kitalálta, mire készülök. Megrémült, nem tudta, mit tegyen – először a fehér robotot akarta hívni, de rájött, hogy az nem segíthet; és ő sem – nem mondta ki a férje nevét –, ő sem segíthet. Talán Olaf. Olaf biztosan, de nem tudta, hol keresse, és idő sem volt rá. Hát beült a házi suhanóba, és követett. Hamar utolért, és mögöttem maradt, amíg még volt rá esély, hogy csak a házba igyekszem.

– És kiszálltál volna? – kérdeztem.

Habozott.

– Nem tudom. Azt hiszem. Most úgy gondolom, de igazából nem tudom.

Aztán, amikor látta, hogy továbbhajtok, még jobban megrémült. A többit már tudtam.

– Nem. Nem értem – ráztam a fejem. – Most végképp nem értem. Hogy tehetél ilyet?

– Azt mondtam magamban, hogy... nem lesz semmi baj.

– Tudtad, mire készülök, és hol?

– Tudtam.

– Honnan?

Sokára válaszolt:

– Nem tudom. Talán onnan, hogy már ismerlek egy kicsit...

Hallgattam. Sok mindent akartam még kérdezni, de nem mertem. Az ablaknál álltunk. Lehunyt szemmel, az óceán tágasságát érezve, szólaltam meg:

– No jó, Eri... de most mi lesz? Mi lesz... velünk?

– Hiszen már mondtam.

– De én így nem akarom... – suttogtam.

– Másképp nem lehet – felelte nagy sokára. – Különben...

– Különben?

– Nem is akarom.

Aznap estefelé valahogy megint elromlott a mi dolgunk. Mert változott, hol jobbra, hol rosszabbra fordult. Miért? Nem tudom. Valószínűleg ő sem tudta. Mintha csak a végveszély pillanatában válnánk eggyé, csak akkor tudnánk igazán szót érteni. Jött az éjszaka. És az újabb nap.

A negyedik napon meghallottam, hogy telefonál, és rettentően megijedtem. Aztán sírt. De az ebédnél már mosolygott.

És ez volt a vég, és a kezdet. Mert a következő héten elmentünk Maeba, a járási központba, és ott a hivatalban, a fehér ruhás férfi előtt elmondtuk a formulát: férj és feleség lettünk. Még aznap táviratoztam Olafnak. Másnap elmentem a postára, de nem jött válasz. Talán elköltözött, gondoltam, azért késik a levele. Az igazat megvallva már akkor, a postán belém hasított az aggodalom, mert ez a hallgatás nem vallott Olafra. De hát annyi minden történt, nem gondolkodtam a dolgon sokáig, Erinek sem szóltam róla. Talán el is felejtettem.

HAT

Házasságunk, ahhoz képest, hogy csakis örült erőszakosságom hozta össze, meglepően jól sikerült. Életünkben elég sajátos kettősséget figyeltem meg. Ha eltért a véleményünk, Eri megvédte az álláspontját, de ilyenkor rendszerint általános témákról volt szó. Például ő nagy híve volt a betrizálásnak, és érveit nem könyvekből merítette. Jó jelnek tartottam, hogy ilyen nyíltan vitába száll velem; ezek a vitáink nappal folytak. Rólam viszont nem mert, vagy inkább nem akart napvilágnál, objektívan, nyugodtan beszélni, mert nem tudta biztosan, melyik szavával tapint rá valamelyik gyengémre, Olaf szavával, a „konzervember” nevetséges tulajdonságaira, vagy támadja az én időm fontos értékeit. Éjjel azonban – talán mert a sötétség kicsit csökkentette, enyhítette jelenlétem súlyát – beszélt rólam, illetve kettőnkéről, és örültem ezeknek a csöndes éjszakai beszélgetéseknek, mert a félhomály jótékonyan leplezte, milyen gyakran elképeszt, amit hallok.

Mesélt magáról, a gyerekkoráról, így értesültem róla másodszor, vagyis inkább először, mert valóságos, emberi tartalommal telítve, milyen rejtélyesen épül fel ez a társadalom, a folyamatosan, érzékenyen stabilizált harmónia társadalma. Természetesnek tartják, hogy a gyerekvállaláshoz, a kisgyerek neveléséhez magas szintű képzettség és sokoldalú felkészülés, egyszóval, szaktanfolyamok elvégzése szükséges. A házaspárnak valami vizsgafélét kell tennie, hogy megkapja az engedélyt az utódvállaláshoz. Első hallásra nagyon elképesztett a dolog, de némi gondolkodás után beláttam, hogy inkább nálunk, régieknél volt paradox a helyzet: a régi társadalomban a házak, hidak építéséhez, betegek gyógyításához, még az egyszerű hivatali munkához is megfelelő képzettség kellett, csak éppen a legfelelősebb

feladatot, a gyermekek világra hozását, lelkük formálását bízták a vak véletlenre, a pillanatnyi vágyra, és a közösség csak akkor lépett közbe, amikor a hibák már megtörténtek, kijavításukhoz késő volt.

A gyermekhez való jog most kitüntetés, nem kaphatja meg akárki. Továbbá, a szülők nem zárhatják el gyermeküket a hasonló korúaktól – a gondosan összeválogatott, koedukált csoportokban a legkülönbözőbb természetű gyerekek ismerkednek össze. Az úgynevezett „nehéz” gyerekek külön hipnagógiás kezelésben részesülnek, s az oktatást általában rendkívül korán kezdik. Nem az írásolvasás tanítását, az sokkal később jön; a kicsinyek oktatása abból áll, hogy különleges játékok segítségével megismertetik velük a világ működését, a Földet, a társadalom sokrétű, gazdag életét. Már a négy-ötévesekbe beoltják ezzel a természetes módszerrel az együttélés, a tolerancia elveit, mások meggyőződésének és álláspontjának tiszteletét, no meg azt is, hogy a különböző rasszokhoz tartozó gyerekek – tehát emberek – eltérő külső vonásainak nincs jelentőségük.

Mindezt nagyon szépnek találtam, egyetlen, de lényeges fenntartással, mégpedig azért, mert ennek a világnak rendíthetetlen alapja, mindenre kiterjedő szabálya a betrizálás. A nevelés célja éppen az, hogy a betrizálást ugyanolyan természetes dolognak lássák, mint amilyen a születés vagy a halál. Még Eritől hallva is felbőszített, hogyan tanítják az iskolában a régi idők történelmét. Alig tudtam fékezni dühömet, amikor megtudtam, hogy szerintük a múlt nem egyéb, mint az állatias erőszak, a barbár, féktelen szaporodás, a heves gazdasági és háborús katasztrófák kora. A civilizációs vívmányokról, már amelyiket el nem hallgatták, úgy beszéltek, mint a sötét, kegyetlen korról szembeszegülő erők és törekvések bizonyosságairól: ha voltak egyáltalán eredmények, azok éppenséggel a mások kihasználását diktáló, önző korszellem ellenében születtek meg. Most bezzeg – hirdették – általános, mindenkinek könnyen és biztosan elérhető mindaz, ami régen a kevesek kiváltsága volt, amihez keserves, fáradságos, veszélyekkel és lemondással terhes út vezetett, hiszen az anyagi sikernek megalkuvás, erkölcsi vereség volt az ára.

Az még hagyján, amikor ilyen általánosságokat szónokoltak; nem bántam, hogy elítélik a múlt különféle sötét oldalait, például a háborúkat. Még azt is el kellett ismernem: csakugyan nem vesztés, inkább eredmény, hogy nincs többé – semmiféle! – politika, nemzetközi súrlódás, feszültség, konfliktus – bár ezen azért csodálkoztam, sőt gyanítottam, hogy biztosan mégis létezik ilyesmi, csak elhallgatják. Jobban felbosszantott, amikor az átértékelés az én személyes ügyeimet érintette. Mert nemcsak Starck állította a könyvében (ne feledjük, fél évszázaddal a visszatérésem előtt!), hogy űrutazásra semmi szükség. Eri, a szigorló régész, sok érdekeset mesélt. Már az első betrizált nemzedék teljesen más szemmel nézte az űrutazást: negatívan ítélte meg, de azért még élénken érdeklődött iránta. Hangoztatta, hogy tragikus hiba történt, és éppen a mi expedíciónk tervezésének éveiben tetőzött a baj, akkor ugyanis az űrhajók egész rajait indították útnak. Nemcsak azért volt ez hiba, mert szegényes eredménnyel járt, hiába járták be a Naprendszer több fényévnyi sugarú környékét, egyetlen fejlett civilizációval sem kerültek kapcsolatba, még a miénktől általában idegen, kezdetleges életformákat is csak néhány bolygón találtak. És nem is az a fő baj, hogy az egyre távolabbi célpontok felé tartó űrutazások

rettenetesen hosszú időtartama miatt a legénységből, a Föld képviselőiből agyongyötört, boldogtalan lények csapata lesz, akik visszatérésük után, itt vagy máshol, gondos ápolásra, lábadozásra szorulnak, tehát a lelkes vállalkozók kiküldése hiábavaló és kegyetlen döntés. A legfőbb érv az volt, hogy a világűr meghódítására törekvő Föld még korántsem tett meg mindent önmagáért, holott nyilvánvaló, hogy a sok-sok emberi szenvedést, a jogtiprást, éhezést, rettegést nem orvosolják a hősies űrutazások.

De mindezeket, ismétlem, csak az első betrizált nemzedék gondolta, mert a későbbiek, természetes módon, az egész témát elfelejtették, és teljesen közönyössé váltak. A gyerekek, az űrutazás romantikus korszakáról hallva, csak csodálkoznak, sőt talán kicsit félnek is furcsa elődeiktől, akik ugyanolyan idegenek, ugyanolyan érthetetlenek számukra, mint zsákmányért és aranyért háborúzó ősapáik. Éppen ez a közöny volt az, ami a legjobban megrémített, mert a teljes elítélésnél is rosszabb – életünk munkájáról egy szó sem esik többé, eltemették és elfelejtették.

Eri nem sürgette, hogy lelkesedjek az új világért, nem próbált sietősen megtéríteni. Egyszerűen csak beszélt róla, mikor önmagáról mesélt, és éppen mivel ő maga volt az eleven bizonyítvány, meg kellett látnom az új társadalom fényoldalait is.

Félelem nincs ebben a civilizációban. Minden, ami csak létezik, az embereket szolgálja. Semmi más nem fontos, csak az emberek kényelme, természetes és bármily különöc igényeik kielégítése. Minden olyan területen, ahol jelenléte, gyarlósága, lassú reagálása a legcsekélyebb kockázattal is járhat, gépekkel, automatákkal váltották fel az embert.

Veszélyt sem ismer ez a világ. Rettegésnek, harcnak, bármiféle erőszaknak itt nincs helye. Nyájas világ, ahol lágyak a formák és szokások, szelídek az átmenetek, sohasem drámaiak a helyzetek – bár elképesztő dolgok azért adódnak, például ahogyan mi Olaffal erre az egészre reagáltunk.

Mert nekünk aztán tíz év alatt úgy elegünk lett mindenféle borzalomból, az embert megsebző, összezúzó, valójából kiforgató rémségekből, hogy mire visszatértünk, torkig voltunk, de iszonyúan. Ha bármelyikünknek azt mondják, csak később térhet vissza, még további hónapokig senyedhet a világűrben, biztosan nekiugrik a hírhozónak. És akkor mi, akik már nem bírtuk elviselni az örökös veszélyt, a meteorbecsapódás vak véletlenét, az állandó, feszült várakozást, a gyötrelmet, amikor egy Arder vagy Ennesson nem jött vissza a felderítő repülésről. Mi egyszer csak úgy beszélünk arról a rettenetes időről, mintha az volna az egyedül helyes, igazi, méltóságot és értelmet adó életforma. Pedig még most is beleborzongok, ha eszembe jut, amint ülve, fekvé, furcsa testtartásokban lebegve várakozunk a kerek rádiós fülke fölött; várunk és várunk a csendben, amelyet csak az űrhajó automatikus hívójelének egyenletes sípolása tör meg, s nézzük, amint a szintén várakozásba dermedt rádiós homlokán verítékcseppek csillognak a halotti kék fényben. Közben hangtalanul járt a bekapcsolt riasztóóra, és amikor mutatója végre a vörös ponthoz ért, megkönnyebbültünk. Igen, megkönnyebbültünk, mert akkor már indulhat az ember, hogy megkeresse a társát, vagy meghaljon ő is, és az igazán könnyebbnek tűnt a várakozásnál. Mi, pilóták – nem úgy, mint a tudósok – öreg rókák voltunk, nekünk

már három évvel a rajt előtt megállt az idő. Három évig tartott az edzés, egyre fokozódó pszichés terheléssel. Három fő szakaszát, állomását röviden úgy hívtuk: Elvarázsolt Kastély, Mángorló, Koronázás.

Az Elvarázsolt Kastély abból állt, hogy bezárták az embert egy tökéletesen elszigetelt kis tartályba. Nem jutott be hozzá se hang, se fény, se levegő, se rezgés. Akár egy kis rakétában, volt mindenféle készülék (bár nem valódi), meg elegendő víz, élelem, oxigén. És ott kellett éldegélni tétlenül, semmit sem csinálva, egy teljes hónapig – ami felért egy örökkévalósággal. Senki sem lépett ki onnan ugyanúgy, mint ahogyan beszállt. Én, Janssen doktor egyik legkonokabb kísérleti egérkéje, csak a harmadik héttől láttam olyan furcsa dolgokat, mint mások már a negyedik, ötödik napon: arc nélküli szörnyek, formátlan masszák szivárogtak elő a fantomkészülékek holtan fénylő műszerfalából, hogy örült párbeszédet folytassanak velem, ide-oda lebegjenek verítékező testem fölött, amely elvesztette határait, átváltozott, óriásira nőtt, végül – ami talán a legszörnyűbb – önállósította magát. Előbb egyes izomrostok kezdtek rángatózni, aztán jött a borzongás, a zsibbadás, a görcsök, végül a rémisztő mozdulatok – döbbenet, értetlenül meredtem rájuk, és ha nincs az előzetes edzés meg az elméleti felkészítés, azt hittem volna, démonok lettek úrrá a karomon, fejemen, nyakamon. Úgy hírlett, leírhatatlan jeleneteket lát a tartály kárpitja – no meg Janssen és a csapata, mert ők a kamerájukkal figyelték, mi történik odabent, de mi ezt akkor nem tudtuk. Hiteles, teljes elszigetelést akartak. Csak azt nem értettük, miért tűnik el a doktor egyik-másik asszisztense. Később, már útközben, Gimma elárulta nekem: egyszerűen megtörtek attól a látványtól. Egyikük, Gobbek, állítólag erőszakkal ki akarta nyitni a tartályt, annyira megrendítette a bezárt ember kínszenvedése.

De ez még csak az Elvarázsolt Kastély. Azután jött a Mángorló: pörgettyűk és centrifugák, pokoli gyorsító gépezet, amelytől 400 g is kitelt – ekkora gyorsítást persze sohasem adtak, mert az emberből csak egy tócsa maradt volna, de a 100 g is elég volt ahhoz, hogy a vizsgált személy egész háta egy pillanat alatt ragacsos legyen a bőrén kiserkenő vértől.

Az utolsó próbát, a Koronázást, egész jól kiálltam. Ez már a végső rosta, az utolsó állomás volt. Al Martin, aki akkor a Földön annyival természetesebb volt a több embernél, mint én mostanában, valóságos izomkolosszus, a megtestesült nyugalom, olyan állapotban jött vissza a Koronázásról a Földre, hogy rögtön elszállították az állomásról.

Egészen egyszerű dolog volt ez a Koronázás. Szkaferbe bújatták az embert, kivitték föld körüli pályára, úgy százezer kilométer magasságba, ahol a Föld úgy ragyog, mint egy ötszörös méretű Hold, egyszerűen kidobták a rakétából az ürbe, és elrepültek. Ő meg szépen várta, lebegve, kézzel-lábbal kapálózva, hogy visszajöjjenek érte, megmentésük. Biztonságos volt a szkafer, kényelmes is, oxigénkészülékkel, klímaberendezéssel, melegítette az embert, még etette is kétóránként egy szopókából tápláló pasztával. Úgyhogy semmi baja nem eshetett, hacsak el nem romlik a szkafer külsejére szerelt adó, amely állandóan jelzi, hol tartózkodik a gazdája. Csak egyvalami hiányzott a szkaferből, a rádiótelefon,

persze éppen azért, hogy az áldozat semmiféle hangot ne halljon, a sajátján kívül. Várjon szépen, lebegjen ott súlytalanul, nézegesse az anyagtalan sötétséget meg a csillagokat. Elég sokáig, az tény, de nem túlságosan sokáig. Ennyi az egész feladat.

Igen, csak hogy az emberek ettől megtébolyodtak. Epilepsziás görcsökben rángatózó embereket húztak be a bázis rakétájába. Teljesen ellentétes az ember lényével, amit ott el kellett viselni – tudatosan végigélve a tökéletes megsemmisülést, a semmibe vészést, a halált, megtapasztalva az örökkévalóságot, amely belehatol, és megéreztetni vele rettentő ízt. Olyan élmény jutott nekünk, amelyről mindig azt hitték, lehetetlen, felfoghatatlan, a minden irányban határtalan földön kívüli lét; végtelen zuhanás, csillagok a haszontalan, kalimpáló lábak között. Hiábavaló, fölösleges a kéz, a száj, a gesztus, minden mozdulat és mozdulatlanság, a szakfanderekben feldagadt a kiáltás, üvöltöttek a boldogtalanok – elég!

Elég ezekből az emlékekből, hiszen csak próba volt, bevezetés, furfangosan kimódolt vizsgálat, ráadásul biztonságos: a „koronásoknak”, fizikailag, sohasem történt bántódásuk, mindet megtalálta a bázis rakétája. Igaz, ezt sem közölték velünk, hadd legyen a helyzet minél hitelesebb.

Nekem azért sikerült jól a Koronázás, mert megvolt a saját módszerem. Nagyon egyszerű és teljesen tisztességtelen módszer, tilos is. Amikor kidobtak a rakétából, behunytam a szemem. Aztán mindenfélére gondoltam. Csak egy valamiből kellett sok: akaraterőből. Elhatározza az ember, hogy ha fene fenét eszik, akkor se nyitja ki a szemét. Janssen, azt hiszem, tudott a cselemről. Senki sem írta a rovásomra.

De mindez a Földön vagy a közelében történt. Aztán jött a nem kimódolt, nem laboratóriumban létrehozott úr, amely igazán gyilkol, nem látszólag; és akad, akit megkímél: Olaf, Thurber, Gimma, én, heten az Ulyssesről – még azt is megengedte, hogy visszatérjünk. És ezek után mi, akik semmire úgy nem vágyódtunk, mint nyugalomra, alighogy megláttuk tökéletesen megvalósított álmunkat, máris megvetjük. Ha jól emlékszem, Platón mondta: „Ó, te boldogtalan – megkapod, amit akartál”.

HÉT

Egyik éjjel, nagyon későn, szerelemtől fáradtan feküdtünk, Eri felém fordított arca a könyököm hajlatában pihent, s a nyitott ablakon egyenesen kiláttam a felhők között a csillagokra. Nem fűjt a szél, a függöny szunnyadó fehér kísértetként hevert az ablakpárkányon, de hallottam az óceán hullámverését. Hosszú morajjal gördült kifelé a hullám, dübörögve tört meg a parton, néhány szívdobbanásnyi csönd, és a láthatatlan víz a sötétségben újra megostromolta a lapos partot. De én nem a monoton hullámverésre, a földi lét jelére figyeltem – tágra nyitott szemmel bámultam a Dél Keresztjét, amelynek bétája iránycsillagunk volt. Minden napomat az ő bemérésével kezdtem, már olyan gépiesen, hogy közben másfelé jártak a gondolataim; biztos

vezérlőnk volt, soha ki nem alvó világítótorony az űrben. Szinte kezemben éreztem a fémfogantyúkat, amelyekkel azt a fénypontot, a sötétség dárdahegyét, a látómező közepébe tereltem, szinte éreztem a szemüveg puha gumikeretét arcomon, szemöldökömön. Ez a csillag, a legtávolabbiak egyike, még akkor is alig változott, amikor célba értünk; ugyanolyan közönyösen ragyogott, pedig az egész Dél Keresztje régen szétesett már. Nem létezett a mi számunkra, mert berepültünk a karjai közé, s akkor ezt a fehér pontot, ezt a csillagóriást nem kihívásnak láttuk már, mint eleinte. Változatlansága megmutatta igazi jelentését, ráébresztett, milyen apró-cseprők a mi tetteink, rádöbentett az űr, a világegyetem teljes közönyére, amellyel soha senki nem tud megbékélni.

De most, amint az óceán két morajlása között Eri lélegzését lestem, alig hittem az egészet. Hajtogathattam magamban: – Igenis ott voltam, igazán ott voltam – határtalan álmélkodásom mégsem csökkent. Eri összerándult. El akartam húzódni, hogy kényelmesebben elférjen, de hirtelen megéreztem a tekintetét.

– Nem alszol? – suttogtam.

Lehajoltam, hogy megcsókoljam, de ajkamra tette az ujját. Ott tartotta egy percig, aztán ujjai kulcsontomon át a mellkasomra vándoroltak, körülrajzolták a kemény horpadást a bordáim között, rásimultak.

– Mi ez? – súgta.

– Sebhely.

– Mitől?

– Baleset.

Elhallgatott. Éreztem, hogy néz. Főlemelte a fejét. Szeme sötét folt, csak fehér válla, lélegzése derengett fölöttem.

– Miért nem mondasz el nekem semmit? – suttogta.

– Eri...?

– Miért nem akarsz beszélni?

– A csillagokról? – jöttem rá. Hallgatott. Nem tudtam, mit mondjak.

– Azt hiszed, nem érteném meg?

Egészen közélről figyeltem a félhomályon át, a szobát betöltő és elhagyó hullámverésen át, és nem tudtam, hogyan magyarázzam el neki.

– Eri...

Megpróbáltam átölelni. Kibontakozott, és felült az ágyon.

– Nem kell beszélned, ha nem akarod. De mondd meg, miért!

– Nem tudod? Igazán nem tudod?

– Most már tudom. Kímélni akarsz?

– Nem. Egyszerűen félek.

– Mitől?

– Nem is tudom. Nem akarom felbolygatni ezt az egészet. Semmit sem tagadok meg. Úgysem lehet. De ha beszélnék róla, úgy érzem... belezárkóznék. Mindenki elől, minden elől, az elől, ami... most van...

– Értelek – mondta halkán. Arca halvány foltja eltűnt, lehajtotta a fejét. – Azt gondolod, én semmibe veszem...

– Nem, dehogyan – próbáltam félbeszakítani.

– Várj, most én beszélek! Az más kérdés, hogy mit gondolok az űrutazásról, és hogy én sohasem hagynám el a Földet. De hozzád és hozzám ennek semmi köze. Illetve, mégis: mert együtt vagyunk. Különben nem kerültünk volna össze, soha. Az űrutazás nekem te vagy. Ezért szeretném annyira... de nem muszáj. Ha úgy van, ahogy mondod. Ha úgy érzed.

– Elmondom.

– De ne ma!

– Ma.

– Feküdj le!

A párnára hanyatlottam. Eri lábujjhegyen elsurrant, fehérlett a félhomályban. Behúzta a függönyt. A csillagok eltűntek, csak az óceán elnyújtott, makacsul ismétlődő morajlása maradt. Szinte semmit sem láttam. A levegő rezzenése árulta el Eri lépteit, megsüllyedt az ágy.

– Láttál valaha Prométheusz osztályú űrhajót?

– Nem.

– Nagyon nagy. A Földön több mint háromszázezer tonnát nyomna.

– És ilyen kevesen voltak?

– Tizenketten. Tom Arder, Olaf, Arne, Thomas: a pilóták. No meg én. És hét tudós. De azt ne hidd, hogy üres volt a hajó! A tömeg kilenc tized része a meghajtáshoz szükséges. Aztán a fényképező készülékek. Raktárak, készletek, tartalék egységek... A lakótér nem nagy. Egy-egy kabin és a közös helyiségek. A hajótest középső részében a központ és a kis leszállórakéták, a még kisebb szondák, koronaminta-vételhez...

– Olyannal voltál... az Arcturus fölött?

– Igen. Arderral.

– Miért nem együtt repültetek?

– Egy rakétában? Mert akkor kisebb az esély.

– Miért?

– Nézd, a szonda tulajdonképpen egy hűtőgép. Amolyan repülő jég szekrény. Annyi hely van benne, hogy ülve elfér az ember. Ül ott a jégburokban. A jég kívülről, a

páncél felől olvad, és a csöveken újra megfagy. De a kompresszorok elromolhatnak. Akkor csak egy pillanat kell, mert kint nyolcezer vagy tízezer fok van. Ha a rakéta kétszemélyes, akkor két ember hal meg. Így meg csak egy. Érted?

– Érttem.

Ott tartotta a kezét a mellemen, az érzéketlen heg fölött.

– Ez... ott történt?

– Nem, Eri. Ne meséljek inkább valami másról?

– Ahogy akarod.

– Csak ne hidd... Erről senki sem tud.

– Erről?

Ujjai melegétől megbizsergett a sebhely – mintha életre kelne.

– Igen.

– Hogy lehet az? És Olaf?

– Még Olaf sem. Senki. Hazudtam nekik. Eri... Most már el kell mondanom, túl messzire mentem. Szóval, Eri... a hatodik évben történt. Már hazafelé jöttük, de a ködben nem lehet gyorsan haladni. Gyönyörű látvány. Minél gyorsabban repül az űrhajó, annál erősebben felfénylik a köd. Fénycsóvát húztunk magunk után, nem olyat, mint az üstökös csóvája, inkább a sarki fényre hasonlított, szétterült az égen az Eridan alfájáig, ezer és ezer mérföldre... Arder és Ennesson már nem élt. Venturi sem. Mindig reggel hatkor ébredtem, akkor változott kékről fehérre a világítás. Olaf hangját hallottam a kormányfülkéből. Valami érdekeset vett észre. Lementem. A radaron egy foltocska látszott, kicsit kiesett az utunkból. Thomas is lejött, törtük a fejünket, mi lehet az. Meteorok túl nagy, a meteorok különben sem járnak egyedül. Mindenesetre csökkentettük a sebességet. Ettől a többiek is fölébredtek. Emlékszem, amikor bejöttek, Thomas tréfálkozott, hogy biztosan egy másik űrhajó. Gyakran elsütöttük ezt a viccet. Valahol az űrben nyilván kószálnak más galaxisok űrhajói, de hamarabb összetalálna két szúnyog, ha a Föld két ellentétes oldaláról repítik fel. Már kifelé tartottunk abból a hideg ködből, olyan ritka lett a por, hogy szabad szemmel láttuk a hatos nagyságrendű csillagokat. A foltocskáról kiderült, hogy valami kósza törpebolygó. Olyasféle, mint a Vesta. Úgy negyedbillió tonnás, talán kicsit nagyobb. Rendkívül szabályos alakú, majdnem tökéletes gömb. Ritkaság az ilyen. A hajó orra előtt volt, két milliparseknyire. Kozmikus sebességgel haladt, mi meg utána. Thurber megkérdezte tőlem, közelebb mehetünk-e hozzá. Mondtam, hogy igen, negyed mikroparseknyire.

Hát, meg is közelítettük. Távcsovön nézve olyan volt, akár egy sündisznó. Tüskék meredeztek ki a gömbből. Különleges jószág. Múzeumba illő. Thurber vitatkozni kezdett Biellel, tektonikus eredetűek-e azok a tüskék. Thomas közbeszólt, hogy annak utána lehet járni. Energiába se kerül, úgysem gyorsítunk még. Ő lerepül, összeszed egy pár kőzetmintát, és visszajön. Gimma habozott. Idővel jól álltunk, mindig volt tartalékunk. Végül beleegyezett. Biztosan azért, mert én ott voltam. Bár

nem szoltam semmit. Talán éppen azért. Tudod, olyan lett a viszonyunk, de arról majd máskor mesélek. Leálltunk. Ez időbe kerül, a bolygócska közben elhúzott, csak radaron néztük. Aggódtam, mert amióta csak visszafordultunk, egymást követték a bajok. Hol ez döglött be, hol az, mindenféle buta kis hiba, amit soká tart kijavítani, és valahogy semmi ésszerű okuk nem volt. Én nem vagyok babonás, de a sorozatok törvényében hiszek. Mindegy, végül is nem tudtam mivel érvelni. Gyerekjátéknak látszott az egész, de azért magam ellenőriztem Thomas motorját, és szoltam neki, hogy vigyázzon. A porral.

– Mivel?

– A porral. Hideg ködökben az ilyen kis égitest úgy hat, mint a porszívó, érted? Magához vonzza a port, amerre csak kering, és ideje van hozzá jócskán. Rétegekben rakódik le rá a por, néha kétszeresére is megnöveli. De ha gázsugár éri a bolygó felületét, vagy akár ha valaki egy nagyot toppant rajta, akkor óriási porfelhő száll fel, aztán ott lebeg sokáig. Más bajt nem okoz, csak látni nem lehet tőle semmit. Hát erről szoltam Thomasnak. Persze, tudta magától is, legalább olyan jól, mint én. Olaf elrepítette a fedélzeti kilövőből, én fölmentem a mérőterembe, hogy irányítsam. Láttam, amint irányba áll, manőverez, megfordítja a rakétáját, és nyílegyenesen leereszkedik. Persze, azután már nem láthattam, földi mértékkel mégiscsak hárommérföldnyire volt...

– Radaron nézted?

– Nem, optikáin, szóval távcsövön. Infravörösben. De egész idő alatt beszélgettem vele. Rádió. Éppen arra gondoltam, hogy rég nem láttam Thomast ilyen elővigyázatosan leszállni – mind valahogy óvatosabbak lettünk, mióta hazafelé tartottunk –, amikor egy kis villanást láttam, és a bolygócska korongján megjelent egy gyorsan növekedő, fekete folt. Gimma, aki mellettem állt, felkiáltott. Azt hitte, Thomas az utolsó percben, hogy fékezzen, rálökte a lángot. Tudod, így mondjuk, ha egyetlen, rövid sugárlökéssel fékezünk. Csakhogy ilyen körülmények között sohasem csináljuk. Én tudtam, hogy Thomas sohasem tette volna. Egészen biztos, hogy villám volt.

– Villám? Ott?

– Hát persze. Tudod, ha egy test nagy sebességgel mozog a ködfelhőben, statikus elektromossággal töltődik fel a súrlódástól. A Prométheusz és a bolygócska között töltéskülönbség lépett fel. Akár több milliárd voltnyi. Vagy még nagyobb. Amikor Thomas leszállt, kipattant egy szikra. Ez lehetett a villanás, a hirtelen hőségtől felszállt a por, és a porfelhő egy perc alatt eltakarta a bolygó egész korongját. Nem is hallottuk Thomast, csak recsegett a rádiója. Örültem dühös voltam, főleg magamra, hogy ezt a veszélyt nem vettem figyelembe. A rakétának voltak tövisforma villámhárítói, ott kellett volna a töltésnek szép simán elfolynia. De nem folyt. Egyébként kisülések is előfordulnak, de nem ekkorák. Ez roppant erős volt. Gimma kérdezte, szerintem mikor ülepszik le a por. Thurber semmit se kérdezett, nyilvánvaló volt, hogy napokig eltart.

– Napokig?

– Persze, mert ott alig van gravitáció. Ha elejtesz egy követ, órák hosszat esik lefelé. Hát még a por, ami fölverődött több száz méter magasságba. Mondtam Gimmának, hogy foglalkozzon a maga dolgaival, mert várnunk kell.

– És semmit sem lehetett csinálni?

– Semmit. Illetve, ha biztos lehettem volna benne, hogy Thomas nem szállt ki a rakétájából, akkor megkockáztathatok egy manővert. Megfordítom a Prométheuszt, lefarolok a bolygócska közelébe, és teljes sugárnyomással szétfújom azt a rohadt port, hogy szanaszét repüljön az egész galaxisban, de hát nem tudhattam, kiszállt-e Thomas. És hogy megkeressem... A bolygócska felszíne akkora, mint mondjuk, Korzikáé. És ott lent a porfelhőben megeshet, hogy ott hever egylépésnyire tőlem, és elmegyek mellette, mert semmit se látni. Egyetlen megoldás volt. Csak ő segíthetett magán. Ha felszáll, és visszarepül.

– De nem jött vissza?

– Nem jött.

– És nem tudod, miért?

– Sejtem. Vakon kellett volna felszállnia. Én láttam onnan fentről, hogy a porfelhő, mondjuk, legfeljebb fél mérföld magas, de ő nem tudhatta. Félt, hogy kőfalba ütközik, vagy nekirepül egy kiálló sziklának. Talán valami mély szakadékban szállt le. Szóval, csak vártunk, egy helyben maradva, egy napig, két napig – volt neki hat napra való oxigénje, vize, élelme. A vastartalék. Nyilvánvaló volt, hogy senki sem tehet semmit. Csak mászkáltunk fel-alá, és gyötörtük az agyunkat, hogyan tudnánk Thomast mégiscsak kihúzni a pácból. Emittorok. Különféle hullámhosszak. Jelzőrakétákat lődöztünk le. Még egy villanást se láttunk, koromfekete volt a porfelhő. Akár a sír. Harmadik nap, harmadik éjjel. A mérések azt mutatták, hogy lassacskán ereszkedik a por, de nem tudhattam, eléggé leülepszik-e a hetven óra alatt, ami Thomasnak még maradt. Élelem nélkül persze tovább is elücsöröghetne ott, de levegő nélkül nem. Hirtelen eszembe jutott egy ötlet. Végtére is, Thomas rakétája nagyrészt acélból van. Ha ezen az átkozott bolygón nincsen vasérc, akkor hátha megtaláljuk a rakétát ferromutatóval. Tudod, azzal a készülékkel, ami a vasat jelzi. Nagyon érzékeny. Háromnegyed kilométerről megtalál egy szöveget. A rakétát több mérföldről is jelezné. Olaffal még bütyköltünk kicsit a készüléken. Aztán megmondtam Gimmának, mi újság, és lerepültem.

– Egyedül?

– Persze.

– De miért egyedül?

– Mert Thomas nélkül már csak ketten voltunk, és a Prométheusz nem maradhatott pilóta nélkül.

– És beleegyeztek?

Elmosolyodtam a sötétben.

– Én voltam az első pilóta. Gimma nem adhatott nekem parancsot, csak javaslatot

tehetett, én pedig kiszámítottam az esélyeket, és igent vagy nemet mondtam. Vagyis természetesen igent mondtam. Vészhelyzetben különben is nekem kellett döntenem.

– És mit szolt Olaf?

– Képzelheted! Ismered már egy kicsit Olafot. Huzakodtunk egy darabig. De végül is, tulajdonképpen én küldtem le Thomast. Ezt Olaf se tagadhatta. Elég az hozzá, hogy lerepültem. Persze, rakéta nélkül.

– Rakéta nélkül...?

– Igen, szkafanderben, gázpisztollyal. Eltartott egy ideig, de nem olyan soká, mint hinnéd. Csak a ferromutatóval voltam bajban, mert jókora doboz, majdnem láda, szörnyen ügyetlen a fogása. Súlya persze nem volt, de amikor leértem a porfelhőbe, vigyáznom kellett, hogy bele ne verjem valamibe. Amíg közeledtem, a porfelhőt nem is láttam, csak lassanként eltűnedeztek a csillagok, előbb csak néhány, az ég peremén, aztán fekete lett majdnem minden. Hátranéztem, a Prométheusz még ott ragyogott teljes méretében, volt egy külön berendezésünk az egész páncél kivilágításához. Olyan volt, mint egy hosszú, fehér ceruza, gombaformával a végén, az a fotonreflektor. Aztán egy csapásra minden eltűnt. Átmenet nélkül. Legfeljebb egy pillanatnyi fekete köd, és többé semmit se láttam. A rádió be sem volt kapcsolva, helyette a ferromutató döngicsélt a fejhallgatómban. Az egész út a porfelhő széléig csak néhány perc volt, de aztán csigatempóban, több mint két óra hosszat ereszkedtem a talajig, mert nagyon kellett vigyáznom. A villanylámpa semmit sem ért, erre különben számítottam is. Nekiálltam a keresésnek. Tudod, milyenek a nagy cseppkövek a barlangokban...

– Tudom.

– Olyasféle volt ez, csak félelmetesebb. Mármint amit később láttam, amikor a por már leülepedett, mert akkor, az elején, olyan vaksötétben kerestél, mintha a sisakom ablakára szurok ömlött volna. A ladikot felszíjaztam magamra. Mozgatnom kellett a kis antennáját, hegyeztem a fülem, kinyújtott kézzel botorkáltam; életemben nem bukdácsoltam annyit, mint ott. Ártani nem ártott a hasra esés, annyira csekély ott a gravitáció, úgyhogy ha van egy pici fény, tízszer is visszanyerné az ember az egyensúlyát, mielőtt a földre pottyan. De vaksötétben... tudod, nehéz ezt elmesélni. Az a bolygócska tele van tűhegyes kőoszlopokkal meg ingókövekkel. Csak letettem a lábam, és már estem is valamerre, jobban mondva ellebegtem azzal a részeg lassúsággal, el se rugaszkodhattam, mert akkor negyedóra hosszat felfelé vitorlázom. Egyszerűen várnom kellett, míg földet nem érek. Megpróbáltam továbbjutni, akkor meg elindult alattam a görgeteg, mert ott a sziklát, kődarabokat, kavicsokat szinte semmi sem tartja össze, de azért egy nagyobb kötömb agyonütné az embert, ha a fejére esik... mert akkor a tömeg érvényesül, nem a súly. Igaz, van idő elugrani alóla, de persze csak akkor, ha látja az ember, vagy legalább hallja. De mivel levegő sincs, csak a talpam alatt megremegő talaj árulta el, hogy megint kimozdítottam az egyensúlyából egy nagy rakás sziklát, aztán várhattam, jön-e a szurokfekete semmiből egy jókora kő, ami összelapít... No szóval, így vándoroltam órák hosszat, és már rég nem találtam olyan nagyszerűnek az ötletemet a ferromutatóval... Azért is ügyelnem kellett minden lépésemre, mert egypárszor véletlenül elrugaszkodtam,

aztán lebegtem a talaj fölött, mint valami bolond rémálomban. De a végén mégiscsak meghallottam a jelzést. Aztán újra meg újra elvesztettem, már nem is emlékszem, hányszor, talán nyolcszor is, elég az hozzá, hogy mire a rakétát megtaláltam, a Prométheuszon már éjszaka volt.

Ferdén állt a rakéta, félig belefűrődött abba az ördögi porba. Nincs a világon puhább, finomabb anyag, el tudod képzelni? Ha megtapintod, szinte nem is érzed... a legfinomabb pihe is kemény hozzá képest. Hihetetlenül parányi szemcsékből áll... Benéztem a rakétába, Thomas nem volt ott. Azt mondtam az előbb, hogy ferdén állt a rakéta, de biztosan nem tudhattam, mert különleges szintező nélkül nem lehet ott kimérni a függőlegest, még azzal is egy óra hosszát tartana, a közönséges mérőórnak meg nem lenne súlya, nem feszítené ki a zsinórt, csak röpködne, mint a légy... Szóval, nem is csodáltam, hogy Thomas nem próbált felszállni. Bemásztam a rakétába. Rögtön láttam, hogy a kéznél lévő holmikból össze akart barkácsolni egy precíziós szintezőt, de nem sikerült. Az élelemből elég sokat ott hagyott, de az oxigénből semmit. Nyilván átnyomta az egészet a szkafander palackjába, és kiszállt.

– De miért?

– Hát igen, én is ezen töprengtem, hogy miért. Ott volt három napig. Az ilyen kis rakétában nincs más, csak a fotel, a képernyő, a fogantyúk és hátul a csapóajtó. Üldögéltem ott egy kicsit. Tudtam már, hogy nem találom meg. Felötlött bennem, hogy talán éppen akkor szállt ki, amikor én érte jöttem, talán a gázpisztollyal visszarepült a Prométheuszra, már ott is van, míg én itt mászkálok az ingatag kötörmelékben... Olyan hevesen pattantam ki a rakétából, hogy fölrepültem. Se az irányt nem érzékeltem, se semmit. Tudod, milyen az, amikor a vaksötétben káprázni kezd a szemed? Szikrákat lát, aztán képzelődik róluk? Fénysugarak, látomások jelennek meg... Hát az egyensúlyérzék is képes ilyesmikre. Ahol egyáltalán nincs gravitáció, az még hagyján, csak meg kell szokni. De ahol olyan roppant gyenge, mint azon a bolygón... ott az egyensúlyérzék összezavarodik, hibásan reagál, hogy azt ne mondjam: meghibban. Hol úgy rémlik, egyenesen fölfelé repülsz, hol azt érzed, éppen most zuhansz valami szakadékba, és ez így megy szakadatlanul. Közben pedig még azt is érzed, hogy a karod, lábad, törzsed kicsavarodik, pörög, forog, helyet cserél, még a fejed se a nyakadon ül...

Hát így lebegtem ott, aztán végre nekiütköztem valami falnak. Visszapattantam, megint nekivágódtam valaminek, pörögni kezdtem, de sikerült elkapnom egy kiálló követ... És valaki feküdt ott. Thomas.

Eri hallgatott. Csak az óceán zúgott a sötétségben.

– Nem, ne hidd! Élt. Rögtön felült. Bekapcsoltam a rádiót. Olyan közel voltunk egymáshoz, hogy egészen jól működött.

– Te vagy az? – szólalt meg.

– Én vagyok – mondtam. Olyan képtelen jelenet volt, mint egy olcsó vígjátékban. De így történt. Mind a ketten feltápászkodtunk.

– Hogy érzed magad? – kérdeztem.

– Remekül. És te?

Kicsit elcsodálkoztam, de vettem a lapot.

– Köszönöm, nagyon jól. Otthon is mindenki egészséges.

Hülye vicc volt, de azt gondoltam, szándékosan bohóckodik – ezzel mutatja, hogy jól tartja magát, érted?

– Értem.

Amikor közelebb lépett, már láttam belőle valamicskét – a vállamon lévő lámpa fényében homályosabb folt vált ki a sötétségből. Megtapogattam a szkafanderét – ép volt.

– Oxigéned van? – kérdeztem. Ez volt a legfontosabb.

– Ugyan már – mondta.

Fontolgattam, mit csináljak. Felszálljunk a rakétájával? Inkább nem, túlságosan kockázatos. Őszintén szólva, még csak nem is nagyon örültem. Félttem – vagy valahogy bizonytalan voltam –, nehéz megmagyarázni. Valószínű volt a helyzet, valami furcsát éreztem benne, bár nem tudtam, mi az, sőt még ez a furcsállás sem tudatosult bennem. Csak éppen nem örvendeztem, hogy csodák csodájára sikerült megtalálnom. Azon tanakodtam, hogyan szabadítsam ki a rakétát. Bár tulajdonképpen, gondoltam, nem ez a legfontosabb. Előbb meg kell tudnom, vele mi a helyzet. Hiszen csak állunk itt a csillagtalan, fekete éjszakában, mint szamar a hegyen.

– Mit csináltál egész idő alatt? – kérdeztem. Tudnom kellett, mert ez fontos. Ha bármivel is próbálkozott, akár kőzeteket gyűjtött, az jó jel.

– Mindenfélét – mondta. – És te mit csináltál, Tom?

– Mi az, hogy Tom? – kérdeztem, és végigfutott a hátamon a hideg. Hiszen Arder már egy éve meghalt, és ezt Thomas nagyon jól tudja.

– Hiszen te Tom vagy. Nem igaz? Megismerem a hangodat.

Nem válaszoltam. Vállamra csapott, kesztyűje megcsörrent a szkafanderemen.

– Randa világ, mi? – dörmögte. – Látni se lehet, és különben sincs semmi. Nem így képzeltem, az egyszer biztos. Hát te?

Képzeld, gondoltam, azért emlegeti Ardert. Végül is... megesett ez már nem egy pilótával.

– Úgy, ahogy mondod – hagytam rá. – Ócska egy hely. Menjünk innen, Thomas!

– Menjünk innen? – csodálkozott. – Hogy érted ezt... Tom? Már nem törődtem vele, hogy Tomnak nevez.

– Miért, itt akarsz maradni? – mondtam.

– És te nem?

Ugrat, gondoltam, de most már elég a buta viccekből.

- Nem – mondtam. – Megyünk vissza. Hol a pisztolyod?
- Elvesztettem, amikor meghaltam.
- Mi?!
- De kit érdekel? – tette hozzá. – Halottnak nem kell pisztoly.
- Na jó – mondtam. – Gyere, átkötlek, és indulunk.
- Megőrültél, Tom? Hová?
- Hát a Prométheuszra.
- Hiszen nincs itt...
- De ott van, följebb. No gyere, hadd kösselek át!
- Várj csak!

Ellökött.

- Te valahogy furcsán beszélsz. Te nem is vagy Tom!
- Persze, hogy nem. Én Hal vagyok.
- Hát te is feldobtad a talpad? Mikor?

Már nagyjából láttam, mi a helyzet, és ehhez igazodtam.

- Van annak már egypár napja – mondtam. – Gyere, hadd kösselek át...

De nem engedte. És huzakodni kezdtünk, először csak úgy tréfából, aztán komolyabban, igyekeztem lefogni, de nem bírtam a szkafanderben. Mit tegyek? Nem hagyhattam ott egy percre sem, mert másodszorra már nem találnám meg. Csodák nem történnek kétszer. És mindenáron maradni akart, mondván, hogy ő meghalt. Vitatkoztunk, szó szót követett, már azt hittem, sikerült meggyőzőm, eljön velem, hát odaadtam neki a gázpisztolyomat, hogy tartsa – és akkor egészen közel hajolt hozzám, majdnem láttam az arcát a két üvegen át. Rám förmedt: „Te gazember! Becsaptál! Te élsz!” – és belém lőtt.

Már jó ideje éreztem, hogy Eri a vállamhoz szorítja arcát. Az utolsó szónál összerándult, mintha áramütés érte volna, és kezét a sebhelyre tette. Hallgattunk egy ideig.

- Nagyon jó szkafander volt – mondtam végül. – Megvédett, látod. Csak behorpadt, eltört egypár bordát, összezúzta az izmokat, de megvédett. Nem is ájultam el, csak a jobb kezemet nem bírtam egy darabig mozdítani, és éreztem a forróságból, hogy folyik a vérem. Kicsit azért elkábulhattam, mert amikor felálltam, Thomas nem volt ott, és nem tudom, mikor, hogyan tűnt el. Meg akartam keresni, négykézláb tapogatóztam a sötétben, de csak a pisztolyt találtam meg. Biztosan mindjárt eldobta a lövés után. No és azzal a pisztollyal vissza is jutottam. Észrevettek, mihelyt a porfelhőből kikerültem. Olaf közelebb vezette a hajót, és beszédtek. Azt mondtam, hogy nem találtam meg Thomast, csak az üres rakétát. A pisztoly pedig kiesett a kezemből és elsült, amikor megbotlottam. A szkafander dupla falú. A belső lemezből letört egy darabka. Itt van a bordám alatt.

Megint hallgattunk egy nagyot, csak a hullámok zúgtak, dübörögtek, mintha újra és újra megrohamoznák a partot, elődeik végtelen sorának kudarcával mit sem törődve. Újra meg újra feltorlódott, megtört a hullám, egyre puhábban, halkabban morajlott, végül elhallgatott.

– Elindultatok...?

– Nem. Vártunk. További két nap múlva leülepedett a porfelhő, és én másodszor is lerepültem. Egyedül. Érted, hogy miért, minden egyéb okon kívül?

– Értem.

– Hamar megtaláltam, mert a szkafandere világított a sötétben. Egy sziklaoszlop alatt feküdt. Nem látszott az arca, zúzmarás volt belül az üveg, úgyhogy amikor fölemeltem, első pillanatban azt hittem, üres burok van a kezemben... szinte súlytalan. De ő volt az. Otthagytam, és visszarepültem a rakétájával. Később alaposan átvizsgáltam a rakétát, és rájöttem, mi történt. Thomasnak megállt az órája, egy közönséges óra... és elvesztette az időérékét. Nem tudta követni, hogyan telnek az órák, a napok. Megjavítottam és beállítottam az órát, hogy senki rá ne jöjjön.

Átöleltem Erit. Éreztem, amint lélegzetemtől kicsit felborzolódik a haja. Ő a sebhelyet tapogatta, és a simogatásból hirtelen kérdés formálódott.

– Olyan alakja van...

– Furcsa, ugye? Mert kétszer varrták össze. Előszörre felnyílt a seb... Thurber varrta össze. Mert az orvosunk, Venturi már nem élt.

– Ő, akitől a piros könyvet kaptad?

– Ő. Honnan tudod. Beszéltem róla, Eri? Nem hiszem.

– Olafnak mondtad, akkor... emlékszel...

– Tényleg. De hogy te megjegyezted! Ilyen apróságot. Látod, milyen hálátlan alak vagyok. Otthagytam a könyvet a Prométheuszon, minden mással együtt.

– Ott maradt a holmid? A Lunán?

– Ott. De nem érdemes elhozni.

– Érdemes, Hal.

– Ugyan, szívem, nem kell ide emlékmúzeum. Ki nem állhatom. Ha elhoznám azt a cókmókot, hát csak azért, hogy elégessem. Semmi mást nem tartanék meg, csak ami őtőlük maradt. A kavicsot...

– Milyen kavicsot?

– Több kavicsom van. Az egyik a Kereneiáról, a másik Thomas bolygójáról... de azt ne hidd, hogy ott gyűjtöttem őket! Egyszerűen beszorultak a csizmatalpam bordáiba, Olaf szedte ki, ő rakta el, és felírta, honnan valók. Hiába próbáltam lebeszélni. Butaság, de... muszáj, hogy ezt is elmeséljem. Igen, muszáj, mert különben azt hinnéd, hogy ott minden borzalmas volt, és nem történt semmi más, csak folyton valaki meghalt. Képzeld el, hogy... különböző világok léteznek

egyszerre. Először a rózsaszínű, a legkönnyebb, legfinomabb, csupa rózsaszínű végtelenség, és benne a másik, ami átjárja, az sötétebb. Aztán távolabb vörös, majdnem lilába megy át, de az nagyon messze van, és köröskörül csak a fény, valami könnyű derengés, nem olyan, mint a felhők, vagy a köd... ez más. Nincsenek rá szavak. Kiszálltunk a rakétából, ketten, és csak néztük. Eri, én azt máig sem értem. Látod, még most is elszorul a torkom, olyan gyönyörű volt. Gondolj bele: ott nincs élet. Nincs se növény, se állat, se madár, egyáltalán semmi, nincsenek szemek, hogy lássák. És biztosan tudod, hogy a világ teremtése óta nem látta még senki, hogy mi vagyunk az elsők Arderral, és ha el nem romlik a graviméterünk, és le nem szállunk, hogy beállítsuk, mert összetört a kvarc, és kiömlött a higany, akkor a világ végéig nem állna ott meg senki, és nem látná azt a csodát. Hát nem fantasztikus? Szeretne az ember... nem is tudom. De nem bírtunk tőle elszakadni. Elfelejtettük, miért szálltunk le, csak álltunk, álltunk és bámultuk.

– De mi volt az, Hal?

– Nem tudom. Amikor visszaértünk és elmeséltük, Biel mindenáron le akart szállni, de nem lehetett. Nem volt elég tartalék hajtóanyagunk. Rengeteg felvételt csináltunk ott, de semmit sem értek. A fényképeken csak valami rózsaszínű tej látszott lila szegéllyel, és Biel mindenfélét összehordott szilícium alapú hidrogénes gőzökről, amik foszforeszkálnak, de gondolom, ő se hitte az egészet, csak el volt keseredve, hogy nem vizsgálhatja meg, mi van ott, hát próbált valami magyarázatot keresni. Olyan volt ott, mint... hát éppen ez az, hogy mint semmi más. Nem ismerünk semmi hasonlót. Felfoghatatlan mélysége van, de nem tájkép. Mondtam, azok az árnyalatok, egyre távolabbi, egyre sötétebb színek, káprázott tőle a szemünk. Ahogyan mozog... nem, igazából nem is mozog. Csak valahogy árad, ömlik, és megszilárdul. Változik, mintha lélegzene, de mégis mindig ugyanaz, én nem is tudom, talán az benne a legfontosabb, hogy annyira hatalmas. Mintha azon a kegyetlen, fekete végtelenségen túl létezne egy másik örökkévalóság, olyan mélységes és hatalmas, olyan fényes, hogy ha behunyod a szemed, már nem is hiszel benne. Amikor egymásra néztünk... Ismerned kellett volna Ardert. Majd megmutatom fényképen. Olyan volt... nálam magasabb, és csupa erő, mint aki a falon is egyszerűen átgyalogol, de úgy, hogy észre se veszi. Mindig lassan beszélt. Hallottál arról a... gödörről a Kereneián?

– Hallottam.

– Ott volt a sziklák között, beszorulva, alatta a fortyogó iszap, ami bármelyik pillanatban előntheti, és azt mondja: „Hal, várj! Még körülnézek. Talán ha levennem a palackot... nem. Nem jön le, beakadtak a szíjak. De várj még!” – És így tovább. Mintha csak a szállodai szobájából telefonálgatna. És ez nem póz volt, ő ilyen volt. A legjózanabb közülünk: mindig mérlegelt. Azért repült aztán velem, nem Olaffal, a barátjával... de erről már hallottál.

– Igen.

– Szóval... Arder. Amikor ránéztem, ott... könnyes volt a szeme. Képzeld csak el, sírt, ő, Tom Arder! Egyébként nem is szégyellte, se akkor, se később.

Beszélggettünk mi aztán arról a látványról, nem is egyszer, folyton visszatértünk rá. A

többiek mérgeződtek, mert azt hitték, őket akarjuk bosszantani, megjártsszuk magunkat, vagy ilyesmi. Mert olyankor annyira... áhíthatosak lettünk. Nevetséges, igaz? De amit mondani akartam... Egymásra néztünk, és ugyanaz jutott eszünkbe. Pedig azt se tudtuk, sikerül-e rendbe hozni a gravimétert. És anélkül vissza se juthattunk volna a Prométheuszra. Szóval, az jutott eszünkbe, hogy érdemes volt. Egyedül azért is, mert most itt állunk, és nézzük ezt a fenséges, boldogító csodát.

– Hegytetőn állatok?

– Nem tudom, Eri. Ott valahogy más volt a perspektíva. Mintha fentről látnánk, de nem volt ott semmilyen hegyoldal. Várj csak! Láttad a Grand Canyont, Coloradóban?

– Láttam.

– Képzeld el, hogy az a kanyon ezerszer akkora. Vagy milliószor. Hogy vörös és rózsaszín aranyból van, de majdnem teljesen átlátszó, úgyhogy keresztüllátsz minden geológiai rétegen, alakzatán, ott van előtted minden kanyar, csúcs, nyereg, és ez mind súlytalanul árad, hömpölyög, és mintha arc nélkül rád mosolyogna. Nem, rosszul mondom... Édesem, mi ezerszer is megpróbáltuk Arderral, hogy leírjuk a többieknek azt a látványt, de sohasem sikerült. Hát onnan való az a kavics... Arder hozta el, kabalának. Mindig magával hordta. A Kereneián is nála volt. Egy vitamintablettás dobozban tartotta. Később vattába csavarta, mert málladozni kezdett. Aztán... amikor egyedül tértem vissza, ott találtam a kavicsot Arder kabinjában, az ágy alatt. Kieshetett a zsebéből. Ha jól sejtem, Olaf úgy gondolta, ezért történt, de nekem sose mertem mondani, mert túl nagy ostobaság... Mi köze lehet egy kavicsnak ahhoz a kis dróthoz, ami tönkretette Arder rádióját...?

HÉT

Olaf még mindig nem adott életjelt magáról. Már nemcsak aggódtam, hanem lelkiismeret-furdalás kínozott. Félttem, hogy valami örülséget követ el. Hiszen azóta is egyedül van. Még magányosabb, mint én voltam az első napokban. Ha kutatni kezdek utána, ki tudja, mire bukkanok; Erit nem akartam belekeverni. Ezért úgy döntöttem, előbb Thurberhez utazom – bár nem biztos, hogy tanácsot kérek tőle. Csak látni akartam. Olaf megadta Thurber címét: Malleolan egyetemi városkában lakik. Táviratot küldtem neki, hogy meglátogatom. Először hagytam magára Erit. Napok óta hallgatag és nyugtalan volt; úgy gondoltam, ő is Olafért aggódik. Megígértem neki, hogy nem maradok el sokáig, valószínűleg már két nap múlva visszajövök, a további lépéseket pedig majd együtt megbeszéljük.

Eri elkísért Houluba, ott közvetlen röpre szálltam. Az őszi viharok közeledtével a partvidéki strandok kiürültek, az üdülőhelyeken már nem nyüzsögtek tarka ruhás fiatalok – nem is csodálkoztam, hogy majdnem egyedül utazom az ezüstös rakétában. Alig egy óra hosszat repültünk a felhők között, a sebességtől irreális környezetben. Esteledett, amikor megérkeztünk, tarka fények jelezték a várost a sűrűsödő

sötétségben – kehelyforma toronyházak mozdulatlan, karcsú lángjai, viaduktok íveivel összekötött, óriási lepkeházak világító sziluettjei emelkedtek ki a fehéres ködből, az alsó utcaszintek egymás alatt átbújó, színes szalagokként kanyarogtak. Talán a köd tette, talán az üveghatású épületek, a városközpont a magasból olyan volt, mint valami körkörös mintázatú, szikrázó drágakő, vagy ékszerekkel telehintett üvegsziget az óceánban, amelynek tükrén mindegyik szint visszfénye ott ragyog, egyre halványulva, a legalsók már alig láthatók, mintha a város rubinvörösen izzó csontváza derengene a mélyben. Szinte hihetetlen volt, hogy a színek és fények tündérvarázsa nem egyéb, mint pármillió ember lakóhelye.

Az egyetemi épületek a városon kívül voltak. Ott szállt le a röp, a nagy parkban, a betonsávon. A hatalmas, öreg fák feketéllő fala mögött ezüstösen derengett az ég – csak ez mutatta, hogy nincs messze a város. A hosszú fasor a kihaltak látszó, sötét főépületig vezetett.

Mihelyt beléptem a nagy, üvegezett ajtón, kigyulladt a villany. A halványkék intarziás, boltíves előcsarnokból a hangszigetelt átjárók rendszerén át hosszú, ridegen egyszerű folyosóra jutottam. Benyitottam egy-két ajtón, de sehol senki – minden szoba régóta elhagyottnak látszott. Fölmentem az emeletre a régimódi lépcsőn. Biztosan akadt valahol lift is, de nem volt kedvem keresgélni, különben is, rég nem láttam ilyen ritkaságot: közönséges lépcső, nem mozgólépcső! Fent mindkét irányban ugyanolyan folyosót találtam, ugyanolyan üres szobákkal; végül az egyik ajtón megláttam egy kis cédulát, rajta jól olvasható üzenet: „Itt, Bregg”. Kopogtattam, és Thurber máris kiszólt.

Beléptem. Görnyedten ült a sötét üvegfal előtt, az alacsonyan függő lámpa fényében. Íróasztalán papírok és könyvek – igazi könyvek – tornyosultak, mellette a másik, kisebb asztalon marokszám heverték a kristálykönyvek, hozzájuk többféle olvasókészülék. Papírcsomó feküdt előtte, megjegyzéseket írkált a lapok margójára – valódi, tintába mártogatott tollal!

– Ül le – mondta, föl se nézve. – Mindjárt végzek.

Leültem az íróasztal melletti alacsony fotelba, de rögtön arrébb húztam, hogy jól lássam Thurber arcát, ne mosódjon el a lámpafényben.

A maga módján dolgozott, lassan, lehajtott fejjel, szemöldökét összevonta, hogy ne bántsa szemét a fény. Alig láttam még ennyire szerény szobát: matt falak, díztelen, szürke ajtó, semmi undok aranyozás, az ajtó két oldalán négyszögletes képernyők, kikapcsolva. Az ablak melletti falon fémszekrények, az egyikhez valami térkép vagy műszaki rajz magas tekercese támaszkodik – ennyi az egész. Most Thurberre néztem. Kopasz, zömök, nehézkes. Írás közben keze fejével meg-megtörli a szemét. Mindig könnyezett a szeme, Gimma mondta egyszer (szereti mások féltett titkait kifecsegni), hogy Thurber aggódik a látása miatt. Akkor értettem meg, miért siet Thurber elsőnek lefeküdni gyorsításkor, és miért enged át másoknak – az utóbbi években – olyan munkákat, amelyeket addig mindig maga végzett.

Két kézzel összefogta a papírcsomót, az asztallaphoz ütögette, hogy a lapok rendesen illeszkedjenek; dossziéba rakta, azt is becsukta, és csak ekkor szólalt meg, az asztalra

fektetve nagy kezét, nehezen hajló, vastag ujjait:

– Szia, Hal. Hogy megy a sorod?

– Nem panaszkodom. Mondd csak... egyedül vagy?

– Úgy érted: itt van-e Gimma? Nincs itt. Tegnap elutazott. Európába.

– Dolgozol...?

– Igen.

Rövid csönd támadt. Nem tudtam, hogyan fogadja, amit mondani akarok, előbb ki akartam puhatolni, mit szól ehhez az új világhoz. Persze, nem számítottam rá, hogy kiönti a lelkét, hiszen ismertem. A véleménye nagyobb részét mindig megtartja magának.

– Régen itt vagy?

– Nem hiszem, hogy téged pont ez érdekel, Bregg – nézett rám meg se moccanva. – Kerülgeted a forró kását.

– Lehetséges – mondtam. – Szóval, térjek a tárgyra?

Megint elfogott az a visszás érzés, bosszankodás és félnkség keveréke, mint mindig, ha összekerültünk – és azt hiszem, mások is így voltak vele. Sohasem tudtam, mikor tréfál vagy gúnyolódik, mikor beszél komolyan; akármilyen nyugodtan, figyelmesen hallgatta partnerét, teljesen megfoghatatlan maradt.

– Ráérsz – mondta. – Talán később. Honnan jöttél?

– Houluból.

– Közvetlenül?

– Igen... Miért?

– Akkor jó – mondta, kérdésemet elengedve a füle mellett. Mozdulatlanul meredt rám vagy öt másodpercig, mintha meg akarna győződni róla, hogy ott vagyok, tekintete semmit sem árult el – de tudtam már: valami történt. Csak az nem biztos, hogy el is mondja nekem. Sohasem tudtam megjósolni a viselkedését. Törtem a fejem, mivel kezdjem, ő meg egyre figyelmesebben fürkészett, mintha ismeretlen alakban jelentem volna meg.

– Vabach mit csinál? – kérdeztem, amikor a néma szemrevételezés már túlságosan hosszúra nyúlt.

– Elutazott Gimmával.

Nem ezt kérdeztem, ő is tudta, de végtére nem Vabach miatt vagyok itt. Megint hallgattunk. Már bántam, hogy egyáltalán idejöttem.

– Hallom, megnősültél – jegyezte meg váratlanul.

– Úgy van – válaszoltam, talán túl ridegen.

– Jót tett neked.

Mindenáron témát akartam váltani. De Olafon kívül semmi sem jutott eszembe, azt a

kérdést meg halogattam. Félttem Thurber mosolyától – emlékeztem, hogyan kergette vele örületbe Gimmát, és nemcsak Gimmát –, de most csak felvonta picit a szemöldökét, és megkérdezte:

– Mik a terveid?

– Nincs semmi tervem – válaszoltam az igazsághoz híven.

– És szeretnél valamit csinálni?

– Igen. De nem akármit.

– Eddig semmit sem csináltál?

Most már biztosan elvörösödtem. Elfutott a méreg.

– Szinte semmit. Thurber, én... nem magam miatt jöttem.

– Tudom – mondta nyugodtan. – Staave miatt, igaz?

– Igaz.

– Volt némi kockázat – mondta, és kissé ellökte magát az íróasztaltól. Fotelja engedelmesen felém fordult. – Oswamm a legrosszabbra számított, főleg, miután Staave kidobta a hipnagógját... Te is kidobtad, ugye?

– Oswamm? – mondtam. – Miféle Oswamm? Várj csak... az Adaptos?

– Az. Staave miatt aggódott a leginkább. De én jobb belátásra térítettem.

– Jobb belátásra... hogy érted ezt?

– Gimma pedig kezességet vállalt mind a kettőtökért... – fejezte be, mint aki oda se figyel rám.

– Mit beszélsz?! – rándultam össze. – Gimma?!

– Természetesen ő se tudhatta, mi lesz – folytatta zavartalanul Thurber. – Mondta is nekem.

– Akkor mi az ördögnek kezeskedik! – fakadtam ki, mert fejbe kólintott ez a história.

– Úgy vélte, kötelessége – felelte kurtán Thurber. – Az expedíció vezetőjének ismernie kell az embereit...

– Ostobaság.

– Csak azt ismétlem, amit Oswammnak mondott.

– Igen? – morogtam. – És tulajdonképpen mitől félt ez az Oswamm? Hogy fellázadunk, vagy mi?

– És nem hajlottal rá? – kérdezte nyugodtan Thurber.

Becsületesen eltöprengtem a kérdésén.

– Nem – válaszoltam végül. – Komolyan sohasem.

– És betrizáltatod a gyerekeidet?

– És te? – kérdeztem lassan.

Vértelen ajkán először rezdült egy kis mosoly. Nem válaszolt.

– Figyelj, Thurber... emlékszel arra az estére, az utolsó felderítő repülés után a Béta fölött... amikor elmondtam neked...

Közönyösen bólintott. Hirtelen szétrobbant a nyugalom.

– Hát tudd meg, hogy nem mondtam el mindent! Együtt voltunk ott, de nem egyenlő jogokkal. Én megtettem, amit mondtatok, te meg Gimma, mert én is így akartam. Mind így akartuk, Venturi, Thomas, Ennesson és Arder, akinek Gimma nem adott tartalékot, mert jobb alkalomra őrizgette. Rendben. De milyen jogon beszélsz most velem úgy, mint aki egész idő alatt itt ült, ezen a széken? Hiszen te küldted le Ardert a Kereneiára, a tudomány nevében, Thurber, és én rángattam ki onnan a jajgató zsigerei nevében, aztán visszatértünk, és kiderül, hogy csak a zsigerek igazsága maradt meg. Most csak az számít, a másik nem. Akkor talán inkább én érdeklődhetnék a közérzetedről, én kezeskedhetnék teérted, és nem fordítva? Nem gondolod? Tudom én, mit gondolsz. Hoztál egy rakás anyagot, beleáshatod magad életed végéig, és tudod, hogy ezek a szelídített fickók sohasem fogják megkérdezni: sokba került ez a színeképelemzés? Egy emberéletbe, kettőbe? Nem gondolja, Thurber professzor úr, hogy drága egy kicsit? Nem mondja ezt neked senki, mert nekik mivelünk nincsen számadásuk. De Venturinak van. És Ardernak, és Ennessonnak. És Thomasnak. Mivel fizetsz most, Thurber? Azzal, hogy jobb belátásra téríted Oswammot, amikor miattam fő a feje? Gimma meg azzal, hogy kezeskedik értem és Olafért? Amikor először láttalak, pontosan ezt csináltad, amit most. Apprenousban. Ültél ott az irataiddal, és úgy néztél rám, mint most: a fontosabb dolgok szünetében, a tudomány nevében...

Felálltam.

– Mondd meg Gimmának, köszönöm, hogy így kiállt értünk...

Thurber is felállt. Egy pillanatig farkasszemet néztünk. Alacsonyabb volt nálam, de nem érződött. Nem számított a termete. Roppant nyugalom volt a tekintetében.

– Megadod a szót, vagy már el vagyok ítélve? – kérdezte.

Mormoltam valami érthetlent.

– Akkor ülj le – mondta, és nem várva rám, visszahuppant a foteljába.

Leültem.

– Valamit mégiscsak csináltál – mondta olyan nyugodt hangon, mintha eddig az időjárásról csevegtünk volna. – Elolvastad Starckot, hittél neki, becsapottnak érzed magad, és most keresed a felelősöket. Ha igazán erre menne ki a játék, magamra is vállalhatom a felelősséget. De nem erről van szó. Téged meggyőzött, amit Starck ír az után a tíz év után? Bregg, én tudtam, hogy habókos vagy, de butának nem tartottalak.

Elhallgatott egy percre, és bennem furcsa érzések kavargtak: nemcsak megkönnyebbülés, hanem talán a szabadulás előérzete. De nem sokat töprenghettem az érzéseimen, mert folytatta:

– Galaktikus civilizációk kapcsolata? Ki beszélt neked erről? Miközülünk senki, de a klasszikusok sem, Merquier, Simionadi vagy Rag Ngamieli, egyikük sem. Egyetlen expedíció sem számított ilyen kapcsolatra. Ez az egész fecsegés, hogy őskori leletek utazgatnak az űrben, és a galaktikus posta örökösen késik, olyan téziseket cáfol, amelyeket sohasem hirdetett senki. Mi hasznunk van a csillagokból? Hát mi haszna volt Amundsen sarkutazásának? Andrée-énak? Semmi. Az egyetlen, rövid életű haszon az volt, hogy bebizonyosodott a lehetőség. Az, hogy meg lehet csinálni. Pontosabban, hogy az adott időpontban ez a legnehezebb feladat, amivel még meg lehet birkózni. Nem tudom, Bregg, hogy mi megtettünk-e ennyit. Igazán nem tudom. De ott voltunk.

Hallgattam. Thurber már nem nézett rám. Ökleit az íróasztal szélének támasztotta.

– Mit bizonyított be neked Starck? Hogy az űrutazás haszontalan? Mintha mi nem tudnánk! És a sarkok? Mi volt a sarkokon? A sarkutazók tudták, hogy nincs ott semmi. És a Hold? Mit keresett Ross csoportja az Erathostenes-kráterben? Briliánsokat? Minek gyalogolt át Bant és Jegorin a Merkúr korongjának kellős közepén? Napozni akartak? Hát Kellen és Offshagg – amikor a Cerberus hideg felhőjébe repültek, csak egyvalamit tudtak biztosan: azt, hogy otthagyhadják a fogukat. Tisztában vagy vele, mit mond valójában ez a Starck? Az embernek étel, ital és ruha kell, a többi örültség. Mindenkinek megvan a maga Starckja, Bregg. Minden korszaknak is. Miért küldött le Gimma téged és Ardert? Hogy vegyetek mintákat a koronaszívóval. Ki küldte oda Gimmát? A tudomány. Milyen józanul hangzik, ugye? Kutatjuk a csillagokat. Azt hiszed, Bregg, ha nem volnának a csillagok, nem repülnénk oda? Én azt hiszem, igen. Akkor az űrt akarnánk megismerni, az lenne az indok. Geonides vagy valaki más elmagyarázná nekünk, milyen értékes méréseket és kutatásokat lehet végezni útközben. Érts meg jól: nem azt mondom, hogy a csillagok csak ürügy. Hiszen a sark sem az volt, Nansennek és Andrée-nak szüksége volt rá... Az Everest Mallorynak és Irvinnek jobban kellett, mint a levegő. Azt mondom, parancsolgattam nektek... a tudomány nevében? Hiszen tudod, hogy nem igaz. Azt kérdezted, emlékszem-e. És ha én is megkérdezném? Emlékszel például Thomas bolygójára?

Összereztemem.

– Hazudtál nekünk. Lerepültél másodszor is, pedig tudtad, hogy már meghalt. Igaz?

Nem válaszoltam.

– Sejtettem én rögtön. Nem beszéltem róla Gimmával, de azt hiszem, ő is tudta. Minek repültél le oda, Bregg? Az már nem volt az Arcturus, se a Kereneia, és nem volt kit megmenteni. Minek mászkáltál ott, ember?

Hallgattam. Thurber picit elmosolyodott.

– Tudod, mi a balszerencsénk, Bregg? Hogy szerencsésen megúsztuk, és most itt csücsülünk. Az ember mindig üres kézzel tér vissza...

Elhallgatott. Mosolya szinte öntudatlan fintorrá torzult. Hangosabban lélegzett, ökleit az íróasztalra szorította. Úgy néztem rá, mintha először látnám – mert rádöbbsentem,

hogy öreg már, és ez a felfedezés megrázott. Még sohasem gondoltam rá így; mintha nem is lett volna kora...

– Thurber – mondtam halkán –, ide hallgass... hiszen ez csak... ez csak halotti beszéd azok fölött, akik folyton akartak valamit. Most már nincsenek ilyenek. És nem is lesznek. Úgyhogy mégiscsak Starck a győztes...

Kivillantotta lapos, sárga fogait, de nem mosolygott.

– Bregg, add a szavad, hogy senkinek se adod tovább, amit mondok.

Tétováztam.

– Senkinek – ismételte nyomatékosan.

– Jól van.

Felállt, a sarokba ment a papírtekercsért, idehozta.

Zizegett a papír, amint kibontotta. Egy hal keresztmetszete volt rajta, vörös, mintha vérrel rajzolták volna.

– Thurber!

– Igen – felelte nyugodtan, két kézzel visszatekerve a papírt.

– Új expedíció?!

– Igen – mondta újra. Visszavitte a tekercset a sarokba, és a falhoz támasztotta, mint valami fegyvert.

– Mikor? Hová?

– Nem egyhamar. A Centrumba.

– A Nyilas ködébe... – suttogtam.

– Igen. A felkészülés sokáig tart. De az anabiózis jóvoltából...

Folytatta, de csak egyes szavakat fogtam fel: „hurokrepülés”, „gravitáció nélküli gyorsulás” – és az első izgalom után, amelyet a nagy úrhajó vázlatrajza fellobbantott bennem, hirtelen ólmos bénultság nehezedett rám, sűrű homályából tompán bámultam a térdemen fekvő kezemre. Thurber elhallgatott, rám sandított, aztán visszajött az íróasztalához, és rakosgatni kezdte a dossziéit, mintha időt akarna adni, hogy a rendkívüli hírt megemésszem. Kérdéseket kellett volna rázúdítanom – ki repül közülünk, veteránok közül, hány évig tart az úrutazás, mik a céljai, de nem kérdeztem semmit. Még azt sem, miért tartják a tervet titokban. Néztem Thurber megvastagodott, nagy kezét, amelyen több nyomot hagyott az öregség, mint az arcán, és tompaságomba egy csipetnyi váratlan, alantas káröröm vegyült – hogy biztosan ő sem repül. Én sem érem meg a visszatérésüket, még ha addig élnék is, mint Matuzsálem – gondoltam. Mindegy. Ennek már semmi jelentősége. Felálltam. Thurber a papírjaival zörgött.

– Bregg – mondta fel sem nézve –, van még egy kis munkám, de ha akard, vacsorázhatunk együtt. És alhatsz a hálóteremben, most üres.

– Jól van – mormoltam, és az ajtó felé indultam. Tovább dolgozott, mintha már ott

sem volnék. Álltam egy kicsit a küszöbön, aztán kimentem.

Úgy kóválygott a fejem, hogy azt sem tudtam, hol vagyok, míg el nem jutott a tudatomig a saját lépteim hangos, egyenletes koppanása. Megtorpantam. A hosszú folyosó közepén álltam, kétoldalt egyforma ajtók sora. Még mindig lépéseket hallok. Képzelődöm? Követ valaki? Megfordultam – magas figura tűnt el egy távoli ajtóban. Csak egy villanás volt, nem is láttam magát a férfit, csak a mozdulatot, az eltűnő vállat, a csukódó ajtót. Nincs itt semmi dolgom. Továbbmenni semmi értelme – a folyosó vakon végződik. Sarkon fordultam, elballagtam egy nagy ablak előtt, a park fekete tömege fölött a város ezüstös fénye derengett. Újra megálltam az „Itt, Bregg” cédulánál, ott bent dolgozik Thurber. Nem akartam már látni. Nincs egymásnak semmi mondanivalónk. Egyáltalán minek jöttem én ide? Hirtelen ráeszméltem, szinte meglepődve: hát Olaf miatt. Be kell mennem Thurberhez, hogy megkérdezzem, mi van Olaffal – de nem most. Majd később. Nem mintha gyenge volnék, teljesen jól érzem magam, csak van valami furcsaság, amit nem értek. Elindultam a lépcső felé. A lépcsővel szemben az utolsó ajtó – itt tűnt el az előbb az ismeretlen. Eszembe jutott, hogy amikor Thurbert kerestem, ide is benéztem; ráismerek az ajtóra, van egy ferde karcolás a lakkon. Teljesen üres volt a szoba. Mit keres itt az a férfi, aki bement?

Tudtam már, hogy nem keres semmit – csak előlem akart elrejtőzni. Sokáig álltam tétován az üres lépcső előtt a rideg, fehér fényben. Lassan, nagyon lassan megfordultam. Különös izgalom fogott el, valójában nem is izgalom, nem féltem én semmitől – csak elzsibbadtam, mintha érzéstelenítő injekciót kaptam volna. Feszülten, mégis nyugodtan tettem meg a két lépést az ajtóig, összehunyorított szemmel füleltem, és akkor úgy rémlett, lélegzést hallok az ajtó másik oldaláról. Lehetetlen. Inkább megyek, határoztam el, de az is lehetetlen volt, túlságosan sok figyelmet szenteltem már ennek a vacak ajtónak, nem hagyhatom csak úgy itt. Benyitottam, és benéztem. A kis mennyezeti lámpa alatt, az üres szoba közepén ott állt Olaf. Régi ruhájában, feltűrt ujjal, mintha most rakta volna le a szerszámait.

Farkasszemet néztünk. Látva, hogy nem áll szándékomban megszólalni, végül kinyögte:

– Hogy vagy, Hal...?

Bizonytalanul rezdült a hangja.

Nem akartam én színészkedni, egyszerűen megdöbbsentett, hogy így találkozunk, vagy talán még kótyagos voltam Thurber szavaitól, mindenesetre néma maradtam. Az ablakhoz mentem, kinéztem a fekete parkra és a város ezüst derengésére, majd visszafordultam, és leültem az ablakpárkányra. Olaf meg se moccan. Csak állt a szoba közepén, kezében egy könyvvel, a könyvből kicsúszott egy papírlap, és a földre esett. Egyszerre hajoltunk le érte, én vettem föl, és ugyanazt az úrhajóvázlatot láttam rajta, amit Thurber mutatott az előbb. A lap alján Olaf megjegyzései, a keze írásával. Hát ezért, gondoltam. Nem adott hírt magáról, mert ő elrepül, és meg akart kímélni ettől a tényről. Meg kell mondanom neki, hogy tévedésben van, mert engem egyáltalán nem érdekel az úrutazásuk. Torkig vagyok a csillagokkal, különben is elmesélte már Thurber az egészet, tehát nyugodt lelkiismerettel beszélgethet velem.

A rajzot a kezemben tartva figyelmesen nézegettem az úrhajót, mintha helyeselném, hogy ilyen karcsú, de nem szóltam semmit, csak visszaadtam a papírlapot. Olaf kissé habozva vette át, aztán kettéhajtotta, és visszarakta a könyvbe. Mindeközben hallgattunk, mint a csuka, biztos, hogy nem szándékosan, de talán éppen ettől a csendtől kapott a jelenet olyan jelképes értelmet, mintha tudomásul venném, hogy Olaf részt vesz az úrutazásban, és a rajz visszanyújtásával elfogadnám a döntését, ha nem is éppen lelkesen, de keserűség nélkül. A tekintetét kerestem, de félrenézett, aztán lopva rám pillantott – maga a megtettesült zavar és bizonytalanság. Most is, amikor már úgyis tudok mindent? Elviselhetetlenné vált a kis szoba csendje. Hallottam, hogy Olaf kicsit gyorsabban lélegzik. Arca fáradt volt, szeme sem olyan élénk, mint amikor legutóbb láttam. Biztosan sokat dolgozott, és keveset aludt, de volt a tekintetében valami más kifejezés is, amit nem ismertem.

– Jól vagyok... – mondtam lassan. – És te?

Már késő volt visszaszívni, mire rájöttem, hogy elkésett ez a válasz: amikor beléptem, még helyén lett volna, de most szemrehányásnak vagy éppen gúnynak tűnik.

– Voltál Thurbernél? – kérdezte.

– Voltam.

– A diákok elutaztak... most nincs itt senki, nekünk adták az egész épületet... – vágott bele feszengve.

– Hogy kidolgozhattátok az úrutazás tervét? – segítettem, és ő gyorsan rábólintott:

– Igen, azért, Hal. Neked aztán nem kell magyaráznom, hogy mekkora munka. Még csak néhányan vagyunk, de nagyszerűek a gépeink, tudod, ezek az automaták...

– Akkor jó.

Csakhogy ezután megint ránk telepedett a némaság. És minél tovább tartott, annál idegesebb lett Olaf; olyan mereven állt ott a szoba közepén, a lámpa alatt, mint aki a legrosszabbra számít. Véget kellett már vetnem ennek.

– Figyelj... – mondtam egészen halkán –, tulajdonképpen hogy képzelted a dolgot...? Meddig akartad a homokba dugva tartani a fejed? Csak nem gondoltad, hogy nélküled sohasem tudom meg...?!

Elharaptam a szót, ő meg csak hallgatott, fejét félrehajtva. Nyilván elragadtattam magam, hiszen ő semmiről sem tehet, és az ő helyében biztosan ugyanígy tettem volna. Egyébként nem is vettem én zokon egyhónapi hallgatását, csak az bántott, hogy meg akart szökni előlem, elbújt egy üres szobában, mikor meglátta, hogy kijövök Thurbertől – ezt azonban nem mertem nyíltan kimondani, annyira buta, gyerekes história. Inkább fölemeltem a hangom, lehordtam ennek-amannak, de még akkor sem védekezett.

– Szóval, az a véleményed, hogy nincs miről beszélünk?! – förmedtem rá.

– Az tőled függ...

– Mi az, hogy tőlem függ?

- Tőled – ismételte konokul. – Az volt a legfontosabb, hogy kitől tudod meg...
- Komolyan azt hiszed?
- Én úgy éreztem...
- Mindegy... – dűnnyögtem.
- Most... mit akarsz csinálni? – kérdezte halkán.
- Semmit.

Olaf bizalmatlanul nézett rám.

- Hal, hiszen én...

Nem fejezte be. Éreztem, hogy a pusztá jelenlétemmel is kínozom, de még mindig nem tudtam megbocsátani, hogy elbújt előlem. Ha pedig most csak úgy elmegyek, szó nélkül, az még rosszabb lenne, mint a bizonytalanság, amely idehozott. Nem tudtam, mit mondjak; minden, ami összekötött bennünket, tilos. Ránéztem, ő is éppen akkor pillantott rám – egymástól várjuk a segítséget, még most is...

Felálltam az ablakpárkányról.

- Nézd, Olaf... késő van. Megyek. Ne hidd, hogy... haragszom rád, egyáltalán nem. Különben is találkozunk, talán leugrasz egyszer hozzánk – préseltem ki a torkomon, minden szavam természetellenes volt, és ezt érezte ő is.
- Akkor... itt maradsz legalább éjszakára?
- Nem lehet, tudod, megígértem... Nem mondtam ki Eri nevét.
- Ahogy akarod – mormolta. – Elkísérlek.

Együtt mentünk ki a szobából, aztán le a lépcsőn. Odakint teljesen sötét volt. Olaf némán lépkedett mellettem; egyszer csak megtorpant. Én is megálltam.

- Maradj – súgta szinte szégyenlősen. Csak arca homályos foltját láttam.
- Jó – hagytam rá váratlanul, és visszafordultam. Nem számított rá. Még állt egy pillanatig, aztán karon fogott, és elvezetett egy másik, alacsonyabb épülethez. Az üres termet csak néhány égve hagyott lámpa világította meg, le sem ültünk, állva kaptunk be valami vacsorát a büfépultnál. Egész idő alatt tíz szót ha váltottunk. Aztán fölmentünk az emeletre.

Majdnem szabályos négyzet alakú, matt fehér falú szobába vezetett, a széles ablak a park másik részére nyílt, itt nyomát sem láttam a fák fölött a város derengésének; frissen vetett ágy, két kis fotel, a harmadik, nagyobb az ablakpárkány előtt. Félig nyitott, keskeny ajtó, mögötte a fürdőszoba csempéje csillogott. Olaf megállt a küszöbön, karja lehanyatlott, várta, hogy megszólaljak, de mivel én némán járkáltam a szobában, gépiesen meg-megérintve a bútorokat, mintha ideiglenesen birtokba venném őket, halkán megkérdezte:

- Tehetek érted valamit?
- Igen – mondtam –, hagyj magamra.

Kővé dermedt. Arca lángba borult, aztán elsápadt, hirtelen elmosolyodott – így próbálta leplezni, mennyire megsértettem. Ettől a tehetetlen, gyászos mosolytól valami megpattant bennem; görcsös erőfeszítéssel téptem le magamról a közöny álarcát, amelyet azért viseltem, mert semmi másra nem voltam képes. Odarohantam Ólaihoz, aki már megfordult, hogy elmenjen. Megragadtam a kezét, és vadul szorítottam, mintha ezzel a heves mozdulattal a bocsánatát kérném, ő pedig, bár nem nézett rám, ugyanolyan kézszorítással válaszolt, és kiment. Még a tenyeremben éreztem kemény markát, amikor becsukta maga mögött az ajtót, olyan gondosan és halkán, mintha betegszobából lépne ki. Magamra maradtam, úgy, ahogy kívántam.

Süket csönd volt az épületben. Még Olaf távolodó lépteit sem hallottam. Az ablaküvegen a saját, súlyos alakom halvány képe, ismeretlen forrásból meleg levegő áradt, tükörképemen túl a fák sötétbe vesző, fekete körvonalát láttam – még egyszer körülnéztem a szobában, aztán leültem az ablak elé, a nagy fotelba.

Az őszi éjszaka még csak most szállt le. Alvásra gondolni sem bírtam. Felálltam, és kibámultam az ablakon. Hideg lehet odakint a sűrűsödő sötétség, zizegnek az összeverődő, lombtalan ágak – hirtelen kedvem támadt belemerülni az éjszakába, kóborolni senki által meg nem tervezett káoszában. Gondolkodás nélkül kimentem a szobából. A folyosó üres volt. Lábujjhegyen osontam a lépcsőig, nyilván fölöslegesen óvatoskodtam. Olaf biztosan rég lefeküdt, Thurber talán dolgozik még, de másik emeleten, az épület távoli szárnyában. Leszaladtam a lépcsőn, már nem törődve lépteim kopogásával, kimentem a házból, és sietősen nekivágtam a parknak. Mindegy volt, merre megyek, csak a város fényét igyekeztem magam mögött hagyni. A fasorok hamar elvezettek a park határát jelző sövényig. Kértem az útra, egy ideig azon ballagtam, de hirtelen megálltam. Nem jó, ha az úton megyek tovább, mert az lakott helyre vezet, emberek közé. Egyedül akartam lenni. Eszembe jutott, hogy Olaf beszélt nekem még Klavestrában Malleolanról, az új városról: már indulásunk után épült, a hegyek között. Ez a néhány kilométernyi út, amit megtettem, valóban csupa szerpentin és kanyar, nyilván hegyoldalakat kerülget, de azok nem látszanak a sötétségben. Világítás nincs az utakon, maga az útburkolat foszforeszkál, de gyenge fénye még az út menti bokrokat sem világítja meg. Letértem hát az útról, vaktában becsörtettem az erdőbe, és fölkapattam egy nagyobbacska, kopár dombra – csak az erős szél jelezte, hogy a fák elmaradtak mögöttem. Odalent, messze itt-ott sápadt kígyócska derengett, az elhagyott út szakaszai, aztán ez az utolsó fényforrás is eltűnt. Újra megálltam; nem annyira a szememmel, inkább egész testemmel, szélnek fordított arcommal próbáltam tájékozódni az ismeretlen környezetben, akár egy idegen bolygón. Meg akartam mászni valamelyik csúcsot itt a völgy körül, amelyben a várost építették, de merre induljak, hogy a legrövidebb úton a hegytetőre érjek? Már reménytelennek tűnt a dolog, amikor hirtelen meghallottam fentről, jobb felől a hullámokéhoz hasonló, mégis egészen más, távoli morajlást – erdő zúgott fent a szélben, jóval magasabban, mint ez a kopár domb. Gondolkodás nélkül elindultam arrafelé. Száraz fűvel benőtt hegyoldalon kapaszkodtam fel az első fáig. Kinyújtott kézzel tapogatóztam, hogy arcomat össze ne karmolják a kísértetiesen meredező, tövises ágak. Hamarosan lankásabb részre értem, a fák elmaradtak, s megint irányt kellett választanom. Türelmesen füleltem a sötétségben, újabb szélrohamra várva.

Egyszer csak megzendült a táj, végigsüvített a szél a távoli hegyormokon, igen, ezen az éjszakán hű szövetségesem volt a szél; elindultam toronyiránt, nem bántam, hogy veszítek a magasságból, s leereszkedtem a meredek lejtőn a fekete vízmosásba. A szurdokban egyenletesen fölfelé kaptattam, a mélyben csörgedező patak jelezte az utat. Látni nem láttam a vizet, biztosan a sziklák alatt bujkált; csobogása egyre halkult, amint feljebb jutottam, végül már nem is hallottam, és megint erdő vett körül, magas fenyőfák, alattuk semmi aljnövényzet, csak a lehullott tűlevelek puha párnái az itt-ott mohától síkos talajon. Jó három órát vándoroltam így vaktában; meg-megbotlottam a gyökerekben, amelyek egyre gyakrabban a sekély talajból kiálló kövekre fonódtak. Kicsit aggódtam, hogy a csúcsot is erdő borítja, és alig megkezdett hegyi túráim csak fák labirintusába vezet. De szerencsém volt – kopár hágó következett, aztán egyre meredekebb, görgeteges hegyoldal. Végül már szinte minden lépésnél megindult a lábam alatt a dübörgő kőlavina; jókora ugrásokkal, számos esés árán vergődtem fel a szűkülő szurdok peremére, s itt már gyorsabban kapaszkodhattam fölfelé. Meg-megállva próbáltam tájékozódni, de hiába, semmit sem láttam a vaksötétben. Se a várost, se derengő fényét, még a világító útdarabkák is eltűntek. A szurdok peremén száraz fűvel benőtt, kopár tisztásra jutottam; magasan járhattam már, mert egyre többet láttam a csillagos égből. Úgy látszott, már vagyok olyan magasan, mint a többi hegyhát, amely az eget eddig eltakarta. Néhány száz lépés után beértem a törpefenyők közé.

Ha most egyszer csak megállít valaki a sötétben, és megkérdezi, ugyan hová megyek és miért, nem tudtam volna válaszolni. Szerencsére azonban nem volt ott senki, és az éjszakai menetelés magányosságától félig tudatosan, legalábbis átmenetileg megkönnyebbültem. Meredekebbé vált a hegyoldal, nehezedett a kapaszkodás, de én csak törtetem előre, egyedül arra ügyelve, hogy tartsam az irányt, mintha bizony lenne valami kitűzött célom. Már hevesen vert a szívem, sípolt a tüdőm, de nem törődtem vele, tovább küszködtem, ösztönösen érezve, hogy éppen ilyen kimerítő erőfeszítésre van szükségem. Széthajtogattam magam előtt a törpefenyő girbegurba ágait, jó néhányszor elakadtam, kiteptem magam, és mentem tovább. A tűlevélcsomók végigsöpörtek arcomon, mellemen, beleakadtak a ruhámba, ujjaim már ragadtak a gyantától. A kopár részeken váratlanul elkapott a szél, rám rontott a sötétben, féktelenül fújt, süvöltött valahol fent, ahol a hágót sejtettem. Törpefenyő újabb sűrűjébe gabalyodtam, szigetként pihent benne az erősen fenyőillatú, mozdulatlan, langyos levegő. Láthatatlan akadályok álltak elém, vándorsziklák, lábam alatt meginduló görgetegek. Órák óta kapaszkodtam már, és még mindig oly sok erőt éreztem magamban, eleget a kétségbeeséshez. Az ismeretlen hágó vagy talán csúcs felé vezető szurdok úgy összeszűkülte, hogy olykor mindkét sziklapereme az égre rajzolódott, sötét, meredek falai kioltották a csillagokat.

Már régen a ködzóna fölött jártam, de a holdtalan, hideg éjszakát alig világították meg a csillagok. Elámultam hát, amikor körülöttem és fölöttem hosszúkás, fehér foltok bukkantak fel. Nem oszlatták el a sötétséget, de tompán fehérlettek, mintha magukba szívták volna a nappali fényt – csak amikor megcsikordult a lábam alatt, akkor jöttem rá, hogy hóban járok.

Innentől már majdnem az egész meredek lejtőt hó borította. Csontig fagytam volna

könnyű ruhámban, de most elült a szél. A csendben csak úgy visszhangzott a hókéreg recsegése a talpam alatt; minden lépésnél majdnem térdig süppedtem a puha hóba.

Fent a hágón alig volt hó, lesöpörte a szél. Csupasz fekete sziklák meredeztek a görgeteg fölött. Hevesen dobogó szívvel álltam meg, és lenéztem a város felé. Eltakarta egy magaslat, csak a ritkább, rőtes sötétség árulta el, hol fekszik a völgyben. Fölöttem sziporkáztak a csillagok. Mentem még egypár lépést, és leültem egy nyeregforma kőre. Alatta felgyült a szélhordta hó. Innen a város rőtes ködét sem láttam. Elöttem a sötétségből kísértetiesen bontakoztak ki a fehér hósapkás hegyek. Figyelmesebben megnéztem a keleti horizontot, és fölfedeztem a csillagokat elmosó szürkület első csíkját – az új pirkadat jelét. A szürke sávra fekete hegygerinc rajzolódott, közepénél mély hágóval. És ahogy ott ültem mozdulatlanul, egyszerre csak valami történni kezdett: a formátlan, sötét foltok ott kint – vagy bennem? – helyet cseréltek, elúsztak, arányaik megváltoztak. Olyan döbbenet figyeltem őket, hogy egy pillanatra szinte elvakultam, és amikor újra odanéztem, már mindent másképp láttam. A keleti égbolt alig derengett még a sötét völgy fölött, a hegygerinc feketesége még mélyebb lett, de én meg tudtam volna mutatni minden egyes kiugrását, vaktában kitapogatnám minden mélyedését. Tudtam, milyen képet tár elém a reggel, mert az a kép belém íródott mindörökre, és nem hiába. Mert ez az a változatlan dolog, amire vágytam, ami érintetlen maradt, miközben egész világom széthullott, és beleveszett az idő másfél évszázados szakadékába. Ebben a völgyben töltöttem a gyerekkoromat – egy fából épült, rozoga menedékházban a Felhővadász túloldali, füves lejtőjén. A kunyhóból biztosan egyetlen alapkö sem maradt, utolsó gerendája is rég elkorhadt, de a sziklagerinc ott van, semmit sem változott, mintha erre a találkozásra várna – talán a homályos, öntudatlan emlék vezetett engem éppen ide ma éjjel?

A viszontlátás úgy megrázott, hogy egy csapásra felszínre tört minden gyengeségem, amelyet oly kétségbeesetten álcáztam, előbb a színlelt nyugalommal, aztán a szándékosan erőltetett, makacs hegymászással. Vaktában lenyúltam a kő alá, és nem szégyellve, hogy remeg a kezem, a számba vettem egy maréknyi, szemcsés havat. Hidegen olvadozott a nyelvemen, nem oltotta szomjamat, de kijózanított. Így ültem ott, havat eszegetve. Még mindig nem egészen hittem a szememnek, vártam, hogy a felkelő nap első sugarai igazolják, amit sejtek. Még jóval a napkelte előtt valahonnan a magasból, a lassan tűnedező csillagok felől leszállt egy madár, összecsuksa szárnyait, egészen kicsike lett, megült egy kövön, aztán felém ugrált. Nem moccantam, hogy el ne riasszam. Közeledett, eltávolodott, és amikor azt gondoltam, ügyet sem vet rám, visszajött a másik oldalról, körülugrálva a sziklát, amin ültem – így néztük egymást egy darabig, végül halkán megszólítottam:

– Hát te hogy kerülsz ide?

Látva, hogy nem fél tőlem, tovább eszegettem a havat. Félrehajtotta fejcskékjét, nézett pici fekete gyöngyszemével, aztán egyszer csak, mint aki rám unt, széttárta szárnyát, és elrepült. Én meg csak üldögéltem az érdes sziklán, görnyedten, a hótól dermedt kézzel, vártam a hajnalt, és felvillanó, szenvedélyes, befejezetlen képekben visszatért az egész éjszaka – Thurber, és amit mondott, a hallgatásunk Olaffal, a

város képe, a rótes köd és a fénytölcsepek, forró légsugarak, milliónyi lélegző bomlás, függő terek és utak, lángoló szárnyú kehelyházak, más-más színű szintek, félig öntudatlan beszélgetés egy madárral a hágón, és ahogy mohón ettem a havat – és mindegyik kép önmaga is, és valami más is, mintha álmodnék, felidézi és elfedi azt, amire nem mertem gondolni, mert egész idő alatt azon fáradoztam, hogy föllesszem magamban a belenyugvást abba, amivel nem tudok megbékélni. De mindez elmúlt, éppúgy, mint az álom. Most, józanul és éberem várva a nappalt, míg a virradattól már ezüstös levegőben lassan kirajzolódtak a szigorú sziklafalak, szakadékok, görgetegek, amelyek az éjszakából felmerülve némán igazolták a visszatérésem valódiságát, most először tudtam, egyedül, de nem idegenként a Földön, immár megadva magam a Földnek és törvényeinek, lázongás és keserűség nélkül gondolni azokra, akik elrepülnek a csillagok aranygyapjájáért...

A havas csúcs arany és fehér lángba borult, hatalmasan, időtlenül őrizte a lila árnyékkal teli völgyet, és én, nem hunyva be könnyekkel teli szemem, bár káprázott a fényben, lassan felálltam, és elindultam a görgeteges lejtőn délnek, a házam felé.

(Murányi Beatrix fordítása)